

PRAKSISOVERSIGTER • SAMLET UDGAVE

Praksis inden for *immaterialret*

Ophavsret, varemærker og patenter – Sø- og Handelsrettens praksis.

OVERSIGTER

12

AFGØRELSE

316

PERIODE

1994–2026

12 OVERSIGTER

Indhold

01	Brugsmodelregistrering og administrativ ophævelse	31 afg.
02	Brugspligt for varemærker	29 afg.
03	Designret	39 afg.
04	Domænesnatch – uretmæssig registrering af .dk-domænenavne	4 afg.
05	Forretningshemmeligheder	30 afg.
06	Immaterialret i Sø- og Handelsretten	13 afg.
07	Licensaftaler i immaterialretten – royalty, ophævelse og tvangslicens	32 afg.
08	Ophavsret	20 afg.
09	Parallelimport, konsumtion og ompakning	39 afg.
10	Patentering af bioteknologiske opfindelser	22 afg.
11	Patentret	46 afg.
12	Varemærkeret	11 afg.

Hver oversigt er et selvstændigt kapitel med introduktion, principper, gennemgang, lovgrundlag og citerede afgørelser. Titlerne er klikbare, og kapitlerne findes også som bogmærker i PDF-læseren.

01

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over brugsmodeleregistrering og administrativ ophævelse

Frembringelseshøjde, § 18-basis og § 50-prøvning ved Patent- og Varemærkestyrelsen og Ankenævnet

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 31 afgørelser · 1996-2024

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Brugsmodellen er den "lille opfinderret": eneret til en industrielt udnyttelig teknisk frembringelse opnås ved registrering uden forudgående materiel prøvning, medmindre ansøgeren selv betaler for den. Prisen for den hurtige og billige rettighed er, at gyldigheden først for alvor afklares bagefter – i den administrative prøvning efter brugsmodellovens § 50, hvor Patent- og Varemærkestyrelsen foretager en tilbundsgående undersøgelse, og i klagesagen for Ankenævnet for Patenter og Varemærker. Denne oversigt kortlægger den administrative registrerings- og ophævelsespraksis: hvornår frembringelseshøjden i § 5 er opfyldt, hvordan nyhed bevises, hvordan § 18 om utilladelig ændring anvendes efter EPO's disclosure-test, og hvordan ankenævnet håndterer nyt materiale, hjemvisning og berostillelse.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Brugsmodeleregistrering sker uden forudgående materiel prøvning af nyhed og frembringelseshøjde; styrelsen påser efter § 19, stk. 1, kun de formelle og de absolutte registreringshindringer, medmindre ansøgeren mod gebyr begærer prøvning efter § 19, stk. 2.
- 02** Kravet i § 5, stk. 1, er dobbelt: frembringelsen skal både være objektivt globalt ny OG tydeligt adskille sig fra det kendte – nyhed alene er ikke nok.
- 03** Frembringelseshøjden ligger bevidst lavere end patentrettens opfindelseshøjde ("tydeligt" mod patentlovens "væsentligt"), men efter forarbejderne kan trivielle og åbenbart nærliggende ændringer ikke udgøre tilstrækkelig adskillelse.
- 04** Ændringer i forhold til den kendte teknik, som er uden betydning for den tekniske løsning af problemet, gør ikke frembringelsen registrerbar.
- 05** Patent- og Varemærkestyrelsens brug af udtrykket "nærliggende" i begrundelser er ikke i sig selv udtryk for, at der er anlagt patentrettens strengere målestok – udtrykket bruges pædagogisk om begge tærskler.

-
- 06 En godkendelse af den samme frembringelse ved Den Europæiske Patentmyndighed binder ikke den danske brugsmodelevurdering.
-
- 07 Nyhedsvurderingen knytter sig til produktets konstruktion, ikke til dets påtænkte funktion; et modhold fra et andet anvendelsesområde kan derfor være nyhedsskadeligt.
-
- 08 En uventet teknisk virkning, der rækker ud over det, fagmanden ville forvente, kan bære frembringelseshøjden – også når de enkelte bestanddele hver for sig er kendte.
-
- 09 Bevisbyrden for påstået forudgående offentlig brug er reel: udaterede fotos og produktbilleder af slutproduktet dokumenterer ikke den registrerede tekniske konstruktion, mens daterede tegninger, fakturaer og forklaringer for nævnet kan gøre det.
-
- 10 Videregivelse af frembringelsen i en snæver, defineret kreds under tavshedsløfte er ikke nyhedsskadelig offentliggørelse.
-
- 11 Nyhedsskånefristen i § 5, stk. 3, er 6 måneder og gælder kun ved åbenbart misbrug eller forevisning på officielt anerkendt international udstilling.
-
- 12 Utilladelig ændring efter § 18 bedømmes efter EPO's disclosure-test (Gold Standard): kravet skal kunne udledes direkte og utvetydigt af ansøgningen som indleveret, og samme kriterier anlægges for basis og for nyhed.
-
- 13 Et træk, der kun er nævnt i en generisk opremsning i beskrivelsen, giver ikke basis for at kombinere det med andre specifikke træk, som ansøgningen ikke fremhæver sammen.
-
- 14 Omvendt er valget af netop den mængde eller den udførelsesform, som ansøgningen selv fremhæver som foretrukket, ikke et utilladeligt "udvalg fra lister".
-
- 15 § 50-prøvningen afløste i 2005 det gamle udslettelsesinstitut, netop fordi udslettelse kun tog stilling til anmoderens eget materiale og gav en falsk tryghed om rettighedens holdbarhed.
-
- 16 Prøvning efter § 50 kan gentages, men en fornyet anmodning skal støttes på materiale eller anbringender, der ikke tidligere er gjort gældende.
-
- 17 Nyt modhold, der først fremlægges under ankesagen, skal som udgangspunkt fremmes som en ny § 50-prøvning i første instans frem for at blive afgjort af ankenævnet.
-
- 18 Omfattende nyt bevismateriale i ankesagen fører typisk til hjemvisning, så styrelsen som første instans kan foretage den tekniske vurdering og parterne bevarer to instanser.
-
- 19 Ankenævnet er som udgangspunkt bundet af de påstande og anbringender, der lå til grund for den påklagede afgørelse, jf. ankenævnsbekendtgørelsens § 18.
-

- 20** Ved administrativ prøvning skal styrelsen også efterprøve, om en forgrenet brugsmode angår samme frembringelse som forgreningsgrundlaget, da det afgør den effektive indleveringsdag og dermed nyhedsvurderingen.
- 21** Opretholdelse i ændret form efter § 52, stk. 2, forudsætter både brugsmodehaverens tilslutning til den ændrede formulering og rettidig betaling af bekendtgørelsesgebyret – ellers anses registreringen for ophævet.
- 22** Verserer der samtidig retssag om registreringen, skal styrelsen efter § 50, stk. 4, stille prøvningen i bero, medmindre anmodningen er fremsat af brugsmodehaveren selv.

Registreringssystemets grundkonstruktion: eneret uden forudgående materiel prøvning

§ 1

Brugsmode retten hviler på et bevidst valg om hastighed og lave omkostninger frem for forhåndssikkerhed. Efter [brugsmode lovens § 1](#) kan "enhver frembringelse, som kan udnyttes industrielt, og som indebærer en løsning på et teknisk problem", registreres som brugsmode, og indehaveren opnår ved registreringen eneret til erhvervsmæssig udnyttelse. Frembringelsesbegrebet er negativt afgrænset i [§ 2](#): opdagelser, videnskabelige teorier, kunstneriske frembringelser, planer og regler for intellektuel virksomhed, edb-programmer og informationsfremlæggelse kan ikke registreres, og efter [§ 2, stk. 2](#) heller ikke krigsmateriel eller fremgangsmåder – dog kan produkter til brug i fremgangsmåder registreres, jf. [§ 2, stk. 3](#).

Det afgørende systemtræk står i [§ 19](#). Patentmyndigheden påser efter stk. 1 kun, at ansøgningen opfylder betingelserne i §§ 1, 2, 3, 4, 16 og 18 – altså de formelle og de absolutte registreringshindringer. Materiel prøvning af nyhed og frembringelseshøjde sker **kun**, hvis ansøgeren mod gebyr beder om det efter [§ 19, stk. 2](#). Det samme fremgår af [§ 5 i bekendtgørelse om brugsmode ansøgningers og registrerede brugsmode lers behandling](#), hvorefter styrelsen ved indleveringen "alene" påser, at kravene i § 19 er opfyldt, og hvorefter anmodningen om prøvning kan fremsættes i ansøgningen eller senere.

Lovgiver var udtrykkelig om afvejningen. De almindelige bemærkninger til lovforslaget til den gældende brugsmode lov formulerer det således:

"Med brugsmode beskyttelsen tilgodeses beskyttelsesbehovet for mindre tekniske frembringelser. Samtidig er det altafgørende, at virksomhederne kan opnå beskyttelsen hurtigt og frem for alt billigt. En afgørende forudsætning herfor er, at der ikke er et krav om en forudgående prøvning af rettigheden før registrering."

Konsekvensen er, at en registreret brugsmode i udgangspunktet er en uprøvet rettighed. Hele tyngden af den materielle gyldighedsvurdering flytter derfor til den efterfølgende administrative prøvning efter [§ 50](#) – og til domstolene, jf. [§ 47](#) og [§ 59](#). Beskyttelsestiden er kort: efter [§ 38](#) gælder registreringen 3 år fra indleveringsdagen og kan fornyes for yderligere to perioder på henholdsvis 3 og 4 år, altså maksimalt 10 år.

Om afgrænsningen til patentrettens krænkelses-, forbuds- og SPC-praksis henvises til [patentret](#), om immaterialretlige tvister ved Sø- og Handelsretten til [immaterialret-soe-og-handelsretten](#), og om registreret design til [designret](#).

[Brugsmodelloven § 1](#)[Brugsmodelloven § 2, stk. 1-3](#)[Brugsmodelloven § 19, stk. 1, 2](#)[Brugsmodelloven § 38](#)[Brugsmodelloven § 47](#)[Brugsmodelloven § 50](#)[Brugsmodelloven § 59](#)

§ 2 Det dobbelte registrerbarhedskrav i § 5 og lovgivers definition af frembringelseshøjden

Brugsmodellovens § 5, stk. 1 opstiller to selvstændige betingelser:

"For at kunne registreres skal en frembringelse være ny i forhold til, hvad der var kendt før ansøgningens indleveringsdag, og den skal tydeligt adskille sig derfra."

Nyhedsbegrebet er globalt og objektivt. Efter § 5, stk. 2 anses som kendt "alt, hvad der er blevet almindeligt tilgængeligt gennem skrift, foredrag, udstilling, udbud, udnyttelse, ved afbildning eller på anden måde". Bestemmelsen udvider desuden det kendte til indholdet af tidligere indleverede, endnu ikke offentliggjorte patent- og brugsmodelansøgninger med gyldighed for Danmark – men udtrykkeligt således, at kravet om tydelig adskillelse **ikke** gælder over for sådanne ansøgninger. Over for hemmelig ældre ret gælder altså kun et rent nyhedskrav.

Det er niveauet for det andet krav – frembringelseshøjden – der er brugsmodelrettens kerne. Forarbejderne til bestemmelsen er usædvanligt præcise og udgør den autoritative målestok, som både styrelsen og ankenævnet anvender:

"Kravet om frembringelseshøjde ligger på et lavere niveau end patentrettens opfindelseshøjde. Dette understreges ved, at frembringelsen »skal adskille sig tydeligt«, mens der inden for patentområdet er krav om »væsentlig adskillelse«. Frembringelsen skal tydeligt adskille sig fra det, der er helt nærliggende for en fagmand. En præcis fastsættelse af niveauet for frembringelseshøjden er ikke mulig. Det er imidlertid klart at trivielle og åbenbart nærliggende ændringer i forhold til den kendte teknik ikke vil kunne udgøre tilstrækkelig adskillelse. Ligeledes vil ændringer i forhold til den kendte teknik, som er uden betydning for den tekniske løsning af problemet, ikke kunne medføre at frembringelsen bliver registrerbar."

Tærsklen er altså lavere end i [patentlovens § 2](#), men den er ikke nul. Praksis viser tre selvstændige spærringer, der alle udspringer af dette citat: (i) ændringen må ikke være triviel, (ii) den må ikke være åbenbart nærliggende for fagmanden, og (iii) den skal have betydning for den tekniske løsning af det problem, frembringelsen angiver at løse.

Sondringen mellem de to tærskler har været prøvet direkte. I **B 2/94** om en kombineret plastskruelågs- og kapselåbner gjorde klageren gældende, at Patentdirektoratet ved at bruge udtrykket "nærliggende foranstaltning" i realiteten havde anvendt patentrettens målestok:

"Ved anvendelse af udtrykket 'nærliggende foranstaltning' tilkendegiver direktoratet, at man har vurderet, om den beskrevne frembringelse har opfindelseshøjde, og ikke som angivet i Brugsmodellovens § 3, stk. 1 vurderet, om frembringelsen opfylder kravet om, at den skal 'tydeligt adskille sig' fra det kendte."

Direktoratet imødegik kritikken med, at "nærliggende" bruges pædagogisk om begge vurderinger – såvel "tydelig adskillelse" ved brugsmodeller som "væsentlig adskillelse" i patentsager – og Patentankenævnet stadfæstede afgørelsen i **B 2/94**. Begrundelsens ordvalg er dermed ikke i sig selv en fejl; det afgørende er, om den materielle vurdering reelt er foretaget efter brugsmodelrettens lavere tærskel.

En parallel indvending blev afvist i [AN 2003 00032](#) om polypeptidsammensætninger med lavt aldehydindhold, hvor ankenævnet udtrykkeligt bemærkede, at det forhold, at Den Europæiske Patentmyndighed i en lignende sag havde tilkendegivet at ville udstede patent, ikke kunne føre til et andet resultat i den danske brugsmodelesag. Samme afvisning findes i [AN 2000 00068](#), hvor klageren fandt det "barokt", at et meddelt europæisk patent ikke engang kunne bære en dansk brugsmodele – styrelsen fastholdt, at EPO-godkendelse ikke automatisk medfører dansk registrering, selv om der tilstræbes en tilsvarende liberal linje.

LOV	Brugsmodelloven § 5, stk. 1-3	Patentloven § 2, stk. 1
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på brugsmodeleregistrering af polypeptidsammensætninger grundet manglende frembringelseshøjde 12.10.2004 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på brugsmodeleregistrering af bygningselement grundet manglende tydelig adskillelse fra kendt teknik 18.04.2002 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Brugsmodeleregistrering af kombineret plastskruelågs- og kapselåbner ophævet – tilstrækkelig adskillelse fra kendt teknik ikke godtgjort 17.03.1997	

§ 3 Hvornår frembringelseshøjden svigter: kombination af kendte træk, dimensionstilpasning og materialevalg

Den største gruppe af afslag og ophævelser hviler på, at frembringelsen udgør en for fagmanden nærliggende kombination eller tilpasning af kendte elementer. Mønstrene er stabile på tværs af tre årtier.

Kombination af to kendte konstruktioner. I [B 2/94](#) var både den takkede skruelågsåbner og fremspringet til kapselåbning kendt hver for sig; kombinationen blev anset for "en nærliggende foranstaltning", og de materialebesparende åbninger i krav 2 for "en selvfølgelig foranstaltning". I [AN 1997 00923](#) om en møbelbensamling formulerede nævnet det principielt:

"Ankenævnet finder, at den i brugsmodelskriften beskrevne kombination af konstruktive træk, kendt fra tilsvarende møbelsamlinger ikke udgør en frembringelse, der tydeligt adskiller sig fra, hvad der var kendt før ansøgningens indlevering."

Overførsel af kendt teknik til beslægtet værktøjstype. I [AN 2003 00059](#) forsøgte indehaveren at adskille et slibebræt (200-250 cm²) fra kendte håndpudseklodser (50-100 cm²) med henvisning til, at planstabilitet og vægt rejser andre tekniske udfordringer ved de store flader. Nævnet afviste sontringen som uden reel betydning, fordi der var tale om nært beslægtede værktøjstyper i samme fagmands sortiment; da det var almindeligt kendt at anvende tynde stålplader med påloddede hårdmetalkorn på slibeværktøj, var overførslen nærliggende. Det subsidiære krav om en basisplade af aluminium ændrede intet – valg af letvægtsmateriale for at reducere vægten på et håndværktøj lå inden for det, en fagmand naturligt ville overveje.

Dimensionstilpasning. I [AN 2000 00068](#) om et kraveelement til tætning af undertagsfolie omkring vinduesrammer fastslog styrelsen:

"Vi mener fortsat, at det må anses som for fagmanden sædvanlig gængs teknik at tilpasse dimensionerne af f. eks. et hætte- eller kraveelement til størrelsen af den konstruktionsdel, hvor elementet skal anvendes, og tillige at vælge hensigtsmæssige dimensioner, hvis en stram pasning om konstruktionsdelen er et ønske for opnåelse af en tæt samling."

Trivielle tilføjelser og tolerancekrav. I skrubbehandske-sagen [AN 2008 00011](#) blev hovedkravet foregrebet af dokumenterede bade- og skrubbehandsker af ru polyester/elastan-strik. Indehaveren søgte at redde registreringen med to hjælpekrav: et gummi- eller teksttryk på håndryggen og specifikke materialeparametre (E-modul 125.000-150.000 psi, brudforlængelse 600-900 %). Nævnet udtalte, at

"...de særlige træk, der er beskrevet i hjælpekravet... ikke går udover, hvad der er nærliggende for en fagmand."

De tekniske parametre var blot almindelige tolerancekrav for de anvendte plastmaterialer. Dette er lovbemærkningernes tredje spærring i praksis: ændringer uden betydning for den tekniske løsning bærer ikke registreringen.

Efterrationaliseret teknisk problem tæller ikke. I [AN 2012 00007](#) om et drikkesystem til shots med hængslet, uadskillelig lukning fandt både styrelsen og nævnet, at fagmanden ville finde det åbenlyst at overføre den fra US 3986627 kendte hængslede flaskelukning til et shots-rør. Klagerens forsøg på undervejs at introducere et nyt teknisk problem – en mere intens duftoplevelse, fordi den hængslede prop vender mod næsen – blev afvist, fordi det ikke fremgik af de oprindelige ansøgningsbilag og derfor ikke kunne indgå i registrerbarhedsvurderingen.

Fagmandens faktiske praksis vejer tungt. I den nyeste af sagerne, [23/08919](#) om en spraytørret blanding af humane mælkeoligosaccharider (HMO), gjorde ansøgeren udtrykkeligt gældende, at brugsmodellens tærskel er væsentligt lavere end patentets, og påberåbte sig eksperimentelt arbejde og en teknisk fordom mod at spraytørre monosaccharider. Ankenævnet stadfæstede alligevel afslaget efter [§ 21, stk. 2](#), fordi tredjepartsobservationer afslørede ansøgerens **egne** Novel Food-godkendelser fra EU og USA fra før prioritetstidspunktet, hvori netop spraytørret, GMO-frit mikrobielt produceret HMO med fucose var specificeret. Da fagmanden ikke blot kunne, men faktisk allerede benyttede løsningen, var ændringerne trivielle.

Sag	Frembringelse	Grund til manglende adskillelse
B 2/94 (1997)	Kombineret skruelågs-/kapselåbner	Nærliggende kombination af to kendte åbnertyper
AN 1997 00923 (2001)	Møbelbensamling	Kendt kombination af konstruktive træk
AN 2000 00068 (2002)	Kraveelement til undertagsfolie	Sædvanlig dimensionstilpasning
AN 2003 00059 (2004)	Slibebræt	Overførsel af kendt slibeteknik til beslægtet værktøj
AN 2008 00011 (2008)	Skrubbehandske	Foregrebet; tryk og tolerancekrav trivielle
AN 2012 00007 (2012)	Drikkesystem til shots	Åbenlys overførsel af kendt hængslet lukning
23/08919 (2024)	Spraytørret HMO-blanding	Løsningen allerede i brug ifølge ansøgers egne godkendelser

LOV

[Brugsmodelloven § 5, stk. 1](#)
[Brugsmodelloven § 21, stk. 2](#)
[Brugsmodelloven § 47, stk. 1](#)

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på registrering af brugsmodel for spraytørret blandingsprodukt af oligosaccharider fra modernælk (HMO)	14.10.2024
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster udslettelse af brugsmodel for drikkesystem til shots grundet manglende nyhedshøjde	01.11.2012
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om ugyldighed af brugsmodelregistrering for skrubbehandsker til kartofler og hud	18.12.2009
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af brugsmodel for skrubbehandsker grundet manglende nyhed og manglende opfindelseshøjde	18.12.2008

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af brugsmodele for slibebræt til håndslibning grundet manglende frembringelseshøjde	29.10.2004
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på brugsmodeleregistrering af bygningsselement grundet manglende tydelig adskillelse fra kendt teknik	18.04.2002
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af udslettelse af brugsmodele for møbelbensamling grundet manglende tydelig adskillelse fra kendt teknik	29.01.2001
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Brugsmodeleregistrering af kombineret plastskruelågs- og kapselåbner ophævet – tilstrækkelig adskillelse fra kendt teknik ikke godtgjort	17.03.1997

§ 4 Hvornår brugsmodellen består: uventet teknisk virkning og konkret kombinationstræk

Praksis er ikke ensidigt afvisende. Tre typer af argumenter bærer erfaringsmæssigt igennem.

Uventet teknisk virkning ud over det forventelige. [AN 2007 00038](#) er den klareste illustration.

Brugsmodellen angik et supplement af store neutrale aminosyrer (LNAA) tilsat lysin til behandling af PKU. Klageren fremlagde udtalelser fra tre førende danske eksperter om, at lysintilsætning havde været gængs praksis siden 1970'erne og alene tjente et ernæringsmæssigt formål. Indehaveren dokumenterede derimod en uventet fysiologisk virkning:

"...lysin undertrykker phenylalanin transport fra den gastrointestinale tragt til blodet, hvorved blodets indhold af phenylalanin og efterfølgende transport til hjernen nedsættes."

Nævnet lagde afgørende vægt på, at der ved lysintilsætningen blev opnået "en uventet god virkning af medikamentet", som rakte ud over den rent ernæringsmæssige forventning, og opretholdt registreringen på de nye principale krav. At de enkelte bestanddele var kendte, var altså ikke afgørende, når kombinationens tekniske effekt ikke var anvist.

Et konkret strukturelt træk, der ikke kan udledes af modholdene. I [AN 2015 00008](#) om et segmentopbygget medbringerbånd til fødevaretransport var det nye træk, at segmentet bag hver medbringer er dannet med en gennemgående slids, der præcis svarer til et glide stykke monteret på medbringerens bagside. Nævnet fandt både nyhed efter [§ 5, stk. 1](#) og tydelig adskillelse efter [§ 5, stk. 2](#), og afviste udtrykkeligt kombinationsangrebet:

"Det er derfor ankenævnets opfattelse, at selv hvis fagmanden modificerede det segmentopbyggede transportbånd i D1 med den type af 'drive members', som er beskrevet i D3, da ville han ikke opnå det medbringerbånd, som er defineret i krav 1 i brugsmodellen."

Afgørelsen viser den klassiske kombinationstest: det er ikke nok, at delelementerne findes spredt i modholdene – resultatet af kombinationen skal faktisk føre frem til den krævede løsning.

Anvendelseskonteksten som teknisk begrænsning. I [B 1/95](#) om en lås til 3½" diskettedrev var asymmetrisk placering af låsepaler generelt kendt fra tysk teknik vedrørende 5¼"-drev. Det afgørende var, at brugsmodellen angav en placering sideværts forskudt uden for læsehovedernes vandringsbane i det snævrere 3½"-drev, hvorved beskadigelse af læsehovederne undgås. Registreringen blev opretholdt i den ændrede form, der præciserede netop dette. Sagen viser, at en snæver, teknisk begrundet præcisering af anvendelseskonteksten kan skabe den fornødne afstand – modsat [AN 2003 00059](#), hvor sondringen mellem to værktøjstyper i samme sortiment blev anset for uden reel betydning.

LOV	Brugsmodelloven § 5, stk. 1, 2 Brugsmodelloven § 52, stk. 2	
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodelregistrering for medbringerbånd: Nyhed og tydelig adskillelse i slidsløsning	23.11.2017
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af brugsmodel for LNAA-supplement til behandling af stofskiftesygdomme efter tvist om nyhedsværdi og frembringelseshøjde	29.06.2009
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af brugsmodel for slibebræt til håndslibning grundet manglende frembringelseshøjde	29.10.2004
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om opretholdelse af brugsmodel for diskettedrevslås trods indsigelse om inhabilitet og manglende nyhed	23.11.1998

§ 5 Nyhedsbedømmelsen: modholdets karakter, bevis for forudgående brug og fortrolighed

Nyhed og frembringelseshøjde er selvstændige krav, og nyhedsangreb rejser sine egne bevis- og fortolkningsspørgsmål.

Nyhed bedømmes på konstruktion, ikke på tilsigtet funktion. I [AN 2006 00033](#) om et medie-etui med indvendige afstandsstykker gjorde ansøgeren gældende, at modholdene ikke adresserede det samme tekniske problem (at eftergivelige etuier klapper sammen), og derfor ikke burde være nyhedshindrende. Styrelsen fastholdt sin praksis:

"Vi så derfor intet forkert i at anvende US5402882 som modhold mod nyheden af de fleste udførelsesformer af Deres frembringelse... en påtænkt funktion af et produkt var uden relevans for bedømmelsen af nyhed."

Et modhold fra et andet anvendelsesområde – her en bølgepapemballage – kan altså foregribe nyheden, hvis den fysiske konstruktion er den samme.

Bevisbyrden for forudgående offentlig brug. Praksis er nøgtern og relativt streng. I [AN 2011 00018](#) om en altanpladestøbeform afviste styrelsen fotos af færdige altanplader og kommunale ibrugtagningstilladelser som utilstrækkelige:

"Den vedlagte dokumentation viser ikke hvordan, at en altanplade er fremstillet; dvs. en støbeform som angivet i brugsmodellens kravsat."

Beviset skal med andre ord ramme den registrerede tekniske konstruktion – ikke blot slutproduktet. Tilsvarende blev udaterede fotografier og en tro og love-erklæring i første omgang tilsidesat i [AN 2002 00047](#) om en brændstoftanken i væsketæt container.

Omvendt kan et samlet bevistema bære. I samme sag omgjorde ankenævnet styrelsens afgørelse efter mundtlig forhandling:

"Under hensyn til den fremlagte tegning af 16. december 1996, den fremlagte faktura af 5. november 1997, den fremlagte tro og love erklæring af 23. januar 2002 og de afgivne forklaringer for ankenævnet, herunder navnlig den af Direktør Jan Jørgensen afgivne forklaring, finder ankenævnet det tilstrækkeligt godtgjort, at nyhedskravet i brugsmodellovens § 3 ikke var opfyldt."

Daterede konstruktionstegninger, fakturaer og – afgørende – mundtlige forklaringer for nævnet vendte altså udfaldet. I skrubbehandske-sagen [AN 2008 00011](#) blev tilsvarende accepteret en kombination af fysiske vareprøver købt i detailhandlen, salgsudtræk tilbage til juni 2004 og fakturaer fra en kinesisk producent fra

2003-2004. Og i [B 1/94](#) om en transportbakke til potteplanter var katalogmateriale, fysiske pottebakker og en producenterklæring nok – bemærkelsesværdigt nok også efter at indsigeren havde trukket sin udslettelsesanmodning tilbage, hvilket ikke ændrede det materielle udfald.

Fortrolighed er ikke offentliggørelse. I [B 1/95](#) havde indehaveren forevist prototypen på et møde i en bank før ansøgningsdatoen. Det blev ikke anset for nyhedsskadeligt, idet mødedeltagerne havde afgivet mundtligt tavshedslofte og ikke var teknisk sagkyndige. Videregivelse i en snæver, defineret kreds under fortrolighed gør altså ikke frembringelsen "almindeligt tilgængelig" i § 5, stk. 2's forstand.

Nyhedsskånefristen. [§ 5, stk. 3](#) hjemler en 6-måneders skånefrist i to – og kun to – tilfælde: når tilgængeliggørelsen er en følge af "et åbenbart misbrug i forhold til ansøgeren eller nogen, fra hvem dennes ret hidrører", eller af forevisning på en officiel eller officielt anerkendt international udstilling omfattet af Paris-konventionen af 22. november 1928. Forarbejderne understreger, at bestemmelsen ikke ændrede hidtidig praksis, men blot gengiver patentlovens ordlyd i stedet for at henvise til den. Uden for disse to situationer gælder det absolutte nyhedskrav ubetinget – egen markedsføring før indleveringsdagen ødelægger rettigheden.

LOV	Brugsmodelloven § 5, stk. 1-3	
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Klagesag om nyhedsværdi og frembringelseshøjde for altanpladestøbeform hjemvist til fornyet behandling	10.01.2012
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om ugyldighed af brugsmodeleregistrering for skrubbehandsker til kartofler og hud	18.12.2009
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af brugsmodele for skrubbehandsker grundet manglende nyhed og manglende opfindelseshøjde	18.12.2008
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på brugsmodeleregistrering af medie-etui grundet manglende nyhed og ulovlig udvidelse	21.06.2007
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om udslettelse af brugsmodeleregistrering for brændstoftankenhed grundet manglende nyhed	24.10.2003
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om opretholdelse af brugsmodele for diskettedrevslås trods indsigelse om inhabilitet og manglende nyhed	23.11.1998
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Brugsmodeleregistrering af transportbakke til potteplanter udslettet – manglende nyhed og frembringelseshøjde (B 1/94)	25.07.1996

§ 6 Utilladelig ændring efter § 18 – disclosure-testen og "Gold Standard"

[Brugsmodellovens § 18](#) er kortfattet, men i praksis den mest slagkraftige ophævelsesgrund i komplekse sager:

"En ansøgning om brugsmodeleregistrering må ikke ændres således, at brugsmodeleregistrering søges for noget, som ikke fremgik af ansøgningen, da denne blev indleveret."

Overtrædelse er selvstændig ugyldighedsgrund efter [§ 47, stk. 1, nr. 3](#), og kan dermed bære en anmodning om prøvning efter [§ 50, stk. 2](#). Hertil kommer det særskilte forbud i [§ 37, stk. 2](#) mod at udvide beskyttelsens omfang efter registrering.

De to adalimumab-sager fra 8. juli 2020 fastlagde standarden. I [AN 2019 00004](#) og [AN 2019 00005](#) angreb Biogen og Samsung Bioepis to brugsmodele på vandige adalimumab-formuleringer, afgrenet fra en europæisk patentansøgning. Ankenævnet lagde EPO's disclosure-test ("Gold Standard") til grund og udtalte:

"Ankenævnet deler klagers (og Sø- og Handelsrettens) synspunkt om, at de samme kriterier bør lægges til grund, når spørgsmål om basis og nyhed vurderes – således som det også fremgår af relevant retspraksis, herunder fra Enlarged Board of Appeal ved EPO."

Det er den centrale retssætning: basis og nyhed bedømmes efter én og samme målestok – kan fagmanden direkte og utvetydigt udlede kombinationen af ansøgningen som helhed? I begge sager var svaret nej. "Citratbuffer" var kun nævnt i en generisk definition af mulige buffere og ingen steder fremhævet til brug **sammen med** et histidinbuffersystem og de specifikke koncentrationer af sukkerstabilisator og overfladeaktivt stof; ansøgningen angav tværtimod, at ét buffersystem – fortrinsvis histidin – var det foretrukne. Begge registreringer blev ophævet, og i AN 2019 00005 faldt samtlige subsidiaire krav sæt med, fordi citratbufferen indgik i dem alle. Nævnet fandt det herefter unødvendigt at tage stilling til nyhed og tydelig adskillelse efter § 5.

Grænsen blev trukket i den modsatte retning i AN 2020 00017, hvor de samme klager angreb en tredje adalimumab-brugsmodel som et utilladeligt "udvalg fra flere uafhængige lister". Nævnet stadfæstede registreringen med den begrundelse, at den konkrete udførelsesform med de anførte molforhold var beskrevet selvstændigt i et bestemt afsnit af ansøgningen:

"Der er derfor ikke tale om et udvalg fra en »liste«, fx en liste af ligeværdige alternativer, men valg af netop den mængde, som er fremhævet for indholdet af adalimumab i den væskeformige farmaceutiske sammensætning."

Sondringen er dermed: valg af det, ansøgningen selv fremhæver som foretrukket eller centralt, er tilladt – plukning på tværs af ligeværdige alternativer i adskilte opremsninger er det ikke. Samme afgørelse fastslog desuden, at spørgsmål om dobbeltbeskyttelse og enhed er af ordensmæssig karakter og hverken udgør en absolut registreringshindring eller en ugyldighedsgrund efter § 47.

Ældre praksis peger samme vej. I AN 2006 00033 tilføjede ansøgeren undervejs, at etuiet var udført i "eftergiveligt materiale" – et begreb, der hverken eksplicit eller implicit fremgik af de oprindelige dokumenter, og ændringen blev anset for en utilladelig udvidelse. I AN 2006 00005 om en skånsom lukkeanordning til affaldsposer var stridspunktet både opdelingen af det oprindelige krav i flere selvstændige krav og tilføjelsen af ordlyden "eller lignende"; ankenævnet tog klagerens mest subsidiaire påstand til følge og begrænsede registreringsindholdet til den snævre formulering, indehaveren havde indleveret under den sideløbende prøvningssag – et eksempel på, at § 18/§ 37-angreb ofte ender i en indskrænkning frem for total ophævelse.

Den tilsvarende patentretlige praksis efter patentlovens § 13 bekræfter linjen: i AN 2012 00012 var udskiftningen af "hjul" med det bredere "retningsdrejeelement" (der også kunne omfatte en skøjte) og af "gevindstang med møtrikker" med den generiske "skrueforbindelse" en utilladelig udvidelse, og i 22/15878 manglede træk om aktivering af sprederværktøjets aktuator via robotens kontrolenhed basis, selv om kontrolenheden var nævnt til styring af robotarmen. Man kan ikke erstatte en specifik term med en bredere kategori uden udtrykkeligt grundlag i de oprindelige dokumenter.

LOV

Brugsmodelloven § 18

Brugsmodelloven § 37, stk. 2

Brugsmodelloven § 47, stk. 1

Brugsmodelloven § 50, stk. 2

Patentloven § 13

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af patent på sprederværktøj til vindmøllevinger grundet manglende nyhed og utilladelig udvidelse

14.06.2024

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodelregistrering for farmaceutisk sammensætning: Spørgsmål om utilladelig udvidelse og dobbeltbeskyttelse

05.05.2021

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Dansk brugsmodele for farmaceutisk adalimumab-sammensætning ophævet grundet utiladelig ændring i forhold til den oprindelige ansøgning	08.07.2020
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af brugsmodele for farmaceutisk sammensætning på grund af utiladelig ændring	08.07.2020
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af skateboard-patent grundet utiladelig udvidelse af ansøgningens indhold	15.05.2013
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på brugsmodeleregistrering af medie-etui grundet manglende nyhed og ulovlig udvidelse	21.06.2007
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af brugsmodele for lukkeanordning til affaldsposer grundet manglende nyhed og kravudvidelse	21.03.2007

Fra udslettelse til tilbundsgående prøvning: § 50-institutets

§ 7 indretning og rækkevidde

Den administrative prøvning efter § 50 er brugsmodelerettens sikkerhedsventil. Efter stk. 1 kan **enhver** mod gebyr anmode om prøvning af en registreret brugsmodele, efter stk. 2 kun med støtte i ugyldighedsgrundene i § 47, stk. 1 – dvs. manglende overensstemmelse med §§ 1-5, utilstrækkelig beskrivelse, ændring i strid med § 18 eller udvidelse af beskyttelsesomfanget efter registrering. Formkravene fremgår af § 58 i [brugsmodelebekendtgørelsen](#), herunder pligten til at angive, hvilke af § 47-grundene anmodningen støttes på; opfyldes de ikke, afvises anmodningen efter § 59. Brugsmodelehaveren skal efter § 51 gøres bekendt med anmodningen og have lejlighed til at udtale sig.

§ 50 afløste ved lovrevisionen i 2005 det gamle udslettelsesinstitut i den dagældende lovs § 34. Forarbejderne redegør udførligt for skiftet:

"Bestemmelsen træder i stedet for den gældende lovs § 34. Indholdet heraf foreslås ændret væsentligt, idet det foreslås, at muligheden for at begære udslettelse jf. den gældende lovs § 34, stk. 1 og 2, bortfalder. I stedet foreslås indført en mulighed for, at såvel registreringshaver som tredjemand kan anmode om at få prøvet en registreret brugsmodele. Baggrunden herfor er de senere års erfaringer med udslettelsesinstituttet, hvor registreringer, der har gennemgået en udslettelsesbehandling, giver indtryk af at være holdbare rettigheder."

De almindelige bemærkninger er endnu skarpere om problemet: en udslettelsessag byggede alene på anmoderens eget materiale, og styrelsen ledte ikke efter yderligere modhold, hvorfor rettigheden fortsat kunne bortfalde på grundlag af materiale, der ikke havde været inddraget. Formålet med § 50 var derimod, at

"...der ved en prøvning af en registrering sker en tilbundsgående prøvning. Det vil give den ejendomsret, der kan opnås, en større værdi og være en mere attraktiv rettighed."

Heraf følger to karakteristiske træk. For det første kræves der efter forarbejderne ikke dokumentation for en førstegangsanmodning, netop fordi rettigheden som regel ikke har været undersøgt – modsat patentområdet. For det andet er prøvningen **gentagelig**, men med en spærre mod chikane:

"Det er muligt at foretage flere på hinanden følgende prøvninger. Hvis patentmyndigheden én gang har prøvet en registrering, skal en efterfølgende anmodning om prøvning dog være ledsaget af materiale eller anbringender, som ikke tidligere har været gjort gældende i sagen. Dette formkrav har til hensigt at forhindre misbrug af adgangen til prøvning."

Procesuelt får dette den vigtige konsekvens, at nyt modhold hører hjemme i en **ny § 50-prøvning**, ikke i ankesagen. Ankenævnet formulerede det direkte i [AN 2019 00005](#), hvor det nye modhold "Bender" blev afvist: en klage skal forholde sig til det grundlag, hvorpå styrelsens afgørelse er truffet, og ønskes prøvning på helt nyt materiale, må der i stedet anmodes om administrativ prøvning efter § 50.

Prøvningens genstand er ikke snævrere end nødvendigt. I [AN 2014 00019](#) om en låseaktiveringsindretning havde styrelsen afvist at have hjemmel til under en § 50-prøvning at efterprøve, om en brugsmodel forgrenet fra en europæisk patentansøgning efter § 12 angik "samme frembringelse". Ankenævnet var uenigt og hjemviste:

"Betingelsen om, at en afgrening skal angå den samme frembringelse [...] er et forhold, der har betydning for fastsættelse af den 'effektive' indleveringsdag for brugsmodellen/-ansøgningen, og som derfor er af grundlæggende betydning f.eks. i forbindelse med vurdering af nyhed og tydelig adskillelse i forhold til den kendte teknik."

Udfaldet af prøvningen reguleres af § 52: konstateres der en registreringshindring, bortfalder registreringen, jf. stk. 1. Efter § 52, stk. 2 kan registreringen dog opretholdes i ændret form, men **kun** hvis brugsmodelhaveren er enig i den ændrede formulering og betaler bekendtgørelsesgebyret inden fristen. Sker det ikke, anses registreringen efter stk. 3 for ophævet. Denne dobbeltbetingelse er ikke formel finpudsning: i [AN 2001 00010](#) blev en registrering, som styrelsen ellers var indstillet på at opretholde i ændret form, ophævet alene fordi publikationsgebyret blev betalt for sent, og ankenævnet fastslog, at brugsmodelloven ikke hjemler genoprettelse, hvor en rettighed mistes på grund af manglende gebyrbetaling – nævnet lod dog klagegebyret tilbagebetale på grund af sagens særlige omstændigheder.

LOV	Brugsmodelloven § 12	Brugsmodelloven § 47, stk. 1	Brugsmodelloven § 50, stk. 1-3
	Brugsmodelloven § 51	Brugsmodelloven § 52, stk. 1-3	
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af brugsmodel for farmaceutisk sammensætning på grund af utiladelig ændring 08.07.2020 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning til Patent- og Varemærkestyrelsen vedrørende prøvelse af forgreningsgrundlag for brugsmodelregistrering 26.08.2015 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af brugsmodelregistrering for et displaystativ grundet manglende frembringelseshøjde 19.12.2001		

§ 8 Hjemvisning som ankenævnets hovedreaktion på nyt bevismateriale

Det mest markante mønster i ankenævnets brugsmodelpraksis er, at nyt teknisk materiale fremlagt under klagesagen fører til hjemvisning frem for realitetsafgørelse. Begrundelsen er dobbelt: den tekniske vurdering hører hjemme hos styrelsen som første instans, og parterne skal bevare adgangen til to instanser.

I [AN 2011 00018](#) introducerede klageren under anken faglitteraturen "Formwork for concrete" (American Concrete Institute, 2005), der beskrev fastgørelse af strukturgivende foringsmaterialer med vandfast lim på indersiden af støbeforme. Styrelsen erkendte selv i sin udtalelse, at materialet kunne have betydning, og nævnet hjemviste – hvorved den tidligere afgørelse om at opretholde brugsmodellen i uændret form bortfaldt.

Samme forløb i [AN 2015 00023](#) om en tane til strækning af pelsskind: her fremlagde klageren under anken NAFA's "Wild Fur Pelt Handling Manual" fra 2009 med dimensioner på "Fisher Boards" og "Raccoon Boards", der lå tæt på de registrerede mål, og indehaveren reagerede med begrænsningsforslag efter § 18. Nævnet hjemviste med udtrykkelig henvisning til, at hjemvisning sikrer parterne prøvelse i to instanser.

De to HMO-sager [AN 2019 00033](#) og [AN 2019 00034](#) fra 11. maj 2021 illustrerer det i stor skala. Glycom, henholdsvis DuPont Nutrition Biosciences, angreb den samme brugsmodel på et spraytørret, rekombinant-DNA-frit HMO-produkt med henvisning til [§§ 2, 5 og 18](#). Parterne fremlagde massive mængder nye modhold og eksperterklæringer – bl.a. fra professorerne Sven Frøkjær og Jukka Rantanen – som styrelsen ikke havde haft lejlighed til at vurdere. Ankenævnet ophævede registreringsafgørelsen og hjemviste i medfør af [§ 25](#), og bemærkede i den ene sag, at styrelsen ved den fornyede behandling bør koordinere med en sideløbende sag ved Sø- og Handelsretten.

Hjemvisning bruges også, hvor styrelsen selv skifter standpunkt eller har begået en processuel fejl. I [AN 2010 00037](#) om en dobbeltsnoet sikringsspiral var registreringen ophævet, fordi fristen for at besvare styrelsens tekniske indvendinger blev overskredet. Kombinationen af den tidligere fuldmægtigs alvorlige sygdom og illoyale adfærd samt fejlagtig information fra styrelsens reception om, at der var svaret i sagen, fik styrelsen til selv at konstatere "helt særlige omstændigheder" og indstille til hjemvisning, hvilket nævnet fulgte.

Mønstret er ikke brugsmodelspecifikt. I patentsagerne [AN 2020 00007](#) (taner til minkskind, hvor en EPO-afgørelse med modsat resultat blev fremlagt under anken) og [23/09463](#) (lastorientering i kraner, hvor styrelsen efter ny mailkorrespondance ændrede opfattelse af opfindelseshøjden) hjemviste nævnet tilsvarende, ligesom i [AN 2006 00046](#) om en kørestol med svingbart ryglæn, hvor der var enighed om, at et tilføjet kendetegn manglede basis, og nævnet derfor ikke fandt anledning til at tage stilling til de øvrige spørgsmål.

LOV

Brugsmodelloven § 5

Brugsmodelloven § 18

Brugsmodelloven § 25, stk. 3

Brugsmodelloven § 50

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om patent på metode til styring af lastorientering i kraner grundet tvivl om opfindelseshøjde

29.08.2024

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodel for oprensning af mælkeoligosaccharider (HMO) grundet omfattende nyt materiale

11.05.2021

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelbeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)

11.05.2021

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Indsigelse mod patent på taner til minkskind: Spørgsmål om opfindelseshøjde ved forlængelse af standardmål

27.04.2021

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodel for pelstaner efter fremkomst af nyt bevismateriale

19.05.2016

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Klagesag om nyhedsværdi og frembringelseshøjde for altanpladestøbeform hjemvist til fornyet behandling

10.01.2012

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodel efter ophævelse grundet fuldmægtigsvigt og særlige omstændigheder

31.03.2011

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnets afgørelse om hjemsendelse af patentag vedrørende kørestol med svingbart ryglæn

20.02.2008

§ 9 Klagesagens rammer: frister, påstande, nye anbringender og partshøring

Adgangen til at klage følger af [§ 25](#). Ansøgeren kan påklage styrelsens endelige afgørelse af en brugsmodelansøgning; brugsmodelhaveren kan påklage, når registreringen ophæves helt eller delvis efter en § 50-prøvning; og opretholdes registreringen i ændret eller uændret form, kan anmoderen klage. Klagefristen er 2 måneder fra underretningen, og klagegebyret skal betales inden samme frist, jf. [§ 25, stk. 2](#) – gebyret udgør efter [§ 8 i bekendtgørelse om Ankenævnet for Patenter og Varemærker](#) 5.000 kr. for brugsmodelsager. Andre

med interesse i afgørelsen har efter [§ 25, stk. 3](#) 2 måneder fra offentliggørelsen. Nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, og styrelsesafgørelser, der kan påklages, kan efter [§ 25, stk. 5](#) ikke indbringes for domstolene, før nævnets afgørelse foreligger; herefter er søgsmålsfristen 2 måneder.

Procesrammen er stram. Efter [ankenævnsbekendtgørelsens § 8](#) skal klagen angive den påklagede afgørelse, klagerens påstand samt anbringender og beviser, og nye beviser skal angives i klagen. Efter [§ 13](#) indgår materiale fremsendt efter skriftvekslingens afslutning ikke, medmindre formanden undtagelsesvis tillader det. Og efter [§ 18, stk. 1](#) kan en part ikke under den mundtlige forhandling ændre sin påstand eller påberåbe sig nye anbringender eller beviser, medmindre det er undskyldeligt, at de ikke er fremkommet tidligere, eller den ændrede påstand må anses for indeholdt i eller blot at præcisere den hidtidige.

Denne begrænsning fik direkte betydning i [AN 2000 00068](#), hvor klageren kort før det mundtlige møde indleverede en subsidær påstand med et nyt hovedkrav. Nævnet afviste at tage stilling til den under henvisning til, at der var tale om en ændret påstand og ændrede anbringender, som ikke tidligere havde været genstand for styrelsens prøvning. Samme princip ligger bag afvisningen af det nye "Bender"-modhold i [AN 2019 00005](#).

Mundtlig forhandling er undtagelsen. I [AN 2019 00004](#)-komplekset og i [AN 2020 00017](#) afviste nævnet anmodninger om mundtlig forhandling, fordi de skriftlige anmodninger ikke indeholdt en konkret begrundelse ud over, at parterne ønskede det for det tilfælde, at de ikke fik medhold. Også i [23/08919](#) og [AN 2011 00018](#) blev mundtlig forhandling anset for unødvendig. Omvendt viser [AN 2002 00047](#), at når mundtlig forhandling først finder sted, kan forklaringerne blive udslagsgivende for bevisvurderingen af forudgående brug.

Forvaltningsretlige indsigelser slår sjældent igennem. I [AN 2008 00011](#) gjorde klageren gældende, at styrelsen havde sammenblandet to sagsnumre og ikke givet tilstrækkelig lejlighed til at udtale sig; nævnet fandt, at klageren var behørigt hørt i overensstemmelse med [forvaltningslovens § 19](#), fordi faktum i de to sammenlignede sager var stort set identisk, og afviste kravet om refusion af ankegebyret. I [AN 2012 00007](#) blev en indsigelse om nægtet yderligere skriftveksling og mundtlig forhandling afvist med, at sagen var tilstrækkeligt oplyst. Og i [B 1/95](#) blev en inhabilitetsindsigelse forkastet: at en sagsbehandler tidligere havde udarbejdet en uforbindende, betalt vurdering af samme brugsmodele gennem direktoratets ErhvervsService medførte ikke i sig selv inhabilitet efter [forvaltningslovens § 3](#), da der hverken var opstået et særligt personligt modsætningsforhold eller en nær tilknytning til en part.

LOV	Brugsmodelloven § 25, stk. 1-5	Brugsmodelloven § 63, stk. 1
	Forvaltningsloven § 3, stk. 1	Forvaltningsloven § 19
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på registrering af brugsmodele for spraytørret blandingsprodukt af oligosaccharider fra modermælk (HMO) 14.10.2024 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodeleregistrering for farmaceutisk sammensætning: Spørgsmål om utiladelig udvidelse og dobbeltbeskyttelse 05.05.2021 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af brugsmodele for farmaceutisk sammensætning på grund af utiladelig ændring 08.07.2020 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Dansk brugsmodele for farmaceutisk adalimumab-sammensætning ophævet grundet utiladelig ændring i forhold til den oprindelige ansøgning 08.07.2020 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster udslættelse af brugsmodele for drikkesystem til shots grundet manglende nyhedshøjde 01.11.2012 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Klagesag om nyhedsværdi og frembringelseshøjde for altanpladestøbeform hjemvist til fornyet behandling 10.01.2012	

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om ugyldighed af brugsmodeleregistrering for skrubbehandsker til kartofler og hud	18.12.2009
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af brugsmodele for skrubbehandsker grundet manglende nyhed og manglende opfindelseshøjde	18.12.2008
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om udslettelse af brugsmodeleregistrering for brændstoftankenhed grundet manglende nyhed	24.10.2003
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på brugsmodeleregistrering af bygningsselement grundet manglende tydelig adskillelse fra kendt teknik	18.04.2002
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om opretholdelse af brugsmodele for diskettedrevslås trods indsigelse om inhabilitet og manglende nyhed	23.11.1998

Samspillet med domstolene: berostillelse, ugyldighedssøgsmål og meddelelsespligt

§ 10

Den administrative prøvning eksisterer side om side med domstolsprøvelsen, og loven indeholder en udtrykkelig koordineringsregel. Efter [§ 50, stk. 4](#) skal patentmyndigheden stille behandlingen af en prøvningsanmodning i bero, hvis der rejses sag ved domstolene om samme registrering, inden der er truffet endelig afgørelse – medmindre anmodningen er fremsat af brugsmodelehaveren selv. Forarbejderne begrundes reglen med, at man vil undgå parallel behandling ved administration og domstole:

"Formålet er at undgå unødige udgifter for brugsmodelehaver og tredjemand samt at forhindre, at konflikten løsning trækkes i langdrag ved en sådan dobbeltbehandling. Dette gælder dog ikke, hvis anmodningen om prøvning er fremsat af brugsmodelehaveren selv, idet der således ikke er et hensyn til brugsmodelehaver."

Reglen håndhæves, men ikke som en absolut ugyldighedsgrund for den administrative afgørelse. I [AN 2015 00008](#) verserede der sideløbende sag ved Sø- og Handelsretten. Ankenævnet erkendte, at Patent- og Varemærkestyrelsen burde have stillet prøvningen i bero, da den blev bekendt med retssagen, men da nævnet selv valgte at afvente landsrettens afgørelse, før det afsagde kendelse, var procedurefejlen ikke til hinder for realitetsbehandlingen. I HMO-sagerne [AN 2019 00033](#) og [AN 2019 00034](#) noterede nævnet den verserende forbudssag ved Sø- og Handelsretten og overlod det til styrelsen at vurdere, om den fornyede behandling skulle afvente rettens afgørelse.

Domstolssporet selv reguleres af [§ 47](#) og [§ 59](#). Ugyldighedssøgsmål kan efter [§ 47, stk. 3](#), rejses af enhver – bortset fra sager om retten til frembringelsen, som efter [stk. 4](#) kun kan rejses af den, der påstår sig berettiget, og med frister på 1 år fra kundskabstidspunktet, dog højst 3 år fra registreringen, hvis brugsmodelehaveren var i god tro. Er indehaveren kun delvis berettiget, kan registreringen efter [stk. 2](#) ikke kendes ugyldig i sin helhed.

[§ 59](#) opstiller processuelle betingelser med reelle konsekvenser: den, der anlægger sag om ugyldigkendelse eller overførelse, skal meddele det til Patent- og Varemærkestyrelsen til indførelse i brugsmodeleregisteret og i anbefalet brev underrette enhver registreret licenshaver. Dokumenteres dette ikke i stævningen, kan retten fastsætte en frist, og **overskrides fristen, afvises sagen**, jf. [stk. 2](#). Tilsvarende gælder efter [stk. 3](#), hvis sagsøgte i en indgrebssag vil nedlægge påstand om ugyldighed – da afvises ugyldighedspåstanden ved fristoverskridelse. Efter [§ 61](#) anses ansøgere og brugsmodelehavere uden bopæl her i landet for at have hjemting i København, og domme vedrørende brugsmodele sendes til styrelsen ved rettens foranstaltning.

De egentlige krænkelses- og forbudssager, herunder vederlag og erstatning, falder uden for denne oversigt og behandles under [patentret](#) og [immaterialret-soe-og-handelsretten](#). Det bemærkes dog, at strafansvar for

brugsmodeleindgreb indgår i anklagemyndighedens retskildegrundlag, jf. [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om immaterielle rettigheder](#), der udtrykkeligt oplister brugsmodeleloven blandt de relevante love.

LOV

[Brugsmodeleloven § 47, stk. 1-4](#)[Brugsmodeleloven § 50, stk. 4](#)[Brugsmodeleloven § 59, stk. 1-4](#)[Brugsmodeleloven § 61](#)

PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodele for oprensning af mælkeoligosaccharider (HMO) grundet omfattende nyt materiale	11.05.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelebeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)	11.05.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodeleregistrering for medbringerbånd: Nyhed og tydelig adskillelse i slidsløsning	23.11.2017

§ 11 Eneretten, forudbenyttelsesret og EØS-konsumtion

Selve indholdet af den rettighed, der står på spil i registrerings- og ophævelsessagerne, fremgår af § 6. Efter stk. 1 må andre end brugsmodelehaveren ikke uden tilladelse fremstille, udbyde, bringe i omsætning eller anvende det beskyttede produkt eller importere eller besidde det med sådant formål. § 6, stk. 2 indeholder den indirekte eneret (middelbart indgreb) ved levering eller tilbud om levering af midler, der vedrører et væsentligt element i frembringelsen, når leverandøren ved eller det efter omstændighederne er åbenbart, at midlerne er egnede og bestemt til sådan anvendelse.

Undtagelserne i § 6, stk. 3 er fire: handlinger i ikke-erhvervsmæssigt øjemed; handlinger angående produkter, som af brugsmodelehaveren eller med dennes samtykke er bragt i omsætning her i landet eller i et andet EØS-land (regional konsumtion); handlinger i forsøgsøjemed vedrørende genstanden for den registrerede frembringelse; og apotekstilberedning af lægemiddel efter recept i individuelle tilfælde.

Forudbenyttelsesretten i § 9 beskytter den, der her i landet erhvervsmæssigt udnyttede frembringelsen, da brugsmodeleansøgningen blev indleveret. Vedkommende må fortsætte udnyttelsen "med bibeholdelse af dennes almindelige karakter", forudsat at udnyttelsen ikke udgjorde et åbenbart misbrug over for ansøgeren – og retten tilkommer under samme forudsætninger den, der havde truffet væsentlige foranstaltninger til erhvervsmæssig udnyttelse her i landet. Efter stk. 2 kan retten kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den er opstået eller udnyttelsen var tilsigtet.

Bemærk sammenhængen med nyhedsvurderingen: den forudgående brug, der i sager som [AN 2002 00047-](#), [AN 2008 00011](#) og [B 1/94](#) blev påberåbt som nyhedsskadelig, vil – hvis den er offentlig – normalt ødelægge registreringen efter § 5 og gøre § 9 overflødig. § 9 har derimod selvstændig betydning ved intern, ikke-offentliggjort udnyttelse, som netop **ikke** er nyhedsskadelig, jf. fortrolighedssynspunktet i [B 1/95](#).

Endelig regulerer § 57 det foreløbige beskyttelsesomfang: udnyttes frembringelsen erhvervsmæssigt uden tilladelse efter, at ansøgningsakterne er gjort tilgængelige for enhver, og fører ansøgningen til registrering, finder reglerne om brugsmodeleindgreb tilsvarende anvendelse – men beskyttelsen omfatter i perioden frem til registreringen kun det, der fremgår **både** af kravene som de forelå ved almindelig tilgængelighed **og** af registreringen som meddelt eller opretholdt i ændret form efter § 52, stk. 2. Sidstnævnte kobler direkte tilbage til prøvningsagens udfald: en registrering, der indskrænkes under § 50-prøvningen, indskrænker samtidig den foreløbige beskyttelse bagud.

LOV

[Brugsmodelloven § 6, stk. 1-3](#)[Brugsmodelloven § 9, stk. 1, 2](#)[Brugsmodelloven § 52, stk. 2](#)[Brugsmodelloven § 57, stk. 1](#)

PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om ugyldighed af brugsmodeleregistrering for skrubbehandsker til kartofler og hud	18.12.2009
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af brugsmodele for skrubbehandsker grundet manglende nyhed og manglende opfindeshøjde	18.12.2008
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om udsettelse af brugsmodeleregistrering for brændstoftankenhed grundet manglende nyhed	24.10.2003
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om opretholdelse af brugsmodele for diskettedrevslås trods indsigelse om inhabilitet og manglende nyhed	23.11.1998
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Brugsmodeleregistrering af transportbakke til pottedplanter udsettet – manglende nyhed og frembringeshøjde (B 1/94)	25.07.1996

Aktualitetskontrol: ikke-konsoliderede ændringer af § 12 brugsmodelloven

Den gældende lovebekendtgørelse er konsolideret pr. 31. januar 2019. To sæt vedtagne ændringer er endnu ikke rullet ind i den konsoliderede tekst, og de skal iagttages, når man rådgiver om gebyrer og om styrelsens opgaver.

Gebyrforhøjelser med virkning fra 1. januar 2026. Ved [lov nr. 1753 af 29. december 2025](#) om ændring af patentloven og forskellige andre love (Ændring af Patent- og Varemærkestyrelsens gebyrer) er samtlige brugsmodelegebyrer i lovens kapitel 11 A hævet med 20 pct., og angivelsen af gebyrniveauet i § 73 g, stk. 1, ændret fra "2011-niveau" til "2026-niveau". De for praksisoversigtens emne mest relevante ændringer er:

Bestemmelse	Ydelse	Før	Fra 1. jan. 2026
§ 73 a, stk. 1	Ansøgning om registrering af dansk brugsmodele	2.000 kr.	2.400 kr.
§ 73 a, stk. 4	Prøvning af ansøgning efter § 19, stk. 2	4.000 kr.	4.800 kr.
§ 73 b, stk. 1	Fornyelse, 1./2. periode	2.000/3.000 kr.	2.400/3.600 kr.
§ 73 c, stk. 1	Prøvning af registreret brugsmodele efter § 50, stk. 1	4.000 kr.	4.800 kr.
§ 73 c, stk. 2	Publicering af ændret brugsmodeleskrift, jf. § 52, stk. 2	1.100 kr.	1.320 kr.
§ 73 d, stk. 2	Genoprettelse efter § 66, stk. 1	3.000 kr.	3.600 kr.

Forarbejderne angiver som begrundelse, at forhøjelsen "skal sikre, at Patent- og Varemærkestyrelsens omkostninger fortsat dækkes af brugerne". Gebyret for § 50-prøvning er altså det centrale adgangsgebyr til den administrative ophævelsesvej og er nu 4.800 kr.; hertil kommer klagegebyret på 5.000 kr. for brugsmodelesager ved Ankenævnet efter [ankenævnsbekendtgørelsens § 8](#).

Ophævelse af kapitel 10 A om den særlige håndhævelsesenhed. Ved lov nr. 1668 af 30. december 2024 om ændring af selskabsloven, årsregnskabsloven, lov om erhvervsfremme, lov om finansiel virksomhed og forskellige andre love er kapitel 10 A i brugsmodelloven ophævet med virkning fra 1. januar 2025, ligesom gebyrhjemlen i § 73 d, stk. 3, er bortfaldet. Kapitlet – indsat ved lov nr. 1548 af 13. december 2016 – etablerede den særlige enhed om håndhævelse og piratkopiering i Patent- og Varemærkestyrelsen. Forarbejderne beskriver konsekvensen præcist:

"Det vil indebære, at den særlige enhed om håndhævelse og piratkopiering ikke længere vil kunne vejlede forbrugere og små og mellemstore virksomheder i forbindelse med konkrete sager om piratkopiering, ligesom enheden ikke længere vil kunne afgive en skriftlig vejledende udtalelse mod betaling af et gebyr."

Samarbejdet med politi og anklagemyndighed fortsætter ifølge forarbejderne som en naturlig del af styrelsens myndighedsarbejde, men den gebyrfinansierede vejledende udtalelse er ikke længere en mulighed for brugsmodelhavere, der overvejer håndhævelse.

LOV

[Brugsmodelloven § 19, stk. 2](#)[Brugsmodelloven § 50, stk. 1](#)[Brugsmodelloven § 52, stk. 2](#)

§ 13 Sammenfatning: den uprøvede rettigheds anatomi

Brugsmodelretten er konstrueret som en bevidst asymmetri. Adgangsvejen er billig og hurtig, fordi § 19 kun kræver formel kontrol, mens den materielle prøvelse er valgfri og gebyrbelagt. Til gengæld ligger hele gyldighedsrisikoen bagude, hvor § 50 giver enhver adgang til en tilbundsgående – og gentagelig – prøvning på grundlag af § 47's ugyldighedsgrunde.

For den, der skal vurdere en brugsmodels holdbarhed, tegner praksis fire pejlemærker.

For det første er frembringelseshøjden reel, om end lav. Forarbejdernes tre spærringer – trivialitet, åbenbar nærliggenhed og manglende betydning for den tekniske løsning – er den operative test, og de har båret afslag lige fra B 2/94 over AN 2003 00059 og AN 2012 00007 til 23/08919. Det, der modsat bærer en registrering igennem, er enten en dokumenteret uventet teknisk virkning, jf. AN 2007 00038, eller et konkret strukturelt træk, som modholdene ikke fører frem til, jf. AN 2015 00008.

For det andet er § 18 den mest effektive angrebsvinkel i sager om afgrenede og kravmæssigt komplekse registreringer. Efter AN 2019 00004 og AN 2019 00005 gælder EPO's disclosure-test, og samme kriterier anlægges for basis som for nyhed. Grænsen mod det tilladelige er trukket i AN 2020 00017: valg af det, ansøgningen selv fremhæver, er ikke et "udvalg fra lister".

For det tredje er timing af bevismateriale afgørende for, hvor sagen ender. Nyt modhold hører hjemme i en ny § 50-prøvning, ikke i ankesagen, og fremlægges det alligevel, bliver reaktionen typisk hjemvisning – AN 2011 00018, AN 2015 00023 og HMO-sagerne AN 2019 00033 og AN 2019 00034 – med betydelig forlængelse af konflikten til følge.

For det fjerde afgøres mange sager på det formelle. Fristen og gebyret ved opretholdelse i ændret form efter § 52, stk. 2 er ufravigelige, jf. AN 2001 00010, og meddelelsespligterne i § 59 kan føre til afvisning af ugyldighedssøgsmål. Kun helt særlige omstændigheder – som svigt fra en syg fuldmægtig kombineret med fejlinformation fra styrelsen i AN 2010 00037 – begrundes genoptagelse.

Samlet står brugsmodelelleren som en rettighed, hvis værdi i høj grad afhænger af, om den har været igennem en prøvning. Det var netop lovgivers erkendelse i 2005: udslettelsesinstituttet gav et falskt indtryk af holdbarhed, mens den tilbundsående § 50-prøvning skulle give "den ejendomsret, der kan opnås, en større værdi". Praksis siden bekræfter, at en uprøvet brugsmodelel i realiteten er en formodning, ikke en afklaring.

LOV	Brugsmodelellen § 5, stk. 1	Brugsmodelellen § 18	Brugsmodelellen § 19, stk. 1, 2
	Brugsmodelellen § 50	Brugsmodelellen § 52, stk. 2	Brugsmodelellen § 59
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på registrering af brugsmodelel for spraytørret blandingsprodukt af oligosaccharider fra modermælk (HMO)		14.10.2024
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelel for oprensning af mælkeoligosaccharider (HMO) grundet omfattende nyt materiale		11.05.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelelbeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)		11.05.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodelelregistrering for farmaceutisk sammensætning: Spørgsmål om utiladelig udvidelse og dobbeltbeskyttelse		05.05.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Dansk brugsmodelel for farmaceutisk adalimumab-sammensætning ophævet grundet utiladelig ændring i forhold til den oprindelige ansøgning		08.07.2020
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af brugsmodelel for farmaceutisk sammensætning på grund af utiladelig ændring		08.07.2020
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodelelregistrering for medbringerbånd: Nyhed og tydelig adskillelse i slidsløsning		23.11.2017
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelel for pelstaner efter fremkomst af nyt bevismateriale		19.05.2016
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster udslettelse af brugsmodelel for drikkesystem til shots grundet manglende nyhedshøjde		01.11.2012
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Klagesag om nyhedsværdi og frembringelseshøjde for altanpladestøbeform hjemvist til fornyet behandling		10.01.2012
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelel efter ophævelse grundet fuldmægtigsvigt og særlige omstændigheder		31.03.2011
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af brugsmodelel for LNAA-supplement til behandling af stofskiftesygdomme efter tvist om nyhedsværdi og frembringelseshøjde		29.06.2009
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af brugsmodelel for slibebræt til håndslibning grundet manglende frembringelseshøjde		29.10.2004
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af brugsmodelelregistrering for et displaystativ grundet manglende frembringelseshøjde		19.12.2001
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Brugsmodelelregistrering af kombineret plastskruelågs- og kapselåbner ophævet – tilstrækkelig adskillelse fra kendt teknik ikke godtgjort		17.03.1997

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Brugsmodelellen § 1	Brugsmodelellen § 5	stk. 1-3
Brugsmodelellen § 18	Brugsmodelellen § 19	stk. 2
Brugsmodelellen § 47	Brugsmodelellen § 50	
Brugsmodelellen § 52		stk. 2

MATERIALE Citerede afgørelser

31 afgørelser

ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS

31

14.10.2024	Stadfæstelse af afslag på registrering af brugsmodele for spraytørret blandingsprodukt af oligosaccharider fra modermælk (HMO)	23/08919
29.08.2024	Hjemvisning af sag om patent på metode til styring af lastorientering i kraner grundet tvivl om opfindelseshøjde	23/09463
14.06.2024	Ugyldiggørelse af patent på sprederværktøj til vindmøllevinger grundet manglende nyhed og utiladelig udvidelse	22/15878
11.05.2021	Hjemvisning af sag om brugsmodele for oprensning af mælkeoligosaccharider (HMO) grundet omfattende nyt materiale	AN 2019 00033
11.05.2021	Hjemvisning af sag om brugsmodelebeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)	AN 2019 00034
05.05.2021	Stadfæstelse af brugsmodeleregistrering for farmaceutisk sammensætning: Spørgsmål om utiladelig udvidelse og dobbeltbeskyttelse	AN 2020 00017
27.04.2021	Indsigelse mod patent på taner til minkskind: Spørgsmål om opfindelseshøjde ved forlængelse af standardmål	AN 2020 00007
08.07.2020	Dansk brugsmodele for farmaceutisk adalimumab-sammensætning ophævet grundet utiladelig ændring i forhold til den oprindelige ansøgning	AN 2019 00004
08.07.2020	Ophævelse af brugsmodele for farmaceutisk sammensætning på grund af utiladelig ændring	AN 2019 00005
23.11.2017	Stadfæstelse af brugsmodeleregistrering for medbringerbånd: Nyhed og tydelig adskillelse i slidsløsning	AN 2015 00008
19.05.2016	Hjemvisning af sag om brugsmodele for pelstaner efter fremkomst af nyt bevismateriale	AN 2015 00023
26.08.2015	Hjemvisning til Patent- og Varemærkestyrelsen vedrørende prøvelse af forgreningsgrundlag for brugsmodeleregistrering	AN 2014 00019
15.05.2013	Ugyldiggørelse af skateboard-patent grundet utiladelig udvidelse af ansøgningens indhold	AN 2012 00012
01.11.2012	Ankenævnet stadfæster udslættelse af brugsmodele for drikkesystem til shots grundet manglende nyhedshøjde	AN 2012 00007
10.01.2012	Klagesag om nyhedsværdi og frembringelseshøjde for altanpladestøbeform hjemvist til fornyet behandling	AN 2011 00018
31.03.2011	Hjemvisning af sag om brugsmodele efter ophævelse grundet fuldmægtigsvigt og særlige omstændigheder	AN 2010 00037
18.12.2009	Sag om ugyldighed af brugsmodeleregistrering for skrubbehandsker til kartofler og hud	AN 2008 00011

29.06.2009	Opretholdelse af brugsmodele for LNAA-supplement til behandling af stofskiftesygdomme efter tvist om nyhedsværdi og frembringelseshøjde	AN 2007 00038
18.12.2008	Ugyldiggørelse af brugsmodele for skrubbehandsker grundet manglende nyhed og manglende opfindelseshøjde	AN 2008 00011
20.02.2008	Ankenævnets afgørelse om hjemsendelse af patentag vedrørende kørestol med svingbart ryglæn	AN 2006 00046
21.06.2007	Stadfæstelse af afslag på brugsmodeleregistrering af medie-etui grundet manglende nyhed og ulovlig udvidelse	AN 2006 00033
21.03.2007	Udslettelse af brugsmodele for lukkeanordning til affaldsposer grundet manglende nyhed og kravudvidelse	AN 2006 00005
29.10.2004	Udslettelse af brugsmodele for slibebræt til håndslibning grundet manglende frembringelseshøjde	AN 2003 00059
12.10.2004	Afslag på brugsmodeleregistrering af polypeptidsammensætninger grundet manglende frembringelseshøjde	AN 2003 00032
24.10.2003	Afgørelse om udslettelse af brugsmodeleregistrering for brændstoftankenhed grundet manglende nyhed	AN 2002 00047
18.04.2002	Afslag på brugsmodeleregistrering af bygningselement grundet manglende tydelig adskillelse fra kendt teknik	AN 2000 00068
19.12.2001	Ophævelse af brugsmodeleregistrering for et displaystativ grundet manglende frembringelseshøjde	AN 2001 00010
29.01.2001	Stadfæstelse af udslettelse af brugsmodele for møbelbensamling grundet manglende tydelig adskillelse fra kendt teknik	AN 1997 00923
23.11.1998	Afgørelse om opretholdelse af brugsmodele for diskettedrevslås trods indsigelse om inhabilitet og manglende nyhed	B 1/95
17.03.1997	Brugsmodeleregistrering af kombineret plastskruelågs- og kapselåbner ophævet – tilstrækkelig adskillelse fra kendt teknik ikke godtgjort	B 2/94
25.07.1996	Brugsmodeleregistrering af transportbakke til pottedplanter udslettet – manglende nyhed og frembringelseshøjde (B 1/94)	B 1/94

02

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over brugspligt for varemærker

Reel brug, bevisbyrde og administrativ ophævelse efter varemærkelovens § 10 c

Version 2 · Opdateret 16. jul. 2026 · 29 afgørelser · 2000-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Brugspligten er varemærkerettens korrektiv mod et register fyldt med ubenyttede eneretter: et registreret varemærke skal tages i reel erhvervmæssig brug i Danmark inden fem år efter registreringsprocedurens afslutning og holdes i brug løbende, jf. [varemærkeloven § 10 c](#). Denne praksisoversigt kortlægger, hvordan Patent- og Varemærkestyrelsen og Ankenævnet for Patenter og Varemærker har administreret brugspligten fra 1999 til 2025 – med hovedvægt på administrativ ophævelse efter [§ 25, stk. 1](#) og på brugspligten som forsvar i indsigelses- og ugyldighedssager. Praksis er stram på dokumentationen, men lempelig på mængden: bevisbyrden påhviler indehaveren og skal løftes med dateret, udadvendt materiale knyttet til de konkrete varer, mens selv beskedne salgstal kan udgøre reel brug, når brugen er handelsmæssigt begrundet.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Reel brug forudsætter, at mærket anvendes i overensstemmelse med sin oprindelsesfunktion for at skabe eller bevare en afsætningsmulighed – ikke blot symbolsk for at bevare registreringen.
- 02** Vurderingen er KVALITATIV, ikke kvantitativ: ARKO blev opretholdt på ca. 950 solgte enheder over fem år, fordi importen og markedsføringen havde reel handelsmæssig berettigelse.
- 03** Bevisbyrden for reel brug påhviler INDEHAVEREN, og dokumentationen skal være konkret, dateret og territorielt knyttet til Danmark (eller Unionen for EU-varemærker).
- 04** Brugen skal være UDADVENDT mod markedet: interne varenumre, indkøb af emballage med eget logo og teknisk domæne-omdirigering udgør ikke varemærkemæssig brug.
- 05** Brug af et mærke alene som firmanavn eller "house mark" er ikke brug for de konkrete varer – CVR-registrering af et binavn er i sig selv uden betydning.
- 06** Brug i afvigende form opfylder kun brugspligten, hvis afvigelsen ikke forandrer mærkets særpræg, jf. § 10 c, stk. 4, nr. 1.
- 07** Et FIGURMÆRKE kan som udgangspunkt ikke opretholdes ved brug af mærket som rent ordmærke eller i en væsentligt ændret grafisk form.

- 08 Et ordmærke bevarer derimod som udgangspunkt sin registrering uanset den figurlige udformning, det anvendes i.
- 09 Tilføjelse af et firmanavn til et registreret ordmærke ("GEA Niro") kan udgøre brug af mærket, når det registrerede element bevarer et selvstændigt særpræg i den sammensatte betegnelse.
- 10 Dokumenteret brug for ét specifikt produkt udvides IKKE automatisk til nærmeste overbegreb – SMIL blev ikke opretholdt for "chokolade" på grundlag af brug for "små chokoladestykker med karamelfyld".
- 11 Mærkets VELKENDTHED fritager ikke indehaveren for at dokumentere reel brug for hver enkelt varekategori – OMEGA blev delvis ophævet trods notorisk kendskab.
- 12 Rimelig grund til manglende brug omfatter kun EKSTERNE hindringer uafhængige af indehaverens vilje, fx importforbud, krigshandlinger, manglende myndighedsgodkendelse eller fabriksbrand.
- 13 En selvvalgt paneuropæisk forretningsstrategi og verserende udenlandske varemærketvister udgør IKKE rimelig grund – TERTIANUM blev ophævet i sin helhed.
- 14 For EU-varemærker er det relevante territorium hele Unionen; salg til én forhandler i Bulgarien eller ca. 1,9 mio. kr. i Danmark og Sverige er utilstrækkeligt for et massemarked som beklædning.
- 15 Brug gennem en enkelt importør eller licenstagere kan udgøre reel brug, hvis aftaleforholdet har reel handelsmæssig berettigelse, og brug med indehaverens samtykke ligestilles med indehaverens egen brug.
- 16 3-måneders-reglen i § 25, stk. 3, afskærer kun brug iværksat efter, at indehaveren har fået POSITIVT kendskab til en kommende ophævelsesbegæring – verserende tvister i andre lande er ikke nok.
- 17 Dokumentation dateret EFTER anmodningen om bevis for brug falder uden for den relevante femårsperiode og kan ikke redde registreringen.
- 18 Enhver kan begære administrativ ophævelse efter § 34, stk. 1 – der kræves ingen særlig retlig interesse.
- 19 Manglende reel brug fører til delvis ophævelse efter § 31, når mærket kun er brugt for en del af varefortegnelsen – praksis skærer varefortegnelsen ned til det dokumenterede.
- 20 Fremsættes en brugspligtindsigelse først for Ankenævnet, hjemvises sagen, så styrelsen kan tage stilling som første instans.
- 21 Gebyret for begæring om administrativ ophævelse er hævet fra 2.500 kr. til 3.000 kr. med virkning fra 1. januar 2026.

Brugspligtens retlige arkitektur: § 10 c som moderbestemmelse og de fire sanktionsspor

§ 1

Brugspligten er samlet i [varemærkeloven § 10 c, stk. 1](#), der fastslår, at et registreret varemærke underkastes begrænsninger og sanktioner, hvis indehaveren ikke inden 5 år fra registreringsprocedurens afslutning har gjort reel brug af mærket **her i landet** for de varer eller tjenesteydelser, det er registreret for – eller hvis brugen har været suspenderet i en sammenhængende periode på 5 år. Bestemmelsen er ikke i sig selv en sanktionshjemmel, men en moderbestemmelse, der udløser fire selvstændige spor:

Spor	Bestemmelse	Virkning af manglende reel brug
Fortabelse	§ 25, stk. 1	Registreringen fortabes helt eller delvist
Indsigelse	§ 21, stk. 1	Det ældre mærke kan ikke bære indsigelsen
Ugyldighed	§ 35, stk. 3	Begæringen om ugyldighed afvises
Krænkelse	§ 10 d	Forbudsretten bortfalder over for sagsøgte

Femårsfristen løber fra "registreringsprocedurens afslutning", der efter [§ 10 c, stk. 2](#) indtræder, når mærket er registreret efter § 23, eller når en designering af Danmark efter Madridprotokollen er endeligt godkendt. Reglerne gennemfører [artikel 16](#) og [artikel 19](#) i varemærkedirektivet (EU) 2015/2436, hvis ordlyd den danske bestemmelse følger tæt.

Vigtig fælde ved læsning af ældre praksis: paragrafnumrene skiftede med den reform, der trådte i kraft 1. januar 2019. Før reformen lå brugspligten i § 25, ophævelsesgrundene i § 28 og den administrative ophævelse i § 30. Afgørelser som **AN 2005 00003** (SMIL), **AN 2007 00019** (OMEGA) og **AN 2010 00007** (COMPANYS) henviser derfor til "§ 25, § 28, stk. 2 og § 30, stk. 1" om præcis de spørgsmål, der i dag afgøres efter § 10 c, § 25 og § 34. Nyere afgørelser som [22/12715](#) (TERTIANUM) og [24/06625](#) (MEDEX) anvender den nye systematik. Det materielle indhold er derimod i alt væsentligt uændret, og den ældre praksis har fuld vejledende værdi.

LOV

[Varemærkeloven § 10c, stk. 1, 2](#)
[Varemærkeloven § 10d](#)
[Varemærkeloven § 21, stk. 1](#)
[Varemærkeloven § 25, stk. 1](#)
[Varemærkeloven § 35, stk. 3](#)

PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket MEDEX grundet brugspligt	25.03.2025
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af varemærket TERTIANUM på grund af manglende brug trods påberåbt paneuropæisk strategi	01.08.2023
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket COMPANYS grundet manglende reel brug for varer i klasse 16 og 25	27.09.2011
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om brugspligt og delvis ophævelse af varemærket OMEGA på grund af manglende dokumenteret brug	30.04.2008
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket SMIL som følge af manglende brugspligt	22.12.2005

§ 2 Hvad er "reel brug"? Den kvalitative vurdering og lovgivers målestok

Loven definerer ikke "reel brug". Målestokken blev sat allerede i [forarbejderne til den oprindelige varemærkelov](#), hvor lovgiver i bemærkningerne til brugspligtsbestemmelsen skrev:

"Ved »reel brug« forstås, at der er gjort brug af mærket i overensstemmelse med normal markedsføringsmæssig aktivitet indenfor området."

Det er en **relativ** standard – den måles mod branchens normale aktivitetsniveau, ikke mod et absolut mindstemål. Ankenævnet har konsekvent bygget denne standard ud med EU-Domstolens praksis. I [AN 2017 00010](#) (CCDK) sammenfattede nævnet med henvisning til [sag C-40/01 \(Ansul\)](#) og [sag C-149/11 \(Leno Merken\)](#), at der ved bedømmelsen skal tages hensyn til

"...navnlig de særlige forhold på det omhandlede marked, arten af de varer eller tjenesteydelser, som er beskyttet af varemærket, det territoriale og kvantitative omfang af brugen samt hyppigheden og regelmæssigheden af brugen."

Den praktiske konsekvens er, at **mængden sjældent er afgørende i sig selv**. Det klareste udtryk er [AN 2017 00018](#) (ARKO), hvor styrelsen havde ophævet mærket i sin helhed, fordi salget af barberprodukter til én enkelt dansk importør var for beskedent. Ankenævnet omgjorde. Det dokumenterede salg over fem år var opgjort til ca. 950 enheder fordelt på aftershave (269), barberskum (210), hud- og håndcremer (329), barbercreme (80) og barbersæbe (32) – men da videresalg til danske detailbutikker og udbud på danske webshops var dokumenteret, havde importen "en reel handelsmæssig berettigelse", og brugen var derfor reel.

Omvendt kan selv betydelige beløb være utilstrækkelige, når markedet er stort nok. I [AN 2017 00010](#) (CCDK) blev et dokumenteret salg på ca. 1,8 mio. kr. i Danmark og ca. 146.000 kr. i Sverige ikke anset for reel brug af et **EU-varemærke** for beklædning – en varekategori kendetegnet ved "ekstrem høj omsætning og et massivt forbrugergrundlag på tværs af alle medlemsstater". Nævnet lagde tillige vægt på, at anmoders egen hjemmeside oplyste, at mærket var "closed down" i 2010, hvilket svækkede påstanden om en fortsat kommerciel satsning.

Et tredje eksempel viser, at **markedsføring alene kan være nok**, når den er reel. I [AN 2009 00003](#) (TRYGG HANSA) udgjorde annoncering i Børsen og Berlingske Tidende med annonceudgifter på over 200.000 kr. reel brug, fordi omkostningerne var betydelige i forhold til kundegrundlaget, og brugen "ikke fremstod som rent symbolsk".

LOV

Varemærkeloven § 10c, stk. 1

Varemærkeloven § 25, stk. 1

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af varemærket ARKO for barberingsprodukter trods begrænset salg

08.02.2018

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket CCDK: Manglende bevis for reel brug af EU-varemærke

19.01.2018

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærkesag om TRYGG HANSA: Reel brug og 3-måneders-reglen ved administrativ ophævelse

27.10.2009

Bevisbyrden påhviler indehaveren – og kravene til dokumentationen er skarpe

§ 3

Systematikken i [§ 21, stk. 1](#), [§ 25](#) og [§ 35, stk. 1](#) placerer entydigt bevisbyrden hos **indehaveren af det ældre mærke**. Konsekvensen af ikke at løfte den er hård: efter [§ 35, stk. 3](#), *afvises* en begæring om ugyldighed, og efter [§ 21, stk. 1](#), tager styrelsen ikke indsigelsen til følge.

Praksis viser fire tilbagevendende dokumentationsfejl:

- **Udaterede eller forkert daterede bilag.** I [AN 2001 00074](#) og den parallelle [AN 2001 00073](#) (PLUS Forsikring) bestod dokumentationen i to **udaterede kuverter** plus en direktørerklæring om, at de var udsendt på Fyn i 1. kvartal 1999. Mærket blev ophævet i sin helhed. Efterfølgende erklæringer fra reklamebureau og trykkeri kunne ikke reparere den manglende oprindelige datering.

- **Materiale dateret efter skæringstidspunktet.** I [AN 2005 00055](#) (PREH BLUECOMM) fastholdt styrelsen, at brugspligten ikke var opfyldt for klasse 9, netop fordi de fremsendte fakturaer var dateret **efter** anmodningen om dokumentation.
- **Manglende kobling mellem bilag og mærke.** I [24-08043](#) (NIRO mod NVIRO) vedrørte en kontrakt et produkt benævnt "One GEA Spray Drying Plant Type Versatile SD™" – ikke et NIRO-produkt. I en miljøgodkendelse på 43 sider optrådte "NIRO" kun én gang.
- **Manglende dokumentation for udbredelse.** Samme sag: instruktionsmanualer kunne ikke i sig selv dokumentere reel brug, fordi der manglede oplysninger om, i hvilket omfang de var distribueret til omsætningskredsen – kun tre (potentielle) kunder var dokumenteret i perioden.

Ankenævnet stadfæstede i **NIRO mod NVIRO** med denne formulering:

"Ankenævnet bemærker indledningsvist, at det kan tiltræde styrelsens afgørelse af 19. juni 2024, herunder styrelsens vurdering af, at det materiale, som klager fremsendte til brug for styrelsens behandling af sagen, ikke udgør tilstrækkelig dokumentation for reel brug af varemærket NIRO <w> her i landet i den relevante periode, således som dette er forudsat i varemærkelovens § 10 c og varemærkeforordningens artikel 18, stk. 1."

Modsat viser [AN 1999 00002](#) (GULD TÅ), hvordan bevisbyrden **løftes**: fakturaer til kunder 1993-1997, fakturaer på indkøb af tusindvis af lukkeetiketter påtrykt GULD TÅ, kundeerklæringer om køb og videresalg samt vareprøver. At overdragelsen af mærket formelt først blev meddelt myndigheden efter ophævelsesbegæringens dato, ændrede intet, da den faktiske brug var veldokumenteret. Registreringen blev dog begrænset til "strikkede strømper og sokker". Tilsvarende førte dokumenteret reel brug til opretholdelse i [AN 1998 00893 \(V 11/98\)](#) (GALLERY).

LOV	Varemærkeloven § 21, stk. 1	Varemærkeloven § 25, stk. 1	Varemærkeloven § 35, stk. 1, 3
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret		
	02.12.2025		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · PREH BLUECOMM og BLUECOM: Forvekslelighed og betydningen af et varemærkes velkendthed		
	30.11.2006		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af figurmærket "PLUS Forsikring" som følge af manglende dokumentation for reel brug		
	05.11.2002		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af figurmærket PLUS Forsikring grundet manglende reel brug		
	05.11.2002		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Dokumentation for reel brug af varemærket GALLERY fører til opretholdelse af registrering		
	29.11.2000		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · GULD TÅ-varemærket opretholdt trods ophævelsesbegæring – brugspligt dokumenteret via fakturaer og kundeerklæringer		
	30.06.2000		

§ 4 Brugen skal vende UDAD mod markedet – hvad der ikke tæller som varemærkemæssig brug

Den mest markante linje i APV's praksis er kravet om, at brugen skal være **udadvendt**: den skal møde omsætningskredsen med henblik på at skabe eller bevare afsætning. Fire afgørelser tegner grænsen.

Interne varenumre er ikke brug. I [AN 2010 00007](#) (COMPANY'S) argumenterede IC Company's for, at varenumre indledt med "COM" i koncernens transaktionssystem dokumenterede brug for bæltter, tasker og fodtøj. Styrelsen afviste:

"Selvom den indledende del af varenumrene, 'COM', måtte betragtes som en reference til varemærket COMPANY'S, så viser en sådan rent intern brug ikke, at mærket har været anvendt på en sådan måde, der i branchen for 'beklædningsgenstande' må anses for at være begrundet i ønsket om at fastholde eller erhverve markedsandele for varemærket."

Emballage med eget logo er ikke brug for emballagen. Samme sag: indkøb af gavepapir og poser mærket COMPANY'S dokumenterede ikke brug for klasse 16 (papirvarer). Det var et element i udøvelsen af *detaillhandelstjenesteydelsen* – ikke salg af en selvstændig vare. Bemærkelsesværdigt er, at modparten under ankesagen selv erklærede sig enig i, at brugen var bevist og bad nævnet omgøre – men styrelsen fastholdt sin vurdering **trods parternes enighed**, og Ankenævnet stadfæstede. Brugspligten er dermed ikke fuldt ud undergivet parternes rådighed.

Teknisk domæne-omdirigering er ikke brug. I [AN 2017 00007](#) (BILLIGSPORT) ejede indehaveren domænet billigsport.com, som viderestillede til webshoppen billigsport24.dk. Nævnet udtalte:

"Den omstændighed, at domænenavnet billigsport.com er blevet anvendt til at omdirigere internetbrugere til hjemmesiden www.billigsport24.dk, indebærer ikke, at mærket BILLIGSPORT er blevet brugt som varemærke. Brugen har udelukkende fungeret som en teknisk mekanisme til at føre internetbrugeren videre..."

Firmanavn og "house mark" er ikke brug for varerne. I [AN 2011 00014](#) (Havremøllen mod HavneMøllerne) fandt styrelsen materialets mangel bestående i, at det

"kun i begrænset omfang [viser] mærket HAVNEMØLLERNE anvendt som et selvstændigt varemærke på produkterne og ikke primært som navn på virksomheden, hvorfra produkterne sælges."

Produkterne blev reelt solgt under mærkerne Amo, Gluten og Kornkammeret. I [24-08043](#) (NIRO) blev det tilsvarende gjort gældende med henvisning til **sag C-17/06 (Céline)**, at den blotte CVR-registrering af "Niro A/S" som binavn ikke i sig selv udgør varemærkeretlig brug.

Reklamemateriale er brug for det, der reklameres for – ikke for materialet selv. I [AN 2007 00019](#) (OMEGA) blev indsendte kataloger anset for reklamemateriale for ure – ikke for selvstændig erhvervsmæssig brug for "publikationer" i klasse 16.

LOV

Varemærkeloven § 10c, stk. 1

Varemærkeloven § 25, stk. 1

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret 02.12.2025

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket BILLIGSPORT på grund af manglende reel brug 06.11.2017

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afslag på ophævelse af varemærket Havremøllen grundet manglende forvekslelighed 12.12.2011

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket COMPANY'S grundet manglende reel brug for varer i klasse 16 og 25 27.09.2011

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om brugspligt og delvis ophævelse af varemærket OMEGA på grund af manglende dokumenteret brug 30.04.2008

Brug i afvigende form: den asymmetriske behandling af ordmærker og figurmærker

§ 5

Efter § 10 c, stk. 4, nr. 1 tæller som brug også

"Brug af varemærket i en form, der kun ved elementer, der ikke forandrer mærkets særpræg, afviger fra den form, hvori det blev registreret..."

Bestemmelsen gennemfører direktivets artikel 16, stk. 5, litra a. Praksis er markant **asymmetrisk** afhængigt af mærketypen. Styrelsen formulerede princippet skarpt i PLUS Forsikring-sagerne: mens et ordmærke kan opretholdes uanset figurlig udformning, kan et figurmærke som udgangspunkt ikke opretholdes alene ved brug som ordmærke eller selskabsnavn.

I AN 2001 00074 og AN 2001 00073 (PLUS Forsikring) konstaterede styrelsen:

"Det indsendte dokumentationsmateriale viser i øvrigt varemærket brugt som figurmærke i en væsentlig anden form end det registrerede mærke eller som ordmærke."

Indehaverens argumenter – herunder henvisning til Højesterets ELLE-BELLE-dom og Sø- og Handelsrettens SYVSOVER-dom – kunne ikke bære, og begge registreringer blev ophævet i deres helhed. Samme princip bar AN 2002 00016 (EURO FOOD), hvor kun en lille del af det omfattende bilagsmateriale viste mærket anvendt i den registrerede typografi med den karakteristiske ramme. Registreringen overlevede alene for frisk fisk, røgede fiskeriprodukter og rejer i lage.

AN 2017 00007 (BILLIGSPORT) viser den omvendte konstellation – et **ordmærke** brugt i en figurlig sammensætning. Indehaveren anvendte figurmærket "billigsport24.dk" med et bold-element og gjorde gældende, at "24" og ".dk" var rent beskrivende tilføjelser. Nævnet afviste: helhedsindtrykket blev påvirket markant af tidsangivelsen "24" og domæne-endelsen ".dk", således at mærket blev brugt i en form, der **afveg væsentligt** fra det registrerede ordmærke. At tilføjede elementer isoleret set er beskrivende, er altså ikke i sig selv nok.

Grænsen den anden vej blev trukket i 24-08043 (NIRO), hvor styrelsen – med henvisning til nævnets egen afgørelse AN 2015 00035 (Ferrero Rocher) og Rettens dom i T-324/09 (Friboi) – anerkendte, at brug af "GEA Niro" kunne udgøre brug af det registrerede mærke NIRO, **når NIRO bevarede et selvstændigt særpræg i den sammensatte betegnelse**. Tilføjelse af et koncernnavn forandrer altså ikke nødvendigvis særpræget. Sagen faldt derfor ikke på formen, men på dokumentationens omfang.

En beslægtet, men adskilt, problemstilling er den formelle ændring af et registreret mærke efter § 24. Her er praksis strengere end ved brugspligtvurderingen – klageren i PLUS Forsikring gjorde netop gældende, at de to standarder ikke er identiske.

LOV

VaremærkeLoven § 10c, stk. 4

VaremærkeLoven § 24

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret 02.12.2025

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket BILLIGSPORT på grund af manglende reel brug 06.11.2017

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af figurmærket EURO FOOD på grund af manglende brug 02.06.2003

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af figurmærket "PLUS Forsikring" som følge af manglende dokumentation for reel brug	05.11.2002
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af figurmærket PLUS Forsikring grundet manglende reel brug	05.11.2002

§ 6 Vare- og tjenesteydelsesbindingen: overbegreber udvides ikke automatisk

Brugspligten er knyttet til **de konkrete varer**, mærket er registreret for. Dokumenteret brug for ét specifikt produkt smitter ikke automatisk af på det nærmeste overbegreb. Lovgiver anerkendte allerede i forarbejderne, at grænsen måtte findes i praksis:

"Hvor konkret varearten skal angives, må afklares i praksis, idet man i nogle tilfælde bør acceptere, at registreringen opretholdes for et overbegreb, eksempelvis »lægemidler«, selv om varemærket kun anvendes for et bestemt lægemiddel."

APV har administreret denne åbning **restriktivt**. Ledsagen er [AN 2005 00003](#) (SMIL), hvor Kraft Foods havde dokumenteret brug for "små chokoladestykker med karamelfyld" og ønskede registreringen opretholdt for i det mindste "chokolade og konfekturvarer". Nævnet afviste:

"Det tiltrædes, at indehaver ikke har dokumenteret SMIL brugt for andet end »små chokoladestykker med karamelfyld«. Herefter og i det ankenævnet ligeledes tiltræder, at der ikke er grundlag for at opretholde varemærket for »chokolade« - det nærmeste overbegreb – stadfæstes den påklagede afgørelse."

Nævnet afviste udtrykkeligt, at ToldSkats afgiftsmæssige klassifikation af produkterne som "chokolade" eller generelle betegnelser i fakturaer og ordrelister kunne udvide beskyttelsen. Styrelsen begrundede sin linje med hensynet til ikke at blokere registeret med ubenyttede rettigheder.

Samme resultat i [AN 2009 00003](#) (TRYGG HANSA): reel brug var godtgjort, men kun for et snævert segment. Nævnet afviste at opretholde det generelle overbegreb "forsikringsvirksomhed" og begrænsede registreringen til

"Forsikringsvirksomhed, nemlig forsikring af fritidshuse" i klasse 36.

Begrænsningen var nødvendig "for at tilgodese hensynet til tredjemand".

Velkendthed fritager ikke. [AN 2007 00019](#) og den parallelle [AN 2007 00020](#) (OMEGA) angik en registrering fra 1951 med en meget bred varefortegnelse. Trods mærkets notoriske velkendthed fastslog styrelsen, at velkendthed ikke fritager indehaveren for bevisbyrden for reel brug for hver enkelt varekategori:

Klasse	Dokumenteret brug	Resultat
9	Måleapparater til sportsbrug	Begrænset til sportsmåleapparater
14	Ure, urværker og dele	Opretholdt for ure og tilbehør; ophævet for bijouteri og penduler
16	Kun kataloger (reklamemateriale)	Begrænset til trykte publikationer om sportsmåleudstyr

Delvis ophævelse er dermed hovedreglen frem for undtagelsen. Hjemlen findes i dag i [§ 31](#), hvorefter varemærkeretten kun fortages for de varer, hvor fortabelsesgrunden foreligger. Samme mekanik ses i [AN 2012](#)

00026 (CENTER), [AN 2017 00018](#) (ARKO – opretholdt alene for "præparater til brug forud for barbering" og "aftershavepræparater") og senest [24/06625](#) (MEDEX), hvor Ankenævnet i marts 2025 stadfæstede en delvis ophævelse med udtrykkelig hjemmel i § 10 c, stk. 1, § 25, stk. 1 og § 31.

Hvor brugen slet ikke kan henføres til nogen del af varefortegnelsen, ophæves registreringen i sin helhed – jf. [AN 2004 00006](#) (LIVING), [AN 2004 00007](#) (LIVING OF SCANDINAVIA) og [AN 2014 00026](#) (L'ITALIANA pasta ZARA).

LOV	Varemærkeloven § 10c, stk. 1	Varemærkeloven § 25, stk. 1	Varemærkeloven § 31
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket MEDEX grundet brugspligt		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af varemærket ARKO for barberingsprodukter trods begrænset salg		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket "L'ITALIANA pasta ZARA" grundet manglende reel brug		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Delvis ophævelse af varemærket CENTER grundet manglende reel brug		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærkesag om TRYGG HANSA: Reel brug og 3-måneders-reglen ved administrativ ophævelse		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om brugspligt og delvis ophævelse af varemærket OMEGA på grund af manglende dokumenteret brug		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af figurmærket OMEGA på grund af manglende brugspligt for dele af varefortegnelsen		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket SMIL som følge af manglende brugspligt		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket LIVING grundet manglende dokumentation for reel brug		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket LIVING OF SCANDINAVIA grundet manglende dokumentation for brug		

Rimelig grund til manglende brug: kun eksterne hindringer uafhængige af indehaverens vilje

[§ 10 c, stk. 1](#) og [§ 25, stk. 1](#) fritager indehaveren, hvis der foreligger "rimelig grund" til den manglende brug. Undtagelsen er snæver. Lovgiver angav rammen allerede i forarbejderne:

"»Rimelig grund« til, at brug ikke har fundet sted, kan f.eks. være forhold, som rammer branchen som helhed, såsom importforbud eller krigshandlinger, eller individuelle forhold såsom manglende myndighedsgodkendelse af et produkt eller utilsigtede produktionsstandsninger som følge af fabriksbrand."

Fællesnævneren er, at hindringen skal være **ekstern** og uafhængig af indehaverens vilje. Den førende danske afgørelse er [22/12715](#) (TERTIANUM) fra august 2023. Indehaveren erkendte, at mærket ikke havde været brugt i Danmark i perioden 9. april 2016 – 9. april 2021, men påberåbte sig tre grunde: verserende varemærketvister i Tyskland og ved EUIPO siden 2016, en paneuropæisk strategi der krævede juridisk sikkerhed overalt i Europa før markedsindtrængen, samt sektorspecifikke hindringer (plejehjem kræver tunge investeringer og lange myndighedsgodkendelser).

Styrelsen afviste alle tre med henvisning til EU-Domstolens praksis:

"...det alene er hindringer, som har en tilstrækkelig direkte forbindelse med et varemærke, der gør brugen heraf umulig eller uformuftig, og som gør sig gældende uafhængigt af denne varemærkeindehavers hensigter, kan anses for »skellig grund til manglende brug«..."

Ankenævnet stadfæstede med henvisning til **sag C-234/06 P (BAINBRIDGE)** og **sag C-246/05 (HÄUPL)** og konkluderede i tre led:

1. De verserende retstvister i andre jurisdiktioner udgjorde ikke en relevant hindring for brug i **Danmark**, da der ikke verserede sager mellem parterne her ud over selve ophævelsessagen.
2. Den manglende brug var ikke begrundet i forsinkede myndighedsgodkendelser eller andre objektive forhold, men beroede på indehaverens **egne strategiske overvejelser** – der var ikke fremlagt dokumentation for ét eneste forberedende skridt i Danmark, fx ansøgning om byggetilladelse.
3. En selvvalgt "paneuropæisk strategi" er ikke en ekstern omstændighed uafhængig af indehaverens vilje.

To yderligere argumenter vejede imod indehaveren: der var forløbet **ti år** fra registreringen i 2006 til konflikternes start i 2016, og indehaveren brugte fortsat mærket i Schweiz trods de europæiske tvister. Registreringen blev ophævet i sin helhed for Danmark.

Afgørelsen er den klareste danske markering af, at forretningsmæssig forsigtighed – hvor rationel den end måtte være – ikke er en retlig undskyldning for at parkere et mærke i registeret.

LOV

Varemærkeloven § 10c, stk. 1

Varemærkeloven § 25, stk. 1

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af varemærket TERTIANUM på grund af manglende brug trods påberåbt paneuropæisk strategi

01.08.2023

§ 8 EU-varemærker: brugen måles mod hele Unionen, ikke mod ét medlemsland

Når det ældre mærke er et **EU-varemærke**, skifter det territoriale målestok. [§ 21, stk. 3](#) og [§ 35, stk. 5](#) bestemmer, at den reelle brug i så fald skal vurderes i overensstemmelse med [artikel 18 i EU-varemærkeforordningen](#). Vurderingen bygger på **sag C-149/11 (Leno Marken)**, hvorefter landegrænser i sig selv er uden betydning – men markedets samlede størrelse er det ikke.

To afgørelser sætter niveauet, og begge går indehaveren imod:

AN 2015 00025 (JUMPMAN mod JUMP). Styrelsen havde delvis ophævet Nikes JUMPMAN på grundlag af indsigers EU-mærke JUMP, hvis brug var dokumenteret ved fakturaer for salg af sportssko til én forhandler i Sofia i perioden maj 2012 – august 2013. Ankenævnet omgjorde:

"Ankenævnet finder på den baggrund, at den meget begrænsede territoriale, tidsmæssige og kvantitative brug af indklagedes varemærke ikke udgør 'reel brug af EF-varemærket inden for Fællesskabet'."

Nævnet lagde afgørende vægt på, at fodtøj er et almindeligt forbrugsgode rettet mod hele EU's befolkning på et marked præget af meget stor omsætning. JUMPMAN blev opretholdt i sin helhed – **uden** at nævnet overhovedet nåede frem til at vurdere forvekslingsrisikoen.

AN 2017 00010 (CCDK). Et dokumenteret salg på ca. 1,9 mio. kr. til COOP Nonfood i Danmark og Ge-kås AB i Sverige i 2012-2014 var utilstrækkeligt for et EU-varemærke for beklædning. Ophævelsesbegæringen mod det yngre identiske danske mærke blev derfor afvist.

Mønstret er, at **den, der angriber med et EU-varemærke, ofte ender med at tabe på sin egen brugspligt.**

Det gælder også, når mærket bruges uden for Unionen: i [24-08043](#) (NIRO) vedrørte en kontrakt om et "GEA Niro Agglomeration plant" en kunde **uden for** det relevante territorium (Danmark/EU) og faldt derfor ud af vurderingen med udtrykkelig henvisning til Leno Marken.

En vigtig modsætning findes i [AN 2018 00015](#) (THINK POSITIVE): indsigeren havde kun dokumenteret reel brug for "fodtøj", ikke for "tasker" – men da brugspligten for EU-varemærket **Think!** endnu ikke var indtrådt, kunne netop dette mærke påberåbes for **samtlig**e registrerede varer og tjenesteydelser. Timing af femårsfristen kan altså i sig selv afgøre sagen.

LOV	Varemærkeloven § 21, stk. 3	Varemærkeloven § 35, stk. 5	
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret		02.12.2025
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Indsigelse mod varemærket THINK POSITIVE grundet forvekslelighed med det ældre varemærke Think!		27.02.2019
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket CCDK: Manglende bevis for reel brug af EU-varemærke		19.01.2018
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærket JUMPMAN opretholdes da modstående EU-varemærke JUMP ikke dokumenterede reel brug i Fællesskabet		12.04.2016

§ 9 Brug gennem tredjemand: importør, licenstagere og samtykke

Efter [§ 10 c, stk. 5](#) ligestilles brug af et varemærke **med indehaverens samtykke** med indehaverens egen brug – svarende til [direktivets artikel 16, stk. 6](#). Forarbejderne bemærkede, at den omhandlede brug "normalt [vil] være en licenstagers brug af varemærket".

Den centrale danske afgørelse om **enkelt-importør-scenariet** er [AN 2017 00018](#) (ARKO). Den tyrkiske indehaver Evyap Sabun solgte udelukkende til én dansk aftager, Viola ApS. Styrelsen ophævede i første omgang mærket i sin helhed, bl.a. fordi der manglede bevis for videresalg til de endelige forbrugere. Under ankesagen fremlagde indehaveren videresalgsskemaer fra Viola ApS til danske detailbutikker og basarer (Vestegnen Bazar, Grøn Verden ApS, Asia Bazar), udskrifter fra WayBack Machine der viste udbud på thegoodstuffshop.dk og proshave.dk, samt butiksfotos. Ankenævnet omgjorde med direkte citat fra **sag C-259/02 (Laboratoire de la mer)**:

"den omstændighed, at varemærket anvendes af en enkelt kunde, der importerer varerne, for hvilke varemærket er registreret, [kan] være tilstrækkelig til at godtgøre, at en sådan brug er reel, såfremt det fremgår, at denne import har en reel handelsmæssig berettigelse for varemærkeindehaveren."

Modpartens argument om, at salget var begrænset til et specifikt tyrkisk miljø og derfor ikke udgjorde brug "på det danske marked som helhed", blev afvist. **Nichebrug er reel brug**, når den er handelsmæssigt begrundet.

Brug i henhold til en overdragelses- eller produktionsaftale tæller tilsvarende. I [AN 1999 00002](#) (GULD TÅ) lagde nævnet afgørende vægt på, at indehaveren havde brugt mærket uafbrudt siden 1991 i **henhold til aftale med overdrageren** – også selvom den formelle notering af overdragelsen først skete

efter ophævelsesbegæringens dato. Klagerens argument om, at betegnelsen "Strømpfabrikken Guld-Tå" i fakturaernes brevhoved blot var brug som bifirmanavn, blev ikke tillagt afgørende vægt, da lukkeetiketter og kundeerklæringer viste varemærkemæssig brug på selve varerne.

Grænsen ligger, hvor tredjemandsbrugen ikke kan henføres til indehaveren eller ikke er varemærkemæssig. I [AN 2010 00007](#) (COMPANYS) bemærkede styrelsen, at klagerens eget markedsføringsmateriale refererede til en række **eksterne** varemærker (Tiger, Designers Remix, by Malene Birger), men ikke til COMPANYS som produktmærke for de pågældende varer.

LOV

Varemærkeloven § 10c, stk. 5

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af varemærket ARKO for barberingsprodukter trods begrænset salg

08.02.2018

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket COMPANYS grundet manglende reel brug for varer i klasse 16 og 25

27.09.2011

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · GULD TÅ-varemærket opretholdt trods ophævelsesbegæring – brugspligt dokumenteret via fakturaer og kundeerklæringer

30.06.2000

Timing af brugen: reparationsvinduet i § 25, stk. 2, og 3-måneders-reglen i stk. 3

§ 10

§ 25 indeholder en finkalibreret timing-mekanik i tre lag:

- **Stk. 1** – fortabelse ved manglende reel brug i en sammenhængende 5-årsperiode.
- **Stk. 2** – et **reparationsvindue**: der kan ikke fremsættes begæring om fortabelse, hvis reel brug påbegyndes eller genoptages i tiden mellem 5-årsperiodens udløb og begæringens indgivelse.
- **Stk. 3** – en **modgift mod proforma-brug**: påbegyndelse eller genoptagelse inden for de sidste **3 måneder** før begæringen tages ikke i betragtning, hvis forberedelserne først blev indledt, efter at indehaveren havde fået kendskab til, at der eventuelt ville blive indgivet begæring. Perioden begynder tidligst ved udløbet af den sammenhængende 5-årsperiode.

Den ledende danske fortolkning er [AN 2009 00003](#) (TRYGG HANSA). Trygvesta gjorde gældende, at indehaveren Repono Holding AB havde indstillet brugen i 1999, da den danske filial lukkede, og at annonceringen i Børsen og Berlingske Tidende den 30. august 2005 var **proformabrug i ond tro** for at afværge en ophævelsesbegæring. Til støtte herfor pegede Trygvesta på verserende konflikter i Norge og indsigelsessager i Danmark om lignende mærker.

Ankenævnet afviste at anvende 3-måneders-reglen. Afgørende var, at

*det ikke var bevist, at indehaveren havde **positivt kendskab** til den kommende ophævelsesbegæring på tidspunktet for annonceringens forberedelse.*

Generel viden om et konfliktfyldt forhold til modparten – herunder verserende sager i andre lande og indsigelsessager om andre mærker – er altså **ikke nok**. Der kræves et konkret, faktisk kendskab til, at netop dette mærke står for skud. Reglen er dermed en snæver undtagelse, der reelt kun rammer den indehaver, der er blevet varslet.

Dokumentationens datering har derimod betydning i to andre retninger. Materiale dateret **efter** anmodningen om bevis for brug falder uden for den relevante periode og tæller ikke – jf. [AN 2005 00055](#) (PREH BLUECOMM), hvor styrelsen fastholdt manglende brugspligt for klasse 9 netop af den grund. Og i [24-08043](#) (NIRO) blev store dele af materialet frasorteret som udateret eller dateret uden for den relevante periode (2012, 2013, 2023 og 2024) – kun fire vejledninger fra 2018 og 2021 samt to brochurer oplyst til 2020 blev overhovedet anset for relevante.

I [AN 2009 00003](#) blev korrespondance om skader i perioden 2001-2005 desuden karakteriseret som **intern brug uden markedsføringsværdi**, mens policer og fakturaer fra 2006 – altså efter begæringen – kunne bekræfte den fortsatte brug som understøttende bevis.

LOV

Varemærkeloven § 25, stk. 1-3

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret 02.12.2025

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærkesag om TRYGG HANSA: Reel brug og 3-måneders-reglen ved administrativ ophævelse 27.10.2009

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · PREH BLUECOMM og BLUECOM: Forvekslelighed og betydningen af et varemærkes velkendthed 30.11.2006

Brugspligten som våben og forsvar: indsigelse, ugyldighed og krænkelse

§ 11

Brugspligten er ikke kun et selvstændigt angreb via [§ 25](#). Den er i mindst lige så høj grad et **forsvar**, som en yngre mærkeindehaver kan mobilisere, når han bliver angrebet.

I **indsigelsessager** bestemmer [§ 21, stk. 1](#), at indsigeren **på anmodning fra ansøgeren** skal dokumentere reel brug, hvis femårsperioden var udløbet på det yngre mærkes ansøgnings- eller prioritetsdato. Sker det ikke, tager styrelsen "ikke påstanden om krænkelse af det ældre varemærke til følge". Efter stk. 2 anses det ældre mærke ved delvis brug kun for registreret for den brugte del.

Mekanismen er slagkraftig. I [24-08043](#) (NIRO mod NVIRO) fra december 2025 blev GEA Groups indsigelse afvist alene på brugspligten – der blev **aldrig** foretaget en materiel vurdering af forvekslelighed mellem NVIRO og NIRO. Samme mønster i [24/06719](#) (DSI DANTECH), hvor Dantech ApS' indsigelse blev afvist, fordi dokumentationen for både brugspligt og ibrugtagen ret var utilstrækkelig, og i [AN 2015 00025](#) (JUMPMAN).

Men forsvaret kan også slå fejl og vende sagen. I [AN 2002 00056](#) og [AN 2002 00057](#) (BO BEDRE) afviste styrelsen oprindeligt Bonniers' indsigelse, netop fordi brugspligten ikke ansås for opfyldt. Under ankesagen fremlagde Bonniers dokumentation for 40 års udgivelse, oplagstal omkring 100.000 og et samlet salg på ca. 50 mio. eksemplarer – hvorefter styrelsen **skiftede standpunkt**, erkendte at brugspligten var opfyldt for magasiner i klasse 16, og at mærket var velkendt:

"Klagers mærke BO BEDRE må anses som velkendt i Danmark... Styrelsen har i den forbindelse lagt vægt på, at salgstillene og markedsføringstiltagene omkring BO BEDRE stort set har været uændrede fra 1992 til 2001."

Registreringen blev herefter nægtet for ejendomsmægler- og arkitektvirksomhed.

Ved fremsættelsestidspunktet gælder en instansregel. Fremsættes brugspligtindsigelsen først for Ankenævnet, hjemvises sagen. Det skete i [AN 2016 00022](#) (THINK POSITIVE), hvor DK Company først

under anken gjorde gældende, at indsigeren ikke havde dokumenteret reel brug af de ældre THINK-mærker – nævnet hjemviste, så styrelsen kunne tage stilling som første instans. Samme greb anvendtes i [24/03188](#) (AVANT Denmark) fra oktober 2024, hvor sagen blev hjemvist efter en modpåstand om manglende reel brug, med henvisning til bl.a. [§ 10 d](#) og [§ 21, stk. 3](#).

I **krænkelsessager** giver [§ 10 d](#) sagsøgte samme værn: indehaveren har kun ret til at forbyde anvendelsen af et tegn, i det omfang rettighederne ikke kan fortabes efter [§ 25](#) på tidspunktet for sagsanlægget, og skal på sagsøgtes anmodning dokumentere reel brug i femårsperioden forud for sagsanlægget.

LOV	Varemærkeloven § 10d	Varemærkeloven § 21, stk. 1-3	Varemærkeloven § 35, stk. 1-4
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret 02.12.2025 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Dantech ApS' indsigelse mod varemærket DSI DANTECH afvist – dokumentation for brugspligt og ibrugtagen ret til DANTECH utilstrækkelig (AN 2024 00010) 17.09.2025 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af varemærkesag om AVANT Denmark grundet modpåstand om manglende brug 16.10.2024 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af indsigelsessag om varemærket THINK POSITIVE grundet nyt krav om dokumentation for brug 23.06.2017 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærket JUMPMAN opretholdes da modstående EU-varemærke JUMP ikke dokumenterede reel brug i Fællesskabet 12.04.2016 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Nægtelse af varemærkere registrering for BO BEDRE til ejendomsmæglervirksomhed grundet mærkets velkendthed 06.06.2003 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Nægtelse af varemærket BO BEDRE for ejendomsmægler- og arkitektvirksomhed grundet mærkets velkendthed 06.06.2003		

§ 12 Processen: administrativ ophævelse, adgangen for enhver og bevisførelse for Ankenævnet

Den administrative vej er hovedsporet. Efter [§ 34, stk. 1](#) kan **enhver** efter registreringsprocedurens afslutning begære en varemærkere registrering erklæret ugyldig eller fortabt mod betaling af gebyr. Begæringen kan efter [stk. 3](#) rettes mod alle eller en del af varefortegnelsen. Proceduren er udbygget i [§ 27 i bekendtgørelse om ansøgning og registrering m.v. af varemærker](#), hvorefter styrelsen kan behandle flere begæringer under ét, suspendere sideløbende begæringer og skal underrette indehaveren med adgang til at udtale sig. For internationale designeringer gælder [§ 28](#) tilsvarende.

Der kræves ingen retlig interesse. Det blev udtrykkeligt fastslået i [AN 2002 00016](#) (EURO FOOD), hvor mærkeindehaveren gjorde gældende, at modparten savnede retlig interesse, fordi modparten ved dom var blevet forbudt at bruge navnet. Ankenævnet afviste: bestemmelsen giver "enhver" ret til at begære administrativ ophævelse. Samme sag afviste, at en formel **fornyelse** af registreringen under sagsforløbet indebar nogen materiel stillingtagen til brugspligten – fornyelse er en ren procedure for at bevare rettigheden.

Bemærk begrænsningerne i [§ 34, stk. 5-7](#): verserer en domstolssag om registreringen, kan der ikke fremsættes begæring, og rejses sag undervejs, sættes den administrative behandling i bero. Parterne kan omvendt til enhver tid anlægge sag om spørgsmål omfattet af ophævelsesbegæringen.

Bevisførelse for Ankenævnet. Klagen skal efter [§ 8 i bekendtgørelse om Ankenævnet for Patenter og Varemærker](#) angive klagerens anbringender og beviser, og vil klageren påberåbe sig ikke tidligere fremførte

beviser, skal disse angives i klagen. Klagegebyret for varemærkesager er 4.000 kr. Under den mundtlige forhandling er adgangen til nye beviser derimod snæver, jf. § 18 – nye anbringender eller beviser tillades kun undtagelsesvist, hvis nævnet finder det "undskyldeligt", at de ikke tidligere er fremkommet.

I praksis er nævnet dog relativt åbent over for supplerende materiale i skriftlige sager. I 24-08043 (NIRO) blev tre supplerende bilag med i alt 186 siders materiale realitetsbehandlet, selvom modparten protesterede mod, at den sene fremlæggelse skyldtes GEA Groups egne interne forhold – materialet ændrede blot ikke resultatet. Tilsvarende førte omfattende nyt materiale for nævnet til gennembrud for indehaveren i AN 2017 00018 (ARKO) og for indsigeren i AN 2002 00056 (BO BEDRE). En brugspligtsag er derfor sjældent tabt, før ankeinstansen har set det fulde materiale – men det er dyrere og mere usikkert end at gøre det rigtigt første gang.

Aktuel gebyrændring: ved lov nr. 1 af 30. december 2025 om ændring af patentloven og forskellige andre love er gebyret for begæring om administrativ ophævelse efter § 60 c, stk. 2 hævet fra 2.500 kr. til 3.000 kr. med ikrafttræden 1. januar 2026 – begrundet i, at gebyrerne ikke har været reguleret siden 2011. Ændringen er endnu ikke konsolideret ind i lovbekendtgørelsen. Indsigelsesgebyret er hævet tilsvarende.

LOV	Varemærkeloven § 34, stk. 1, 3, 5-7	Varemærkeloven § 60c, stk. 2
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret 02.12.2025 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af varemærket ARKO for barberingsprodukter trods begrænset salg 08.02.2018 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Nægtelse af varemærkere registrering for BO BEDRE til ejendomsmæglervirksomhed grundet mærkets velkendthed 06.06.2003 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af figurmærket EURO FOOD på grund af manglende brug 02.06.2003	

§ 13 Sammenfatning: hvad der afgør en brugspligtsag i praksis

Praksis fra Ankenævnet for Patenter og Varemærker over godt 25 år tegner et bemærkelsesværdigt konsistent billede: **brugspligten er streng på kvaliteten af beviserne og mild på mængden af brug.**

De fire spørgsmål, der reelt afgør sagerne, er:

- Er materialet dateret og placeret i den rigtige periode?** Udaterede kuverter (PLUS Forsikring), fakturaer dateret efter anmodningen (PREH BLUECOMM) og bilag fra 2012, 2013, 2023 og 2024 i en sag om 2017-2022 (NIRO) er værdiløse – uanset hvor overbevisende de ellers måtte være.
- Vender brugen udad mod markedet?** Interne varenumre og indkøbt emballage (COMPANY'S), domæne-omdirigering (BILLIGSPORT), house mark og binavn (Havremøllen, NIRO) samt kataloger som selvstændig vare (OMEGA) falder alle uden for.
- Kan brugen henføres til de konkrete varer?** Overbegrebet følger ikke automatisk med. SMIL overlevede ikke som "chokolade", TRYGG HANSA ikke som "forsikringsvirksomhed", og OMEGA ikke som bred varefortegnelse fra 1951. Resultatet er som regel **delvis** ophævelse efter § 31, hvor varefortegnelsen skæres ned til det dokumenterede.
- Er hindringen ekstern?** Rimelig grund efter § 10 c, stk. 1 rummer importforbud, krigshandlinger, manglende myndighedsgodkendelse og fabriksbrand – ikke forretningsstrategi. TERTIANUM er den

definitive markering: ti års passivitet før konflikten, ingen forberedende skridt i Danmark, fortsat brug i Schweiz – ophævet i sin helhed.

Omvendt viser ARKO, GULD TÅ og TRYGG HANSA, at **tærsklen for mængde er lav**, når de øvrige betingelser er opfyldt: ca. 950 solgte enheder over fem år, salg gennem én importør til et nichemiljø, eller annoncering for godt 200.000 kr. rettet mod ejere af svenske fritidshuse er alle reel brug. Det afgørende er, om brugen er **handelsmæssigt begrundet** frem for symbolsk.

For EU-varemærker forskydes billedet: her måles mod hele Unionen, og en angriber, der støtter sig på et EU-mærke, risikerer at tabe alene på sin egen brugspligt – som Nike demonstrerede i JUMPMAN og NVIRO i NIRO-sagen, hvor forvekslingsvurderingen slet ikke blev nået.

Endelig er den processuelle lære klar: brugspligtindsigelsen skal fremsættes **for styrelsen**, ikke først for Ankenævnet, med mindre man vil acceptere en hjemvisning og et tabt år (THINK POSITIVE, AVANT Denmark). Og enhver kan angribe et ubenyttet mærke – der kræves ingen retlig interesse (EURO FOOD), blot 3.000 kr. i gebyr fra 1. januar 2026.

Afgrænsning: nærværende oversigt dækker alene brugspligten. Krænkelses- og forvekslingsspørgsmål samt parallelimport behandles under [varemærkeret](#), mens de øvrige immaterialretlige discipliner findes under [ophavsret](#), [patentret](#) og [designret](#).

LOV	Varemærkeloven § 10c, stk. 1	Varemærkeloven § 25, stk. 1	Varemærkeloven § 31
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret		
	02.12.2025		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af varemærkesag om AVANT Denmark grundet modpåstand om manglende brug		
	16.10.2024		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af varemærket TERTIANUM på grund af manglende brug trods påberåbt paneuropæisk strategi		
	01.08.2023		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af varemærket ARKO for barberingsprodukter trods begrænset salg		
	08.02.2018		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket BILLIGSPORT på grund af manglende reel brug		
	06.11.2017		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af indsigelsessag om varemærket THINK POSITIVE grundet nyt krav om dokumentation for brug		
	23.06.2017		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærket JUMPMAN opretholdes da modstående EU-varemærke JUMP ikke dokumenterede reel brug i Fællesskabet		
	12.04.2016		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afslag på ophævelse af varemærket Havremøllen grundet manglende forvekslelighed		
	12.12.2011		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket COMPANYS grundet manglende reel brug for varer i klasse 16 og 25		
	27.09.2011		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærkesag om TRYGG HANSA: Reel brug og 3-måneders-reglen ved administrativ ophævelse		
	27.10.2009		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om brugspligt og delvis ophævelse af varemærket OMEGA på grund af manglende dokumenteret brug		
	30.04.2008		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · PREH BLUECOMM og BLUECOM: Forvekslelighed og betydningen af et varemærkes velkendthed		
	30.11.2006		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af varemærket SMIL som følge af manglende brugspligt		
	22.12.2005		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Administrativ ophævelse af figurmærket EURO FOOD på grund af manglende brug		
	02.06.2003		

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ophævelse af figurmærket PLUS Forsikring grundet manglende reel brug	05.11.2002
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · GULD TÅ-varemærket opretholdt trods ophævelsesbegæring – brugspligt dokumenteret via fakturaer og kundeerklæringer	30.06.2000

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Varemærkeloven § 10c	stk. 1	Varemærkeloven § 10d	
Varemærkeloven § 21	stk. 1	Varemærkeloven § 25	stk. 1-3
Varemærkeloven § 31		Varemærkeloven § 34	stk. 1
Varemærkeloven § 35			

MATERIALE Citerede afgørelser

29 afgørelser

ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS			29
02.12.2025	NIRO mod NVIRO: Ankenævnet stadfæster afvisning af indsigelse, da brugspligt ikke var dokumenteret		24-08043
17.09.2025	Dantech ApS' indsigelse mod varemærket DSI DANTECH afvist – dokumentation for brugspligt og ibrugtagen ret til DANTECH utilstrækkelig (AN 2024 00010)		24/06719
25.03.2025	Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket MEDEX grundet brugspligt		24/06625
16.10.2024	Hjemvisning af varemærkesag om AVANT Denmark grundet modpåstand om manglende brug		24/03188
01.08.2023	Ophævelse af varemærket TERTIANUM på grund af manglende brug trods påberåbt paneuropæisk strategi		22/12715
27.02.2019	Indsigelse mod varemærket THINK POSITIVE grundet forvekslelighed med det ældre varemærke Think!	AN 2018	00015
08.02.2018	Opretholdelse af varemærket ARKO for barberingsprodukter trods begrænset salg	AN 2017	00018
19.01.2018	Administrativ ophævelse af varemærket CCDK: Manglende bevis for reel brug af EU-varemærke	AN 2017	00010
06.11.2017	Administrativ ophævelse af varemærket BILLIGSPORT på grund af manglende reel brug	AN 2017	00007
23.06.2017	Hjemvisning af indsigelsessag om varemærket THINK POSITIVE grundet nyt krav om dokumentation for brug	AN 2016	00022
12.04.2016	Varemærket JUMPMAN opretholdes da modstående EU-varemærke JUMP ikke dokumenterede reel brug i Fællesskabet	AN 2015	00025
24.02.2015	Administrativ ophævelse af varemærket "L'ITALIANA pasta ZARA" grundet manglende reel brug	AN 2014	00026

25.04.2013	Delvis ophævelse af varemærket CENTER grundet manglende reel brug	AN 2012 00026
12.12.2011	Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afslag på ophævelse af varemærket Havremøllen grundet manglende forvekslelighed	AN 2011 00014
27.09.2011	Stadfæstelse af delvis ophævelse af varemærket COMPANYS grundet manglende reel brug for varer i klasse 16 og 25	AN 2010 00007
27.10.2009	Varemærkesag om TRYGG HANSA: Reel brug og 3-måneders-reglen ved administrativ ophævelse	AN 2009 00003
30.04.2008	Sag om brugspligt og delvis ophævelse af varemærket OMEGA på grund af manglende dokumenteret brug	AN 2007 00019
30.04.2008	Administrativ ophævelse af figurmærket OMEGA på grund af manglende brugspligt for dele af varefortegnelsen	AN 2007 00020
30.11.2006	PREH BLUECOMM og BLUECOM: Forvekslelighed og betydningen af et varemærkes velkendthed	AN 2005 00055
22.12.2005	Administrativ ophævelse af varemærket SMIL som følge af manglende brugspligt	AN 2005 00003
21.12.2004	Administrativ ophævelse af varemærket LIVING grundet manglende dokumentation for reel brug	AN 2004 00006
21.12.2004	Administrativ ophævelse af varemærket LIVING OF SCANDINAVIA grundet manglende dokumentation for brug	AN 2004 00007
06.06.2003	Nægtelse af varemærkere registrering for BO BEDRE til ejendomsmæglervirksomhed grundet mærkets velkendthed	AN 2002 00056
06.06.2003	Nægtelse af varemærket BO BEDRE for ejendomsmægler- og arkitektvirksomhed grundet mærkets velkendthed	AN 2002 00057
02.06.2003	Administrativ ophævelse af figurmærket EURO FOOD på grund af manglende brug	AN 2002 00016
05.11.2002	Administrativ ophævelse af figurmærket "PLUS Forsikring" som følge af manglende dokumentation for reel brug	AN 2001 00073
05.11.2002	Ophævelse af figurmærket PLUS Forsikring grundet manglende reel brug	AN 2001 00074
29.11.2000	Dokumentation for reel brug af varemærket GALLERY fører til opretholdelse af registrering	AN 1998 00893 (V 11/98)
30.06.2000	GULD TÅ-varemærket opretholdt trods ophævelsesbegæring – brugspligt dokumenteret via fakturaer og kundeerklæringer	AN 1999 00002

03

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over designret

Nyhed, individuel karakter, teknisk funktion og håndhævelse efter designloven og EU-designforordningen

Version 2 · Opdateret 15. jul. 2026 · 39 afgørelser · 1999–2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Designret beskytter et produkts udseende – linjer, konturer, farver, form, struktur og udsmykning – mod efterligning, og opnås i Danmark ad to parallelle spor: national registrering efter designloven og EU-design registreret hos EUIPO med direkte virkning i hele Unionen. Praksis fra Sø- og Handelsretten, landsretterne, Højesteret, Ankenævnet for Patenter og Varemærker og EU-Domstolen viser et konsistent mønster: beskyttelsen står og falder med nyhed og individuel karakter bedømt ud fra den informerede brugers helhedsindtryk, og beskyttelsesomfanget følger designerens frihedsgrad – høj frihed giver bredt værn, stærkt funktionsbestemte produkter giver snævert værn. Oversigten gennemgår gyldighedsbetingelserne, DOCERAM-doktrinen om teknisk funktion, offentliggørelse på sociale medier som nyhedshindring, krænkelsesvurderingen, vederlags- og erstatningsudmålingen, forbudsprocessen med dens passivitetsfælde samt den igangværende EU-designreform, der frem mod december 2027 vil omskrive designloven.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Designret kan kun opnås, hvis designet er NYT og har INDIVIDUEL KARAKTER – dvs. giver den informerede bruger et helhedsindtryk, der adskiller sig fra tidligere offentliggjorte design, jf. designlovens § 3.
- 02** Den informerede bruger befinder sig MELLEM gennemsnitsforbrugeren og den tekniske ekspert: han kender sektoren og udviser høj opmærksomhed, men foretager ikke en metodisk teknisk analyse – EU-Domstolen fastslog dette udtrykkeligt i C-211/24 (LEGO).
- 03** Træk, der UDELUKKENDE er bestemt af produktets tekniske funktion, er udelukket fra beskyttelse; efter DOCERAM-doktrinen (C-395/16) skal det godtgøres, at funktionen var den ENESTE bestemmende faktor – og eksistensen af alternative design er IKKE i sig selv afgørende.
- 04** Elementer, der er teknisk betingede, ses der bort fra ved sammenligningen – og det gælder, uanset om ansøgeren har brugt visuelle disclaimers i afbildningerne (Ankenævnets sag 24/06444 om LED-juletræslys).

- 05** DESIGNFRIHED styrer beskyttelsesomfanget: høj frihed giver bredt værn, mens stærkt funktionsbestemte produkter kun kan påberåbe sig et snævert værn – men til gengæld kan mindre visuelle forskelle da være nok til at give et andet helhedsindtryk.
- 06** Rettighedshaverens EGEN offentliggørelse på hjemmeside eller sociale medier mere end 12 måneder før ansøgningen ødelægger nyheden – Sø- og Handelsretten erklærede i BS-9628/2020-SHR to EF-designregistreringer ugyldige alene på grundlag af et Facebook-opslag og billeder på indehaverens egen hjemmeside.
- 07** Antallet af likes eller interaktioner er IKKE afgørende for, om et design er blevet offentligt tilgængeligt – det afgørende er, om fagkredsene med rimelighed kunne have fået kendskab til det, jf. designlovens § 5, stk. 2, nr. 1.
- 08** Krænkelser foreligger, når det påståede krænkende design ikke giver den informerede bruger et ANDET helhedsindtryk, jf. designlovens § 9, stk. 2 – mindre forskelle i bue, dimensioner og farve er ikke nok, når de bærende designtræk går igen.
- 09** Ikke-registrerede EF-design nyder kun 3 års beskyttelse og kun mod KOPIERING – rettighedshaveren skal derfor sandsynliggøre, at krænkeren har haft kendskab til designet.
- 10** Rimeligt vederlag, erstatning for markedsforstyrrelse og godtgørelse for ikke-økonomisk skade fastsættes typisk SKØNSMÆSSIGT under ét, i dansk praksis oftest i niveauet 60.000-150.000 kr. ved enkeltstående krænkelser.
- 11** Manglende dokumentation for TAB udelukker erstatning, men ikke vederlag: vederlag efter designlovens § 37, stk. 1, nr. 1, skal betales uanset om rettighedshaveren har lidt et påviseligt afsætningstab.
- 12** FORBUDSRETTLIG PASSIVITET er en reel fælde: uforklarlig venten efter kendskab til krænkelsen medfører, at uopsættelighedsbetingelsen i retsplejelovens § 413, nr. 3, ikke er opfyldt, og forbudsbegæringen nægtes fremme.
- 13** Markedsføringslovens § 3 supplerer designretten, men kræver BÅDE fornødent særpræg OG en dokumenteret markedsposition – brochurer og vidneforklaringer uden omsætningstal er ikke nok.
- 14** EU-designreformen (forordning 2024/2822 og direktiv 2024/2823) er trådt i kraft i EU-systemet fra 1. maj 2025 og skal implementeres i dansk ret senest 9. december 2027 – med reparationsklausul, forbud mod 3D-print af beskyttede design og beskyttelse af design i ikke-fysisk form.

§ 1 To parallelle beskyttelsessystemer: national designret og EU-design

Designret er en eneret til et produkts udseende. Efter [designlovens § 1](#) kan designeren – eller den, designerens ret er overgået til – ved **registrering** erhverve eneret til designet. Genstanden for beskyttelsen defineres i [§ 2, nr. 1](#) som »et produkts eller en del af et produkts udseende, som er bestemt af de særlige træk ved selve produktet eller dets udsmykning, navnlig for så vidt angår linjer, konturer, farver, form, struktur eller materiale«. Beskyttelsen angår altså det VISUELLE – ikke den tekniske løsning, ikke idéen og ikke

materialevalget som sådant. Ankenævnet afviste netop derfor i **AN 2003 00061** at tillægge en stegepandes tekniske fordele betydning for designbeskyttelsen, ligesom nævnet i **AN 2005 00052** fastslog, at materialevalg og anvendelsesformål ikke kan redde et design, når forskellene ikke har givet sig udslag i et væsentligt anderledes visuelt udtryk.

Der består **to parallelle spor**, som i praksis anvendes side om side i samme retssag:

- **Nationalt registreret design** efter designloven, der gennemfører designdirektivet ([direktiv 98/71/EF](#)). Registreringen sker hos Patent- og Varemærkestyrelsen og gælder i perioder à fem år, i alt op til 25 år, jf. [§ 23, stk. 1](#) – dog højst 15 år for reservedele til reparation af et sammensat produkt, jf. [§ 23, stk. 2](#).
- **EU-design** (tidligere EF-design) registreret hos EUIPO i medfør af **Rådets forordning (EF) nr. 6/2002 om EF-design**, med direkte retsvirkning i hele Unionen. Forordningen er nu kodificeret i [Europa-Parlamentets og Rådets forordning \(EU\) 2026/715 om EU-design](#).

Hertil kommer det **ikke-registrerede EF-/EU-design**, der opstår automatisk ved offentliggørelse og giver tre års beskyttelse – men kun mod KOPIERING. Sø- og Handelsretten anvendte konstruktionen i **V-62-04**, hvor en Bestseller-jakke ikke havde værkshøjde efter ophavsretsloven, men nød beskyttelse som ikke-registreret EF-design fra første kommercielle brug. Retten fandt, at Remas jakke var en »nærgående efterligning«, og udtalte:

»Remas jakke fremtræder med en sådan lighed med Bestsellers at det er vanskeligt at forestille sig at jakken er blevet til uden kendskab til denne, jf. herved forordningens artikel 19, stk. 2., 2. led.«

Samme spor blev fulgt i **V 65-06**, hvor en varerumsadskillelse til en Peugeot 307 var beskyttet som ikke-registreret EF-design i tre år fra offentliggørelsen i maj 2004, og hvor skønsmandens vurdering af, at det var »lidet sandsynligt«, at underleverandøren kunne have udformet sit produkt uden kendskab til originalen, bar kopieringsbedømmelsen.

Processuelt er designsager i Danmark koncentreret ved **Sø- og Handelsretten**, jf. Vestre Landsrets kendelse i **BS-2462/2008-VLR**, hvor en designkrænkelssag blev henvist fra byretten. På EU-plan har EU-Domstolen i **C-433/16** taget stilling til værnetingsreglerne i sager om EF-design, herunder ved søgsmål om fastslåelse af ikke-krænkelse.

Afgrænsningsmæssigt overlapper designretten med tre andre regelsæt, som behandles selvstændigt: **ophavsret** (brugskunst og værkshøjde), **varemærkeret** og **patentret**. De processuelle rammer for immaterialretssager ved Sø- og Handelsretten er samlet i **immaterialret ved Sø- og Handelsretten**.

LOV	Designloven § 1	Designloven § 2	Designloven § 23, stk. 1-2
PRAKSIS	EU-Domstolen · Retternes kompetence i sager om EF-design: Enekompetence ved sagsøgt bopæl i søgsmål om fastslåelse af ikke-krænkelse		
	Landsretten · Landsretten henviser tvist om designrettigheder til Sø- og Handelsretten		
	Sø- og Handelsretten · Krænkelse af ikke-registreret EF-design ved kopiering af varerumsadskillelse til Peugeot 307 Airvan		
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelse af designrettigheder ved salg af jakke		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af designregistrering for underkop grundet manglende individuel karakter i forhold til eksisterende design med hul i midten		
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af designregistrering for oval stegepande med integrerede hældetude og hjælpegreb		

Nyhed og individuel karakter – den informerede brugers § 2 helhedsindtryk

Kernen i gyldighedsvurderingen er [designlovens § 3](#): designret kan kun opnås, hvis designet er **nyt** og har **individuel karakter**. De to krav er kumulative, og praksis viser, at et design ofte passerer nyhedskravet, men falder på den individuelle karakter.

- **Nyhed (§ 3, stk. 2)**: intet identisk design må være offentligt tilgængeligt før ansøgnings- eller prioritetsdagen. Design anses for identiske, hvis deres særlige træk kun adskiller sig på uvæsentlige punkter.
- **Individuel karakter (§ 3, stk. 3)**: det helhedsindtryk, designet giver **den informerede bruger**, skal adskille sig fra helhedsindtrykket af tidligere offentliggjorte design. Ved vurderingen skal der tages hensyn til **den grad af frihed**, designeren har haft.

Forarbejderne til designloven præciserer, hvad »den informerede bruger« er, og at kravet skal læses i lyset af direktivets præambel, hvorefter helhedsindtrykket skal adskille sig **klart**:

»Den omstændighed, at vurderingen skal foretages ud fra den informerede brugers perspektiv, indebærer, at brugeren ikke skal være fagmand eller ekspert på området. På den anden side må den pågældende person heller ikke være helt uden kendskab til produktet, dets formål og variationsmuligheder.«

EU-Domstolen har i [C-211/24](#) (LEGO mod Pozitív Energiaforrás) placeret brugeren definitivt: han befinder sig mellem gennemsnitsforbrugeren og den tekniske ekspert, har kendskab til sektoren og udviser højere opmærksomhed, men foretager **ikke** en metodisk teknisk analyse, og helhedsindtrykket baseres på den visuelle opfattelse af produktets udseende – ikke på mekanisk formåen. Domstolen har senest i [C-323/24](#) behandlet samspillet mellem individuel karakter, designerens frihed og betydningen af modetendenser.

Ankenævnet for Patenter og Varemærker leverer den tætteste danske praksis på grænsedragningen. Mønsteret er, at **det dominerende designtræk afgør sagen**:

- I [AN 2005 00052](#) blev en underkop med hul i midten ophævet, selv om hullet var mere end dobbelt så stort som i det ældre design. Nævnet udtalte: »Det helhedsindtryk, som indehavers design giver, er domineret af det hul, som findes i midten af underkoppen. Dette hul genfindes i anmoders design... De to design er bortset herfra meget ens.« Nyhedskravet var opfyldt – den individuelle karakter var det ikke.
- I [24/06444](#) fandt nævnet et LED-juletræslys nyt, men uden individuel karakter over for et tidligere UYUNI-lys: »En mindre forskel i længde og bredde er ikke tilstrækkeligt til at give et andet helhedsindtryk.«
- I [AN 2001 00019](#) var springet fra en 8-takket til en 6-takket stjernefigur i en ædelstensslibning ikke nok, og i [AN 2001 00029](#) kunne en betonbelægningssten, der visuelt svarede til en kendt S-sten sammenføjet med en halv S-sten, ikke registreres.

Omvendt kan **kombinationen af flere kendte elementer** godt bære et nyt helhedsindtryk. I [AN 2003 00061](#) opretholdt nævnet designregistreringen for en oval stegepande, fordi den buttede profil, de integrerede hældetude og det særlige gribehåndtag tilsammen skabte et nyt udtryk, og i [AN 2000 00027](#) blev et ornament til køkkenruller opretholdt, fordi »det ansøgte mønster fremtræder med en tydelig figur, mens indsigers mønster er udflydende i sin fremtoning«. Tilsvarende faldt et tagstensbanedesign i [AN 2003 00056](#) på helhedsindtrykket, uanset tekniske detaljeforskelle.

Bemærk endelig **synlighedskravet** for sammensatte produkter i § 4: en bestanddel er kun ny og har kun individuel karakter, hvis den fortsat er synlig under normal brug – og »normal brug« omfatter netop ikke vedligeholdelse, service eller reparation.

LOV	Designloven § 3, stk. 1-3	Designloven § 4, stk. 1-2
PRAKSIS	EU-Domstolen · EF-design: Krav om individuel karakter, designeres frihed og betydningen af modetendenser 18.12.2025 EU-Domstolen · LEGO mod Pozitiv Energiaforrás: Designbeskyttelse af modulopbyggede systemer og kriterier for designkrænkelse 04.09.2025 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af udslettelse af designregistrering for LED-juletræslys pga. manglende individuel karakter 16.01.2025 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af designregistrering for underkop grundet manglende individuel karakter i forhold til eksisterende design med hul i midten 12.09.2006 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Individuel karakter af design til tagstensbane: Helhedsindtryk over for tekniske detaljer 27.01.2005 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af designregistrering for oval stegepande med integrerede hældetude og hjælpegreb 07.09.2004 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på mønsterbeskyttelse af betonbelægningssten grundet manglende væsentlig adskillelse fra kendte S-sten 31.07.2002 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på mønsterbeskyttelse af ædelsten grundet manglende væsentlig adskillelse fra eksisterende design 26.03.2002 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Registrering af ornament på køkkenruller: Vurdering af nyhed og adskillelse i forhold til eksisterende mønstre 11.02.2002	

Offentliggørelse – hvornår er nyheden ødelagt? Sociale medier som nyhedshindring

Efter [designlovens § 5, stk. 1](#) er et design offentligt tilgængeligt, hvis det er blevet offentliggjort, udstillet, benyttet kommercielt eller »blevet kendt på anden måde«. Undtagelsen i [§ 5, stk. 2, nr. 1](#) gælder kun, hvor **fagkredsene** inden for den pågældende sektor i EU gennem deres sædvanlige forretningsførelse **ikke med rimelighed** kan have fået kendskab til offentliggørelsen. Hertil kommer nådeperioden i [§ 6](#): designerens egen offentliggørelse inden for **12 måneder** før ansøgningen er nyhedsskadeløs.

Denne 12-månedersfrist er en af de hyppigste faldgruber i praksis. I [BS-9628/2020-SHR](#) (Cavius mod Schneider Electric) erklærede Sø- og Handelsretten to EF-designregistreringer fra 2011 **ugyldige**, fordi indehaveren selv havde vist røgalarmen på sin hjemmeside den 8. november 2010 og lagt tre billeder på sin offentlige Facebook-profil den 18. november 2010 – mere end 12 måneder før ansøgningen den 23. november 2011. Retten udtalte:

»Internettet og de sociale medier er i dag en almindelig kilde til inspiration og markedsføring af nye produkter, og det må derfor anses for sandsynligt, at andre designere, producenter eller forhandlere af røgalarmer via hjemmesiden og Facebook opslaget har fået kendskab til Cavius' Invisible røgalarm. Retten finder således ikke, at Cavius har godtgjort, at undtagelsen i designforordningens artikel 7, stk. 1 finder anvendelse.«

Samme linje følger Ankenævnet i [24/06444](#), hvor anmoder fremlagde screenshots fra Instagram og Facebook samt salgssider fra Amazon som dokumentation for tidligere offentliggørelse. Indehaveren indvendte, at opslagene havde et lavt antal likes og derfor ikke kunne dokumentere kendskab i fagkredsen. Nævnet afviste

dette: **tilgængelighed på sociale medier er tilstrækkelig**, når fagkredsen med rimelighed kan have fået kendskab hertil, og det faktiske antal interaktioner er ikke afgørende. Rækkevidden af offentliggørelse på sociale medier har også været prøvet på EU-plan, jf. [C-355/24](#) (Puma mod EUIPO).

EU-Domstolen har i [C-320/18](#) behandlet Crocs' EF-design for fodtøj, hvor EUIPO's appelkammer havde erklæret designet ugyldigt, fordi det var vist på Crocs' egen hjemmeside, udstillet på en messe i Florida og solgt i 10.000 par mere end 12 måneder før prioritetsdagen – omstændigheder, som fagkredsene i EU med rimelighed kunne have fået kendskab til. Appellen blev efterfølgende uden genstand efter forlig, men sagsforløbet illustrerer bevistemaet præcist.

Om offentliggørelse af **en DEL af et produkt** har EU-Domstolen taget stilling i [C-123/20](#) (Ferrari), der angår synlighed og identifikation ved offentliggørelse som betingelse for, at et ikke-registreret EF-design for en produkt del opstår.

Praktisk konsekvens: enhver visning af et design – på en messe, i en webshop, i et udbudsmateriale eller i et Instagram-opslag – starter uret. Ansøg inden for 12 måneder, eller mist registreringen.

LOV	Designloven § 5, stk. 1-2	Designloven § 6
PRAKSIS	EU-Domstolen · Puma SE mod EUIPO: Afslag på behandling af appel i sag om fællesskabsdesign og rækkevidden af offentliggørelse på sociale medier	24.09.2024
	EU-Domstolen · Beskyttelse af ikke-registrerede EF-design for produktdele: Ferrari-sagen om synlighed og identifikation ved offentliggørelse	28.10.2021
	EU-Domstolen · Appel i sag om Crocs-design bliver uden genstand efter forlig og tilbagetrækning af ugyldighedsbegæring	10.09.2020
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	30.03.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af udslettelse af designregistrering for LED-juletræslys pga. manglende individuel karakter	16.01.2025

§ 4 Teknisk funktion – DOCERAM-doktrinen og designlovens § 8

[Designlovens § 8, stk. 1, nr. 1](#) udelukker designret til de dele af et produkts udseende, som **udelukkende er bestemt af produktets tekniske funktion**. [§ 8, stk. 1, nr. 2](#) udelukker tilsvarende de såkaldte »must-fit«-dele, der må reproducere i nøjagtig form og dimension for at kunne kobles til et andet produkt. Forarbejderne angiver formålet klart:

»En egentlig beskyttelse af tekniske principper kan alene ydes via patent- eller brugsmodellovgivningen. Grænsedragningen kan være vanskelig i praksis.«

Om must-fit-reglen hedder det, at formålet er »at forhindre producenter i at opnå designbeskyttelse til sammenkoblingsdelen af et produkt«, hvorved producenten ellers »ville kunne monopolisere salget af andre produkter, fordi de skal passe til producentens produkt, f.eks. en støvsugerslange, der skal fastgøres i en støvsuger«.

DOCERAM-doktrinen. EU-Domstolen afgjorde i [C-395/16](#) det centrale fortolkningsspørgsmål og forkastede den såkaldte »alternativ-design-teori«:

»Artikel 8, stk. 1, i forordning nr. 6/2002 skal fortolkes således, at det ved bedømmelsen af, om elementerne af et produkts udseende alene er bestemt af produktets tekniske funktion, skal godtgøres, at denne funktion er den eneste faktor, der har været bestemmende for disse elementer, og det er i denne forbindelse ikke afgørende, om der foreligger alternative design.«

Domstolens begrundelse var, at den modsatte løsning ville åbne for omgåelse af patentsystemet: en erhvervsdrivende kunne registrere flere udformninger af et rent funktionelt produkt og derved »opnå en eneretsbeskyttelse, som svarer til den beskyttelse, som ydes af et patent, uden at være undergivet de betingelser, der gælder for opnåelsen af et sådant«. Vurderingen foretages ikke ud fra en »objektiv iagttagelse«, men af den nationale ret på grundlag af **samtlig objektive relevante omstændigheder** – designet selv, begrundelsen for valget af udseendetræk, oplysninger om produktets brug og eventuelle alternative design, for så vidt de understøttes af pålideligt bevismateriale. Domstolen har fulgt op i [C-684/21](#) om alternative design og uregistrerede farver.

Anvendelsen i dansk praksis. Ankenævnet anvendte DOCERAM direkte i [24/06444](#). Den »grønne ring« i bunden af et LED-juletræslys var udelukkende bestemt af behovet for at kunne monteres i en juletræslyseholder, og der skulle derfor ses bort fra den ved sammenligningen. Nævnet fastslog samtidig et vigtigt processuelt punkt: **§ 8 gælder, uanset om ansøgeren har anvendt visuelle disclaimers i afbildningerne** – man kan ikke ved at undlade at disclaime et teknisk element tvinge det ind i beskyttelsen.

Omvendt er indsigelsen om teknisk betingethed langt fra en triumf. I [BS-14624/2022-SHR](#) afviste Sø- og Handelsretten, at udendørs fitnessredskabers udseende var teknisk bestemt, fordi redskaber med samme funktion kan designes på mange måder – hvilket blev underbygget af fremlagte billeder af markedets øvrige udstyr. Samme resultat i [BS-9628/2020-SHR](#):

»De mange ligheder er ikke udelukkende teknisk betinget. ... Efter bevisførelsen lægger retten til grund, at de tekniske standarder på området efterlader designerne af røgalarmer en relativt stor frihedsgrad ved design, udvikling og udformning.«

Undtagelsen for modulsystemer. [§ 8, stk. 2](#) genåbner beskyttelsen for design, der giver mulighed for »mangfoldig sammenbygning eller sammenkobling af produkter i et modulopbygget system bestående af indbyrdes udskiftelige dele« – forarbejderne nævner udtrykkeligt byggeklodser som eksempel. EU-Domstolen har i [C-211/24](#) fastslået, at beskyttelsesomfanget for sådanne modulsystemer skal bedømmes af den informerede bruger – ikke af en teknisk ekspert – og at det forhold, at kun få af mange komponenter krænk, **ikke** udgør en »særlig grund« til at undlade forbud og beslaglæggelse.

LOV	Designloven § 8, stk. 1-2	
PRAKSIS	EU-Domstolen · LEGO mod Pozitiv Energiaforrás: Designbeskyttelse af modulopbyggede systemer og kriterier for designkrænkelse	04.09.2025
	EU-Domstolen · EF-design og teknisk funktion: Betydningen af alternative design og uregistrerede farver i vurderingen af beskyttelse	02.03.2023
	EU-Domstolen · EF-design: Kriterier for udelukkelse af beskyttelse af design udelukkende bestemt af teknisk funktion (DOCERAM-sagen)	07.03.2018
	Sø- og Handelsretten · Krænkelse af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber	08.12.2022
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	30.03.2021

§ 5 Designfrihed styrer beskyttelsesomfanget efter § 9

Designlovens § 9, stk. 1 giver indehaveren eneret til at forbyde enhver erhvervmæssig udnyttelse – fremstilling, udbud, markedsføring, indførsel, udførsel, brug og oplagring. § 9, stk. 2 fastlægger enerettens **rækkevidde**: designretten omfatter »ethvert design, der ikke giver den informerede bruger et andet helhedsindtryk«, og ved vurderingen »skal der tages hensyn til den grad af frihed, som designeren har haft ved udviklingen af designet«.

Forarbejderne udtrykker den bærende afvejning skarpt:

»Hvor designeren kun har meget få valgmuligheder i forbindelse med udformningen af et produktets udseende, fordi det skal opfylde en bestemt funktion, vil designretten alligevel kunne gøres gældende, selv om helhedsindtrykket ikke adskiller sig fra helhedsindtrykket af andre design i samme omfang, som det ellers kræves.«

Det er den samme mekanik, der beskrives i forarbejderne til § 3, stk. 3 med et anskueligt eksempel: det er »lettere at opnå designret til fantasiprodukter, f.eks. legetøj, end til telefoner og lettere at opnå designret til hjulkapsler end bildæk, da dæks udseende i et vist omfang er funktionsbestemte«.

Designfriheden virker altså i **to retninger** og skal holdes adskilt:

Designfrihed	Krav til individuel karakter (gyldighed)	Beskyttelsesomfang (krænkelser)
Høj (fx legetøj, boligudstyr, fantasiprodukter)	Højt – designet skal adskille sig klart	Bredt – også fjernere design kan krænke
Lav (stærkt funktionsbestemte produkter)	Lavere – små forskelle kan bære registreringen	Snævert – små forskelle er nok til at undgå krænkelser

Ankenævnet formulerede princippet allerede før designloven, i [AN 1998 00070](#) om et dør- og vindueshåndtag: fordi et håndtag nødvendigvis må bestå af rosette, skaft og gribeelement, må man »stille relativt beskedne krav til den væsentlige forskel fra eksisterende mønstre«. Nævnet fandt dog konkret, at det ansøgte håndtag var så simpelt, at det ikke engang opfyldte disse beskedne krav.

EU-Domstolen har i [C-211/24](#) præciseret den kompenserende virkning: begrænsninger i designerens frihed kompenseres ved, at **mindre visuelle forskelle kan være tilstrækkelige** til at give et andet helhedsindtryk – men det ændrer ikke ved den informerede brugers karakteristika som bedømmelsesfigur.

Bemærk endelig, at Højesterets ophavsretlige praksis om **funktionsbestemt brugskunst** hviler på en beslægtet tankegang. I [Sag 153/2013](#) (TRIPP TRAPP mod DAN-stolen) gentog Højesteret, at »den ophavsretlige beskyttelse kun kan angå de formelementer, der ikke er en nødvendig følge af den konstruktive idé«, og at beskyttelsen af en funktionsbestemt genstand er »begrænset til meget nærgående efterligninger«. Rationalet – funktion indsnævrer værnet – er det samme, selv om retsgrundlaget er et andet.

LOV	Designloven § 3, stk. 3	Designloven § 9, stk. 1-2	
PRAKSIS	Højesteret · TRIPP TRAPP vs. DAN-stolen: Højesterets vurdering af ophavsretlig beskyttelse for funktionsbestemt brugskunst		17.12.2014
	EU-Domstolen · LEGO mod Pozitiv Energiaforrás: Designbeskyttelse af modulopbyggede systemer og kriterier for designkrænkelser		04.09.2025

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på mønsterregistrering af håndtag grundet manglende væsentlig forskel fra kendte modeller

15.12.1999

Krænkelsesvurderingen i praksis – hvornår er helhedsindtrykket

§ 6 »det samme«?

Krænkelsesprøven efter § 9, stk. 2 er en **spejlvending** af gyldighedsprøven: giver det anfægtede produkt den informerede bruger et ANDET helhedsindtryk, er der ingen krænkelse. Vurderingen er visuel og holistisk – retten sammenligner de registrerede afbildninger med det konkrete produkt, ofte ved fysisk fremvisning i retssalen.

Krænkelse fundet. I [BS-14624/2022-SHR](#) tog Sø- og Handelsretten udgangspunkt i EU-designregistreringens fire billeder og fandt, at designet består af »to parallelle linjer, som har forskellig højde«, med »en organisk form i toppen«. Om krænkelsen udtalte retten:

»De mindre forskelle, der umiddelbart kan konstateres, når produkterne ses ved siden af hinanden, i form af navnlig rørenes bue, redskabernes dimensioner og farve, ændrer ikke på, at det samlede helhedsindtryk er det samme.«

I [BS-9628/2020-SHR](#) var begge røgalarmer cylinderformede med skarpe kanter, rene overflader og samme iøjnefaldende kombination af hvid plast og et sølv/gråt bånd i stort set samme proportioner – helhedsindtrykket var det samme, og de gyldige 2016-registreringer var krænkede.

Ingen krænkelse. I [V-63-16](#) (Houe mod Cinás) foretog retten en fysisk sammenligning af to havestolelameller – både umonterede og monteret på stellet – og noterede forskelle i bredde/længde, afrunding, endestykker og fastgørelsesmekanisme (Houes »tang-lignende« greb om rundstokken med indskåret skyggenot mod Cinás' enkle klik-mekanisme). Konklusionen:

»Under hensyn til det anførte, og hvor det efter en samlet vurdering er rettens opfattelse, at den informerede bruger bibringes et andet helhedsindtryk af Cinás' lamel set i forhold til Houes lamel, foreligger der ikke en krænkelse af Houes designrettigheder og heller ikke af Houes rettigheder i henhold til markedsføringsloven.«

At der forud havde været forretningsmæssig kontakt mellem parterne kunne ikke føre til et andet resultat – **subjektiv ond tro erstatter ikke den objektive helhedsindtryksprøve**. Samme mønster i [BS-25701/2024-SHR](#), hvor et design til en stødpude blev anset for **gyldigt, men ikke krænkede**.

Sag	Produkt	Grundlag	Udfald
BS-14624/2022-SHR	Udendørs fitnessredskaber	EU-design	Krænkelse – samme helhedsindtryk
BS-9628/2020-SHR	Røgalarmer	EU-design (2 af 4 registreringer gyldige)	Krænkelse af de gyldige registreringer
V-62-04	Jakke	Ikke-registreret EF-design	Krænkelse – nærgående efterligning
V 65-06	Varerumsadskillelse	Ikke-registreret EF-design	Krænkelse – kopiering af perforeringsmønster
V-63-16	Stolelameller	EU-design	Ingen krænkelse – andet helhedsindtryk
BS-25701/2024-SHR	Stødpude	Designloven	Gyldigt design, men ingen krænkelse

Designkrænkelse er også prøvet i [V-4-12](#) (skæreblad til krydderurtekværn), [V-34-10](#) og [V-63-10](#) (opvaskesæt og sæbedispenser) og [BS-3143/2019-SHR](#) (tasker).

Praktisk lære: ved gyldige registreringer er de indleverede afbildninger afgørende for beskyttelsens rækkevidde. Retten læser dem samlet – sideview, frontview, topview og perspektiv – og udleder derfra de bærende træk. Jo mere generisk afbildningen er, jo bredere beskyttelse – men jo større er også ugyldighedsrisikoen.

LOV	Designloven § 9, stk. 2	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om designret til stødpude: Design anset for gyldigt, men ikke krænk	03.10.2025
	Sø- og Handelsretten · Krænkelse af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber	08.12.2022
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	30.03.2021
	Sø- og Handelsretten · Dom i sag om påstået design- og markedsføringsretlig krænkelse af tasker	12.08.2020
	Sø- og Handelsretten · Sag om påstået krænkelse af designrettigheder og markedsføringsloven vedrørende stol lameller samt varemærkekrænkelse	10.11.2017
	Sø- og Handelsretten · Krænkelse af designret vedrørende skæreblad i krydderurtekværn og overtrædelse af markedsføringsloven	23.04.2013
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Krænkelse af designrettigheder vedrørende opvaskesæt og sæbedispenser	14.02.2012
	Sø- og Handelsretten · Krænkelse af ikke-registreret EF-design ved kopiering af varerumsadskillelse til Peugeot 307 Airvan	15.08.2008
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelse af designrettigheder ved salg af jakke	01.07.2005

§ 7 Rimeligt vederlag, erstatning og godtgørelse efter § 37

[Designlovens § 37, stk. 1](#) pålægger den, der forsætligt eller uagtsomt begår designindgreb, at betale **både** (1) et rimeligt vederlag for udnyttelsen **og** (2) erstatning for den yderligere skade. Efter [§ 37, stk. 2](#) indgår bl.a. den forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste, og efter [§ 37, stk. 3](#) kan der derudover fastsættes en **godtgørelse for ikke-økonomisk skade**.

Det centrale praksispunkt er, at **vederlag og erstatning er to selvstændige krav**. Manglende dokumentation for tab udelukker erstatning, men ikke vederlag. Det blev udmøntet i [BS-9628/2020-SHR](#): Cavius havde ikke godtgjort noget tab, og betingelserne for erstatning var derfor ikke opfyldt – men Schneider skulle alligevel betale et rimeligt vederlag efter [§ 37, stk. 1, nr. 1](#), skønsmæssigt fastsat til **150.000 kr.**, fordi der ikke forelå oplysninger om solgte enheder, pris eller omsætning. Tilsvarende i [BS-14624/2022-SHR](#): der kunne ikke tilkendes erstatning for tabt afsætning, fordi rettighedshaveren aldrig ville have solgt til krænkeren, men retten fastsatte skønsmæssigt **75.000 kr.** samlet for markedsforstyrrelse, vederlag og godtgørelse for ikke-økonomisk skade.

Tilregnelsen ligger lavt. I samme sag udtalte retten:

»Henset hertil og særpræget ved Noords produkter finder retten det usandsynligt, at redskaberne fra Maxplay er produceret ud fra primitive skitser og uden kendskab til designet af Noords produkter. Retten finder på den baggrund, at krænkelsen må tilregnes Maxplay som i hvert fald uagtsom.«

Sag	Grundlag	Tilkendt
-----	----------	----------

BS-9628/2020-SHR	Rimeligt vederlag (ingen erstatning)	150.000 kr.
BS-14624/2022-SHR	Vederlag + markedsforstyrrelse + godtgørelse	75.000 kr.
V-62-04	Vederlag + markedsforstyrrelse (intet afsætningstab)	75.000 kr.
V 65-06	Rimeligt vederlag: 5 % af 1.500 kr. × 851 sæt	63.825 kr.

Skønsmæssig udmåling er hovedreglen. Højesteret fastlagde metoden på det parallelle ophavsretlige område i [BS-261/2008-HJR](#) (Koziol mod Zebra), hvor et meget betydeligt salg af nærgående efterligninger måtte antages »i væsentligt omfang at have skadet Koziols fremtidige afsætningsmuligheder«, mens det konkrete omsætningstab var mindre end det rimelige vederlag. Højesteret fastsatte samlet **200.000 kr.** i vederlag og erstatning for markedsforstyrrelse, men afviste godtgørelse for ikke-økonomisk skade.

Højesteret har i sin dom af 2. maj 2022, [BS-50856/2020-HJR](#), taget stilling til erstatning for krænkelse af designrettigheder og **brand-udvanding** – dvs. den udvanding af varemærkets/produktets renommé, som en efterligning kan påføre. Og Østre Landsret **forhøjede** vederlaget i [BS-20291/2024-OLR](#) (kopdesign, Fiskars) – en påmindelse om, at appellinstanser ikke er tilbageholdende med at justere skønnet opad, når krænkelsens omfang taler for det.

Sagsomkostninger fastsættes efter princippet i [artikel 14 i retshåndhævelsesdirektivet](#), hvorefter en væsentlig og passende del af den vindende parts rimelige udgifter skal bæres af den tabende part. I [BS-14624/2022-SHR](#) blev omkostningerne fastsat til 51.500 kr., i [BS-43774/2024-OLR](#) til 250.000 kr. alene for landsretten.

LOV

[Designloven § 37, stk. 1-3](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets dom om erstatning for krænkelse af designrettigheder og brandudvanding	02.05.2022
Højesteret · Højesterets fastsættelse af vederlag og erstatning for ophavsretskrænkelse ved salg af produktimitationer	03.04.2009
Landsretten · Krænkelse af kopdesign: Østre Landsret stadfæster dom og forhøjer vederlag til Fiskars	04.06.2025
Landsretten · Landsretten stadfæster forbud mod Steve Maddens salg af Grand Ave-skoen grundet krænkelse af Gannis Buckle Ballerina-design	17.03.2025
Sø- og Handelsretten · Krænkelse af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber	08.12.2022
Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	30.03.2021
Sø- og Handelsretten · Krænkelse af ikke-registreret EF-design ved kopiering af varerumsadskillelse til Peugeot 307 Airvan	15.08.2008
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelse af designrettigheder ved salg af jakke	01.07.2005

Forbud, tilbagekaldelse og destruktion – § 38 og retsplejelovens kapitel 40

§ 8

[Designlovens § 38, stk. 1](#) giver retten hjemmel til ved dom at bestemme, at et krænkende produkt skal tilbagekaldes fra handelen, endeligt fjernes fra handelen, tilintetgøres, udleveres til den forurettede eller ændres på en nærmere angiven måde. Efter [§ 38, stk. 2](#) gælder det samme for materialer og redskaber, der primært har været anvendt til den ulovlige fremstilling, og foranstaltningerne gennemføres efter [§ 38, stk. 3](#) **uden godtgørelse til krænkeren og for dennes regning**.

Proportionalitetsventilen ligger i [§ 38, stk. 4](#): retten skal tage hensyn til forholdet mellem krænkelserens omfang, de beordrede foranstaltninger og tredjemands interesser. I [BS-14624/2022-SHR](#) fandt Sø- og Handelsretten, at disse hensyn ikke var til hinder for hverken forbud eller tilbagekaldelse og destruktion – selv om redskaberne var fastmonteret på to københavnske byggeprojekter. Tilsvarende blev der i [BS-9628/2020-SHR](#) givet påbud om standsning af produktion og salg, tilbagekaldelse fra forhandlere og destruktion af alle tilgængelige røgalarmer. Endelig kan retten efter [§ 38, stk. 5](#) undtagelsesvis give krænkeren tilladelse til fortsat at råde over produkterne mod et rimeligt vederlag – men kun hvis krænkeren hverken har handlet forsætligt eller uagtsomt, foranstaltningerne ville skade uforholdsmæssigt meget, og vederlaget er tilstrækkeligt.

Det midlertidige forbud er i praksis det vigtigste håndhævelsesinstrument, fordi en hovedsag tager år. Betingelserne står i [retsplejelovens § 413](#): rekvirenten skal godtgøre eller sandsynliggøre (1) at have den ret, der søges beskyttet, (2) at modpartens adfærd nødvendiggør forbuddet, og (3) at muligheden for at opnå sin ret vil **forspildes**, hvis han henvises til at afvente tvistens retlige afgørelse. Efter [§ 414, stk. 2](#) kan retten nægte forbud, hvis det vil påføre modparten skade i åbenbart misforhold til rekvirentens interesse.

Ganni-sagerne illustrerer instrumentets slagkraft. I [BS-43774/2024-OLR](#) stadfæstede Østre Landsret Sø- og Handelsrettens forbud mod, at Steve Madden udbød, markedsførte, solgte, eksporterede og importerede »Grand Ave«-sken i, fra og til Danmark. Landsretten fandt betingelserne i [retsplejelovens § 413](#) opfyldt, at hensynene i [§ 414](#) ikke talte imod, og at der **ikke** var grundlag for at betinge forbuddet af sikkerhedsstillelse efter [§ 415](#), netop fordi rettighederne var krænket. Landsretten bemærkede skærpende, at Steve Madden havde fortsat markedsføringen på stevemadden.dk også **efter** Sø- og Handelsrettens kendelse. Sagen blev sambehandlet med [Østre Landsrets kendelse af 17. marts 2025 i sagen mod Lulu's Fashion Lounge](#).

Et vigtigt taktisk forhold: Ganni havde **opgivet** sine EU-designregistreringer for skoen, og Steve Madden gjorde gældende, at dette var en erkendelse af manglende nyhed. Sagen blev derfor ført på ophavsret og markedsføringsloven i stedet – en påmindelse om, at opgivelse af en designregistrering kan blive brugt imod rettighedshaveren i en senere krænkelssag.

Bemærk endelig den processuelle grænse: efter [retsplejelovens § 411, stk. 1](#) kan der i en forbudssag alene meddeles forbud eller påbud – **anerkendelsespåstande kan ikke nedlægges**, som fastslået i [BS-31266/2019-SHR](#).

LOV	Designloven § 38, stk. 1-5	Retsplejeloven § 413	Retsplejeloven § 414, stk. 1-2
PRAKSIS	Landsretten · Landsretten stadfæster forbud mod Steve Maddens salg af Grand Ave-sken grundet krænkelser af Gannis Buckle Ballerina-design		
	Landsretten · Landsrettens kendelse i sag mellem Ganni A/S og Lulu's Fashion Lounge, LLC om designrettigheder til sko		
	Sø- og Handelsretten · Krænkelser af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber		
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelser af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer		

Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet

18.11.2019

Forbudsretlig passivitet – når adgangen til det midlertidige forbud fortabes

§ 9

Den mest oversete risiko i designhåndhævelse er **forbudsretlig passivitet**. Uopsættelighedsbetingelsen i [retsplejelovens § 413, nr. 3](#) forudsætter, at rettighedshaverens mulighed for at opnå sin ret vil **forspildes**, hvis han henvises til den almindelige civile sag. Har rettighedshaveren selv siddet på hænderne, efter at han fik kendskab til krænkelsen, modsiger han derved sin egen påstand om uopsættelighed – og forbuddet nægtes fremme, **uden at retten overhovedet tager stilling til, om der foreligger en krænkelse**.

Doktrinen er udmøntet i [BS-53342/2023-SHR](#), hvor Sø- og Handelsretten den 3. maj 2024 afviste at nedlægge midlertidigt forbud i en sag om designrettigheder til en gummiklods netop under henvisning til forbudsretlig passivitet, jf. [retsplejelovens § 413](#).

Den tydeligste illustration af rettens ræsonnement findes i [BS-31266/2019-SHR](#). Rekvirenten havde protesteret mod modpartens kendetegnsbrug i maj og august 2017 og truet med retssag – hvorefter der intet skete. Retten konstaterede:

»Der forløb herefter godt 1 år og 10 måneder, før Hejs.dk på ny gjorde indsigelse mod brugen af »TS Hejs.dk«, og yderligere 1 måned før forbudsbegæringen blev indleveret til retten.«

På den baggrund var betingelsen i [§ 413, nr. 3](#) ikke opfyldt, og forbudsbegæringen blev nægtet fremme – uden nogen stillingtagen til, om der forelå en kendetegnsretlig krænkelse. Sagen var en varemærkesag, men uopsættelighedsvurderingen er den samme i designsager, og Sø- og Handelsretten har anvendt den tilsvarende på designområdet.

Praktiske konsekvenser for rettighedshaveren:

- Begynd at dokumentere tidspunktet for kendskab til krænkelsen fra dag ét.
- En påkravsskrivelse, der ikke følges op, er værre end ingen påkravsskrivelse: den beviser kendskab og starter passivitetsuret.
- Kan man ikke gå i retten straks (fx fordi krænkelsens omfang skal afklares), bør forsinkelsen kunne **forklares** – uforklarlig venten er det, retterne straffer.
- Passiviteten rammer kun forbudssporet. Kravet på vederlag og erstatning efter [designlovens § 37](#) består fortsat, ligesom forbud kan nedlægges ved dom i hovedsagen efter [§ 38](#).

LOV

[Designloven § 37](#)

[Designloven § 38](#)

[Retsplejeloven § 413](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Afvisning af midlertidigt forbud på grund af forbudsretlig passivitet i sag om designrettigheder til gummiklods 03.05.2024

Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet 18.11.2019

Markedsføringslovens § 3 – det supplerende værn og kravet om markedsposition

§ 10

Hvor designretten svigter – fordi registreringen er ugyldig, udløbet, opgivet eller ikke dækker produktet – er [markedsføringslovens § 3, stk. 1](#) om god markedsføringsskik det praktiske sikkerhedsnet. Bestemmelsen beskytter mod nærgående efterligninger, men på **to kumulative betingelser**, som retterne håndhæver stramt:

1. Produktet skal have **fornødent særpræg**, og
2. Produktet skal have opnået en **beskyttelsesværdig markedsposition**.

Det er betingelse nr. 2, der oftest fælder sagsøgeren. I [BS-14624/2022-SHR](#) anerkendte Sø- og Handelsretten, at de ikke-registrerede fitnessprodukter havde fornødent særpræg på grund af deres organiske udformning – men Noord havde ud over en brochure og direktørens forklaring om 55 fitnessområder i Danmark ikke fremlagt **årsrapporter, omsætningstal eller anden dokumentation**. Retten frifandt derfor for den markedsføringsretlige påstand. Kontrasten til [BS-43774/2024-OLR](#) er lærerig: dér havde Ganni dokumenteret 8.479 solgte par af Buckle Ballerina i Danmark til en omsætning på 13,2 mio. kr., og landsretten fandt det derfor godtgjort, at skoen »henset til skoens fremtrædende markedsposition« også var beskyttet efter [markedsføringslovens § 3](#).

Beviset for markedsposition er talbaseret. Fremlæg omsætning, salgstal, markedsandele, prisniveau, markedsføringsbudget og eventuelle designpriser – ikke blot brochurer og vidneforklaringer.

Er markedspositionen på plads, følger krænkelsesvurderingen dog stadig produktets særpræg. Højesteret fandt i [BS-7741/2019-HJR](#), at gummistøvlen RUB 1 ikke havde værkshøjde efter **C-683/17 (Cofemel)**, men nok særpræg til markedsføringsretlig beskyttelse – og frifandt alligevel, fordi den konkurrerende støvle ikke havde overtaget det mest karakteristiske designtræk (sålen) og fremstod som en praktisk frem for modeorienteret støvle. Tilsvarende afviste Højesteret i [Sag 153/2013](#) både illoyal markedsfortrængning og snyltning på renommé, fordi DAN-stolen ikke var en efterligning af TRIPP TRAPP ved en helhedsbedømmelse af de ikke-funktionsbestemte formelementer.

I [V-63-16](#) faldt den markedsføringsretlige påstand med designpåstanden: når den informerede bruger fik et andet helhedsindtryk, var der heller ingen forvekslingsrisiko i omsætningskredsen og dermed intet illoyalt moment efter [§ 3, stk. 1](#). Og i [BS-9628/2020-SHR](#) blev Schneider frifundet for de markedsføringsretlige påstande, selv om designkrænkelsen blev statueret – bl.a. fordi goodwill knyttede sig til produktet og ikke til Cavius som virksomhed.

De markedsføringsretlige krav kan også bære en **erstatningsudmåling** i sig selv; Højesterets dom af 2. maj 2022 i [BS-50856/2020-HJR](#) hviler bl.a. på [markedsføringslovens § 24](#).

LOV	Markedsføringsloven § 3, stk. 1	Markedsføringsloven § 24, stk. 2
PRAKSIS		
	Højesteret · Højesterets dom om erstatning for krænkelse af designrettigheder og brandudvanding	02.05.2022
	Højesteret · Gummistøvlen RUB 1's beskyttelse efter ophavsretsloven og markedsføringsloven	10.06.2020
	Højesteret · TRIPP TRAPP vs. DAN-stolen: Højesterets vurdering af ophavsretlig beskyttelse for funktionsbestemt brugskunst	17.12.2014
	Landsretten · Landsretten stadfæster forbud mod Steve Maddens salg af Grand Ave-skoen grundet krænkelse af Gannis Buckle Ballerina-design	17.03.2025
	Sø- og Handelsretten · Krænkelse af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber	08.12.2022
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	30.03.2021
	Sø- og Handelsretten · Sag om påstået krænkelse af designrettigheder og markedsføringsloven vedrørende stolelameller samt varemærkekrænkelse	10.11.2017

Administrativ prøvning ved Patent- og Varemærkestyrelsen og

§ 11 Ankenævnet

Ugyldighed kan angribes ad **to veje**, der ikke må køre parallelt. Efter [designlovens § 25, stk. 1](#) kan **enhver** anmode Patent- og Varemærkestyrelsen om hel eller delvis udslettelse af en designregistrering, når registreringen ikke er foretaget i overensstemmelse med §§ 1-8. Styrelsens afgørelse kan påklages til Ankenævnet for Patenter og Varemærker, og registreringen udskræmpes efter [§ 32, stk. 1](#), hvis der foreligger en hindring. Alternativt kan ugyldighed gøres gældende ved **dom** efter [§ 27](#) – typisk som modkrav i en krænkelsessag, som det skete i [BS-9628/2020-SHR](#).

Litispændens. [§ 25, stk. 3](#) bestemmer, at der ikke kan fremsættes anmodning om administrativ prøvning, mens en domstolssag om samme design verserer, og at styrelsen eller Ankenævnet skal stille behandlingen i bero, hvis retssag rejses undervejs. Ankenævnet har taget stilling til den tilsvarende regel i [AN 2015 00008](#) (brugsmodelområdet) og erkendte dér, at styrelsen burde have stillet prøvningen i bero, da den blev bekendt med en verserende sag ved Sø- og Handelsretten – men da nævnet selv afventede landsrettens afgørelse, var procedurefejlen ikke til hinder for realitetsbehandlingen.

Den administrative vej er billig og effektiv. Gebyret for administrativ prøvning er efter de fra 1. januar 2026 gældende takster 3.600 kr. pr. design, jf. [designlovens § 59 c](#). Til sammenligning koster en hovedsag ved Sø- og Handelsretten typisk sekscifrede beløb i advokatombkostninger. Den administrative prøvning er derfor det oplagte førstevalg, når man som konkurrent vil rydde en registrering af vejen – og i [24/06444](#) og [AN 2005 00052](#) blev registreringerne netop udskræmpet ad denne vej.

Bemærk også, at Ankenævnet er en **fuld prøvelsesinstans**, der ikke blot stadfæster: i [AN 2005 00052](#) omgjorde nævnet styrelsens afgørelse og ophævede den registrering, styrelsen havde opretholdt.

Fristerne er ubarmhjertige. Fornyelsesgebyret skal betales tidligst tre måneder før og senest seks måneder efter registreringsperiodens udløb, jf. [§ 24, stk. 1](#), og styrelsen er efter [§ 24, stk. 2](#) **ikke ansvarlig** for rettighedstab som følge af manglende opkrævning. I [AN 2019 00016](#) nægtede Ankenævnet genoprettelse efter [§ 48, stk. 1](#) af en designregistrering for kabelskabe, fordi rettighedshaveren havde ladet fornyelsesgebyret køre gennem det almindelige leverandørbetalingsystem (løbende måned + 90 dage):

»Ved således at lade betalingen af fornyelsesgebyret afhænge af modtagelsen af fornyelsesadviseringen fra Patent- og Varemærkestyrelsen, og ved at klager anvendte sin standardprocedure for betaling af leverandører på betalingen af fornyelsesgebyret, har klager ikke godtgjort at have etableret et system, der er egnet til at håndtere de lovfastsatte frister...«

De processuelle regler om ansøgningens indhold, afbildninger og prioritet findes i [bekendtgørelse om ansøgning og registrering af design](#), herunder kravet om afbildninger egnet til reproduktion og reglerne om prioritetspåberåbelse i [§ 5](#).

LOV	Designloven § 24, stk. 1-2	Designloven § 25, stk. 1-4	Designloven § 48, stk. 1
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer		30.03.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af udslettelse af designregistrering for LED-juletræslys pga. manglende individuel karakter		16.01.2025

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på genoprettelse af designregistrering for kabelskabe grundet manglende administrativ kontrol	21.04.2020
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af brugsmodelregistrering for medbringerbånd: Nyhed og tydelig adskillelse i slidsløsning	23.11.2017
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslettelse af designregistrering for underkop grundet manglende individuel karakter i forhold til eksisterende design med hul i midten	12.09.2006

§ 12 Straf og påtale – designlovens § 36 og Rigsadvokatmeddelelsen

Designindgreb er også **strafbelagt**. Efter [designlovens § 36, stk. 1](#) straffes den, som forsætligt eller groft uagtsomt gør indgreb i en designret, med bøde – og bestemmelsen omfatter udtrykkeligt også indgreb i rettigheder stiftet i medfør af **Rådets forordning om EF-design**. Efter [§ 36, stk. 2](#) kan straffen ved forsætlige overtrædelser under skærpende omstændigheder stige til **fængsel indtil 1 år og 6 måneder**, medmindre højere straf er forskyldt efter [straffelovens § 299 b](#). Skærpende omstændigheder anses navnlig at foreligge, »hvis der ved overtrædelserne tilsigtes en betydelig og åbenbart retsstridig vinding«. Juridiske personer kan straffes efter [§ 36, stk. 3](#).

Påtalereglerne i [§ 36, stk. 4](#) er den praktiske nøgle: bødesager efter stk. 1 påtales af **den forurettede** (privat påtale), mens de grove overtrædelser efter stk. 2 kun påtales efter den forurettedes begæring – medmindre almene hensyn kræver påtale.

Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om immaterielle rettigheder, fastlægger anklagemyndighedens praksis. Om **påtalekompetencen** hedder det, at krænkelse af immaterielle rettigheder er undergivet offentlig påtale, hvis almene hensyn kræver det, jf. retsplejelovens § 727, stk. 2, og at forholdet endvidere påtales af det offentlige, hvis krænkelsen er forsætlig, der foreligger skærpende omstændigheder, og den forurettede begærer det.

Om **sanktionsniveauet** udtaler meddelelsen:

»Det er udgangspunktet, at fysiske personer skal idømmes en fængselsstraf for sådanne grove overtrædelser af immaterialretslovene. ... Juridiske personer straffes for grove overtrædelser med bøde. Bøden skal fastsættes til et niveau, der ligger over det, der blev anvendt før skærpelse af strafferammerne ved lov nr. 1404 af 27. december 2008...«

Rigsadvokatmeddelelsen understreger, at strafferammerne i varemærke-, design-, patent- og brugsmodelloven blev harmoniseret med ophavsretslovens for at skabe »et ensartet grundlag for efterforskning, påtale og sanktionering af piratkopiering, uanset hvilke regelsæt om immaterielle rettigheder en krænkelse omfatter« – og at der derfor må antages at gælde **samme strafniveau** på tværs af immaterialretslovene.

Strafsporet spiller i praksis en beskeden rolle i designsager mellem kommercielle aktører, hvor den civile vej med forbud og vederlag er langt hyppigere. Det er derimod relevant ved egentlig **piratkopiering** i erhvervsmæssigt øjemed, hvor de særlig grove tilfælde er sanktioneret i [straffelovens § 299 b](#).

LOV

[Designloven § 36, stk. 1-4](#)
[Straffeloven § 299b](#)

§ 13 EU-designreformen 2024-2027 – hvad ændrer sig

Designretten er midt i sin største omvæltning siden årtusindskiftet. Reformen består af **Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EU) 2024/2822** om EU-design og [direktiv \(EU\) 2024/2823 af 23. oktober 2024](#)

om retlig beskyttelse af design (omarbejdning), der afløser det gamle designdirektiv. Forordningen er nu kodificeret som [forordning \(EU\) 2026/715 om EU-design](#), og de operationelle regler er fastsat i [Kommissionens gennemførelsesforordning \(EU\) 2026/138](#).

Patent- og Varemærkestyrelsen har i sin orientering [Nye EU-regler for design](#) og statusnotatet [EU-designreform: Fase 2 træder i kraft 1. juli 2026](#) beskrevet ændringerne. De vigtigste for praksis:

- **Terminologi:** »EF-design« bliver til **EU-design**.
- **Udvidet design- og produktbegreb:** et design kan nu omfatte udseendet af produkter, der »optræder i ikke-fysisk form« – dvs. genstande i virtuelle universer og **animationer** kan designregistreres.
- **3D-print:** det fremgår nu udtrykkeligt, at designeren kan forhindre kopiering ved hjælp af 3D-printteknologier, herunder ved brug af kunstig intelligens, når kopieringen sker med henblik på reproduktion.
- **Reparationsklausul:** reservedele, der anvendes til at reparere et sammensat produkt, så det får sit oprindelige udseende igen, kan **ikke** længere designbeskyttes. Eksisterende rettigheder er allerede underlagt 15-årsgrænsen i [designlovens § 23, stk. 2](#), men beskyttelsen udfases, så den maksimalt kan bevares til og med **9. december 2032**.
- **Én ansøgning på tværs af Locarno-klasser:** flere design kan samles i én ansøgning, selv om de spænder over flere produktklasser – en lempelse af [designlovens § 15](#).
- **Nye gengivelsesregler (fra 1. juli 2026):** loftet på syv visninger ophæves, og afbildningen kan bestå af en **3D-model eller en kort animeret video**. Der kommer samtidig opdaterede regler om **visuelle disclaimers** (fx sløring af dele af designet) – hvilket er direkte relevant for det spørgsmål, Ankenævnet behandlede i [24/06444](#), hvor nævnet fastslog, at [§ 8](#) gælder uanset ansøgerens brug af disclaimers.

Tidslinje:

Dato	Begivenhed
23. oktober 2024	Forordning 2024/2822 og direktiv 2024/2823 vedtages
1. maj 2025	Fase 1 i EU-systemet træder i kraft (materielle ændringer)
1. juli 2026	Fase 2 træder i kraft (sekundær lovgivning, nye gengivelsesregler)
9. december 2027	Frist for implementering af direktivet i dansk ret; ny designlov ventes vedtaget december 2027
9. december 2032	Endeligt udfasningstidspunkt for eksisterende designbeskyttelse af reservedele

Allerede vedtagne ændringer af designloven. To sæt ændringer er vedtaget, men endnu ikke konsolideret ind i lovbekendtgørelsen:

1. **Gebyrforhøjelser med virkning fra 1. januar 2026** (ved ændringslov til patentloven m.fl.): ansøgningsgebyret hæves fra 1.200 til **1.440 kr.**, fornyelsesgebyret fra 2.200 til **2.640 kr.** og gebyret for administrativ prøvning fra 3.000 til **3.600 kr.**, jf. [designlovens §§ 59 a-59 c](#). Gebyrniveauet omlægges samtidig fra 2011- til 2026-niveau, jf. [§ 59 g](#).
2. **Nedlæggelse af den særlige enhed om håndhævelse og piratkopiering:** designlovens **kapitel 7 A** ophæves, hvorved enheden i Patent- og Varemærkestyrelsen ikke længere kan vejlede forbrugere og SMV'er i konkrete piratkopieringssager eller afgive skriftlige vejledende udtalelser mod gebyr. Forarbejderne

bemærker, at samarbejdet med politi og anklagemyndighed »fortsat vil ske som en naturlig del af styrelsens myndighedsarbejde«.

For rettighedshavere betyder reformen særligt to ting: **reservedelsproducenter får frit slag** på reparationsmarkedet, og **digitale og virtuelle design** kan for første gang registreres.

LOV

Designloven § 8

Designloven § 15

Designloven § 23, stk. 2

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af udslettelse af designregistrering for LED-juletræslys pga. manglende individuel karakter

16.01.2025

§ 14 Sammenfatning – de bærende linjer i dansk designpraksis

Praksis på designområdet er bemærkelsesværdigt konsistent, og fem linjer bærer den.

1. Gyldigheden er skrøbelig – og angribes rutinemæssigt. I stort set enhver designkrænkelssag fremsætter den sagsøgte modkrav om ugyldighed, og det lykkes ofte. To af Cavius' fire EF-designregistreringer blev erklæret ugyldige i [BS-9628/2020-SHR](#) alene på grund af indehaverens eget Facebook-opslag. Ankenævnet udsletter registreringer, hvor helhedsindtrykket er domineret af ét træk, der genfindes i tidligere design ([AN 2005 00052, 24/06444](#)).

2. Funktion indsnævrer – men afskaffer sjældent – beskyttelsen. DOCERAM-doktrinen i [C-395/16](#) stiller et højt krav: den tekniske funktion skal være den **eneste** bestemmende faktor. Danske retter afviser derfor typisk funktionsindsigelsen, når der er fremlagt eksempler på markedets øvrige, visuelt forskellige produkter ([BS-14624/2022-SHR](#), [BS-9628/2020-SHR](#)) – men enkeltelementer, der utvivlsomt er funktionsbestemte, skæres væk før sammenligningen ([24/06444](#)).

3. Designfriheden er den skjulte hovedvariabel. Den afgør både gyldighedstærsklen og beskyttelsesomfanget, jf. [designlovens § 3, stk. 3](#) og [§ 9, stk. 2](#). Ved stor frihed rækker beskyttelsen langt; ved lav frihed er selv beskedne forskelle nok til frifindelse – som i [V-63-16](#) og [AN 1998 00070](#).

4. Udmålingen er skønsmæssig og moderat. Danske domstole fastsætter vederlag, markedsforstyrrelse og godtgørelse under ét og typisk i niveauet 60.000-150.000 kr. ved enkeltstående krænkelser ([V 65-06](#): 63.825 kr.; [BS-14624/2022-SHR](#) og [V-62-04](#): 75.000 kr.; [BS-9628/2020-SHR](#): 150.000 kr.). Ved omfattende salg af nærgående efterligninger går niveauet op, jf. Højesterets [BS-261/2008-HJR](#) og forhøjelsen i [BS-20291/2024-OLR](#). **Manglende tabsdokumentation udelukker erstatning, men aldrig vederlag.**

5. Hastighed er en retlig forpligtelse. Adgangen til det midlertidige forbud – det eneste reelt effektive våben mod en igangværende krænkelssag – fortabes ved uforklarlig venten, jf. [BS-53342/2023-SHR](#) og [BS-31266/2019-SHR](#). Handler man derimod hurtigt og har dokumenteret sin markedsposition, er retterne villige til at nedlægge vidtgående forbud – også over for udenlandske koncerner, jf. [BS-43774/2024-OLR](#).

Endelig bør enhver designstrategi tage højde for, at [markedsføringslovens § 3](#) og ophavsretten fungerer som sikkerhedsnet, når designretten svigter – men at markedsføringslovens værn kræver **dokumenteret markedsposition**, ikke blot særpræg ([BS-14624/2022-SHR](#) mod [BS-43774/2024-OLR](#)).

LOV

Designloven § 3, stk. 3

Designloven § 9, stk. 2

Markedsføringsloven § 3, stk. 1

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets fastsættelse af vederlag og erstatning for ophavsretskrænkelser ved salg af produktimitationer	03.04.2009
EU-Domstolen · EF-design: Kriterier for udelukkelse af beskyttelse af design udelukkende bestemt af teknisk funktion (DOCERAM-sagen)	07.03.2018
Landsretten · Krænkelser af kopdesign: Østre Landsret stadfæster dom og forhøjer vederlag til Fiskars	04.06.2025
Landsretten · Landsretten stadfæster forbud mod Steve Maddens salg af Grand Ave-skoen grundet krænkelser af Gannis Buckle Ballerina-design	17.03.2025
Sø- og Handelsretten · Afvisning af midlertidigt forbud på grund af forbudsretlig passivitet i sag om designrettigheder til gummiklods	03.05.2024
Sø- og Handelsretten · Krænkelser af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber	08.12.2022
Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelser af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	30.03.2021
Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet	18.11.2019
Sø- og Handelsretten · Sag om påstået krænkelser af designrettigheder og markedsføringsloven vedrørende stolelameller samt varemærkekrænkelser	10.11.2017
Sø- og Handelsretten · Krænkelser af ikke-registreret EF-design ved kopiering af varerumsadskillelse til Peugeot 307 Airvan	15.08.2008
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelser af designrettigheder ved salg af jakke	01.07.2005
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af udslættelse af designregistrering for LED-juletræslys pga. manglende individuel karakter	16.01.2025
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Udslættelse af designregistrering for underkop grundet manglende individuel karakter i forhold til eksisterende design med hul i midten	12.09.2006
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på mønsterregistrering af håndtag grundet manglende væsentlig forskel fra kendte modeller	15.12.1999

REFERENCE Lovgrundlag

8 paragraffer

Designloven § 3	stk. 1-3	Designloven § 5	stk. 1-2
Designloven § 8	stk. 1	Designloven § 9	stk. 1-2
Designloven § 37	stk. 1-3	Designloven § 38	stk. 1
Markedsføringsloven § 3	stk. 1	Retsplejeloven § 413	

MATERIALE Citerede afgørelser

38 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

4

02.05.2022	Højesterets dom om erstatning for krænkelser af designrettigheder og brandudvanding	bs-50856-2020-hjr-og-bs-5085
10.06.2020	Gummistøvlen RUB 1's beskyttelse efter ophavsretsloven og markedsføringsloven	bs-7741-2019-hjr
17.12.2014	TRIPP TRAPP vs. DAN-stolen: Højesterets vurdering af ophavsretlig beskyttelse for funktionsbestemt brugskunst	153-2013

03.04.2009	Højesterets fastsættelse af vederlag og erstatning for ophavsretskrænkelser ved salg af produktimitationer	3747-4494
------------	--	-----------

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL	8
----------------------------------	---

18.12.2025	EF-design: Krav om individuel karakter, designeres frihed og betydningen af modetendenser	C-323/24
04.09.2025	LEGO mod Pozitív Energiaforrás: Designbeskyttelse af modulopbyggede systemer og kriterier for designkrænkelser	C-211/24
24.09.2024	Puma SE mod EUIPO: Afslag på behandling af appel i sag om fællesskabsdesign og rækkevidden af offentliggørelse på sociale medier	C-355/24
02.03.2023	EF-design og teknisk funktion: Betydningen af alternative design og uregistrerede farver i vurderingen af beskyttelse	C-684/21
28.10.2021	Beskyttelse af ikke-registrerede EF-design for produktdele: Ferrari-sagen om synlighed og identifikation ved offentliggørelse	C-123/20
10.09.2020	Appel i sag om Crocs-design bliver uden genstand efter forlig og tilbagetrækning af ugyldighedsbegæring	C-320/18
07.03.2018	EF-design: Kriterier for udelukkelse af beskyttelse af design udelukkende bestemt af teknisk funktion (DOCERAM-sagen)	C-395/16
12.07.2017	Retternes kompetence i sager om EF-design: Enekompetence ved sagsørgtes bopæl i søgsmål om fastslåelse af ikke-krænkelser	C-433/16

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS	4
----------------------------	---

04.06.2025	Krænkelser af kopdesign: Østre Landsret stadfæster dom og forhøjer vederlag til Fiskars	9785-11437
17.03.2025	Landsrettens kendelse i sag mellem Ganni A/S og Lulu's Fashion Lounge, LLC om designrettigheder til sko	9497-11056
17.03.2025	Landsretten stadfæster forbud mod Steve Maddens salg af Grand Ave-skoen grundet krænkelser af Gannis Buckle Ballerina-design	9510-11076
23.01.2009	Landsretten henviser tvist om designrettigheder til Sø- og Handelsretten	6407-7685

SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET	11
------------------------------------	----

03.10.2025	Sag om designret til stødpude: Design anset for gyldigt, men ikke krænkelse	BS-25701/2024-SHR
03.05.2024	Afvisning af midlertidigt forbud på grund af forbudsretlig passivitet i sag om designrettigheder til gummiklods	BS-53342/2023-SHR
08.12.2022	Krænkelser af designrettigheder ved produktion og opsætning af udendørs fitnessredskaber	BS-14624/2022-SHR
30.03.2021	Sag om krænkelser af designret og ophavsret ved markedsføring og salg af røgalarmer	BS-9628/2020-SHR
12.08.2020	Dom i sag om påstået design- og markedsføringsretlig krænkelser af tasker	BS-3143/2019-SHR

18.11.2019	Kendelse om midlertidigt forbud vedrørende varemærket hejs.dk afvist grundet passivitet	BS-31266/2019-SHR
10.11.2017	Sag om påstået krænkelse af designrettigheder og markedsføringsloven vedrørende stolelameller samt varemærkekrænkelse	V-63-16
23.04.2013	Krænkelse af designret vedrørende skæreblad i krydderurtekværn og overtrædelse af markedsføringsloven	V-4-12
14.02.2012	Sø- og Handelsretten: Krænkelse af designrettigheder vedrørende opvaskesæt og sæbedispenser	V-34-10 og V-63-10
15.08.2008	Krænkelse af ikke-registreret EF-design ved kopiering af varerumsadskillelse til Peugeot 307 Airvan	V 65-06
01.07.2005	Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelse af designrettigheder ved salg af jakke	V-62-04
ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS		10
16.01.2025	Stadfæstelse af udslettelse af designregistrering for LED-juletræslys pga. manglende individuel karakter	24/06444
21.04.2020	Afslag på genoprettelse af designregistrering for kabelskabe grundet manglende administrativ kontrol	AN 2019 00016
23.11.2017	Stadfæstelse af brugsmodelregistrering for medbringerbånd: Nyhed og tydelig adskillelse i slidsløsning	AN 2015 00008
12.09.2006	Udslettelse af designregistrering for underkop grundet manglende individuel karakter i forhold til eksisterende design med hul i midten	AN 2005 00052
27.01.2005	Individuel karakter af design til tagstensbane: Helhedsindtryk over for tekniske detaljer	AN 2003 00056
07.09.2004	Stadfæstelse af designregistrering for oval stegepande med integrerede hældetude og hjælpegreb	AN 2003 00061
31.07.2002	Afslag på mønsterbeskyttelse af betonbelægningssten grundet manglende væsentlig adskillelse fra kendte S-sten	AN 2001 00029
26.03.2002	Afslag på mønsterbeskyttelse af ædelsten grundet manglende væsentlig adskillelse fra eksisterende design	AN 2001 00019
11.02.2002	Registrering af ornament på køkkenruller: Vurdering af nyhed og adskillelse i forhold til eksisterende mønstre	AN 2000 00027
15.12.1999	Afslag på mønsterregistrering af håndtag grundet manglende væsentlig forskel fra kendte modeller	AN 1998 00070
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
04.06.2024	Ugyldig anvendelse af fysisk p-billet på område med krav om digital betaling eller p-skive	park-4494

04

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over domænesnatch – uretmæssig registrering af .dk-domænenavne

Praksis fra Klagenævnet for Domænenavne om god domænenavnsskik, warehousing og varemærkekrænkelser

Version 1 · Opdateret 6. jun. 2026 · 4 afgørelser · 2024-2024

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Klagenævnet for Domænenavne er den primære retsskabende instans for tvister om .dk-domænenavne. Nævnets praksis hviler på [domænelovens generalklausul om god domænenavnsskik i § 25, stk. 1](#), suppleret af det selvstændige forbud mod warehousing (registrering alene med videresalg for øje) i [§ 25, stk. 2](#). Nævnet kan suspendere, slette eller overføre et domænenavn, der er registreret i strid med disse regler, og afgørelserne kan inden 8 uger indbringes for de almindelige domstole. Praksis dækker et bredt spektrum af misbrugskategorier – fra varemærkekrænkelser over virksomhedsnavne og personnavne til ren spekulation med domæner – og afspejler en konsekvent linje, hvor registrantens manglende legitime formål med domænet er det centrale vurderingskriterium.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Registranter må ikke registrere og anvende domænenavne i strid med god domænenavnsskik – generalklausulen er en retlig standard, hvis indhold udvikles gennem klagenævnets og domstolenes enkeltsager.
- 02** Registrering alene med videresalg eller udlejning for øje (warehousing) er selvstændigt forbudt efter domænelovens § 25, stk. 2, uanset om domænet i øvrigt krænker en tredjeparts rettighed.
- 03** God domænenavnsskik omfatter hele livsforløbet – registrering, ibrugtagning, markedsføring, overdragelse, anvendelse og opgivelse af domænenavne.
- 04** Også den, der overtager et allerede registreret domænenavn, skal iagttage reglerne om god domænenavnsskik – ond tro ved erhvervelse afskærer ikke nævnets prøvelse.
- 05** Klage kan indgives af enhver med retlig interesse i sagens udfald – typisk varemærkeindehaver, virksomhed med navnerettighed eller privatperson med personnavn.
- 06** Klagenævnets sanktionsmuligheder er suspendering, sletning eller overførsel af domænenavnet til klager, afhængigt af om klager selv har en berettiget interesse i at registrere navnet.

- 07** Varemærkeretlige rettigheder (varemærkeloven § 4) og markedsføringsloven § 22 inddrages systematisk som supplerende vurderingsgrundlag, når klagen støttes på et registreret varemærke.
- 08** Passivitet fra rettighedshaverens side (forsinket reaktion) kan indgå i vurderingen, men afskærer ikke i sig selv en klage, medmindre der er tale om en konkret berettiget forventning hos registranten.
- 09** Generiske og beskrivende domænenavne (almindelige danske ord, geografiske betegnelser) nyder kun begrænset beskyttelse – registranten afkræves ikke et særligt formål, medmindre der foreligger klar ond tro.
- 10** Klagenævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men kan inden 8 uger domstolsprøves uden opsættende virkning.

Domænelovens retsgrundlag og lovgivers hensigt med generalklausulen

§ 1

Domænelovens regulering af domænenavne under .dk bygger på [lov om internetdomæner \(domæneloven\)](#), der trådte i kraft 1. januar 2014. Loven afløste det tidligere private regelsæt og etablerede en klar lovhjemmel for Klagenævnet for Domænenavnes virksomhed.

Den centrale bestemmelse er [domænelovens § 25, stk. 1](#), der fastslår:

Registranter må ikke registrere og anvende domænenavne i strid med god domænenavnsskik.

Bestemmelsen er en generalklausul – en retlig standard – som ifølge forarbejderne er modelleret efter tilsvarende standarder i markedsføringsloven (god markedsføringsskik) og den tidligere persondatalov (god databehandlingsskik). Forarbejderne til den oprindelige lov understreger, at det er hensigten, at

retsområdet skal udvikle sig gennem enkeltsager, der efterhånden danner en praksis, hvori de værdier og hensyn, der anses for væsentlige på det pågældende område, reflekteres.

Bestemmelsen tillægges forrang frem for administrators (DK Hostmasters) forretningsbetingelser, således at indholdet og anvendelsen af god domænenavnsskik ikke kan afgrænses af administrators retningslinjer.

Kravet om god domænenavnsskik gælder hele domænenavnets livsforløb – registrering, ibrugtagning, markedsføring, overdragelse, anvendelse og opgivelse. Forarbejderne fremhæver eksplicit, at bestemmelsen også gælder for enhver efterfølgende indehaver af et domænenavn:

Også den, der overtager et allerede registreret domænenavn, vil således skulle iagttage reglerne om god domænenavnsskik.

[Domænelovens § 25, stk. 2](#) supplerer generalklausulen med et selvstændigt forbud mod spekulativ registrering:

Registranter må ikke registrere og opretholde registreringer af domænenavne alene med videresalg eller udlejning for øje.

Denne såkaldte warehousing-bestemmelse har et snævert anvendelsesområde: den rammer kun registreringer, hvis eneste formål er økonomisk vinding ved videreoverdragelse. Har registranten andre hensigter bag registreringen – fx reel planlagt brug – finder bestemmelsen ikke anvendelse.

Domæneloven har ifølge lovhistorikken ikke undergået ændringer siden den oprindelige vedtagelse i 2014, og der er ingen vedtagne men endnu ikke konsoliderede ændringer.

Det lovforberedende arbejde bag domæneloven er primært dokumenteret i [Betænkning nr. 1450/2004 om administration af domænenavne i Danmark](#) fra Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling.

Betænkningen anbefalede bl.a., at alle fortsat skal have lige ret til at registrere domænenavne uden forudgående kontrol, men at domænenavne anvendt i strid med god domænenavnsskik – eller hamstret alene med videresalg for øje – skal kunne inddrages.

LOV

Domæneloven § 25, stk. 1, 2

§ 2 Klagenævnets kompetence, sammensætning og klageadgang

[Domænelovens § 26](#) fastsætter, at erhvervs- og vækstministeren nedsætter et uafhængigt klagenævn for internetdomæner. Nævnets sammensætning er reguleret i [§ 27](#): det består af en formand og en næstformand, der begge skal være dommere, to medlemmer med teoretisk og praktisk juridisk sagkundskab, samt en repræsentant for forbrugerinteresser og en for erhvervsinteresser. Ved sager om ikke-kommerciel anvendelse eller af principiel betydning deltager også interesserepræsentanterne.

Klagenævnets saglige kompetence følger af [domænelovens § 28](#):

- **Stk. 1:** Tvister mellem registranter og tredjeparter om registrering og anvendelse af domænenavne.
- **Stk. 2:** Klager over administrators (DK Hostmasters) og eventuelle registratorers beslutninger.
- **Stk. 3:** Klage kan indgives af "enhver, der har en retlig interesse i sagens udfald" – formanden afgør dette spørgsmål.

Forarbejderne til [§ 28, stk. 3](#) præciserer, at retlig interesse typisk tilkommer varemærkeindehavere, virksomheder med navnerettighed, privatpersoner hvis personnavn krænkes, og generelt enhver tredjepart der mener at have en bedre ret til domænenavnet end registranten.

[§ 28, stk. 4](#) opregner nævnets reaktionsmuligheder:

Sanktion	Anvendes når
Suspendering	Midlertidigt behov for at forhindre brug, men endelig stillingtagen afventer
Sletning	Krænkelse konstateret, men klager har ikke selv berettiget interesse i domænet
Overførsel	Krænkelse konstateret, og klager har en berettiget interesse i selv at registrere domænet

Domstolsprøvelse er reguleret i [domænelovens § 30](#): nævnets afgørelser kan ikke indbringes for anden administrativ myndighed, men kan inden 8 uger indbringes for domstolene. Indbringelse har ikke opsættende virkning, men retten kan ved kendelse tillægge opsættende virkning ved særlige omstændigheder.

LOV

[Domæneloven § 26](#)[Domæneloven § 27](#)[Domæneloven § 28, stk. 1, 3, 4](#)[Domæneloven § 30, stk. 1, 2, 3](#)

§ 3 Varemærkekrænkelser og snyltning på kendte brands

Den hyppigste sagstype for Klagenævnet er tvister, hvor en tredjepart har registreret et domænenavn, der indeholder en andens varemærke, virksomhedsnavn eller kendetegn. Nævnet inddrager systematisk [varemærkeloven § 4](#) (eneretten til erhvervsmæssig brug af et varemærke) og [markedsføringsloven § 22](#) (utilbørlig markedsføring mellem erhvervsdrivende) som supplerende vurderingsgrundlag.

Praksis viser et klart mønster: registrering af et domæne, der indeholder et registreret varemærke eller et indarbejdet kendetegn, anses typisk for at stride mod god domænenavnsskik, medmindre registranten kan dokumentere et selvstændigt legitimt formål med registreringen.

Et illustrativt eksempel er sagen **2024-0051** om domænenavnet "oohm.dk". Her havde en tidligere medarbejder registreret et domæne svarende til en forkortelse af virksomhedens navn (OUT OF HOME MEDIA ApS) i sit eget private navn under ansættelsen. Efter ansættelsens ophør nægtede medarbejderen at overdrage domænet og krævede op mod 100.000 kr. for det. Klagenævnet fandt, at registreringen var sket på virksomhedens vegne – understøttet af intern korrespondance og virksomhedens betaling af oprettelse og hosting – og at den fortsatte opretholdelse med krav om høj betaling stred mod god domænenavnsskik.

En særlig variant af varemærkekrænkelse er casino-misbrug, hvor et domæne indeholdende et velkendt varemærke anvendes til at omdirigere trafik til ulovlige gambling-sider. Denne kategori forekommer hyppigt i klagenævnets praksis, og nævnet anordner konsekvent overførsel af domænet til varemærkeindehaveren.

I vurderingen lægger nævnet navnlig vægt på:

- Om domænenavnet er forveksleligt med klagerens varemærke eller kendetegn
- Om registranten har en selvstændig berettiget interesse i domænenavnet
- Om domænet faktisk bruges – og i givet fald til hvad
- Om registreringen skete i bevidsthed om klagerens rettighed

LOV

[Domæneloven § 25, stk. 1](#)[Markedsføringsloven § 22](#)[Varemærkeloven § 4](#)

PRAKSIS

Domænenævnet · Overdragelse af "oohm.dk": Tidligere medarbejders registrering af virksomhedsforkortelse i strid med god domænenavnsskik

18.06.2024

§ 4 Warehousing og domænespekulanter

Warehousing – systematisk registrering af domæner med henblik på videresalg til rettighedshavere – rammes direkte af [domænelovens § 25, stk. 2](#). Bestemmelsen er en selvstændig hjemmel, der ikke forudsætter varemærkekrænkelse: det er tilstrækkeligt, at registreringens eneste formål er økonomisk vinding ved videreoverdragelse.

Forarbejderne præciserer, at bestemmelsen har et snævert anvendelsesområde:

Domænenavne må således ikke registreres alene med henblik på videreoverdragelse, hvor den, der vil overdrage eller har overdraget domænenavnet (den tidligere registrant), får en økonomisk gevinst, hvad enten videreoverdragelsen sker fuldstændigt eller delvis, midlertidigt eller endeligt.

Afgørende er, om formålet med registreringen har været økonomisk vinding ved videreoverdragelse. Har registranten udover en økonomisk gevinst også andre hensigter bag registreringen, finder bestemmelsen ikke anvendelse.

I sagen **2024-0062** om "koebenhavn.dk" illustreres afvejningen mellem domæneinvestor og reel bruger. Klageren – en professionel domæneinvestor (registreret som "1st Class Internet Domain Names" med 102 .dk-domæner) – krævede overførsel af domænet fra indklagede, KODYL ApS, der drev et netværk af byportaler. Klageren hævdede at ville anvende domænet til en ikke-kommerciel oversigtstjeneste. Nævnet kunne imidlertid konstatere, at det var klageren selv, der opererede som domænespekulant, mens indklagede faktisk anvendte den tilsvarende stavemåde "kbenhavn.dk" til sin byportal. Klagen blev afvist.

Praksis viser, at nævnet ser igennem påståede fremtidige anvendelsesplaner, når registrantens historik og profil peger på ren spekulation. Det afgørende er det faktiske formål – ikke det påberåbte.

LOV

Domæneloven § 25, stk. 2

PRAKSIS

Domænenævnet · Interesseafvejning i domænenavnet "koebenhavn.dk" mellem byportalvirksomhed og domæneinvestor 18.06.2024

§ 5 Generiske domænenavne, geografiske betegnelser og afvisning af klager

Domænenavne bestående af almindelige danske ord, generiske branchebetegnelser eller geografiske navne nyder kun begrænset beskyttelse i nævnets praksis. Registranten afkræves ikke et særligt formål, medmindre der foreligger klar ond tro – fx systematisk hamstring af generiske navne uden nogen som helst brug.

Sagen **2024-0081** om "maleren.dk" illustrerer dette. Klageren, en professionel domæneinvestor, krævede overførsel af domænenavnet fra en privatperson, der havde registreret det i 2009 i forbindelse med en malervirksomhed. Klageren hævdede, at domænet var parkeret og udgjorde warehousing. Indklagede dokumenterede imidlertid, at domænet blev anvendt dagligt til e-mail, og at der var planer om at genopstarte malervirksomheden. Nævnet bemærkede, at "maleren" er en almindelig dansk betegnelse, og at den konkrete brug til e-mail var tilstrækkelig til at konstatere en legitim interesse. Klagen blev afvist.

Forarbejderne til [domænelovens § 25](#) understøtter denne tilgang og fremhæver, at vurderingen af god domænenavnsskik skal balancere en række modstående hensyn:

Loven angiver ikke en prioritering af hvilke hensyn, der vejer tungest, men overlader dette skøn til klagenævnet og domstolene. Der er ikke på forhånd foretaget en interesseafvejning mellem private registranter, kommercielle eller samfundsmæssige formål.

Nævnet kan ifølge forarbejderne overveje og balancere bl.a.:

- Den samfundsmæssige værdi i anvendelsen
- Hensynet til muligheden for at komme til orde

- Sammenhængen mellem domænenavnet og den faktiske eller påtænkte anvendelse
- Domænenavnets anvendelse i praksis (teknisk, aktivt eller passivt)
- Værdien af domænenavnet for henholdsvis registranten og tredjeparten
- Forudgående og efterfølgende relevante forhold

Afvisning af klager forekommer navnlig i sager, hvor klager ikke kan dokumentere retlig interesse, eller hvor domænenavnet er generisk og registranten har en rimelig begrundelse for at opretholde registreringen.

LOV

Domæneloven § 25, stk. 1

Domæneloven § 28, stk. 3

PRAKSIS

Domænenævnet · Interesseafvejning og god domænenavnsskik vedrørende det generiske domænenavn 'maleren.dk' registreret i 2009

18.06.2024

§ 6 Virksomhedsnavne, personnavne og ophørte erhvervsforhold

Klagenævnet beskytter virksomhedsnavne og personnavne efter samme principper som varemærker – nemlig ved en konkret vurdering af, om registranten har en legitim interesse i domænenavnet, og om opretholdelsen af registreringen krænker klagerens rettigheder.

Sagen **2014-0123** om "karetmagerenshus.dk" er et centralt eksempel på tvister om domæner efter ophør af erhvervsforhold. Indklagede havde drevet Restaurant Karetmagerens Hus fra lejede lokaler i perioden 1985-2018 og registrerede domænet i 1999. Efter at indklagede opsagde lejemålet i 2018, krævede ejendommens ejer overførsel af domænet med henvisning til, at navnet 'Karetmagerens Hus' siden 1952 havde været synonymt med restaurationen. Indklagede brugte domænet passivt – alene til e-mailkommunikation.

Sagen illustrerer den tidsmæssige dimension, som forarbejderne eksplicit fremhæver som relevant:

Et tidsmæssigt aspekt kunne eksempelvis være forholdet mellem tidspunktet for registreringen af domænenavnet og tidspunktet for etableringen af en tredjeparts rettighed. Et andet tidsmæssigt aspekt kunne være, om en tredjepart har haft mulighed for at registrere det omtvistede domænenavn på et tidligere tidspunkt.

Nævnet vurderer i disse sager typisk:

- Hvem der har den stærkeste tilknytning til navnet efter ophøret af det relevante forretningsforhold
- Om domænet bruges aktivt eller blot opretholdes passivt
- Om klager har konkrete planer for domænet
- Om indklagedes fortsatte registrering blokerer for klagerens legitime brug af navnet

Personnavne beskyttes efter samme principper. Nævnet griber særligt ind, hvor domænenavnet bruges til injurier, falsk identitet eller på anden vis misbruger en navngivet persons omdømme.

Sager om uautoriserede distributører udgør en særlig underkategori: her har en forhandler registreret et domæne med producentens varemærke uden at have autorisation til det. Nævnet vurderer i disse sager, om distributørens brug af domænet ligger inden for, hvad der er sædvanligt og nødvendigt for markedsføring af de pågældende produkter, eller om domæneregistreringen går ud over dette.

LOV

Domæneloven § 25, stk. 1

PRAKSIS

Domænenævnet · Tvist om domænenavnet "karetmagerenshus.dk": Interesseafvejning mellem tidligere lejer og ejendomsejer baseret på god domænenavnsskik

18.09.2024

§ 7 Bekendtgørelse om internetdomænet .dk og DK Hostmasters rolle

Den nærmere regulering af administrationen af .dk-domænet er fastsat i [bekendtgørelse om internetdomænet .dk](#), der supplerer domæneloven med regler om administrators (DK Hostmasters/Punktum dk's) forpligtelser. Bekendtgørelsen regulerer bl.a. krav til administrators årsberetning, offentlige høringer over ændringer i forretningsbetingelser, og sikring af stabil og sikker drift.

DK Hostmaster (nu Punktum dk) fungerer som administrator af .dk-domænet og opererer som en non-profit-organisation med en bred repræsentation af internetinteressenter i sit øverste ledelsesorgan, jf. [domænelovens § 9](#) og [§ 10](#).

Administrators forretningsbetingelser kan ikke indskrænke generalklausulens rækkevidde – tværtimod fastslår [domænelovens § 14, stk. 3](#), at administrators forretningsbetingelser og vilkår for registranter ikke må stride mod god domænenavnsskik. Klagenævnet kan tilsidesætte dele af administrators forretningsbetingelser, der vurderes at være i strid hermed.

Det er væsentligt at bemærke, at [domænelovens §§ 11-13](#) regulerer administrators interne forpligtelser (vedtægt, underleverandører, registratorer) og ikke registranternes adfærd. Generalklausulen for registranter ligger entydigt i [§ 25](#), og klagenævnsreglerne i [§§ 26-30](#).

LOV

[Domæneloven § 9](#)[Domæneloven § 14, stk. 3](#)

§ 8 Sammenfatning: Praksis og fremtidsperspektiver

Klagenævnet for Domænenavne behandler årligt et betydeligt antal sager (i størrelsesordenen 200-400) og har opbygget en omfattende praksis for vurderingen af god domænenavnsskik. De centrale mønstre i praksis kan sammenfattes således:

- **Varemærkekrænkelser** (herunder casino-misbrug og brandjacking): Nævnet overdrager konsekvent domæner, der indeholder andres registrerede varemærker eller velkendte kendetegn, medmindre registranten har en selvstændig og legitim begrundelse.
- **Warehousing og spekulation**: Ren spekulativ registrering rammes af [§ 25, stk. 2](#), og nævnet ser igennem påståede fremtidige planer, når registrantens profil peger på systematisk domænehandel.
- **Generiske og beskrivende navne**: Her er tærsklen for at konstatere krænkelse markant højere – registranten har i udgangspunktet ret til at beholde domænet, medmindre der foreligger klar ond tro.
- **Ophørte erhvervsforhold**: Nævnet foretager en konkret interesseafvejning, hvor tilknytning til det underliggende navn, passivitet og faktisk brug er centrale momenter.
- **Retlig interesse**: Nævnet afviser konsekvent klager, hvor klager ikke kan dokumentere en retlig interesse i sagens udfald – herunder klager fra professionelle domæneinvestorer, der selv opererer spekulativt.

Domænelovens generalklausul er bevidst dynamisk: forarbejderne understreger, at de hensyn, der anses for væsentlige i dag, kan blive overhalet af den teknologiske, juridiske eller samfundsmæssige udvikling.

Klagenævnets og domstolenes skøn forventes at tilpasse sig denne udvikling. Nye udfordringer som phishing-domæner, homografiske angreb (brug af lookalike-tegn) og AI-genererede stavevarianter vil forventeligt præge den fremtidige praksis.

For phishing-domæner som led i mere alvorlige svig-konstruktioner henvises til [bedrageri](#) og [databedrageri](#), der behandler den strafferetlige side af sådanne domæneregistreringer.

Internationale domæner (.com, .net m.fl.) falder uden for Klagenævnets kompetence – klager over sådanne domæner skal indbringes for WIPOs UDRP-procedure (Uniform Domain-Name Dispute-Resolution Policy). Nævnet kan dog inddrage internationale rettigheder ved vurderingen af, om .dk-versionen af et domæne er uretmæssig.

LOV	Domæneloven § 25, stk. 1, 2	Domæneloven § 28, stk. 3	
PRAKSIS	Domænenævnet · Tvist om domænenavnet "karetmagerenshus.dk": Interesseafvejning mellem tidligere lejer og ejendomsejer baseret på god domænenavnsskik		18.09.2024
	Domænenævnet · Overdragelse af "oohm.dk": Tidligere medarbejders registrering af virksomhedsforkortelse i strid med god domænenavnsskik		18.06.2024
	Domænenævnet · Interesseafvejning i domænenavnet "koebenhavn.dk" mellem byportalvirksomhed og domæneinvestor		18.06.2024
	Domænenævnet · Interesseafvejning og god domænenavnsskik vedrørende det generiske domænenavn 'maleren.dk' registreret i 2009		18.06.2024

REFERENCE	Lovgrundlag	5 paragraffer
	Domæneloven § 25	stk. 1, 2
	Domæneloven § 28	stk. 1, 3, 4
	Domæneloven § 30	stk. 1, 2, 3
	Markedsføringsloven § 22	
	Varemærkeloven § 4	

MATERIALE	Citerede afgørelser	4 afgørelser
-----------	----------------------------	--------------

DOMÆNENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		4
18.09.2024	Tvist om domænenavnet "karetmagerenshus.dk": Interesseafvejning mellem tidligere lejer og ejendomsejer baseret på god domænenavnsskik	2014-0123
18.06.2024	Overdragelse af "oohm.dk": Tidligere medarbejders registrering af virksomhedsforkortelse i strid med god domænenavnsskik	2024-0051
18.06.2024	Interesseafvejning i domænenavnet "koebenhavn.dk" mellem byportalvirksomhed og domæneinvestor	2024-0062
18.06.2024	Interesseafvejning og god domænenavnsskik vedrørende det generiske domænenavn 'maleren.dk' registreret i 2009	2024-0081

FORARBEJDE	Betænkninger	1 reference
------------	---------------------	-------------

Betænkning om administration af domænenavne i Danmark

nr. 1450 · 2004 · Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

05

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over forretningshemmeligheder

Fra markedsføringslovens § 23 til direktiv 2016/943 – definition, hemmeligholdelsesforanstaltninger og retsmidler

Version 2 · Opdateret 15. jul. 2026 · 30 afgørelser · 1995-2026

[Læs online](#)**INTRODUKTION**

Beskyttelsen af forretningshemmeligheder blev i 2018 samlet i én selvstændig hovedlov – lov om forretningshemmeligheder (erhvervshemmelighedsloven) – der gennemfører direktiv (EU) 2016/943 og afløser markedsføringslovens § 23. Loven giver ingen eneret, men beskytter oplysninger, der opfylder tre kumulative krav: hemmelighed, handelsværdi og rimelige hemmeligholdelsesforanstaltninger. Praksis fra navnlig Sø- og Handelsretten viser, at sagerne meget ofte afgøres allerede på definitionen – virksomheden må bevise, at oplysningerne opfylder § 2 – mens markedsføringslovens generalklausul fungerer som et supplerende værn, når beviset ikke lykkes. Parallelt hermed har Klagenævnet for Udbud, ombudsmanden og EU-Domstolen udviklet en omfattende praksis om, hvornår forretningshemmeligheder kan undtages fra aktindsigt.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01 En forretningshemmelighed foreligger kun, når alle tre kumulative krav i § 2, nr. 1, er opfyldt: oplysningerne skal være hemmelige, have handelsværdi fordi de er hemmelige, og være underkastet rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse.
- 02 Bevisbyrden for, at oplysningerne overhovedet er forretningshemmeligheder, påhviler forretningshemmelighedshaveren – og domstolene frifinder, når beviset ikke er ført, uanset at der er indgået tavshedspligtsaftale.
- 03 Kravet om rimelige hemmeligholdelsesforanstaltninger er et selvstændigt materielt krav og ikke blot et bevismoment; det er det eneste af de tre krav, virksomheden fuldt ud selv råder over.
- 04 Reverse engineering af lovligt erhvervede produkter og uafhængig opdagelse eller skabelse er lovlige erhvervelsesmåder – loven skaber ingen eneret til knowhow.
- 05 De erfaringer og kompetencer, som en arbejdstager normalt erhverver i løbet af sin ansættelse, er ikke forretningshemmeligheder, og loven må ikke bruges til at begrænse arbejdstagermobiliteten.
- 06 Er der aftalt en konkurrence- eller kundeklausul efter ansættelsesklausulloven, finder klausulen anvendelse forud for § 4, stk. 2, i klausulperioden.

- 07** § 4, stk. 3, rammer hælerilignende forhold: den, der vidste eller burde have vidst, at hemmeligheden stammer fra en ulovlig videregivelse, handler selv ulovligt – men god tro udelukker straf.
- 08** Anmodning om forbud eller påbud efter § 8 og sagsanlæg om foranstaltninger efter § 12 skal indgives inden 6 måneder efter, at haveren har fået tilstrækkeligt grundlag herfor, jf. § 14.
- 09** Erstatning efter § 15 kan fastsættes friere end efter almindelige erstatningsregler: krænkerens uberettigede fortjeneste indgår, erstatningen kan mindst svare til et rimeligt vederlag, og der kan tillige tilkendes godtgørelse for ikke-økonomisk skade.
- 10** Straf efter § 18 (bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder) rammer kun personer med tilknytning til eller lovlig adgang til virksomheden, og påtale sker kun efter den forurettedes begæring; under særligt skærpende omstændigheder er strafferammen 6 års fængsel efter straffelovens § 299 a.
- 11** Markedsføringslovens § 3 og § 20 fungerer som supplerende værn og kan udløse godtgørelse for markedsforstyrrelse, selv når kravet efter forretningshemmelighedsloven afvises.
- 12** Ved aktindsigt gælder en klar formodning for skade, når der er tale om drifts- eller forretningsforhold, men myndigheden skal foretage en konkret vurdering – generelle og offentligt tilgængelige oplysninger kan ikke undtages.
- 13** Fortrolighed er ikke evig: oplysninger, der er mere end fem år gamle, anses efter EU-Domstolens praksis principielt for historiske og har mistet deres fortrolige karakter, medmindre andet påvises.

Lovgrundlaget: en selvstændig hovedlov afløser

§ 1 markedsføringslovens § 23

Beskyttelsen af forretningshemmeligheder er siden april 2018 samlet i **lov om forretningshemmeligheder** – i lovsamlingen benævnt [erhvervshemmelighedsloven](#) – der gennemfører [direktiv \(EU\) 2016/943](#) om beskyttelse af fortrolig knowhow og fortrolige forretningsoplysninger mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse. Loven indeholder efter [§ 1](#) "regler om beskyttelse mod ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse af forretningshemmeligheder".

Før reformen var reguleringen spredt. Lovforslagets almindelige bemærkninger beskriver retstilstanden således:

Beskyttelse af erhvervsdrivende mod, at nogen, som har et tilknytningsforhold til virksomheden, uretmæssigt erhverver, bruger eller videregiver erhvervshemmeligheder, er reguleret i markedsføringslovens § 23. Sanktionerne for overtrædelse heraf er bøde og fængsel indtil 1 år og 6 måneder og under særligt skærpende omstændigheder fængsel indtil 6 år, jf. lovens § 37, stk. 5, og straffelovens § 299 a. Beskyttelse af erhvervshemmeligheder er ligeledes reguleret i bl.a. straffelovens §§ 263, 264 og 264 c, der under visse nærmere betingelser kriminaliserer industrispionage og også omfatter personer uden tilknytning til virksomheden.

Med reformen blev [markedsføringslovens § 23](#) ophævet – bestemmelsen står i dag netop med teksten "(Ophævet)" – og straffebestemmelsen flyttet til lovens [§ 18](#). Formålet var dobbelt: at styrke beskyttelsen og at gøre reglerne overskuelige. Som det hedder i bemærkningerne:

Formålet med lovforslaget er at styrke beskyttelsen af forretningshemmeligheder og skabe ensartede rammevilkår for erhvervslivet på tværs af EU. Samtidig skal implementeringen i en ny og selvstændig lov, der i vidt omfang samler den danske regulering på området, gøre det lettere for danske virksomheder at få overblik over reglerne for beskyttelsen af forretningshemmeligheder.

Loven er en **tekstnær implementering** og går ikke videre end direktivet. Den er ikke blevet ændret siden vedtagelsen, og der foreligger ingen vedtagne, ikke-konsoliderede ændringer – den tekst, der gælder i dag, er den oprindelige.

Systematikken er værd at have for øje, fordi den styrer sagernes forløb:

Bestemmelser	Indhold
§§ 1-2	Anvendelsesområde og definitioner
§ 3	Lovlig erhvervelse, brug og videregivelse
§ 4	Ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse
§ 5	Undtagelser (ytringsfrihed, whistleblowing, arbejdstagerrepræsentanter)
§§ 6-7	Hemmeligholdelse under retssagen
§§ 8-11	Midlertidige forbud og påbud
§§ 12-14	Endelige foranstaltninger, godtgørelse i stedet, frister
§§ 15-17	Erstatning, tvangsbøder, offentliggørelse af dom
§ 18	Straf

Historisk indgik beskyttelsen mod misbrug af erhvervshemmeligheder i lovgivningen om illoyal konkurrence. Allerede **Betænkning nr. 416/1966 angående en ny konkurrencelov** behandlede området i lyset af Pariserkonventionens bestemmelser om undertrykkelse af illoyal konkurrence – en linje, der via markedsføringsloven fører frem til den nuværende lov.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 1](#)[Erhvervshemmelighedsloven § 18](#)[Markedsføringsloven § 23](#)[Straffeloven § 299a](#)

§ 2 Definitionen i § 2: de tre kumulative krav

Kernen i loven er definitionen i [§ 2, nr. 1](#), der gennemfører [direktivets artikel 2](#). En forretningshemmelighed er oplysninger, der

- **a)** er hemmelige i den forstand, at de ikke i deres helhed eller i den præcise udformning eller sammensætning er almindeligt kendt blandt eller umiddelbart tilgængelige for personer i de kredse, der normalt beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger,
- **b)** har handelsværdi, fordi de er hemmelige, og
- **c)** under de givne omstændigheder er blevet underkastet **rimelige foranstaltninger til hemmeligholdelse** af den person, som lovligt kontrollerer oplysningerne.

Kravene er **kumulative**. Forarbejderne fremhæver dette udtrykkeligt og knytter definitionen til TRIPS-aftalens artikel 39:

Begrebet forretningshemmelighed omfatter oplysninger, som opfylder tre kumulative krav, der fremgår af bestemmelsens nr. 1, litra a-c. [...] Definitionen harmonerer med definitionen i artikel 39 i TRIPS-aftalen, der handler om beskyttelse af fortrolig information.

Lige så vigtigt er det, definitionen **ikke** omfatter. Med henvisning til direktivets præambelbetragtning nr. 14 fastslår forarbejderne:

Definitionen på en forretningshemmelighed udelukker [...] ubetydelige oplysninger og de erfaringer og kompetencer, som arbejdstagere normalt erhverver i løbet af deres ansættelse. Definitionen udelukker også oplysninger, som er almindeligt kendte blandt eller er lettilgængelige for personer i de kredse, som sædvanligvis beskæftiger sig med den pågældende type oplysninger.

Handelsværdikravet (litra b) er ikke en høj tærskel – det er nok, at oplysningerne har **faktisk eller potentiel** handelsværdi, fordi uautoriseret brug ville kunne undergrave haverens "videnskabelige og tekniske potentiale, forretningsmæssige eller finansielle interesser, strategiske placering eller evne til at konkurrere".

Definitionen er ikke kun et privatretligt begreb. Klagenævnet for Udbud anvendte den direkte ved bedømmelsen af, hvilke dele af et tilbud der kunne undtages fra aktindsigt, i [24/06948](#) om delvis aktindsigt i tilbudsmateriale fra et udbud af varmepumpeanlæg, hvor afgørelsen udtrykkeligt hviler på [§ 2](#). Og EU-Domstolen har i [C-54/21](#) om balancen mellem fortrolighed og gennemsigtighed i offentlige udbud anvendt netop artikel 2 i direktiv 2016/943 som målestok, når en ordregiver påberåber sig fortrolighed efter udbudsreglerne.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 2](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Afgørelse om balancen mellem fortrolighed og gennemsigtighed i offentlige udbud

17.11.2022

Klagenævnet for Udbud · Afgørelse om delvis aktindsigt i tilbudsmateriale fra udbud af varmepumpeanlæg

05.11.2024

§ 3 Litra c i praksis: kravet om rimelige hemmeligholdelsesforanstaltninger

Kravet i [§ 2, nr. 1, litra c](#) er det, der oftest afgør sagerne, og det er det eneste af de tre krav, virksomheden **selv råder fuldt ud over**. Forarbejderne er her påfaldende sparsomme:

Direktivet indeholder ikke konkrete fortolkningsbidrag til kravet i litra c.

Dermed er udfyldningen overladt til domstolene, og praksis viser, at kravet har reelt indhold – det er ikke en formalitet.

En illustrativ afgørelse er Sø- og Handelsrettens dom i [BS-27010/2021-SHR](#) (reklamebureauet Adtention mod en tidligere "paid social specialist", der straks efter fratrædelsen startede den konkurrerende enkeltmandsvirksomhed Oaksmond). Medarbejderen var i ansættelseskontrakten pålagt **ubetinget tavshedspligt** og udtrykkeligt gjort bekendt med både [markedsføringslovens § 3](#) og lov om

forretningshemmeligheder. Arbejdsgiveren gjorde gældende, at han havde brugt fortrolige oplysninger om priser og kunders økonomi til at hverve kunder, og krævede 98.500 kr. Retten frifandt:

De foreliggende bevismæssige oplysninger findes imidlertid ikke at give tilstrækkeligt grundlag for at fastslå, at der er tale om oplysninger omfattet af lov om forretningshemmeligheder, eller at Nicklas Segatz Mortensen benyttede fortrolige oplysninger til at hverve Adtention A/S' kunder til sin egen virksomhed, jf. lov om forretningshemmeligheder § 2 og § 4, stk. 2.

Afgørelsen viser et gennemgående mønster: **en tavshedspligtsklausul gør ikke i sig selv enhver oplysning til en forretningshemmelighed**. Haveren må konkretisere, hvilke oplysninger der er tale om, og godtgøre, at de opfylder § 2.

Samme lære følger af forbudssagen [BS-22486/2020-SHR](#), hvor Sø- og Handelsretten behandlede en anmodning om midlertidigt forbud vedrørende forretningshemmeligheder; kopieringen af data blev ikke anset for tilstrækkeligt relateret til de standardprodukter, sagen angik. Rækkevidden af en fortrolighedsaftale – og navnlig hvilke ansatte og hvilke oplysninger den dækker – var også det centrale i [H-85-08](#) om misligholdelse af en fortrolighedsaftale og dens omfang i forhold til ansatte.

I praksis peger dette mod en dokumenterbar beskyttelsesarkitektur: skriftlige fortrolighedsaftaler med et konkretiseret genstandsområde, adgangsbegrænsning og klassificering af dokumenter, logning, exit-procedurer ved fratræden samt intern instruktion. Foranstaltningerne skal være **rimelige "under de givne omstændigheder"** – kravene til en teknologivirksomhed med kernepatenterbar knowhow er ikke de samme som til et mindre serviceselskab.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 2](#)[Erhvervshemmelighedsloven § 4, stk. 2](#)[Markedsføringsloven § 3](#)

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Overtrædelse af markedsføringsloven ved uberettiget brug af tidligere arbejdsgivers kunder som referencer	30.05.2022
	Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud vedrørende forretningshemmeligheder; kopiering af data ikke tilstrækkeligt relateret til standardprodukter	01.10.2020
	Sø- og Handelsretten · Misligholdelse af fortrolighedsaftale? - Spørgsmål om fortrolighedsaftalens omfang og fortolkning vedrørende ansatte	07.01.2010

Lovlig erhvervelse efter § 3: reverse engineering, uafhængig skabelse og ingen eneret

§ 3 opregner de lovlige erhvervelsesmåder og er lige så vigtig som forbuddet i § 4. Erhvervelse er lovlig ved

1. uafhængig opdagelse eller skabelse,
2. observation, undersøgelse, demontering eller test af et produkt, som offentligheden har fået adgang til, eller som erhververen lovligt besidder (**reverse engineering**), forudsat at vedkommende ikke er bundet af en juridisk gyldig forpligtelse til at begrænse erhvervelsen,
3. udøvelse af arbejdstageres eller arbejdstagerrepræsentanternes ret til information og høring, og
4. enhver anden praksis, som er i overensstemmelse med **redelig erhvervspraksis**.

Det bærende princip fremgår af forarbejderne:

Efter dansk ret gives der ikke eneret til fortrolig information, og det er tilladt for konkurrerende virksomheder at komme i besiddelse af samme viden med egen indsats og skabelse.

Og videre, om reverse engineering:

Uden for anvendelsesområdet [...] falder også såkaldt "reverse engineering", der er betegnelsen for det forhold, at der foretages en teknisk, kemisk eller lignende undersøgelse af et produkt, der er tilgængeligt på markedet, for derigennem at afdække de bagvedliggende forretningshemmeligheder. En virksomheds faktiske markedsførte produkter udgør ikke en forretningshemmelighed, og derfor kan oplysninger udvundet ved reverse engineering anvendes lovligt.

Dette markerer den principielle forskel til immaterialretten: loven **stifter ingen eneret**. Bemærkningerne slår fast, at "[b]estemmelserne i loven skaber [...] ikke eneret til knowhow eller oplysninger, som er beskyttet som forretningshemmelighed". En konkurrent, der når frem til samme løsning ad egen vej, krænker derfor intet – og det er en indsigelse, der ofte gør en trussel om søgsmål mindre farlig, end den ser ud.

Friheden til reverse engineering kan dog **fraviges ved aftale**, jf. § 3, stk. 1, nr. 2 ("juridisk gyldig forpligtelse") og direktivets præambelbetragtning nr. 16. Det er baggrunden for, at licens- og samhandelsaftaler så ofte indeholder udtrykkelige forbud mod omvendt konstruktion.

Endelig fastslår § 3, stk. 2, at erhvervelse, brug eller videregivelse er lovlig, i det omfang EU-retten eller national ret **kræver eller tillader** det – bestemmelsen dækker bl.a. lovpligtig revision, indberetning til myndigheder og medarbejderrepræsentanternes medbestemmelse.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 3, stk. 1, 2](#)

§ 5 § 4: de fire former for ulovlig erhvervelse, brug og videregivelse

§ 4 er lovens materielle forbudsbestemmelse og har fire stykker, der rammer forskellige gerningstyper:

- **Stk. 1 – ulovlig erhvervelse.** Enten ved uautoriseret adgang til, tilegnelse af eller kopiering af dokumenter, genstande, materialer eller **elektroniske filer**, som haveren lovligt kontrollerer (nr. 1), eller ved enhver anden adfærd i strid med redelig erhvervspraksis (nr. 2).
- **Stk. 2 – ulovlig brug eller videregivelse.** Når den, der bruger eller videregiver, enten har erhvervet hemmeligheden ulovligt (nr. 1), har misligholdt en **fortrolighedsaftale** eller anden pligt til ikke at videregive (nr. 2), eller har misligholdt en kontraktlig eller anden pligt til at begrænse brugen (nr. 3).
- **Stk. 3 – hælerilignende forhold.** Erhvervelse, brug eller videregivelse er også ulovlig, hvis personen **vidste eller burde have vidst**, at hemmeligheden direkte eller indirekte stammede fra en, der ulovligt brugte eller videregav den.
- **Stk. 4 – krænkende varer.** Produktion, udbud, markedsføring, import, eksport eller oplagring af krænkende varer er ulovlig brug, hvis aktøren vidste eller burde have vidst, at hemmeligheden var brugt ulovligt.

Forarbejderne beskriver beskyttelsens todelte karakter:

Den foreslåede § 4 giver både et værn mod misbrug af erhvervshemmeligheder fra personer med lovlig adgang til virksomheden, dvs. ansatte, konsulenter, gæster og leverandører mv., og et værn mod misbrug af hemmeligheder fra ulovlig indtrængen i virksomheden.

Om stk. 3 hedder det, at bestemmelsen "supplerer den foreslåede § 4, stk. 1 og 2, med beskyttelse af hælerilignende forhold", og at god tro er afgørende: "Hvis den erhvervsdrivende i god tro er påbegyndt benyttelsen af noget, der senere viser sig at være en andens forretningshemmelighed, kan forholdet ikke straffes."

Den mest markante nyere anvendelse af § 4 er Østre Landsrets dom i [BS-31311/2024-OLR](#) om krænkelse af varemærke- og forretningshemmeligheder ved fortsat brug af **PPG's farvereceptdatabase**, hvor der blev pålagt **solidarisk ansvar** for en tidligere direktør og et konkursbo. Sagen illustrerer to forhold, der går igen i moderne sager: forretningshemmeligheden er en **database**, og ansvaret følger den fysiske person, der stod bag den fortsatte brug, ikke blot selskabet.

En anden central afgørelse er Sø- og Handelsrettens dom i [BS-9491/2019-SHR](#) om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med en **udbudsklage** – bygget på [§ 2, stk. 1](#), [§ 4, stk. 3](#), [§ 12, stk. 1](#) og [§ 15, stk. 4](#). Sagen viser, at oplysninger, en virksomhed lovligt får indsigt i under en udbuds- eller klagesag, ikke frit kan anvendes til andre formål, og at kendskabskravet i stk. 3 er den relevante indgang, når oplysningerne er modtaget via et mellemlid.

Hvervning af kunder ved hjælp af beskyttede oplysninger var temaet i [BS-49378/2020-SHR](#) og [BS-6061/2022-SHR](#), der blev afgjort efter [§ 4, stk. 1 og 2](#) sammenholdt med markedsføringslovens § 3 og § 24, stk. 2. Og i [BS-18002/2023-SHR](#) og [BS-41784/2023-SHR](#) endte et samlet krav om kontraktbrud, overtrædelse af markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder med **frifindelse** – endnu en påmindelse om, at bevisbyrden er reel.

Under den tidligere retstilstand blev tilsvarende spørgsmål afgjort efter markedsføringsloven, jf. Sø- og Handelsrettens dom i [V-14-04](#) om erhvervshemmeligheder, produktkopiering og rettigheder til lift-teknologi efter et samarbejdsophør.

LOV	Erhvervshemmelighedsloven § 4, stk. 1-4	Erhvervshemmelighedsloven § 12, stk. 1
	Erhvervshemmelighedsloven § 15, stk. 4	Markedsføringsloven § 3
PRAKSIS	Landsretten · Krænkelser af Varemærke- og Forretningshemmeligheder: Solidarisk Ansvar for Tidligere Direktør og Konkursbo efter fortsat brug af PPG's farvereceptdatabase	03.10.2025
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Frifindelse i sag om kontraktbrud, overtrædelse af markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder	09.01.2024
	Sø- og Handelsretten · Sag om påstået overtrædelse af forretningshemmeligheder og markedsføringsloven ved hvervning af kunder	13.12.2022
	Sø- og Handelsretten · Dom om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med udbudsklage	16.04.2021
	Sø- og Handelsretten · Sag om overtrædelse af markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder ved etablering af konkurrerende virksomhed	01.12.2020
	Sø- og Handelsretten · Tvist om erhvervshemmeligheder, produktkopiering og rettigheder til lift-teknologi efter samarbejdsophør	11.03.2011

§ 6 Den fratrådte medarbejder: loyalitetspligt, ansættelsesklausuler og forretningshemmeligheder

Langt de fleste sager udspringer af, at en medarbejder skifter til – eller starter – en konkurrerende virksomhed. Her mødes tre regelsæt, og rækkefølgen er afgørende.

1. Ansættelsesklausuloven har forrang i klausulperioden. Forarbejderne til § 4 er utvetydige:

Det bemærkes hertil, at hvis der er indgået en aftale efter ansættelsesklausuloven gennem konkurrence- eller kundeklausuler, kan disse ikke forpligte lønmodtageren i mere end 12 måneder henholdsvis 6 måneder for kombinerede klausuler. [...] Hvor sådan aftale er truffet, må klausulen finde anvendelse forud for bestemmelsen i stk. 2.

2. Den ulovbestemte loyalitetspligt gælder til og med opsigelsesperioden. Landsretspraksis er streng. I [BS-2779/2012-VLR](#) fandt Vestre Landsret, at en medarbejder, der i opsigelsesperioden forsøgte at overtage arbejdsgiverens opgave privat, havde begået en så væsentlig misligholdelse, at bortvisning var berettiget – med vægt på "den økonomiske betydning, det ville have haft for [arbejdsgiveren]". I [BS-21836/2018-VLR](#) blev en ejendomsmæglertrainee bortvist med rette, fordi han under en jobsamtale hos en lokal konkurrent **røbede strengt fortrolige fusionsplaner**; flertallet fandt, at han derved havde gjort sig skyldig i "en så grov misligholdelse af ansættelsesforholdet, at bortvisningen har været berettiget". Sagen er lærerig, fordi den viser, at fortrolige oplysninger kan udløse et ansættelsesretligt ansvar, også hvor § 2's krav ikke nødvendigvis prøves.

Også i kontraktforhold mellem erhvervsdrivende er illoyalitet en selvstændig ophævelsesgrund, jf. Højesterets dom i [BS-258/2005-HJR](#) om berettiget ophævelse af en eneforhandleraftale som følge af grov illoyalitet og markedsføringskrænkelser, og i [BS-230/2007-HJR](#), hvor Højesteret stadfæstede et erstatningsansvar for overtrædelse af markedsføringsloven.

3. Forretningshemmelighedsloven griber først, når § 2 er opfyldt. Kombinationen af klausulbrud og brug af beskyttede oplysninger er klassisk, jf. Østre Landsrets dom i [1-1448/2013](#) om erstatningskrav mod en tidligere medarbejder for brud på en konkurrenceklausul og anvendelse af forretningshemmeligheder – afgjort efter dagældende markedsføringslovs § 23 sammenholdt med aftalelovens §§ 36 og 38.

Grænsen mod medarbejderens egen viden er den vigtigste begrænsning. Direktivets artikel 1, stk. 3, og præambelbetragtning nr. 13 – gengivet i lovforslagets bemærkninger – fastslår, at direktivet "navnlig ikke giver anledning til at begrænse arbejdstagernes brug af oplysninger, der ikke udgør en forretningshemmelighed eller til at begrænse arbejdstagernes brug af erfaringer og kompetencer, som de normalt og på ærlig vis erhverver i løbet af deres ansættelse". Det er netop denne grænse, der bar frifindelsen i [BS-27010/2021-SHR](#): almindeligt kendskab til kunder og priser er ikke uden videre en forretningshemmelighed.

LOV	Erhvervshemmelighedsloven § 2	Erhvervshemmelighedsloven § 4, stk. 2	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets dom om berettiget ophævelse af eneforhandleraftale som følge af grov illoyalitet og markedsføringskrænkelser		14.05.2008
	Højesteret · Owi-gruppen A/S mod NFM AB - Stadfæstelse af dom om overtrædelse af markedsføringsloven		20.02.2008
	Landsretten · Sag om berettigelsen af en bortvisning af en ejendomsmæglertrainee		11.07.2019
	Landsretten · Dom om berettigelsen af en bortvisning på baggrund af illoyalitet i opsigelsesperioden		11.09.2013
	Landsretten · Erstatningskrav mod tidligere medarbejder for brud på konkurrenceklausul og anvendelse af forretningshemmeligheder		10.09.2013
	Sø- og Handelsretten · Overtrædelse af markedsføringsloven ved uberettiget brug af tidligere arbejdsgivers kunder som referencer		30.05.2022

§ 7 Midlertidige forbud og påbud efter § 8 – og den korte frist i § 14

Fordi en forretningshemmelighed er uigenkaldeligt tabt, når den først er spredt, er det **foreløbige retsmiddel** ofte hovedsagen. § 8 henviser til retsplejelovens kapitel 40 om forbud og påbud, men opstiller sine egne betingelser: rekvirenten skal **godtgøre eller sandsynliggøre**, at

1. der foreligger en forretningshemmelighed,
2. sagsøgeren er forretningshemmelighedshaveren, og
3. hemmeligheden er erhvervet ulovligt, bruges eller videregives ulovligt, eller der er en **umiddelbar risiko** herfor.

Dertil kommer den proportionalitetsvurdering i § 8, stk. 3, der oplister otte hensyn – bl.a. hemmelighedens værdi, **de foranstaltninger, der er truffet for at beskytte den**, sagsøgtes adfærd, tredjemands og offentlighedens interesser samt beskyttelse af grundlæggende rettigheder. Bemærk, at beskyttelsesforanstaltningerne dermed vejer to gange: først som materiel betingelse i § 2, dernæst som proportionalitetsmoment.

Som alternativ kan retten efter § 8, stk. 5 tillade den påståede krænker at fortsætte brugen **mod sikkerhedsstillelse** – et smidigt værktøj, hvor et forbud ville lamme en hel produktion. Efter § 9 og § 10 kan retten og fogedretten træffe afgørelse om **udlevering af formodet krænkende varer**, og efter § 11 finder retsplejelovens § 428 tilsvarende anvendelse over for tredjemand, der lider skade som følge af forbuddet.

Forbudssporet ses i praksis i [BS-3959/2025-SHR](#), en forbudssag om påstået overtrædelse af et forlig, markedsføringsloven og § 4 ved udbud af en masteruddannelse, behandlet efter retsplejelovens § 413 og § 424, og i [BS-22486/2020-SHR](#) om midlertidigt forbud, hvor sammenhængen mellem de kopierede data og de produkter, forbuddet skulle beskytte, ikke var tilstrækkelig.

Den vigtigste faldgrube er fristen. § 14 fastsætter en **6-månedersfrist** – både for anmodning om forbud eller påbud efter § 8 og for **sagsanlæg** med påstand om foranstaltninger efter § 12, stk. 1. Fristen løber fra det tidspunkt, hvor haveren har fået et sådant kendskab til krænkelsen, at der er "tilstrækkeligt grundlag" for anmodningen henholdsvis sagsanlægget. Det er en markant kortere frist end den almindelige 3-årige forældelsesfrist, der gælder for **erstatningskravet** efter § 15 – forarbejderne fastslår udtrykkeligt, at "[e]rstatningskrav i anledning af ulovlig erhvervelse mv. af forretningshemmeligheder forældes efter reglerne i forældelsesloven", og at direktivets artikel 8 er opfyldt med den almindelige subjektive frist på 3 år. Man kan altså miste adgangen til forbud og til § 12-foranstaltninger, men beholde erstatningskravet.

Endelig kan fogedretten efter § 16 pålægge **tvangsbøder** – daglige eller ugentlige – ved manglende overholdelse af et forbud eller påbud eller ved fuldbyrdelse af § 12-foranstaltninger.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 8, stk. 1-5](#)
[Erhvervshemmelighedsloven § 14](#)
[Erhvervshemmelighedsloven § 16](#)
[Retsplejeloven § 413](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Forbudssag om påstået overtrædelse af forlig, markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder ved udbud af masteruddannelse 14.05.2025

Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud vedrørende forretningshemmeligheder; kopiering af data ikke tilstrækkeligt relateret til standardprodukter 01.10.2020

§ 8 Endelige foranstaltninger efter § 12, godtgørelse i stedet efter § 13 og offentliggørelse efter § 17

Når retten har fastslået, at der er sket ulovlig erhvervelse, brug eller videregivelse, kan den ved dom fastsætte foranstaltningerne i [§ 12, stk. 1](#):

1. ophør med eller tidsbegrænset forbud mod brug eller videregivelse,
2. forbud mod produktion, udbud, markedsføring, import, eksport eller oplagring af krænkende varer,
3. tilbagekaldelse af varerne fra markedet,
4. fratagelse af de krænkende egenskaber,
5. tilintetgørelse af varerne, og
6. **tilintetgørelse eller udlevering** af dokumenter, genstande, materialer, stoffer eller **elektroniske filer**, der indeholder eller udgør hemmeligheden.

Nr. 6 er i praksis den vigtigste i medarbejdersagerne: kravet om udlevering eller sletning af kopierede filer. Foranstaltningerne efter nr. 3-6 gennemføres som udgangspunkt **på den krænkende parts bekostning**, jf. [§ 12, stk. 4](#), og de berører ikke erstatningskravet.

Proportionaliteten vurderes efter otte momenter (hemmelighedens værdi, de trufne beskyttelsesforanstaltninger, krænkerens adfærd, konsekvenserne, parternes og tredjemands legitime interesser, offentlighedens interesse og grundlæggende rettigheder). Tidsbegrænses et forbud, skal varigheden efter [§ 12, stk. 3](#) være **tilstrækkelig til at fjerne enhver forretningsmæssig eller økonomisk fordel**, krænkeren har opnået – og foranstaltningerne ophører, når oplysningerne ikke længere er en forretningshemmelighed af årsager, der ikke kan tilregnes sagsøgte.

[§ 13](#) rummer en vigtig ventil for den **godtroende** krænker: i stedet for foranstaltninger kan retten bestemme, at der betales en kontant godtgørelse, hvis (1) den pågældende hverken vidste eller burde vide, at hemmeligheden stammede fra en ulovlig videregivelse, (2) foranstaltningerne ville skade vedkommende uforholdsmæssigt meget, og (3) en godtgørelse forekommer rimelig. Godtgørelsen må ikke overstige, hvad der svarer til en **hypotetisk licensafgift** for den periode, hvor brugen kunne have været forbudt.

Endelig kan retten efter [§ 17](#) bestemme, at dommen **offentliggøres** helt eller delvist på krænkerens bekostning – dog således at forretningshemmeligheden fortsat beskyttes, og under hensyn til bl.a. risikoen for at identificere fysiske personer og skade deres privatliv og omdømme.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 12, stk. 1-4](#)[Erhvervshemmelighedsloven § 13](#)[Erhvervshemmelighedsloven § 17](#)

PRAKSIS **Sø- og Handelsretten** · Dom om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med udbudsklage

16.04.2021

§ 9 Erstatning efter § 15: friere udmåling, krænkerens fortjeneste og godtgørelse for ikke-økonomisk skade

[§ 15](#) gennemfører [direktivets artikel 14](#) og indeholder fire lag:

Bestemmelse	Indhold
§ 15, stk. 1	Culpaansvar – forsæt eller uagtsomhed ved en § 4-handling

§ 15, stk. 2	Udmåling bl.a. efter haverens tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste
§ 15, stk. 3	Erstatningen kan fastsættes til mindst et rimeligt vederlag
§ 15, stk. 4	Herudover godtgørelse for ikke-økonomisk skade

Forarbejderne gør klart, at der er tale om en **ændring** af dansk rets almindelige erstatningsprincipper:

Med forslaget ændres den gældende retstilstand, idet erstatningsreglerne efter forslaget i modsætning til markedsføringslovens § 24, stk. 2, og almindelige erstatningsretlige principper giver mulighed for en friere fastsættelse af erstatningen. Der vil dog fortsat i det mindste skulle sandsynliggøres et tab, for at erstatning efter bestemmelsen bliver relevant.

Om krænkerens fortjeneste hedder det, at kriteriet "bl.a. [kan] tænkes anvendt i situationer, hvor en stor virksomhed har krænket en forretningshemmelighed, der indehaves af en person eller virksomhed med få økonomiske ressourcer", hvor det er lettere at beregne krænkerens fortjeneste end haverens tab. Men haveren kan ikke få begge dele fuldt ud: "Det kan dog ikke forventes, at en forretningshemmelighedshaver kan få dækket både sit fulde tab samt krænkerens fulde fortjeneste."

Stk. 3's **rimelige vederlag** svarer til den licensafgift, krænkeren skulle have betalt, og formålet er at give haveren "en erstatning på et objektivt grundlag, hvor der samtidig kan tages hensyn til forretningshemmelighedshaverens udgifter til f.eks. påvisning og efterforskning af krænkelsen" – en bevismæssig genvej, når tabet er svært at opgøre.

Stk. 4 om **godtgørelse for ikke-økonomisk skade** var derimod en nyskabelse: "Der findes ikke i hverken markedsføringsloven eller straffeloven hjemmel til at tilkende en forretningshemmelighedshaver en godtgørelse i dag." Bestemmelsen blev bl.a. påberåbt i [BS-9491/2019-SHR](#), hvor [§ 15, stk. 4](#) indgik i afgørelsesgrundlaget sammen med § 12, stk. 1.

De almindelige erstatningsbetingelser gælder fortsat: årsagsforbindelse, adækvans og **tabsbegrænsningspligt** – "[d]en skadelidte kan således som udgangspunkt ikke få erstatning for et tab, som den pågældende ved hjælp af passende forholdsregler kunne have begrænset eller undgået".

Det supplerende markedsføringsretlige spor har selvstændig betydning. Efter [markedsføringslovens § 24, stk. 3](#) skal den, der forsætligt eller uagtsomt krænker eller uberettiget udnytter en andens ret, betale et rimeligt vederlag – og efter stk. 2 er handlinger i strid med loven erstatningspådragende. Netop dette spor bar resultatet i [BS-27010/2021-SHR](#): kravet efter forretningshemmelighedsloven blev afvist, men retten fandt, at den tidligere medarbejder uberettiget havde anført arbejdsgiveren og dennes kunder som "Samarbejdsaftaler" og "Portfolio" på sin nye hjemmeside, i strid med markedsføringslovens § 3, stk. 1, § 13 og § 20, stk. 1. Uden dokumenteret tab tilkendte retten alligevel en skønsmæssig godtgørelse:

Godtgørelsen for denne markedsforstyrrelse fastsættes på baggrund af de sparsomme oplysninger, der er fremlagt herom fra Adtention A/S, skønsmæssigt til 25.000 kr., som Nicklas Segatz Mortensen skal betale til Adtention A/S, jf. markedsføringslovens § 24, stk. 2.

Beløbsniveauet er tankevækkende: markedsforstyrrelsesgodtgørelser i denne type sager ligger typisk i titusindkroners-klassen, mens de påstande, der bygger på forretningshemmelighedsloven, sigter mod langt større beløb – men kræver et langt tungere bevis.

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om påstået overtrædelse af forretningshemmeligheder og markedsføringsloven ved hvervning af kunder	13.12.2022
	Sø- og Handelsretten · Overtrædelse af markedsføringsloven ved uberettiget brug af tidligere arbejdsgivers kunder som referencer	30.05.2022
	Sø- og Handelsretten · Dom om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med udbudsklage	16.04.2021

§ 10 Straf: § 18 og straffelovens § 299 a

Straffesporet er snævrere end det civilretlige. Efter [§ 18, stk. 1](#) straffes overtrædelse af § 4 med **bøde eller fængsel indtil 1 år og 6 måneder**, men **kun** når gerningsmanden

1. står i tjeneste- eller samarbejdsforhold til den krænkede eller udfører et hverv for denne,
2. har lovlig adgang til den krænkedes virksomhed, eller
3. i anledning af udførelse af arbejde eller i øvrigt i erhvervsøjemed er blevet betroet **tekniske tegninger, beskrivelser, opskrifter, modeller el.lign.**

Forarbejderne fremhæver denne afgrænsning: "Strafferetligt er det alene misbrug af erhvervshemmeligheder fra personer med lovlig adgang til virksomheden, dvs. ansatte, konsulenter, gæster og leverandører mv., der er omfattet af den foreslåede § 18." Udenforstående, der bryder ind – fysisk eller digitalt – rammes i stedet af straffelovens bestemmelser om industrispionage (§§ 263, 264 og 264 c).

Under **særligt skærpende omstændigheder** skærpes strafferammen markant. [Straffelovens § 299 a](#) lyder:

Med fængsel indtil 6 år straffes den, der under særligt skærpende omstændigheder gør sig skyldig i overtrædelse af § 4, jf. § 18, stk. 1, nr. 1-3, i lov om forretningshemmeligheder. Som særligt skærpende omstændigheder anses navnlig tilfælde, hvor handlingen har medført betydelig skade, eller der er fremkaldt nærliggende fare herfor.

To processuelle forhold er afgørende i praksis:

- **Påtale sker kun efter den forurettedes begæring**, jf. [§ 18, stk. 2](#). Straffesagen er dermed reelt i virksomhedens hånd, og de fleste tvister føres da også som civile sager, hvor forbud, foranstaltninger og erstatning kan opnås hurtigere.
- **Selskaber kan straffes**, jf. [§ 18, stk. 3](#), efter straffelovens 5. kapitel – det er den erhvervende konkurrent, ikke kun den fratrådte medarbejder, der kan gøres til subjekt.

Om det subjektive krav bemærker forarbejderne, at den erhvervsdrivende "skal vide eller burde vide, at kendskab til eller rådighed over hemmeligheden er opnået ved en overtrædelse", og at der i god tro ikke kan straffes.

Markedsføringsretligt gælder samtidig, at generalklausulen ikke er strafbelagt. Som det fremgår af [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om markedsføring](#), indeholder markedsføringsloven "en generalklausul (§ 3), hvorefter erhvervsdrivende skal udvise god markedsføringsskik [...] § 3 er ikke strafbelagt". Konsekvensen er, at illoyal adfærd, der ikke opfylder § 2's krav, kun kan mødes med civilretlige sanktioner.

Beskyttelse under retssagen: §§ 6-7 og risikoen for at tabe hemmeligheden i processen

Et klassisk dilemma er, at man skal afsløre hemmeligheden for at beskytte den. Loven adresserer dette i to bestemmelser.

§ 7 pålægger retten – når den træffer afgørelse efter retsplejelovens kapitel 2 (retsmøders offentlighed), kapitel 3 a (aktindsigt) og § 339 a – at tage hensyn til (1) behovet for effektive retsmidler og en retfærdig rettergang, (2) parternes og tredjeparters legitime interesser, og (3) den skade, parterne og tredjeparter måtte lide, hvis anmodningen imødekommes eller afvises. Det er hjemlen bag dørlukning, referatforbud og begrænset aktindsigt i sager om forretningshemmeligheder.

§ 6 bakker dette op med en **strafsanktioneret tavshedspligt** for alle, der deltager i eller får adgang til dokumenter i sagen:

- Offentligt ansatte og hvervtagere: ansvar efter **straffelovens §§ 152-152 f**, jf. stk. 1.
- Advokater, deres fuldmægtige, partnere og personale: samme ansvar, jf. stk. 2.
- Alle andre – herunder parternes egne folk og vidner: **bøde**, jf. stk. 3.

Tavshedspligten gælder oplysninger, "som retten har identificeret som fortrolige", og bortfalder, hvis retten bestemmer, at oplysningerne ikke er omfattet af § 2, nr. 1, eller hvis de bliver almindeligt kendte. Bestemmelsen betyder i praksis, at retten aktivt bør anmodes om at **udpege** de fortrolige oplysninger – sker det ikke, er der ingen § 6-beskyttelse at håndhæve.

Et beslægtet spørgsmål er, om oplysninger, man lovligt har fået adgang til under én sag, må bruges i en anden sammenhæng. Det var netop temaet i [BS-9491/2019-SHR](#) om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med en udbudsklage. Klagenævnet for Udbud har spejlvendt problemstillingen i [23/13620](#), hvor en klager forgæves gjorde gældende, at selve klageskriftets påstande og anbringender udgjorde forretningsmæssig strategi og derfor skulle undtages fra aktindsigt; nævnet fandt oplysningerne "af en så generel og overordnet karakter", at de ikke kunne undtages efter [offentlighedslovens § 30, nr. 2](#), og gav fuld aktindsigt.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 6, stk. 1-3](#)[Erhvervshemmelighedsloven § 7](#)[Offentlighedsloven § 30](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Dom om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med udbudsklage

16.04.2021

Klagenævnet for Udbud · Aktindsigt i klageskrift i udbudssag trods påstand om forretningshemmeligheder

08.12.2023

Forretningshemmeligheder over for myndighederne: aktindsigt, tavshedspligt og den klare formodning

Når en virksomhed afleverer oplysninger til det offentlige – i et udbud, en ansøgning eller en tilsynssag – er beskyttelsen ikke længere forretningshemmelighedslovens, men **forvaltningsrettens**. Omdrejningspunktet er [offentlighedslovens § 30, nr. 2](#) om "tekniske indretninger eller fremgangsmåder eller [...] drifts- eller forretningsforhold el.lign., for så vidt det er af væsentlig økonomisk betydning" – og den tilsvarende

tavshedspligt i [forvaltningslovens § 27](#), som gengivet i [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om aktindsigt](#) og i [Vejledning om god adfærd i det offentlige](#).

Folketingets Ombudsmand har fastlagt en fast prøvelsesstruktur. Bestemmelsen forudsætter en **konkret vurdering i to led**: først om der er tale om forretningsforhold, dernæst om aktindsigt indebærer en nærliggende risiko for økonomisk skade af nogen betydning. Samtidig gælder en **klar formodning** for skade, og myndigheden bør indhente en udtalelse fra virksomheden. Ombudsmanden har imidlertid gentagne gange understreget, at formodningen ikke erstatter den konkrete vurdering – i sagen om [oplysninger om vederlag til et rekrutteringsfirma](#) kunne oplysningerne ikke undtages på det anførte grundlag, og i [FOB 2017-11](#) kunne selve virksomhedens navn ikke undtages efter § 30, nr. 2. Omvendt blev afslag ikke kritiseret, hvor risikoen var konkretiseret, jf. sagerne om [månedssrapporter fra en entreprenør i et stort anlægsprojekt](#) og [tilbud afgivet ved salget af aktier i DONG](#). Allerede i den ældre sag om [aktindsigt i en spildevandsudledningstilladelse](#) henstillede ombudsmanden til fornyet behandling, fordi myndigheden ikke havde godtgjort de konkrete skadevirkninger.

Klagenævnet for Udbud har den rigeste praksis. Linjen kan sammenfattes:

Afgørelse	Undtaget	Ikke undtaget
22/14560 (vejtenester)	Detaljerede tekniske løsninger, produktsammensætning, beregninger, metoder, ikke-offentlig omsætning	Navne og kontaktoplysninger på medarbejdere, referencers start-/sluttidspunkter, generelle løsningsbeskrivelser – særligt når de i forvejen står på virksomhedens hjemmeside
23/13620 (klageskrift)	–	Påstande og anbringender af generel karakter; risikoen for skade var ikke konkretiseret
25/05009 (affaldshåndtering)	Enhedspriser – undtaget af konkurrencehensyn	Aftalen i øvrigt (delvis aktindsigt)
24/06948 (varmepumpeanlæg)	Delvis undtagelse med udtrykkelig anvendelse af § 2	–

Se også [22/14592](#) om udbudsmateriale vedrørende et lønsystem og [24/01497](#) om aktindsigt i processkrift og delkendelse. At afvejningen ikke er ny, viser de ældre kendelser: allerede i [1995-kendelsen om et kraftvarmeanlæg](#) og i [2006-0007568](#) om partsaktindsigt i tilbudsmateriale og evalueringsnotater afvejede nævnet klagerens interesse mod beskyttelsen af konkurrentens forretningshemmeligheder efter [forvaltningslovens § 15](#) – og fandt, at hensynet til de tekniske principper, effektivitet og priser vejede tungest. I [25/05534](#) hjemviste nævnet en sag, netop fordi kommunen ikke havde foretaget en helhedsorienteret vurdering af mulige undtagelser, herunder hensynet til forretningshemmeligheder, jf. [udbudslovens § 5 a](#).

Ordregiverens **egen** fortrolighedspligt er skærpet: i [26/00489](#) fastslog nævnet, at oplysning om konkurrenternes prispoint under et igangværende udbud med forhandling indirekte røbede den evalueringstekniske pris:

Det er klagenævnets vurdering, at oplysninger om andre tilbudsgiveres evalueringstekniske priser i et igangværende udbud med forhandling, hvor pris indgår i tildelingskriteriet, udgør fortrolige oplysninger efter udbudslovens § 5, stk. 1... da der med viden herom opnås en konkurrencemæssig fordel, som kan bruges operationelt under udbuddet.

Endelig sætter myndighedernes egen tavshedspligt rammen den anden vej: fx forpligter [bekendtgørelsen om videregivelse af fortrolige oplysninger om visse udenlandske direkte investeringer](#) Erhvervsstyrelsens ansatte

til under ansvar efter straffelovens §§ 152-152 e at hemmeligholde fortrolige oplysninger, de får kendskab til gennem tilsynet.

LOV	Forvaltningsloven § 15	Forvaltningsloven § 27	Offentlighedsloven § 30	Udbudsloven § 5a
PRAKSIS	Klagenævnet for Udbud · Klagenævnet finder ulovlig prisoplysning og fejlagtig evalueringsmodel i markedsføringsudbud			
	Klagenævnet for Udbud · Hjemvisning af sag om aktindsigt i rengøringsudbud da KN Rengøring I/S blev anset for klageberettiget uanset tidligere misligholdelse i beslægtet firma			
	Klagenævnet for Udbud · Delvis aktindsigt i aftale om affaldshåndtering: Enhedspriser undtaget af konkurrencehensyn			
	Klagenævnet for Udbud · Afgørelse om delvis aktindsigt i tilbudsmateriale fra udbud af varmepumpeanlæg			
	Klagenævnet for Udbud · Afgørelse om aktindsigt i processkrift og delkendelse i udbudssag om ubemandede luftfartøjer			
	Klagenævnet for Udbud · Aktindsigt i klageskrift i udbudssag trods påstand om forretningshemmeligheder			
	Klagenævnet for Udbud · Klage over delvist afslag på aktindsigt i udbudsmateriale vedrørende vejtenester			
	Klagenævnet for Udbud · Klage over delvist afslag på aktindsigt i udbudsmateriale vedrørende lønsystem			
	Klagenævnet for Udbud · Afslag på yderligere aktindsigt i tilbudsmateriale og evalueringsnotater i udbudssag			
	Klagenævnet for Udbud · Afgørelse om aktindsigt i udbudssag vedrørende kraftvarmeanlæg			

§ 13 EU-retlig ramme: fortrolighed er ikke evig

Fordi loven er en tekstnær gennemførelse af [direktiv 2016/943](#), er EU-Domstolens praksis en direkte fortolkningskilde.

Den mest praktisk vigtige lære er, at **fortroligheden har en holdbarhed**. I [C-162/15 \(Evonik Degussa\)](#) fastslog Domstolen (Store Afdeling), at Retten ikke havde begået en fejl ved at fastslå, at oplysninger, der er **ældre end fem år, principielt betragtes som historiske** og har mistet deres fortrolige karakter, medmindre virksomheden påviser det modsatte. Samtidig udvidede Domstolen høringskonsulentens kompetence:

Denne beskyttelse skal dermed forstås således, at den vedrører enhver grund, som kan begrunde en beskyttelse af fortroligheden af de pågældende oplysninger.

Dvs. fortrolighedsprøvelsen kan ikke begrænses til forretningshemmeligheder i snæver forstand, men omfatter enhver EU-retlig grund til hemmeligholdelse. Den beslægtede sag [C-15/16](#) om rækkevidden af finanstillsynsmyndigheders tavshedspligt og definitionen af fortrolige oplysninger trækker i samme retning.

På udbudsområdet har Domstolen i [C-54/21](#) taget stilling til balancen mellem fortrolighed og gennemsigtighed og herunder anvendt forretningshemmelighedsdefinitionen i [artikel 2](#) sammen med udbudsdirektivets artikel 18 og 21. Linjen er videreført i kendelsen i [C-686/24](#) om adgang til fortrolige oplysninger i udbudssager og afvejningen mellem forretningshemmeligheder og retten til **effektiv retsbeskyttelse**. Pointen er, at en ordregiver ikke kan give fortrolighed forrang så vidtgående, at forbigående tilbudsgivere afskæres fra reelt at kunne prøve tildelingen.

Direktivet sætter også grænser den anden vej. Ifølge lovforslagets bemærkninger følger det af artikel 1, stk. 2, at direktivet "ikke berører udøvelse af retten til ytrings- og informationsfrihed", ligesom det ikke berører nationale regler, der kræver videregivelse af oplysninger til myndigheder eller offentligheden. Det er baggrunden for undtagelserne i § 5, hvorefter en anmodning om foranstaltninger **skal afvises**, når erhvervsen, brugen eller videregivelsen sker for at udøve retten til informations- og ytringsfrihed, for at **afdække forseelser, uregelmæssigheder eller ulovlige aktiviteter** i den almene offentlige interesse (whistleblowing), eller som led i arbejdstageres videregivelse til deres repræsentanter.

LOV	Erhvervshemmelighedsloven § 5	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Adgang til fortrolige oplysninger i udbudssager: Afvejning mellem forretningshemmeligheder og retten til effektiv retsbeskyttelse	10.06.2025
	EU-Domstolen · Afgørelse om balancen mellem fortrolighed og gennemsigtighed i offentlige udbud	17.11.2022
	EU-Domstolen · Rækkevidden af finanstilsynsmyndigheders tavshedspligt og definitionen af fortrolige oplysninger	19.06.2018
	EU-Domstolen · Høringskonsulentens kompetence i fortrolighedssager: Vurdering af berettiget forventning ved offentliggørelse af kartelbeslutning	13.03.2017

Definitionen breder sig: forretningshemmeligheder som tværgående retsbegreb

Definitionen i § 2 er ved at blive dansk rets **standarddefinition** af, hvad der er kommercielt fortroligt. Den bruges i dag som byggesten i lovgivning langt uden for erhvervshemmelighedsloven selv.

I Justitsministeriets udkast til en [ny lov om produktansvar](#) – der bl.a. moderniserer reglerne for software og nye teknologier – foreslås indsat en definition af "forretningshemmelighed", som ordret gentager de tre krav og udtrykkeligt er "enslydende med definitionen i artikel 2, nr. 1, i [...] direktiv (EU) 2016/943". Baggrunden er, at en skadelidt i produktansvarssager kan få adgang til producentens dokumentation, og at der derfor skal balanceres mod producentens fortrolige oplysninger.

Samme mønster ses i Erhvervsstyrelsens udkast om [forenkling af virksomheders bæredygtighedsrapportering](#), hvor virksomheder kan udelade oplysninger, "der svarer til forretningshemmeligheder, som defineret i" direktivet – med produktionsmetoder, opskrifter, ikke-offentliggjorte forskningsprojekter, prototyper og testresultater som eksempler.

Konsekvensen for rådgiveren er, at **den samme trekantsprøve** – hemmelighed, handelsværdi, rimelige hemmeligholdelsesforanstaltninger – nu skal foretages i vidt forskellige sammenhænge: i den civile krænkelsessag, i aktindsigtssagen, i udbudssagen, i produktansvarssagen og i regnskabsretten. Den virksomhed, der har styr på sin dokumentation af litra c, står stærkere i dem alle.

LOV	Erhvervshemmelighedsloven § 2	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Afgørelse om balancen mellem fortrolighed og gennemsigtighed i offentlige udbud	17.11.2022
	Klagenævnet for Udbud · Afgørelse om delvis aktindsigt i tilbudsmateriale fra udbud af varmepumpeanlæg	05.11.2024

§ 15 Sammenfatning: sådan prøves en sag om forretningshemmeligheder

Praksis tegner et forudsigeligt prøvelsesforløb. Rækkefølgen er vigtig, fordi sagen ofte falder allerede på trin 1.

- Er der overhovedet en forretningshemmelighed?** Alle tre krav i § 2, nr. 1 skal være opfyldt, og haveren bærer bevisbyrden. Konkretiseringen er afgørende: hvilke oplysninger, i hvilken sammensætning, og hvorfor er de ikke almindeligt kendte i branchen? Frifindelserne i [BS-27010/2021-SHR](#) og [BS-18002/2023-SHR](#) og [BS-41784/2023-SHR](#) viser, hvor ofte dette trin ikke passerer.
- Var erhvervelsen lovlig?** Reverse engineering, uafhængig skabelse og medarbejderens almindelige erfaring er lovlige, jf. § 3 – medmindre andet er gyldigt aftalt.
- Foreligger en ulovlig handling efter § 4?** Kopiering af filer (stk. 1), brud på fortrolighedsaftale (stk. 2), viden eller burde-viden om ulovlig oprindelse (stk. 3), eller krænkende varer (stk. 4). Sagen mod den tidligere direktør og konkursboet i [BS-31311/2024-OLR](#) viser, at ansvaret kan gøres solidarisk.
- Griber en undtagelse ind?** § 5 om ytringsfrihed, whistleblowing og arbejdstagerrepræsentanter fører til afvisning af anmodningen – ikke blot til frifindelse.
- Er der handlet i tide?** § 14 sætter en 6-månedersfrist for forbud og for sagsanlæg om § 12-foranstaltninger; erstatningskravet forældes efter forældelseslovens almindelige 3-årige frist.
- Hvilke retsmidler?** Midlertidigt forbud efter § 8, endelige foranstaltninger efter § 12 – herunder sletning eller udlevering af elektroniske filer – tvangsbøder efter § 16 og offentliggørelse efter § 17.
- Hvilken compensation?** Erstatning efter § 15 med krænkernes fortjeneste og rimeligt vederlag som udmålingsfaktorer, samt godtgørelse for ikke-økonomisk skade. Falder kravet, kan [markedsføringslovens](#) § 3 og § 24 fortsat bære en godtgørelse for markedsforstyrrelse.
- Skal sagen føres lukket?** § 6 og § 7 – husk at anmode retten om udtrykkeligt at identificere de fortrolige oplysninger.

Det gennemgående budskab i praksis er, at loven **ikke beskytter den, der ikke har beskyttet sig selv**. Rimelige hemmeligholdelsesforanstaltninger er ikke et formkrav, men den materielle adgangsbillet – og de skal kunne dokumenteres, når sagen først er opstået.

LOV

[Erhvervshemmelighedsloven § 2](#)
[Erhvervshemmelighedsloven § 4](#)
[Erhvervshemmelighedsloven § 14](#)
[Erhvervshemmelighedsloven § 15](#)
[Markedsføringsloven § 24](#)

PRAKSIS	Landsretten · Krænkelse af Varemærke- og Forretningshemmeligheder: Solidarisk Ansvar for Tidligere Direktør og Konkursbo efter fortsat brug af PPG's farverecceptdatabase	03.10.2025
	Sø- og Handelsretten · Forbudssag om påstået overtrædelse af forlig, markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder ved udbud af masteruddannelse	14.05.2025
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Frifindelse i sag om kontraktbrud, overtrædelse af markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder	09.01.2024
	Sø- og Handelsretten · Overtrædelse af markedsføringsloven ved uberettiget brug af tidligere arbejdsgivers kunder som referencer	30.05.2022
	Sø- og Handelsretten · Dom om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med udbudsklage	16.04.2021

REFERENCE Lovgrundlag

9 paragraffer

[Erhvervshemmelighedsloven § 2](#)
[Erhvervshemmelighedsloven § 3](#)

Erhvervshemmelighedsloven § 4	stk. 1-4	Erhvervshemmelighedsloven § 8
Erhvervshemmelighedsloven § 12		Erhvervshemmelighedsloven § 15 stk. 1-4
Erhvervshemmelighedsloven § 18		Offentlighedsloven § 30
Straffeloven § 299a		

MATERIALE Citerede afgørelser 30 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS			2
14.05.2008	Højesterets dom om berettiget ophævelse af eneforhandlertaftale som følge af grov illoyalitet og markedsføringskrænkelser	3199-3800	
20.02.2008	Owi-gruppen A/S mod NFM AB - Stadfæstelse af dom om overtrædelse af markedsføringsloven	6134-7350	
EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL			4
10.06.2025	Adgang til fortrolige oplysninger i udbudssager: Afvejning mellem forretningshemmeligheder og retten til effektiv retsbeskyttelse	C-686/24	
17.11.2022	Afgørelse om balancen mellem fortrolighed og gennemsigtighed i offentlige udbud	C-54/21	
19.06.2018	Rækkevidden af finanstilsynsmyndigheders tavshedspligt og definitionen af fortrolige oplysninger	C-15/16	
13.03.2017	Høringskonsulentens kompetence i fortrolighedssager: Vurdering af berettiget forventning ved offentliggørelse af kartelbeslutning	C-162/15	
LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS			4
03.10.2025	Krænkelser af Varemærke- og Forretningshemmeligheder: Solidarisk Ansvar for Tidligere Direktør og Konkursbo efter fortsat brug af PPG's farvereceptdatabase	10296-12097	
11.07.2019	Sag om berettigelsen af en bortvisning af en ejendomsmæglertrainee	4309-5162	
11.09.2013	Dom om berettigelsen af en bortvisning på baggrund af illoyalitet i opsigelsesperioden	2067-2469	
10.09.2013	Erstatningskrav mod tidligere medarbejder for brud på konkurrenceklausul og anvendelse af forretningshemmeligheder	1-1448/2013	
SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET			9
14.05.2025	Forbudssag om påstået overtrædelse af forlig, markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder ved udbud af masteruddannelse	BS-3959/2025-SHR	
09.01.2024	Sø- og Handelsretten: Frifindelse i sag om kontraktbrud, overtrædelse af markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder	BS-18002/2023-SHR og BS-41784/2023-SHR	
13.12.2022	Sag om påstået overtrædelse af forretningshemmeligheder og markedsføringsloven ved hvervning af kunder	BS-49378/2020-SHR og BS-6061/2022-SHR	

30.05.2022	Overtrædelse af markedsføringsloven ved uberettiget brug af tidligere arbejdsgivers kunder som referencer	BS-27010/2021-SHR
16.04.2021	Dom om ulovlig brug af forretningshemmeligheder i forbindelse med udbudsklage	BS-9491/2019-SHR
01.12.2020	Sag om overtrædelse af markedsføringsloven og lov om forretningshemmeligheder ved etablering af konkurrerende virksomhed	BS-61706/2023-SHR
01.10.2020	Sag om midlertidigt forbud vedrørende forretningshemmeligheder; kopiering af data ikke tilstrækkeligt relateret til standardprodukter	BS-22486/2020-SHR
11.03.2011	Tvist om erhvervshemmeligheder, produktkopiering og rettigheder til lift-teknologi efter samarbejdsophør	V-14-04
07.01.2010	Misligholdelse af fortrolighedsaftale? - Spørgsmål om fortrolighedsaftalens omfang og fortolkning vedrørende ansatte	H-85-08

KLAGENÆVNET FOR UDBUD · NÆVN / KLAGEINSTANS

10

11.02.2026	Klagenævnet finder ulovlig prisoplysning og fejlagtig evalueringsmodel i markedsføringsudbud	26/00489
27.11.2025	Hjemvisning af sag om aktindsigt i rengøringsudbud da KN Rengøring I/S blev anset for klageberettiget uanset tidligere misligholdelse i beslægtet firma	25/05534
23.06.2025	Delvis aktindsigt i aftale om affaldshåndtering: Enhedspriser undtaget af konkurrencehensyn	25/05009
05.11.2024	Afgørelse om delvis aktindsigt i tilbudsmateriale fra udbud af varmepumpeanlæg	24/06948
15.03.2024	Afgørelse om aktindsigt i processkrift og delkendelse i udbudssag om ubemandede luftfartøjer	24/01497
08.12.2023	Aktindsigt i klageskrift i udbudssag trods påstand om forretningshemmeligheder	23/13620
27.04.2023	Klage over delvist afslag på aktindsigt i udbudsmateriale vedrørende vejttjenester	22/14560
16.03.2023	Klage over delvist afslag på aktindsigt i udbudsmateriale vedrørende lønsystem	22/14592
13.02.2007	Afslag på yderligere aktindsigt i tilbudsmateriale og evalueringsnotater i udbudssag	2006-0007568
21.09.1995	Afgørelse om aktindsigt i udbudssag vedrørende kraftvarmeanlæg	1:714-25/2:714-9

PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS

1

08.05.2025	Urimelig opkrævning af to kontrolafgifter for samme parkering inden for 12 timer	park-7350
------------	--	-----------

FORARBEJDE **Betænkninger**

1 reference

Betænkning angående en ny konkurrencelov

nr. 416 · 1966 · Handelsministeriet

06

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over immaterialret i Sø- og Handelsretten

Midlertidigt forbud, gyldigheds- og krænkelsesvurdering samt erstatningsudmåling i patent-, varemærke-, ophavsrets- og designsager

Version 2 · Opdateret 24. jun. 2026 · 13 afgørelser · 2012–2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Sø- og Handelsretten er den specialiserede førsteinstans for væsentlige immaterialretlige tvister i Danmark og behandler patent-, varemærke-, ophavsrets- og designsager. Praksis koncentrerer sig om tre kerneområder: midlertidigt forbud efter retsplejelovens § 413 (med kumulative betingelser om sandsynliggjort ret, aktualitet og fare ved udsættelse), bevisvurdering af gyldigheds- og krænkelsesspørgsmål (herunder opfindeshøjde, ækvivalens og forvekslelighed), samt udmåling af vederlag og erstatning efter de immaterialretlige særlove. Praksis afspejler en stadig stærkere gyldighedsformodning for EPO-patenter, et strengt krav om objektiv nødvendighed ved ompakning af parallelimporterede lægemidler, og et originalitetskrav for brugskunst, der efter Cofemel-doktrinen er identisk med det generelle ophavsretlige originalitetskrav.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Et af EPO eller den danske patentmyndighed meddelt patent giver anledning til en stærk formodning for gyldighed; modparten skal påvise åbenbare fejl eller væsentlige nye oplysninger for at afkræfte den i en forbudssag.
- 02** Patentet skal være meddelt og valideret i Danmark, før en forbudssag kan anlægges – selv en endelig TBA-afgørelse om udstedelse er ikke tilstrækkeligt grundlag for retlig interesse.
- 03** Midlertidigt forbud efter retsplejelovens § 413 kræver kumulativ opfyldelse af tre betingelser: sandsynliggjort ret, aktualitet og fare ved udsættelse.
- 04** Patentfortolkning efter patentlovens § 39 sker med vejledning fra beskrivelsen; et patentkravtræk kan kvalificeres som redundant, hvis det angiver en iboende egenskab ved stoffet.
- 05** Ompakning af parallelimporterede lægemidler kræver objektiv nødvendighed (BMS-kriterierne) samt forudgående notifikation til varemærkeindehaveren; forbudsretlig passivitet kan udelukke forbud, men kræver dokumenteret kendskab.

- 06** Varemærkeforvekslelighed vurderes som en helhedsbedømmelse af visuel, lydlig og begrebsmæssig lighed; svage fælleselementer tillægges begrænset vægt.
- 07** Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst kræver originalitet efter Cofemel-doktrinen – frie og kreative valg der afspejler ophavsmandens personlighed – uden krav om særlig kunstnerisk værdi.
- 08** Kun meget nærgående efterligninger krænker ophavsretten til brugskunst; forskelle i dimensioner, lyseholderhøjde og bundpladedesign kan udelukke krænkelse trods overordnet formslægtskab.
- 09** En montagevejledning med selvstændig intellektuel indsats kan nyde ophavsretlig beskyttelse, selv om originalitetskravet kun lige er opfyldt.
- 10** Markedsføringslovens § 3 om god markedsføringsskik supplerer immaterialretsbeskyttelsen, når en direktør eller salgsleder illoyalt udnytter forretningskendskab fra sin tidligere stilling.
- 11** Sagsomkostninger i immaterialretssager udmåles under hensyn til Retshåndhævelsesdirektivets art. 14 (2004/48/EF) og omfatter rimelige advokatombkostninger.
- 12** Erstatning og vederlag for immaterialretskrænkelser fastsættes skønsmæssigt med vægt på krænkerens omsætning, forurettedes dækningsbidrag, substitutionsgrad og markedsforstyrrelse.

Sø- og Handelsrettens kompetence og det lovmæssige grundlag for immaterialretssager

§ 1

Sø- og Handelsretten er efter [retsplejelovens § 225](#) den specialiserede førstestans for patent-, varemærke-, ophavsrets- og designsager af væsentlig karakter. Retten behandler dels hovedsager om gyldighed og krænkelse, dels sager om midlertidigt forbud og påbud. De centrale materielle love er:

- [Patentloven § 39](#) om patentkravenes fortolkning og beskyttelsesomfang
- [Patentloven § 52](#) om ugyldighedsgrundlag
- [Patentloven § 58](#) om vederlag og erstatning ved patentkrænkelse
- [Varemærkeloven § 4](#) om varemærkebeskyttelsens indhold
- [Varemærkeloven § 43](#) om erstatning ved varemærkekrænkelse
- [Ophavsretsloven § 1](#) om ophavsretligt beskyttede værker
- [Ophavsretsloven § 83](#) om erstatning og vederlag
- [Designloven § 29](#) om erstatning ved designkrænkelse

Den procesretlige ramme for midlertidigt forbud er [retsplejelovens § 413](#), der kræver kumulativ opfyldelse af tre betingelser: (1) sandsynliggjort ret, (2) nødvendig adfærd fra modpartens side og (3) fare for at partens ret forspildes ved udsættelse. Sikkerhedsstillelse fastsættes efter [retsplejelovens § 415](#).

På strafferetssiden er [Rigsadvokatmeddelelsen om immaterielle rettigheder](#) den centrale retningslinje for strafferetlig håndhævelse, hvor National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK) behandler alle sager om krænkelse af immaterielle rettigheder.

For spørgsmål om B2B-snyltning og illoyal konkurrence, der ikke direkte angår immaterielle enerettigheder, se [markedsføringsret – B2B illoyal konkurrence](#).

LOV

[Ophavsretsloven § 83](#)[Patentloven § 39](#)[Patentloven § 58](#)[Retsplejeloven § 225](#)[Retsplejeloven § 413](#)[Retsplejeloven § 415](#)[Varemærkeloven § 43](#)

§ 2 Midlertidigt forbud i patentsager – gyldighedsformodningen og beviskrav

Midlertidigt forbud efter [retsplejelovens § 413](#) spiller en central rolle i patentretlige tvister, navnlig i lægemiddelsektoren, hvor generiske produkter lanceres efter et originals patentudløb.

Kravet om udstedt patent: Sø- og Handelsretten fastslog i [BS-12527/2022-SHR](#) (Novartis/fingolimod), at en forbudssag kræver, at patentet faktisk er meddelt og valideret i Danmark. Selv en endelig afgørelse fra EPO's Tekniske Appelkammer (TBA) om, at patentet *skal* udstedes, giver ikke tilstrækkelig retlig interesse, så længe patentet endnu ikke er formelt meddelt.

Den stærke gyldighedsformodning: I den principielle sag [BS-30976/2025-HJR](#) (Bayer/rivaroxaban) fastslog Højesteret – efter Sø- og Handelsrettens nægtelse og Østre Landsrets omgørelse – at:

Der gælder en stærk formodning for, at et af EPO eller den danske myndighed meddelt patent er gyldigt. I forbudssager efter retsplejelovens § 413 har patenthaveren sandsynliggjort sin ret alene ved henvisning til det meddelte patent.

For at afkræfte denne formodning skal modparten påvise, at patentmyndighedens afgørelse fremstår *åbenbart urigtig* – f.eks. på grund af grove fejl eller *væsentlige nye oplysninger*, der ikke forelå under behandlingen. Højesteret fandt, at nye modhold ("Harder Poster" og Einstein-dokumenter) ikke påviste grove mangler ved TBA's afgørelse.

Kravfortolkning – redundante træk: I samme sag tiltrådte Højesteret TBA's fortolkning af et patentkravtræk om halveringstid som "redundant", fordi halveringstiden er en iboende egenskab ved stoffet rivaroxaban. Dermed udgjorde trækket ingen selvstændig begrænsning, og krænkelse forelå uanset variation i halveringstiden hos visse patientgrupper.

Sikkerhedsstillelse: Højesteret fastsatte sikkerhedsstillelsen til 5 mio. kr. pr. sagsøger – væsentligt lavere end de 200 mio. kr. de generiske virksomheder krævede.

LOV

[Patentloven § 39](#)[Patentloven § 52](#)[Retsplejeloven § 413](#)[Retsplejeloven § 415](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod generiske lægemidler (Rivaroxaban) og fastlæggelse af beviskrav ved patentgyldighed 08.01.2026

Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban i sag om patentkrænkelse 22.12.2025

Sø- og Handelsretten · Afgørelse om afvisning af sag om midlertidigt forbud grundet manglende patentudstedelse 17.06.2022

§ 3 Parallelimport og ompakning af lægemidler – BMS-kriterierne og forbudsretlig passivitet

Parallelimport af lægemidler rejser særlige spørgsmål om varemærkeretlig konsumtion og betingelserne for lovlig ompakning. EU-Domstolen har i en lang række domme – fra **Bristol-Myers Squibb** (C-427/93) til **C-642/16** (Lohmann & Rauscher/Junek) – fastlagt fem kumulative betingelser for, at parallelimportøren lovligt kan ompakke: (1) ompakningens objektive nødvendighed, (2) at varens tilstand ikke berøres, (3) klar angivelse af producent og ompakker, (4) præsentationen må ikke skade varemærkets omdømme, og (5) forudgående notifikation til varemærkeindehaveren.

Brintellix-sagen: I **BS-64173/2024-SHR** (Lundbeck mod 2care4) vurderede Sø- og Handelsretten, om ompakning fra 28 stk.-pakninger til 98 stk.-pakninger var *objektivt nødvendig*. Retten lagde til grund, at 98 stk.-pakningen udgjorde et væsentligt delmarked (ca. 70% for 10 mg og 51% for 20 mg), men at parallelimportøren kunne have opnået markedsadgang ved tillægsetikettering af de eksisterende 28 stk.-pakninger. Retten vurderede desuden spørgsmålet om forbudsretlig passivitet, idet Lundbeck siden 2016 havde haft kendskab til ompakningsaktiviteten, men først anlagde sag i december 2024.

EU-Domstolen præciserede i **C-642/16**, at en simpel tilføjelse af en mærkat med importørens oplysninger på den uåbnede originalemballage ikke udgør "ompakning" i varemærkeretlig forstand – det er en *ommærkning*, som varemærkeindehaveren kun kan modsætte sig, hvis der foreligger rimelig grund efter [varemærkelovens § 10a, stk. 2](#).

LOV

[Varemærkeloven § 10a, stk. 2](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Konsumtion af varemærkerettigheder ved parallelimport af medicinsk udstyr: 17.05.2018
Sondringen mellem ommærkning og ompakning

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®) 04.06.2025

§ 4 Varemærkeret – forvekslelighed og særpræg i helhedsvurderingen

Varemærkeforvekslelighed vurderes efter en helhedsbedømmelse af visuel, lydlig og begrebsmæssig lighed under hensyn til varernes art og den relevante omsætningskreds. Praksis viser et gennemgående mønster:

- **Svage fælleselementer tillægges begrænset vægt.** I Ankenævnet for Patenter og Varemærkers afgørelse **AN 2017 00026** (WINDFIELD/WIND) fastslog nævnet, at elementet "wind" var svagt for beklædningsgenstande, og at kombinationen med "field" skabte et nyt fantasiord. Nævnet udtalte:

Selv om ordet "wind", når det står alene, refererer til typen eller en egenskab ved beklædningsgenstanden, danner "wind" i kombination med "field" et helt nyt ord.

Tilsvarende i **AN 2012 00019** (AIRMASTER/AIRMATE) og **23/09850** (CARMARK/STARMARK) fandt nævnet ingen forvekslelighed, da de begrebsmæssige forskelle i mærkernes begyndelse opvejede den visuelle lighed i slutningen.

•

Lydlig lighed tillægges særlig vægt i mundtligt dominerede brancher. I [AN 2011 00038](#)

(MOTEL1/MOTEL ONE) omgjorde nævnet styrelsens afgørelse og ophævede registreringen, idet den lydlige lighed i hotelbranchen – hvor telefonisk booking er central – skabte forvekslingsrisiko.

Ankenævnet er af den opfattelse, at der begrebsmæssigt og lydmæssigt er stor lighed mellem de to mærker. Den lydmæssige lighed spiller efter Ankenævnets opfattelse en særlig rolle, blandt andet fordi der er tale om en branche, hvor mundtlig brug af mærkerne er central.

- **KUBUS/SUBUC – fantasiord vs. meningsfuldt ord.** I Sø- og Handelsrettens dom [V-1-15](#) og [V-10-15](#) fandt retten, at SUBUC visuelt og auditivt adskilte sig fra KUBUS, og at SUBUC fremstod som et fantasiord i modsætning til KUBUS, der har en betydning.

LOV	Varemærkeloven § 4	Varemærkeloven § 15, stk. 1	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af ophavsret og varemærkeret vedrørende lysestager (KUBUS vs. Square/SUBUC)		02.02.2018
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster varemærkeregistrering af CARMARK trods indsigelse fra STARMARK		21.05.2024
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af registrering af varemærket WINDFIELD trods indsigelse fra Wind Sportswear		24.05.2018
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Sag om forvekslelighed mellem varemærkerne MOTEL1 og MOTEL ONE inden for hotelbranchen		01.05.2012

Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst – originalitetskravet efter § 5 Cofemel

Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst (fx møbler, lamper, lysestager) er et af de mest debatterede emner i Sø- og Handelsrettens praksis. EU-Domstolen fastslog i [C-683/17 \(Cofemel\)](#) – og uddybede yderligere i [C-580/23](#) og [C-795/23](#) – at originalitetskravet for brugskunst er *identisk* med det generelle ophavsretlige originalitetskrav: genstanden er et "værk", hvis den er ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse, hvor formen afspejler skaberen gennem frie og kreative valg. Der må ikke kræves en højere grad af "kunstnerisk værdi" eller "værkshøjde" for brugskunst.

EU-Domstolen præciserede endvidere, at kriteriet om "visuelt helhedsindtryk" fra designretten *ikke* er relevant for ophavsretlige krænkelsessager, og at beskyttelsens omfang ikke afhænger af, *hvor* originalt værket er – når tærsklen er overskredet, ydes fuld beskyttelse.

KUBUS-lysestagerne: I [V-1-15](#) og [V-10-15](#) (By Lassen mod Speedtsberg/IDdesign) anerkendte retten KUBUS-lysestagerne som ophavsretligt beskyttet brugskunst:

KUBUS 1 og KUBUS 4 var helt unikke og karakteristiske designs, da de blev tegnet i begyndelsen af 1960'erne ... ophavsmanden udviste stor originalitet i sit designarbejde.

Alligevel fandt retten, at Square-stagerne *ikke* udgjorde meget nærgående efterligninger – forskelle i dimensioner (5 cm længere), lyseholderens placering og højde samt manglende bundplade gav "et væsentligt andet visuelt udtryk". Resultatet illustrerer, at beskyttelse som brugskunst kræver *meget nærgående* efterligning for krænkelse.

Scenografier: I [V-22-11](#) (Shure Scandinavia mod Get Visual) differentierede retten mellem fem kunders scenografier. ATP- og Nordea Invest-scenografierne nød ophavsretlig beskyttelse, mens Carlsberg-, CPH- og Socialdemokraterne-scenografierne ikke opfyldte originalitetskravet, fordi kundens CVI og designmanual i for høj grad styrede udformningen.

Spotlampe – originalitetsgrænsen: I [BS-39050/2024-SHR](#) (Teamtronic mod LYS) fandt retten, at en spotlampe sammensat af standarddele fra leverandører ikke opfyldte originalitetskravet. Derimod nød den tilhørende montagevejledning ophavsretlig beskyttelse:

Retten finder, at teksten i montagevejledningen er frembragt ved en sådan selvstændig intellektuel indsats, at det må anses for et værk efter ophavsretslovens § 1, uanset at originalitetskravet kun lige er opfyldt.

LOV	Ophavsretsloven § 1	Ophavsretsloven § 2	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst: Originalitetskrav og vurdering af krænkelse		04.12.2025
	Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud mod salg af spotlampe og brug af montagevejledning grundet produktefterligning og ophavsretskrænkelse		18.12.2024
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af ophavsret og varemærkeret vedrørende lysestager (KUBUS vs. Square/SUBUC)		02.02.2018
	Sø- og Handelsretten · Sag om ophavsret til scenografier og illoyal markedsføring ved etablering af konkurrent		19.01.2015

§ 6 Markedsføringsloven som supplement – illoyal efterligning og personligt ansvar

Når den immaterialretlige eneret ikke rækker – fordi originalitetskravet ikke er opfyldt for selve produktet, eller fordi varemærkeregistreringen ikke krænkes – kan [markedsføringslovens § 3](#) om god markedsføringsskik fungere som et supplement, navnlig ved illoyal adfærd fra tidligere ansatte.

Teamtronic/LYS – direktørens illoyalitet: I [BS-39050/2024-SHR](#) nød spotlampen ikke ophavsretlig beskyttelse, men retten fandt alligevel grundlag for forbud efter MFL § 3. Lars Kjær – tidligere administrerende direktør og salgsdirektør hos Teamtronic – stiftede LYS og solgte en slavisk kopi af T-Arche Dynamic til Teamtronics hidtidige største kunde, produceret af Teamtronics leverandør. Retten udtalte:

Herefter, og idet LYS Edge spotlampen fremstår som en slavisk kopi af T-Arche Dynamic spotlampen, finder retten det efter en samlet vurdering sandsynliggjort, at LYS og Lars Kjær ved salg af LYS Edge spotlampen [...] har handlet illoyalt i forhold til Teamtronic i strid med god markedsføringsskik, jf. markedsføringslovens § 3.

Afgørelsen illustrerer det *personlige ansvar*: Lars Kjær hæftede personligt, idet han som direktør var i ond tro om den illoyale udnyttelse.

Exakt/Skiltedesign – hæftelsesgennembrud: I [BS-6357/2024-SHR](#) og [BS-41618/2024-SHR](#) gennembrød retten selskabsslørene og fastslog, at Eduplay ApS hæftede solidarisk med Lars Nielsen for Skiltedesigns krænkelse, da Eduplay var en ren videreførelse af det konkursramte Skiltedesign. Sø- og Handelsretten tilkendte i alt 1.234.374 kr. i erstatning og godtgørelse.

Afgrænsning: For ren B2B-snyltning og illoyal konkurrence uden immaterialretlig forbindelse se [markedsføringsret – B2B illoyal konkurrence](#).

LOV

Markedsføringsloven § 3

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Exakt mod Skiltedesign og Eduplay: Salgskonsulents systematiske omdirigering af kundeordrer og videresendelse af forretningshemmeligheder medførte erstatning på 1,2 mio. kr.

10.04.2026

Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud mod salg af spotlampe og brug af montagevejledning grundet produktefterligning og ophavsretskrænkelser

18.12.2024

§ 7 Erstatnings- og vederlagsudmåling ved immaterialretskrænkelser

Erstatningsudmålingen ved immaterialretskrænkelser bygger på et to-sporet system i [patentlovens § 58](#), [varemærkelovens § 43](#), [ophavsretslovens § 83](#) og [designlovens § 29](#). Alle fire love kræver betaling af:

1. **Rimeligt vederlag** for selve udnyttelsen (en hypotetisk licensafgift)
2. **Erstatning** for yderligere skade, herunder forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste
3. **Godtgørelse** for ikkeøkonomisk skade

Fastsættelsen er i praksis *skønsmæssig*, og Sø- og Handelsretten lægger vægt på flere faktorer:

Faktor	Typisk effekt
Krænkerens omsætning	Grundlag for vederlagsberegning
Forurettedes dækningsbidrag	Begrænser tabsberegning
Substitutionsgrad	Andel af krænkerens salg der erstatter forurettedes
Ond tro hos krænkeren	Skærper erstatning
Passivitet hos rettighedshaveren	Kan reducere erstatning
Markedsforstyrrelse	Selvstændig post udover direkte tab

I [V-22-11](#) (scenografier) tilkendte retten et vederlag på 75.000 kr. efter [ophavsretslovens § 83, stk. 1](#) for to krænkede scenografier – væsentligt under de 12,8 mio. kr. sagsøgeren krævede.

I [BS-6357/2024-SHR](#) (Exakt mod Skiltedesign) tilkendte retten et samlet beløb på ca. 1,2 mio. kr. fordelt på tabt dækningsbidrag (40% for grafiske ordrer, 20% for AV-udstyr), 200.000 kr. for markedsforstyrrelse samt 75.000 kr. i godtgørelse for ophavsret og databaser.

Sagsomkostninger – Retshåndhævelsesdirektivets art. 14: Højesteret fastslog i Bayer/rivaroxaban-sagen ([BS-30976/2025-HJR](#)), at sagsomkostninger i IP-sager udmåles under hensyn til direktiv 2004/48/EF art. 14 (jf. **United Video Properties**). Hvert af de tre tabende generiske selskaber blev idømt 1.500.000 kr. i sagsomkostninger, dog med reduktion for Bayers "omfattende og delvist overflødige bevisførelse".

LOV

Designloven § 29

Ophavsretsloven § 83

Patentloven § 58

Varemærkeloven § 43

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod generiske lægemidler (Rivaroxaban) og fastlæggelse af beviskrav ved patentgyldighed

08.01.2026

Sø- og Handelsretten · Exakt mod Skiltedesign og Eduplay: Salgskonsulents systematiske omdirigering af kundeordrer og videresendelse af forretningshemmeligheder medførte erstatning på 1,2 mio. kr.

10.04.2026

Sø- og Handelsretten · Sag om ophavsret til scenografier og illoyal markedsføring ved etablering af konkurrent 19.01.2015

§ 8 Sammenfatning af centrale praksismønstre

Sø- og Handelsrettens immaterialretlige praksis tegner følgende hovedlinjer:

- **Forbudssager** domineres af patentsektoren, hvor EPO-patenter nyder en stærk gyldighedsformodning. Patenthaveren har sandsynliggjort sin ret alene ved det meddelte patent; modparten bærer den fulde byrde for at påvise åbenbare fejl. Patentet skal dog faktisk være meddelt – en TBA-afgørelse om udstedelse er ikke tilstrækkelig.
- **Kravfortolkning** efter [patentlovens § 39](#) sker konkret: kravtræk der beskriver en iboende egenskab ved det beskyttede stof kan kvalificeres som redundante og dermed ikke udgøre selvstændige begrænsninger.
- **Parallelimport** af lægemidler kræver streng overholdelse af BMS-kriterierne. Objektiv nødvendighed fortolkes restriktivt – parallelimportøren skal dokumentere, at alternativet (tillægsetikettering) effektivt udelukker markedsadgang.
- **Varemærkeforvekslelighed** følger den EU-retlige helhedsbedømmelse, hvor den danske praksis særligt vægter den begrebsmæssige forskel: når fælleselementer er svage (beskrivende), er det mærkernes dominerende del, der afgør.
- **Brugskunst** beskyttes ophavsretligt efter det generelle originalitetskrav (Cofemel), men beskyttelsesomfanget er i praksis snævert – kun meget nærgående efterligninger krænker. Markedsføringslovens § 3 er det praktiske supplement, navnlig ved illoyal adfærd fra tidligere ansatte.
- **Erstatningsudmålingen** er skønsmæssig og bygger på vederlag (hypotetisk licens) plus erstatning for yderligere skade (dækningsbidrag × substitutionsgrad + markedsforstyrrelse). Sagsomkostninger fastsættes under hensyn til Retshåndhævelsesdirektivets art. 14 og kan blive betydelige i komplekse patentsager.
- **Personligt ansvar** pålægges direktører og ejere, der i ond tro har medvirket til selskabets immaterialretlige krænkelse – retten gennembryder i givet fald selskabsslør ved vurdering af om det nye selskab reelt er en videreførelse af den krænkende virksomhed.

LOV	Markedsføringsloven § 3	Patentloven § 39	Retsplejeloven § 413	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod generiske lægemidler (Rivaroxaban) og fastlæggelse af beviskrav ved patentgyldighed			08.01.2026
	Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban i sag om patentkrænkelser			22.12.2025
	Sø- og Handelsretten · Exakt mod Skiltedesign og Eduplay: Salgskonsulents systematiske omdirigering af kundeordrer og videresendelse af forretningshemmeligheder medførte erstatning på 1,2 mio. kr.			10.04.2026
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®)			04.06.2025
	Sø- og Handelsretten · Kendelse om midlertidigt forbud mod salg af spotlampe og brug af montagevejledning grundet produktefterligning og ophavsretskrænkelser			18.12.2024
	Sø- og Handelsretten · Afgørelse om afvisning af sag om midlertidigt forbud grundet manglende patentudstedelse			17.06.2022
	Sø- og Handelsretten · Sag om krænkelse af ophavsret og varemærkeret vedrørende lystestager (KUBUS vs. Square/SUBUC)			02.02.2018

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Markedsføringsloven § 3	Ophavsretsloven § 83
Patentloven § 39	Patentloven § 58
Retsplejeloven § 413	Retsplejeloven § 415
Varemærkeloven § 43	

MATERIALE Citerede afgørelser

13 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

08.01.2026	Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod generiske lægemidler (Rivaroxaban) og fastlæggelse af beviskrav ved patentgyldighed	30976-2025-31092-2025-&-3168
22.12.2025	Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban i sag om patentkrænkelser	10501-12378

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

2

04.12.2025	Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst: Originalitetskrav og vurdering af krænkelser	C-580/23
17.05.2018	Konsumtion af varemærkerettigheder ved parallelimport af medicinsk udstyr: Sondringen mellem ommærkning og ompakning	C-642/16

SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET

6

10.04.2026	Exakt mod Skiltedesign og Eduplay: Salgskonsulents systematiske omdirigering af kundeordrer og videresendelse af forretningshemmeligheder medførte erstatning på 1,2 mio. kr.	bs-6357-2024-shr-og-bs-41618
04.06.2025	Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®)	BS-64173/2024-SHR
18.12.2024	Kendelse om midlertidigt forbud mod salg af spotlampe og brug af montagevejledning grundet produktefterligning og ophavsretskrænkelser	BS-39050/2024-SHR
17.06.2022	Afgørelse om afvisning af sag om midlertidigt forbud grundet manglende patentudstedelse	3610-4329
02.02.2018	Sag om krænkelser af ophavsret og varemærkeret vedrørende lysestager (KUBUS vs. Square/SUBUC)	V-1-15 og V 10-15
19.01.2015	Sag om ophavsret til scenografier og illoyal markedsføring ved etablering af konkurrent	V-22-11

ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS

3

21.05.2024	Ankenævnet stadfæster varemærkeregistrering af CARMARK trods indsigelse fra STARMARK	23/09850
24.05.2018	Stadfæstelse af registrering af varemærket WINDFIELD trods indsigelse fra Wind Sportswear	AN 2017 00026
01.05.2012	Sag om forvekslelighed mellem varemærkerne MOTEL1 og MOTEL ONE inden for hotelbranchen	AN 2011 00038

07

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over licensaftaler i immaterialretten – royalty, ophævelse og tvangslicens

Licensens rækkevidde, royaltyopgørelsen, ophævelse ved misligholdelse og tvangslicens

Version 2 · Opdateret 16. jul. 2026 · 32 afgørelser · 2000-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Licensaftalen er det centrale kontraktinstrument til erhvervsmæssig udnyttelse af patenter, varemærker, design, brugsmodeller og ophavsret – men lovgiver har bevidst afstået fra at regulere den. Da patentloven blev til i 1967, konstaterede forarbejderne, at forholdene måtte anses for at være så uensartede, at der ikke kunne gennemføres en generel ordning på området, og licensretten hviler derfor i det væsentlige på almindelig obligationsret suppleret af nogle få specialbestemmelser – først og fremmest [varemærkeloven § 38 b](#) og [patentloven § 43](#). Praksis er stærkt koncentreret ved Sø- og Handelsretten, som både er den centrale førsteinstans for licenstvister og eneste instans for tvangslicens, jf. [patentloven § 50](#). Hovedmønstrene er, at parternes faktisk praktiserede afregningsform ofte fortrænger kontraktens ordlyd, at ophævelse kræver reel væsentlig misligholdelse, og at uberettiget ophævelse ikke bringer aftalen til ophør, men lader den løbe til opsigelsesvarslets udløb.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Dansk ret indeholder ingen almindelige regler om licensaftaler – lovgiver fravalgte dem bevidst i 1967 med den begrundelse, at forholdene er for uensartede; licensretten hviler derfor på almindelig obligationsret suppleret af få specialbestemmelser.
- 02** Varemærkeloven § 38 b, stk. 2, giver rettighedshaveren et dobbelt håndhævelsesspor: ved licenstagers brud på vilkår om gyldighedsperiode, udformning, varekategori, område eller kvalitet kan mærkeindehaveren gøre selve varemærkeretten gældende – ikke blot kontraktmisligholdelse.
- 03** Notering af licens i registre er en ren ordensforskrift; manglende notering har ingen indflydelse på licensaftalens gyldighed eller materielle indhold.
- 04** En licenstag kan efter patentloven § 43 ikke videreoverdrage sin ret til andre, medmindre andet er aftalt – modsat varemærkeretten, hvor spørgsmålet afgøres efter obligationsrettens almindelige regler.

- 05 Parternes faktisk praktiserede afregningsform kan fortrænge licensaftalens formelle dokumentationskrav, så rettighedshaveren ikke uden videre kan kræve øjeblikkelig omlægning til kontraktens ordlyd.
- 06 Ophævelse af en licensaftale kræver reel væsentlig misligholdelse; manglende royaltybetaling og licenstagernes uautoriserede registrering af de licenserede rettigheder i eget navn er kerneeksempler.
- 07 Uberettiget ophævelse af en licensaftale bringer ikke aftalen til ophør – den løber videre til udløbet af det aftalte opsigelsesvarsel, og royalty skal afregnes for hele perioden.
- 08 Den part, der selv har handlet illoyalt under forhandlingerne om afregning – fx ved at indgå en konkurrerende aftale med tredjemand – kan ikke ophæve over for medkontrahenten.
- 09 Ved formløse, løbende licens- og royaltysamarbejder er udgangspunktet opsigelighed med rimeligt varsel; den, der påberåber sig uigenkaldelighed eller en afvigende branchekutyme, bærer bevisbyrden.
- 10 Ophavsretslovens specialitetsprincip i § 53, stk. 3, indebærer, at en licens til udnyttelse på én bestemt måde ikke giver ret til udnyttelse på andre måder eller ved andre midler.
- 11 Når licensen ophører, ophører brugsretten automatisk – fortsat brug af mærket i skiltning, annoncer, fakturaer eller URL-adresser er en selvstændig krænkelse, selv om den tidligere licenstagere reelt er specialist i produktet.
- 12 Vederlag og erstatning efter licensophævelse fastsættes typisk skønsmæssigt med vægt på krænkerens omsætning, ond tro og rettighedshaverens passivitet, jf. varemærkeloven § 43; manglende dokumentation af tab fører ofte til beskedne beløb for markedsforstyrrelse.
- 13 Tvangslicens er et indgreb mod rettighedshaverens vilje og meddeles kun, hvor betydelige værdier står på spil, og kun til den, der forgæves har søgt aftalelicens på rimelige vilkår, jf. patentloven § 49.
- 14 Sø- og Handelsretten er eneste førsteinstans for tvangslicens efter patentloven, brugsmodelloven og topografiloven og fastsætter både omfang, vederlag og øvrige vilkår.
- 15 Licenstagernes overtrædelse af en softwarelicens' vilkår kvalificeres efter EU-Domstolens praksis som en immaterialretlig krænkelse omfattet af håndhævelsesdirektivet – uanset national sondring mellem kontrakt og delikt.
- 16 Royaltyklausuler, der udløser betaling uanset om den licenserede ydelse benyttes, kan udgøre en hardcore-begrænsning og være ugyldige efter TEUF art. 101, stk. 2, når aftalen er indgået mellem konkurrenter.

Lovgivers bevidste fravalg: licensaftalen som ureguleret kontrakttype

§ 1

Dansk immaterialret indeholder ikke almindelige regler om licensaftaler. Det er ikke en forglemmelse, men et bevidst valg. Da den nordiske patentlov blev fremsat i 1967, forklarede bemærkningerne til [patentloven § 43](#) – den eneste licensbestemmelse i loven – hvorfor:

Bestemmelsen, som svarer til § 38 i komiteernes udkast, indeholder en ny regel, som regulerer retten til at videreoverdrage licens på en patenteret opfindelse.

I overensstemmelse med den af komiteerne udtrykte opfattelse indeholder lovforslaget ikke almindelige regler til regulering af licensaftaler. Forholdene må anses for at være så uensartede, at der ikke kan gennemføres en mere generel ordning på området. Den af komiteerne foreslåede specielle bestemmelse om forbud mod videreoverdragelse af licens har ikke mødt indvendinger hos de interesserede erhvervsorganisationer.

Dette fravalg er styrende for hele retsområdet. Licensforholdet bedømmes derfor efter almindelig obligationsret – aftalefortolkning, loyalitetspligt, misligholdelseslæren og opsigelsesregler – suppleret af et fåtal af specialbestemmelser, som hver især kun løser et enkelt afgrænset spørgsmål.

De væsentligste specialbestemmelser er:

Bestemmelse	Hvad den regulerer
Patentloven § 43	Forbud mod videreoverdragelse af licens, medmindre andet er aftalt
Varemærkeloven § 38 b	Licensens art og omfang, håndhævelse mod licenstagere, notering
Ophavsretsloven § 53, stk. 3	Specialitetsprincippet – licens til én udnyttelsesmåde omfatter ikke andre
Patentloven §§ 45-50	Tvangslicens og Sø- og Handelsrettens kompetence

Patentlovens § 43 er kortfattet:

Har patenthaveren givet en anden ret til erhvervsmæssigt at udnytte opfindelsen (licens), kan licenshaveren ikke overdrage denne ret til andre, medmindre andet måtte være aftalt.

Bestemmelsen indeholder altså en deklaratorisk hovedregel om, at licensen er personlig. Bemærkelsesværdigt er, at varemærkeretten går den modsatte vej: den tilsvarende regel i den ældre varemærkelovs § 34, stk. 2, blev ikke videreført ved varemærkeloven af 1991, og forarbejderne til den daværende § 40 (forgænger for den nuværende § 38 b) anførte udtrykkeligt, at "spørgsmålet skal herefter afgøres efter obligationsrettens almindelige regler". Der er derfor ingen fælles immaterialretlig regel om sublicens – svaret afhænger af, hvilken rettighed licensen angår.

Denne retskildesituation forklarer, hvorfor praksis på området i så høj grad er kasuistisk, og hvorfor Sø- og Handelsretten i sine præmisser gennemgående griber til almindelige aftaleretlige begreber snarere end til immaterialretlige særregler.

LOV

[Ophavsretsloven § 53, stk. 3](#)

[Patentloven § 43](#)

[Varemærkeloven § 38b](#)

§ 2 Licensens art og rækkevidde – eksklusiv og simpel licens efter varemærkeloven § 38 b, stk. 1

Varemærkeloven § 38 b, stk. 1 fastlægger licensens mulige dimensioner:

Der kan gives licens til et varemærke for alle eller en del af de varer eller tjenesteydelser, for hvilke det er registreret, og for hele landet eller en del af dette. Licensen kan være en eksklusiv licens eller en simpel licens.

Bestemmelsen er en videreførelse af varemærkeloven af 1991 § 40, stk. 1, som ifølge forarbejderne "overfører uden ændringer direktivets artikel 8, stk. 1". Forarbejderne bemærkede samtidig, at gældende dansk praksis allerede var i overensstemmelse med reglen, men at "denne retstilstand fremgår kun indirekte af den gældende lovs § 34". Bestemmelsen kodificerede altså en allerede etableret retstilstand.

Licensen kan således afgrænses ad tre akser: **vareomfang** (alle eller nogle klasser), **territorium** (hele landet eller en del) og **art** (eksklusiv eller simpel). Hertil kommer i praksis en fjerde og femte akse, som ikke fremgår af stk. 1, men af stk. 2: **gyldighedsperiode** og **kvalitetskrav**.

Territorial afgrænsning er en klassisk kilde til tvist. I **H-0094-00** tog Sø- og Handelsretten stilling til den geografiske udstrækning af en eneret i en licensaftale om spil baseret på tv-formatet "Robinson Ekspeditionen" – sagen viser, at spørgsmålet om, hvor langt et licenseret territorium rækker, afgøres ved almindelig aftalefortolkning og ikke ved nogen immaterialretlig formodningsregel.

Tilsvarende angik **V-91-11** fortolkningen af en licensaftale vedrørende varemærket TIVOLI, og **V-72-16** angik en licensaftale om ure dekoreret med Bjørn Wiinblads tegninger, hvor spørgsmålet var aftalens fortsatte gyldighed efter kunstnerens død. I begge tilfælde var det aftalens egne ord og parternes forudsætninger – ikke lovens – der afgjorde rækkevidden.

For ophavsretlige licenser gælder desuden det lovfæstede specialitetsprincip i [ophavsretsloven § 53, stk. 3](#):

Har ophavsmanden overdraget en ret til at udnytte værket på en bestemt måde eller ved bestemte midler, giver overdragelsen ikke erhververen ret til at udnytte værket på andre måder eller ved andre midler.

Dette er en fortolkningsregel til fordel for ophavsmanden, som effektivt indsnævrer licensens rækkevidde, når aftalen er tavs. Bestemmelsen blev påberåbt i **V-46-14** om opsigelighed af licensaftaler til møbeldesign. Selve rettighedsoverdragelsens indhold og specialitetsprincipets nærmere rækkevidde behandles i praksisoversigten om [ophavsret](#).

LOV	Ophavsretsloven § 53, stk. 3	Varemærkeloven § 38b, stk. 1
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om licensaftale vedrørende ure dekoreret med Bjørn Wiinblads tegninger – Fortsat gyldighed af aftale efter kunstnerens død 31.08.2017 Sø- og Handelsretten · Ophavsret til møbeldesign: Opsigelighed af licensaftaler og vildledende markedsføring 08.05.2015 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten dom om fortolkning af licensaftale vedrørende varemærket TIVOLI 12.03.2014 Sø- og Handelsretten · Sag om fortolkning af licensaftale vedrørende spil baseret på TV-formatet "Robinson Ekspeditionen" - Geografisk udstrækning af eneret 23.05.2002	

§ 3 Det dobbelte håndhævelsesspor – varemærkeloven § 38 b, stk. 2

Den centrale nydannelse i licensretten er [varemærkeloven § 38 b, stk. 2](#), som giver rettighedshaveren adgang til at håndhæve selve eneretten mod sin egen kontraktpart:

Indehaveren af et varemærke kan gøre de rettigheder, der er knyttet hertil, gældende over for en licenstag, der overtræder en af bestemmelserne i licensaftalen med hensyn til

1. dens gyldighedsperiode,
2. den udformning, hvori varemærket må anvendes i henhold til registreringen,
3. arten af de varer eller tjenesteydelser, for hvilke licensen er indrømmet,
4. det område, inden for hvilket der må gøres brug af varemærket, eller
5. kvaliteten af de varer eller tjenesteydelser, som licenstageren har fremstillet eller præsteret.

Forarbejderne til forgængerbestemmelsen (varemærkeloven af 1991 § 40, stk. 3) understreger, at dette var en reel udvidelse af rettighedshaverens beføjelser:

Stk. 3 er en uændret overførsel af direktivets artikel 8, stk. 2. Bestemmelsen fastslår, at en mærkeindehaver, foruden de rettigheder, der følger af almindelige aftaleretlige principper, kan gøre varemærkeretten gældende i forbindelse med håndhævelse af sine rettigheder over for en licenstag. Dette er i visse henseender en nydannelse i forhold til hidtidig dansk ret.

Den praktiske betydning er betydelig. Rettighedshaveren står i disse fem tilfælde ikke blot med et krav om misligholdelsesbeføjelser efter kontrakten, men kan tillige gribe til hele det immaterialretlige beføjelsesapparat: forbud, tilintetgørelse, vederlag og erstatning efter [varemærkeloven § 43](#) samt de strafferetlige sanktioner. Opregningen i stk. 2 er udtømmende – brud på andre licensvilkår (fx betalingsvilkår, rapporteringspligt eller markedsføringsforpligtelser) håndhæves alene som kontraktbrud.

Det er værd at bemærke, at netop **gyldighedsperioden** (nr. 1) er medtaget. Det betyder, at fortsat brug efter licensens ophør ikke blot er kontraktbrud, men en varemærkekrænkelser – hvilket er baggrunden for den righoldige praksis om tidligere licens- og forhandleraftaler, der behandles nedenfor.

Den strafferetlige dimension ligger uden for det kontraktretlige spor, men afgrænsningen er relevant: efter [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om immaterielle rettigheder](#) påtales krænkelser af varemærkeretten som udgangspunkt af den forurettede selv, og offentlig påtale forudsætter enten at almene hensyn kræver det, jf. [retsplejelovent § 727, stk. 2](#), eller at krænkelser er forsætlig, sket under skærpende omstændigheder og begæres påtalt. En licenstvist forbliver derfor i praksis en civil sag.

LOV

[Retsplejelovent § 727, stk. 2](#)
[Varemærkeloven § 38b, stk. 2](#)
[Varemærkeloven § 43](#)

Notering af licens i registre – ordensforskrift uden materiel § 4 virkning

[Varemærkeloven § 38 b, stk. 3](#) bestemmer, at licensen på indehaverens eller licenstagers begæring skal noteres i varemærkeregisteret, og at det ligeledes noteres, når det senere godtgøres, at licensen er ophørt.

Det afgørende ved noteringsordningen er, hvad den **ikke** medfører. Forarbejderne til varemærkeloven af 1991 er utvetydige:

Der er, som i den gældende lov, ikke pligt til at anmelde licens. Bestemmelsen har således alene ordensmæssig karakter, og manglende notering har ingen indflydelse på licensaftalens gyldighed eller materielle indhold.

En ikke-noteret licens er altså fuldt gyldig og fuldt håndhævelig mellem parterne. Noteringen har alene informations- og publicitetsværdi.

De processuelle krav til notering fremgår af [bekendtgørelse om ansøgning og registrering m.v. af varemærker § 31](#), hvorefter begæringen skal ledsages af behørig dokumentation i form af enten licensaftalen eller et ekstrakt heraf, eller en erklæring fra licensgiver og licenstagere med oplysning om licensens genstand, omfang og parterne. Finder Patent- og Varemærkestyrelsen ikke betingelserne opfyldt, underrettes rekvirenten med frist til at udtale sig, og udebliver svaret, afslås begæringen.

Parallelle ordninger gælder på de øvrige rettighedsområder:

- **Patenter:** [patentloven § 44](#) foreskriver, at licens på begæring indføres i patentregistret, og at en registreret licens slettes, når det godtgøres, at den er ophørt. Reglen omfatter udtrykkeligt også tvangslicens. [Patentbekendtgørelsen § 47](#) opregner de forhold, der noteres i patentregistret, herunder "meddelelse om overdragelse, licens, pant, udlæg, konkurs eller tvangslicens i medfør af patentlovens § 44".
- **Brugsmodeller:** [bekendtgørelse om brugsmodelansøgnings og registrerede brugsmodellers behandling § 55](#), hvorefter noteringen indeholder navn og adresse på rettighedshaveren samt tidspunktet for licensens meddelelse, og hvor det på begæring tillige noteres, om brugsmodelindehaverens ret til at give yderligere licens er begrænset.
- **Design:** [bekendtgørelse om ansøgning og registrering af design § 16](#), hvorefter Patent- og Varemærkestyrelsen offentliggør "andre forhold af betydning for designretten, herunder oplysning om licens, pant, konkurs m.v."

At registreringsforhold ikke må forveksles med materielle rettigheder illustreres skarpt af

BS-36479/2020-SHR, hvor Sø- og Handelsretten fandt, at sagsøgeren ikke havde løftet bevisbyrden for at være indehaver af figurmærket, selv om Patent- og Varemærkestyrelsen efter anmodning havde noteret en overdragelse. Anmodningen var ugyldig, fordi det overdragende selskab var opløst efter konkurs, og noteringen var derfor uden retsvirkning. Registreringen skaber altså ikke ret.

Et beslægtet spørgsmål – sikkerhedsstillelse i royaltystrømmen – blev behandlet i **P-8-06** om gyldigheden af pantesikkerhed i royaltybetalinger uden effektiv rådgighedsberøvelse, jf. [konkursloven § 97](#).

LOV	Konkursloven § 97	Patentloven § 44	Varemærkeloven § 38b, stk. 3
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sag om varemærkekrænkelser og illoyal konkurrence - F.E.T. ApS mod Simon Konstantinovic, Lasse Torndyb Jensen og Filcon-dk ApS		11.02.2022
	Sø- og Handelsretten · Gyldigheden af pantesikkerhed i royaltybetalinger uden effektiv rådgighedsberøvelse		25.04.2007

§ 5 Royaltyens beregningsgrundlag – engrosomsætning, nettoomsætning og omgælsesværn

Royaltyens beregningsgrundlag er licensaftalens økonomiske kerne og den hyppigste tvistgenstand. Praksis viser tre tilbagevendende konstruktioner.

Procent af engrosomsætningen. I **V-14-13** om Margit Brandt-varemærket var royalty aftalt til 7 % af engrosomsætningen. Sagen angik både opgørelsen af royalty og berettigelsen af ophævelsen, og retten anvendte bl.a. [varemærkeloven § 43](#) om vederlag og erstatning samt principperne i [købeloven § 5](#). Valget af engrosleddet

som beregningsgrundlag er praktisk begrundet: det er licenstagernes egen fakturering, som er verificerbar, mens detaileddets omsætning ligger uden for licenstagernes bøger.

Procent af nettoomsætningen – og omgåelsesvænet. I **U-3-08** havde Pandora Production og Lise Aagaard Copenhagen aftalt royalty på 12,5 % af Pandoras samlede nettoomsætning af glasperler, *uanset om de var designet af Lise Aagaard eller andre*. Aftalen præciserede i pkt. 3.2, at "royalty beregnes af det fakturerede salg til distributører (internt salg skal svare til tredjeparts prissætning)". Klausulen om, at royalty påhvilede hele omsætningen uanset designer, var et bevidst omgåelsesvæn – licensgiver ville forhindre, at licenstageren blot skiftede designer og undgik royalty. Retten anerkendte det legitime hensyn, men fandt klausulen konkurrenceretligt ugyldig (se nedenfor om den konkurrenceretlige ramme). Sagen illustrerer, at omgåelsesvæn i royaltyklausuler har en konkurrenceretlig grænse.

Sagen viser tillige, hvordan beregningsgrundlaget kan ændres undervejs: ved tillæg af 31. januar 2006 blev den procentuelle royalty erstattet af et fast beløb pr. glasperle (USD 0,50, senere USD 0,56), indeksreguleret efter det EU-harmoniserede forbrugerprisindeks for smykker og ure.

Procent af det fakturerede salg. I **V 106/05** var royalty i en tidsbegrænset samarbejdsaftale om møbel-design aftalt til 5 % af det fakturerede salg. Sagen – der behandles nærmere nedenfor – viser, hvordan afregningsdokumentationen, ikke satsen, blev det springende punkt.

Royalty kan også være aftalt som en ren betalingsforpligtelse i et kontraktkompleks uden immaterialretlig tvist. I byretssagen **BS-939/2020-KBH** krævede et amerikansk selskab betaling af 210.925 USD i honorar, royalties og udgifter efter tre kontrakter om opførelse af teaterværker. Byretten gav sagsøgeren fuldt medhold og lagde vægt på kontraktens indhold sammenholdt med parternes efterfølgende e-mailkorrespondance, hvori afviklingen af betalingen var blevet drøftet. Sagsøgtes indsigelser om modkrav, forældelse og passivitet var udokumenterede:

Efter indholdet af kontrakterne mellem parterne og deres efterfølgende e-mailkorrespondance, hvori parterne drøfter afviklingen af betaling af Sagsøger Ltd.s krav, og idet Unlimited Performing Arts ApS ikke har godtgjort, at Unlimited Performing Arts ApS har et modkrav, der overstiger Sagsøger Ltd.s krav og har ikke underbygget, at Sagsøger Ltd.s krav skulle været fortabt ved forældelse, passivitet og manglende reklamation, finder retten det godtgjort, at Sagsøger Ltd. har krav på det i påstanden anførte beløb.

Mønsteret er, at en anerkendelse af gælden i korrespondancen er tungtvejende bevis, og at indsigelser om forældelse og passivitet skal underbygges konkret.

Den skatteretlige prøvelse af, om royaltysatsen mellem koncernforbundne parter er armslængdekonform, ligger uden for denne oversigt og behandles under [transfer-pricing](#).

LOV

KøbeLoven § 5

VaremærkeLoven § 43

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Tvist om ophævelse af licensaftale vedrørende Margit Brandt-varemærket og opgørelse af royalty 05.12.2014

Sø- og Handelsretten · Sag om royaltyaftale og konkurrencebegrænsning vedrørende glasperler 29.04.2010

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ophævelse af royaltyaftale vedrørende møbel-design 06.12.2007

Byretten · Sag om manglende betaling af honorar, royalties og udgifter ved opsætning af teaterforestillinger 28.09.2021

Afregning og dokumentation – når parternes praksis fortrænger kontraktens ordlyd

§ 6

Det mest markante mønster i dansk licenspraksis er, at **parternes faktisk praktiserede afregningsform kan fortrænge licensaftalens formelle dokumentationskrav**. Ledeafgørelsen er **V 106/05** (Gøttler mod Effect Furniture International).

Parterne havde i 2001 indgået en skriftlig, tidsubegrænset royaltyaftale om møbelserierne Bilbao, Barcelona, Madrid og Valencia. Aftalens punkt 9 fastsatte royalty til 5 % af det fakturerede salg, og punkt 10 forpligtede producenten til inden seks måneder efter regnskabsårets udløb at sende en oversigt over og dokumentation for beregningsgrundlaget, **attesteret af en statsautoriseret eller registreret revisor**, med adgang til ophævelse efter påkrav.

I praksis blev der aldrig afregnet sådan. Både før og efter aftalens indgåelse afregnede parterne kvartalsvis ved, at producenten udleverede lister med datoer, salgsbeløb og produkt – men uden kunders navne og uden revisorattestation. Først i februar 2005 krævede designeren afregning i overensstemmelse med punkt 10 og ophævede aftalen i april 2005, da kravet ikke blev opfyldt.

Sø- og Handelsretten fandt ophævelsen uberettiget. Retten lagde afgørende vægt på den etablerede praksis:

Det lægges i den forbindelse særlig til grund, at parterne under det hidtidige samarbejde havde afregnet royalty ved, at der kvartalsvis blev udbetalt royalty, idet EFI gav Morten Gøttler lister med datoer, salgsbeløb og produkt, men uden angivelse af købernes navne og uden revisorattestation.

Den sagkyndige dommer bemærkede, at den hidtidige afregningsmetode var **sædvanlig i branchen**, hvor der er et tæt tillidsforhold. Retten fandt endvidere, at aftalens bestemmelser om afregningsdokumentation ikke havde været genstand for særskilt forhandling, at producentens direktør ikke var opmærksom herpå, og at praksis uændret var fortsat efter kontraktindgåelsen. Designeren var derfor ikke berettiget til at kræve en øjeblikkelig omlægning.

Dertil kom, at afregningerne materielt havde været korrekte:

Det bemærkes herved, at det efter revisorens erklæring og alt, hvad der er fremkommet under sagen, må lægges til grund, at EFI's afregninger til Morten Gøttler har været fuldt ud korrekte, idet der dog i realiteten var udbetalt ca. 1.646 kr. for meget i royalty til Morten Gøttler for 2003.

Afgørelsen etablerer tre retningslinjer:

- **Ordlyd er ikke nok.** En kontraktbestemmelse om afregningsform, der aldrig har været efterlevet og aldrig var særskilt forhandlet, kan ikke pludselig aktiveres som ophævelsesgrundlag.
- **Omlægning kræver rimeligt varsel.** Rettighedshaveren kan efter omstændighederne kræve overgang til kontraktens ordning, men ikke øjeblikkeligt og ikke med ophævelse som umiddelbar sanktion.
- **Materiel korrekthed vejer tungt.** Når royaltyen faktisk er betalt korrekt, er en formel dokumentationsmangel ikke væsentlig misligholdelse.

Omvendt viser sagen også, at rettighedshaveren har krav på et reelt grundlag: kravet om revisorattestation og fuld åbenhed om kundenavne er et legitimt kontraktvilkår, som blot skal håndhæves loyalt og med varsel.

Ophævelse ved væsentlig misligholdelse – manglende royaltybetaling og illoyal rettighedsregistrering

Ophævelse af en licensaftale følger den almindelige misligholdelseslære: der kræves **væsentlig** misligholdelse, og ophævelsen skal normalt varsles ved påkrav.

De to klassiske ophævelsesgrunde i licensforhold er manglende royaltybetaling og licenstagernes illoyale tilegnelse af de licenserede rettigheder. Begge forelå i sagskomplekset **BS-28714/2020-SHR** mellem J.J. Jacobsen L.P. og A.H. Riise Spirits ApS, hvor Sø- og Handelsretten den 18. juni 2024 tog stilling til varemærkerettigheder, licensaftale og EU-varemærker med anvendelse af [varemærkeloven § 43](#), [markedsføringsloven § 3](#) og forældelseslovens §§ 3 og 20. I den parallelle afgørelse af 25. juni 2024 (**BS-28714/2020-SHR**) afgjorde retten rettighederne til EU-varemærker, domænenavne og selskabsnavne efter ophævelsen af licensaftalen, med anvendelse af [varemærkeloven § 43](#) og [§ 43 a](#).

Sagskomplekset illustrerer det centrale i licenstagernes loyalitetspligt: den licenstag, der under licensforholdet **registrerer de licenserede rettigheder i sit eget navn** – som varemærker, domænenavne eller selskabsnavne – misligholder ikke blot betalingsvilkåret, men undergraver selve licensgiverens rettighedsposition. Retsvirkningen af ophævelsen bliver derfor ikke kun ophør af brugsretten, men en tilbageføring af de tilegnede registreringer.

At ophævelse i det hele taget kan være berettiget ved misligholdelse af et samarbejde om immaterielle rettigheder, bekræftes af en række afgørelser:

Sag	Aftaletype	Udfald
H-144-99	Samarbejdsaftale om brilledegn	Berettigelsen af ophævelse prøvet
H-0112-99	Designaftale om køkkenartikler	Ophævelse og ophavsretskrænkelser
V-27-06	Samarbejdsaftale om designproduktet GripAlign	Ophævelse og ejendomsret til produktionsværktøj
BS-25746/2018-SHR	Aftale om møbeldesigns	Designrettigheder og kontraktbrud
BS-8688/2022-SHR	Samarbejdsaftale	Berettiget ophævelse grundet misligholdelse

En central begrænsning gælder dog: **den, der selv har handlet illoyalt, kan ikke ophæve**. Dette er den anden – og for udfaldet afgørende – del af **V 106/05**. Mens designeren forhandlede med producenten om afregningsdokumentationen, havde han allerede indgået en aftale med en konkurrerende møbelfabrik om verdensomspændende produktions- og salgsret til de samme møbler. Retten lagde dette til grund, bl.a. fordi designeren ikke efterkom opfordringer til at fremlægge kontrakten:

Retten lægger på baggrund af vidnerne Leif Sundberg og Aage Voigts samstemmende forklaringer, sammenholdt med Morten Gøtters manglende efterkommelse af EFI's processuelle opfordringer til at fremlægge nærmere oplysninger herom, herunder den pågældende kontrakt, til grund, at Morten Gøttler på det tidspunkt i februar-marts 2005, hvor han første gang rejste spørgsmål om dokumentationen for afregningen af royalty, allerede havde indgået aftale med Bernstorffsminde Møbelfabrik om, at denne møbelfabrik fik ret til at sælge og producere Morten Gøtters møbler worldwide.

Konklusionen blev, at producenten ikke havde misligholdt væsentligt, og at frifindelsespåstanden derfor blev taget til følge. Retten anvendte dermed en gensidig loyalitetsbetragtning: den, der rejser en formel indsigelse som forberedelse til et allerede besluttet brud, misbruger misligholdelsesbeføjelsen.

Samme mønster ses i **H-52-04**, hvor Chr. Hansen A/S opsigde en licensaftale og opgav patentsagsbehandling under henvisning til en kontraktbestemmelse om "sunde forretningsmæssige hensyn". Retten fandt, at vurderingen i alt væsentligt hvilede på et grundlag, der forelå allerede ved sublicensaftalens indgåelse:

Ved under disse omstændigheder at bringe bestemmelsen i licensaftalens § 10, stk. 1, i anvendelse uden dokumentation for at det forelå nye omstændigheder der sandsynliggjorde at der forelå de anførte sunde forretningsmæssige hensyn der måtte føre til beslutningen, har Chr. Hansen tilsidesat bestemmelsen i § 10, stk. 1, og ved at disponere uden forudgående forhandling med Biotevi tillige tilsidesat rimelige hensyn til medkontrahenten, Biotevis, interesser.

Afgørelsen fastslår to ting: at en skønspregt exit-klausul kun kan aktiveres på grundlag af **nye** omstændigheder, og at licensgiveren har en loyalitetspligt til at forhandle med medkontrahenten, før licensgrundlaget fjernes. Retten frifandt derimod Chr. Hansen for påstanden om, at der bestod en pligt til at tilbyde sublicenstageren at overtage sagsbehandlingen – den pågældende bestemmelse var fakultativ.

LOV

[Markedsføringsloven § 3](#)
[Varemærkeloven § 43](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Afgørelse om rettigheder til EU-varemærker, domænenavne og selskabsnavne efter ophævelse af licensaftale	25.06.2024
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Tvist om varemærkerettigheder, licensaftale og EU-varemærker – J.J. Jacobsen L.P. mod A.H. Riise Spirits ApS	18.06.2024
Sø- og Handelsretten · Berettiget ophævelse af samarbejdsaftale grundet misligholdelse og erstatningskrav	06.02.2024
Sø- og Handelsretten · Sag om designrettigheder og kontraktbrud vedrørende møbeldesigns	25.11.2019
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ophævelse af royaltyaftale vedrørende møbeldesign	06.12.2007
Sø- og Handelsretten · Dom vedrørende ejendomsret til produktionsværktøj og ophævelse af samarbejdsaftale om designproduktet GripAlign	03.05.2007
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Opsigelse af licensaftale og ansvarspådragende adfærd over for sublicenstager	09.01.2006
Sø- og Handelsretten · Sag om misligholdelse af samarbejdsaftale vedrørende brilledegn og berettigelsen af ophævelse	17.01.2003
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ophævelse af designaftale og krænkelse af ophavsret til køkkenartikler	31.07.2001

§ 8 Uberettiget ophævelse – aftalen løber til opsigelsesvarslets udløb

Retsvirkningen af en **uberrettiget** ophævelse er praktisk vigtig og følger et fast mønster: ophævelsen bringer ikke aftalen til ophør. Aftalen løber videre – typisk til udløbet af det aftalte opsigelsesvarsel – og royalty skal afregnes for hele denne periode.

Dette er udfaldet i **V-14-13** om Margit Brandt-varemærket, hvor den uberettigede ophævelse af licensaftalen med den aftalte royalty på 7 % af engrosomsætningen medførte, at kontrakten løb videre til opsigelsesvarslet, med tilsvarende afregningspligt.

Mekanikken illustreres tydeligt af **V-43-17** (Samsøe & Samsøe mod REPUBLIQ), som ganske vist angik en avancegarantiaftale og ikke en licensaftale, men hvor retten anvender samme systematik. Retten fandt, at leverandøren *var* berettiget til at opsige på grund af modpartens illoyale lancering af en konkurrerende, nærgående taskeserie i strid med [markedsføringsloven § 3](#). Opsigelsen aktiverede aftalens pkt. 8, hvorefter allerede indgåede ordrer automatisk annulleredes, og leverandøren blev frifundet for erstatningskravet på 311.487 kr. Men – og dette er pointen – **aftalen løb videre i opsigelsesperioden**:

Da avancegarantiaftalen fortsat var gældende i opsigelsesperioden, og da REPUBLIQ ikke forholdt sig til Samsøe & Samsøes forespørgsel om at få returneret den resterende del af de allerede leverede varer eller selv tog initiativ til at få disse retur i overensstemmelse med aftalens pkt. 8, er Samsøe & Samsøe berettiget til bruttoavancegaranti for 2. halvår 2016 og 1. halvår 2017.

Leverandøren skulle derfor betale 192.132,97 kr. i avancegaranti for hele opsigelsesperioden. Selv en **berettiget** opsigelse ophæver altså ikke de løbende ydelsesforpligtelser i varselsperioden.

Overført på licensforhold betyder dette:

- Den licensgiver, der uberettiget ophæver, skal fortsat respektere licenstagernes brugsret indtil varselsperiodens udløb – og fortsat brug i den periode er ikke en krænkelse efter [varemærkeloven § 38 b, stk. 2, nr. 1](#).
- Den licenstag, der uberettiget ophæver, skal fortsat afregne royalty for varselsperioden.
- Den part, der ophæver berettiget, kan aktivere aftalens egne ophørsvirkninger, men bliver ikke fri for de forpligtelser, aftalen pålægger i varselsperioden.

Parallelt hertil viser **BS-7082/2022-SHR** (Nanutech Srl mod UVD Robots ApS), hvordan tab efter misligholdelse af en eksklusivitetsbestemmelse opgøres. Retten fandt, at producentens deltagelse i et EU-udbud, hvorefter EU-Kommissionen donerede robotter direkte til hospitaler i eneforhandlerens område, udgjorde væsentlig misligholdelse:

Retten har herved lagt vægt på, at EU-udbuddet omfattede levering af robotter til EU-medlemslandene, og at der for Nanutech ikke var nogen realitetsforskel på, om UVD Robots solgte robotter til EU-Kommissionen, som herefter donerede dem til hospitaler i Italien, eller om UVD Robots havde solgt robotter direkte til italienske hospitaler. I begge tilfælde fjernes Nanutech fra salgskæden, hvilket strider imod eksklusivitetsbestemmelsen.

Afgørende for udmålingen var, at retten afviste sagsøgerens egen dækningsbidragsberegning og i stedet **lagde aftalens egen prisliste til grund** (18.000 EUR pr. enhed frem for påståede 47.000 EUR). Erstatningen blev 458.500 EUR. Lærdommen for licensforhold er, at aftalens egne økonomiske parametre er det naturlige udgangspunkt for tabsopgørelsen – den part, der vil hæve grundlaget, skal dokumentere det.

LOV	Markedsføringsloven § 3	Varemærkeloven § 38b, stk. 2	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter deltagelse i EU-udbud		29.12.2023
	Sø- og Handelsretten · Disloyal adfærd ved lancering af konkurrerende taskesamling i fælles butikskoncept		28.08.2018
	Sø- og Handelsretten · Tvist om ophævelse af licensaftale vedrørende Margit Brandt-varemærket og opgørelse af royalty		05.12.2014

§ 9 Opsigelighed og uigenkaldelighed af formløse licenssamarbejder

En stor del af de danske licensforhold er ikke skriftligt reguleret, men er vokset frem som løbende royaltysamarbejder mellem en designer/opfinder og en producent. Spørgsmålet bliver da, om samarbejdet kan opsiges – og med hvilket varsel.

Hovedafgørelsen er **V-46-14** om ophavsret til møbeldesign, hvor Sø- og Handelsretten tog stilling til opsigeligheden af licensaftaler og til vildledende markedsføring, med anvendelse af [ophavsretsloven § 1, § 2, § 53, stk. 3, § 83, stk. 1](#) og [§ 84 a](#) samt [markedsføringsloven § 3](#) og § 20, stk. 1. Sagen blev afgjort med **dissens** – et signal om, at grænsen mellem opsigelighed og uigenkaldelighed ved formløse licenssamarbejder er reelt omtvistet.

Den påberåbte **branchekutyme** er her et centralt element. Praksis viser, at bevisbyrden for en kutyme, der fraviger udgangspunktet om opsigelighed, er reel og sjældent løftes. **H-23-02** illustrerer standarden med eksemplarisk klarhed. Sagen angik ganske vist en salgskommissionsaftale, men rettens metode er direkte overførbart:

Sagsøger har derfor ikke godtgjort, at der var aftalt et opsigelsesvarsel. Sagsøger har heller ikke under sagen dokumenteret, hvad der er sædvanligt opsigelsesvarsel inden for branchen. Retten finder ikke ud fra rimelighedsbetragtninger eller andet at have grundlag for at statuere et længere opsigelsesvarsel for parternes samarbejde end de tre måneder, som sagsøgte opsagde samarbejdet med.

Retten hæftede sig endvidere ved, at sagsøgeren **selv** havde været i tvivl om varslets længde – han havde efter opsigelsen successivt påberåbt sig seks måneder, uopsigelighed til årets udgang og "mindst 9-12 måneder" som branchekutyme. Denne inkonsistens blev tillagt selvstændig bevismæssig vægt:

Dette tyder på, at sagsøger selv har været i tvivl om, hvad grundlaget for parternes samarbejde var.

Mønsteret er dermed:

- **Udgangspunktet er opsigelighed** med rimeligt varsel, når intet andet er aftalt.
- Den, der påberåber sig **uigenkaldelighed eller et langt varsel**, må dokumentere enten en aftale eller en konkret branchekutyme – generelle påstande er ikke nok.
- Partens **egen skiftende opfattelse** af varslet efter opsigelsen tæller imod ham.

Modsat kan uopsigelighed naturligvis aftales udtrykkeligt, og gør det ofte i skriftlige licensaftaler. I **U-3-08** var royaltyaftalen mellem Pandora og Lise Aagaard Copenhagen "uopsigelig for begge parter i tyve (20) år, hvorefter aftalen kan opsiges af hver af parterne med fem (5) års varsel til udløbet af et kalenderår". I **H-52-04** var sublicensaftalen "uopsigelig indtil det enkelte patents udløb". Sådanne klausuler respekteres – men de forhindrer ikke, at en part kan **ophæve** ved væsentlig misligholdelse, og de forhindrer heller ikke, at aftalen prøves konkurrenceretligt eller efter [aftaleloven § 36](#).

At § 36 dog ikke er nogen let vej ud, viser netop **U-3-08**: retten afviste at regulere aftalen efter aftalelovens § 36 til kompensation for det bortfaldne konkurrencestridige vilkår og bemærkede, at

LAC, som udfærdigede aftalen, og som var bistået af advokat, findes ikke at have krav på, at aftalen ændres for at kompensere for bortfaldet af et ulovligt vilkår.

Koncipistrisikoen slår altså igennem: den professionelle part, der selv har udformet licensaftalen med advokatbistand, får ikke aftalen repareret, når et af dens vilkår viser sig ulovligt.

LOV	Aftaleloven § 36	Markedsføringsloven § 3	Ophavsretsloven § 53, stk. 3	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Ophavsret til møbeldesign: Opsigelighed af licensaftaler og vildledende markedsføring Sø- og Handelsretten · Sag om royaltyaftale og konkurrencebegrænsning vedrørende glasperler Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Opsigelse af licensaftale og ansvarspådragende adfærd over for sublicenstager			08.05.2015 29.04.2010 09.01.2006

§ 10 Licensforholdets ophør – hvad må den tidligere licenstager?

Når licensen ophører, ophører brugsretten. Fordi gyldighedsperioden er nævnt i [varemærkeloven § 38 b, stk. 2, nr. 1](#), er fortsat brug ikke blot kontraktbrud, men en krænkelse af selve varemærkeretten. Praksis er righoldig og konsekvent.

V-55-04 (Toyota Danmark mod Horskjær Automobiler) er den principielle afgørelse. Efter 21 års autoriseret forhandlerskab ophørte samarbejdet, men den tidligere forhandler fortsatte med skiltning som "Deres lokale Toyota specialist", annoncer om "Silkeborgs lokale Toyota værksted", originale Toyota-fakturaer og -kuverter samt Toyota-mærket på hjemmeside og sandwichskilt. Retten fandt krænkelse:

Varemærket Toyota anvendes i Horskjær Automobilers markedsføring på en måde, som kan give indtryk af, at der består en erhvervsmæssig forbindelse mellem forhandleren og varemærkeindehaveren, nemlig at Horskjær Automobiler tilhører Toyotas forhandlerorganisation.

Retten afgrænsede samtidig det tilladte med henvisning til EU-Domstolens BMW-dom (C-63/97):

Horskjær Automobiler anvender således ikke Toyota-navnet blot for at oplyse, at man forhandler brugte Toyota-biler eller reparerer biler af mærket Toyota, hvilket Horskjær Automobiler ville være berettiget til, jf. BMW-dommen, sag C 63/97.

Grænsen går altså mellem **loyal oplysning om reference** ("vi reparerer Toyota-biler") og **kendetegnmæssig brug**, der antyder fortsat organisatorisk tilknytning. Vederlaget blev fastsat til 30.000 kr.

V-0014-99 (MAGNA) nuancerer billedet på to punkter. For det første fandt retten, at brug af mærket i en **URL-adresse** var erhvervsmæssig brug og dermed en selvstændig krænkelse efter [varemærkeloven § 4](#):

... brugen af ordet MAGNA i den forbindelse er sket erhvervsmæssigt, og da der hverken i forbindelse med fagedforbudet eller forliget er taget stilling til dette forhold, må det fastslås, at denne brug indebærer en selvstændig krænkelse af Morgans og Magnas ret til varemærket MAGNA, jf. varemærkelovens § 4.

For det andet – og processuelt vigtigt – blev rettighedshaveren afskåret fra at kræve erstatning for de krænkelse, der lå før et tidligere fagedforbud og et efterfølgende forlig, fordi der **ikke var taget forbehold** for erstatning:

Morgan og Magna er derfor afskåret fra nu at rejse krav om erstatning for krænkelse af varemærket, som er sket før nedlæggelsen af fagedforbudet den 17. september 1998.

Dette er en central advarsel til rettighedshavere: afslutter man en fogedsag eller indgår forlig om licensophøret uden udtrykkeligt forbehold for erstatning, prækluderes kravet. Uanset krænkelsen ved URL-brugen blev sagsøgerne desuden frifundet for erstatning, fordi tabet ikke var dokumenteret.

V-30-02 (BRUGSEN) viser samme princip i en foreningsretlig indpakning: otte brugsforeninger, der udmeldte sig af FDB, måtte ikke fortsætte med at bruge ordmærket BRUGSEN, selv om indarbejdelsen var sket i samvirke mellem FDB og medlemsforeningerne, og selv om hverken vedtægter eller kædekontrakter havde taget udtrykkelig stilling til spørgsmålet:

Retten til at benytte de varemærker, som FDB har registreret i medlemmernes interesse, ophører naturligt ved en brugsforenings udmeldelse af FDB, uanset at der ikke var taget udtrykkelig stilling hertil i vedtægter og kontrakter.

Brugsretten er altså **accessorisk** til tilknytningsforholdet og bortfalder med det – også uden udtrykkelig aftalebestemmelse.

En særlig kategori er krænkelse af en **eksklusiv licens før licensens udløb**. Det var problemstillingen i **BS-11241/2020-SHR** om krænkelse af licensrettigheder og markedsføringsloven vedrørende Klarborg-værker, hvor retten anvendte [markedsføringsloven § 3, stk. 1](#) og [§ 24, stk. 3](#) samt [retsplejeloven § 313, stk. 1](#). Sagen viser, at den eksklusive licenstag har en beskyttelsesværdig position ikke blot mod licensgiveren, men også mod tredjemands markedsforstyrrende adfærd i licensperioden.

Endelig kan licensaftalen selv være ugyldig. I **BS-33816/2024-OLR** frifandt Østre Landsret en appellant i en varemærkesag, fordi licensaftalen var ugyldig efter [Danske Lov 5-1-2](#), da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndighederne. En licensaftale, der er konstrueret som et proforma-arrangement, kan altså ikke danne grundlag for hverken royaltykrav eller håndhævelse.

LOV	Markedsføringsloven § 3, stk. 1	Varemærkeloven § 4	Varemærkeloven § 38b, stk. 2
PRAKSIS	Landsretten · Østre Landsret frifinder Appellant ApS i varemærkesag – licensaftale ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndigheder Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelse af licensrettigheder og markedsføringsloven vedrørende Klarborg-værker Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse ved brug af TOYOTA-varemærke efter ophør af forhandleraftale Sø- og Handelsretten · Brugsforeningers ret til at anvende BRUGSEN-varemærket efter udmeldelse af FDB Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse og parallelimport – Brug af MAGNA-mærket efter forhandleraftales ophør		
	18.09.2025 30.06.2022 07.07.2005 19.12.2003 21.11.2000		

Vederlag og erstatning efter licensophævelse – det skønsmæssige udgangspunkt

§ 11

Efter licensophævelse eller uberettiget brug er hjemlen [varemærkeloven § 43](#):

Stk. 1. Den, som forsætligt eller uagtsomt krænker en andens varemærkeret, skal betale

- 1. et rimeligt vederlag til den forurettede for udnyttelsen og*
- 2. en erstatning til den forurettede for den yderligere skade, som overtrædelsen har medført.*

Stk. 2. Ved fastsættelse af erstatning efter stk. 1, nr. 2, skal der tages hensyn til bl.a. den forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste.

Stk. 3. I sager, der omfattes af stk. 1, kan der derudover fastsættes en godtgørelse til den forurettede for ikkeøkonomisk skade.

Bestemmelsen gennemfører [håndhævelsesdirektivets artikel 13](#), som pålægger medlemsstaterne at sikre erstatning, der står i rimeligt forhold til tabet, og som i [stk. 1, litra b](#) tillader, at erstatningen alternativt fastsættes til et fast beløb på grundlag af elementer, der som minimum svarer til "størrelsen af de gebyrer eller afgifter, som den krænkende part skulle have betalt, hvis han havde anmodet om tilladelse til at anvende den pågældende intellektuelle ejendomsrettighed". Denne hypotetiske licensafgift er netop det naturlige mål i licenssager – royaltysatsen er allerede kendt.

Praksis viser ikke desto mindre et gennemgående mønster af **beskedne, skønsmæssigt fastsatte beløb**, når tabet ikke dokumenteres:

Sag	Situation	Tilkendt
V-55-04	Fortsat Toyota-brug efter forhandleraftalens ophør	30.000 kr. i vederlag
V-92-14	Krænkelse af Mega Mussel ved begrænset dansk salg	20.000 kr. i vederlag/erstatning
BS-36479/2020-SHR	Illoyal kundekapring under ansættelse	75.000 kr. for markedsforstyrrelse
V-0014-99	Ubertrettiget brug af MAGNA i URL	0 kr. – tab ikke dokumenteret

De præmisser, der bærer skønnet, er lærerige. I **V-92-14** (Royal Copenhagen mod Porsgrund) bemærkede retten, at der ikke var dokumentation for afsætningstab eller markedsforstyrrelse, og at krænkerens aktivitet i Danmark havde været begrænset og ophørt efter kort tid – vederlaget blev derefter 20.000 kr. I **BS-36479/2020-SHR** formulerede retten metoden eksplicit:

F.E.T. ApS har dog på det foreliggende grundlag hverken dokumenteret eller sandsynliggjort, at F.E.T. ApS på denne baggrund har lidt et egentligt økonomisk tab. Retten finder det dog på baggrund af de foreliggende oplysninger ubetænkeligt at lægge til grund, at de foreliggende handlinger må have pådraget F.E.T. ApS en vis form for markedsforstyrrelse. Godtgørelsen for denne markedsforstyrrelse må retten på baggrund af de meget sparsomme oplysninger, der er fremlagt herom fra F.E.T. ApS, fastsætte skønsmæssigt til 75.000 kr.

De faktorer, der styrer skønnet, kan sammenfattes:

- **Krænkerens omsætning** i den relevante periode og på det relevante marked.
- **Ond tro** – hvorvidt den tidligere licenstag vidste eller burde vide, at brugsretten var ophørt. Dette er sjældent tvivlsomt i licensforhold, hvilket taler for et højere niveau end i almindelige krænkelssager.
- **Rettighedshaverens passivitet**. I **V-92-14** påberåbte krænkeren sig sameksistens på det norske marked og manglende retsforfølgning dér, men retten fandt, at dette hverken kunne medføre, at produkterne ikke ansås for forvekslelige, eller at der var indtrådt rettighedsfortabelse for Danmark. Passivitet på ét marked smitter altså ikke automatisk af på et andet.
- **Dokumentationsniveauet**. Manglende dokumentation fører ikke til frifindelse, hvis en vis markedsforstyrrelse må antages – men den fører til et lavt beløb.

Forældelse er en reel begrænsning. I **BS-28714/2020-SHR** anvendte retten [forældelsesloven § 3](#) og [§ 20](#), og i **BS-10389/2024-OLR** (Kokkedal Slot) blev [forældelsesloven § 3, stk. 1](#) og [§ 21, stk. 1](#) anvendt sammen med varemærkelovens regler, hvorved landsretten ophævede registreringen og frifandt for et millionkrav. Løbende royaltykrav forældes særskilt for hver termin, hvilket i praksis begrænser efterbetalingskrav i langvarige licensforhold.

Den bredere praksis om udmåling af vederlag og erstatning i IP-krænkelssager generelt behandles i praksisoversigten om [immaterialret ved Sø- og Handelsretten](#).

LOV	Forældelsesloven § 3, stk. 1	Varemærkeloven § 43, stk. 1-3	
PRAKSIS	Landsretten · Strid om varemærket "Kokkedal Slot": Østre Landsret ophæver registrering og frifinder hotel i Hørsholm for millionkrav Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Tvist om varemærkerettigheder, licensaftale og EU-varemærker – J.J. Jacobsen L.P. mod A.H. Riise Spirits ApS Sø- og Handelsretten · Sag om varemærkekrænkelse og illoyal konkurrence - F.E.T. ApS mod Simon Konstantinovic, Lasse Torndyb Jensen og Filcon-dk ApS Sø- og Handelsretten · Dom om krænkelse af Royal Copenhagens Mega Mussel-stel ved salg af Porsgrunds MaxiStrå Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse ved brug af TOYOTA-varemærke efter ophør af forhandleraftale Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse og parallelimport – Brug af MAGNA-mærket efter forhandleraftales ophør		08.01.2025 18.06.2024 11.02.2022 05.09.2016 07.07.2005 21.11.2000

§ 12 Tvangslicens – Sø- og Handelsretten som eneste førsteinstans

Tvangslicens er licensrettens modpol: hvor den frivillige licens hviler på aftale, er tvangslicensen et indgreb mod rettighedshaverens vilje. Betænkning nr. 417/1966 om mønstre formulerede karakteristikken præcist:

Ved tvangslicens forstås en af en domstol (sø- og handelsretten i København) efter særligt søgsmål given tilladelse til mod rimeligt vederlag at udnytte et mønster, hvortil en anden har mønsterretten. Tvangslicensen adskiller sig således fra den frivillige licens ved at være et mod mønsterhaverens vilje foretaget indgreb i mønsterretten - ganske vist mod særligt vederlag - og denne karakter af indgreb må medføre, at tvangslicens kun må meddeles, hvor betydelige værdier står på spil for den pågældende og for samfundet.

Se [betænkning nr. 417/1966, s. 133](#).

Hjemlerne. Tvangslicens findes spredt over fem love:

Bestemmelse	Tvangslicensgrundlag
Patentloven § 45	Manglende udøvelse i rimeligt omfang efter 3 år fra meddelelse/4 år fra ansøgning
Patentloven § 46	Afhængighedspatent – vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning
Patentloven § 46 a	Plantenyhed, der ikke kan udnyttes uden at krænke ældre patent
Brugsmodelloven §§ 42-46	Tilsvarende for brugsmodeller
Plantenyhedsloven § 20	Patenthavers krydslicens til beskyttet plantenyhed

Topografiloven § 13

Halvlederprodukt ikke udbudt i rimeligt omfang trods tilbud om passende vederlag

Patentloven § 46 er kernen i afhængighedstilfældene:

Indehaveren af et patent på en opfindelse, hvis udnyttelse er afhængig af et patent eller en registreret brugsmodel, der tilhører en anden, kan opnå tvangslicens til udnyttelse af den ved det sidstnævnte patent beskyttede opfindelse eller den ved brugsmodelregistreringen beskyttede frembringelse, hvis den førstnævnte opfindelse udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning.

Bestemmelsens stk. 2 sikrer **gensidighed**: indehaveren af det patent, hvortil der er meddelt tvangslicens, skal på rimelige vilkår kunne opnå tvangslicens til den anden opfindelse.

Subsidiaritetsbetingelsen. **Patentloven § 49** er den vigtigste begrænsning og forbinder tvangslicensen med aftalelicensen:

Tvangslicens må kun meddeles den, som ikke ved aftale har kunnet opnå licens på rimelige vilkår, og som kan antages at være i stand til at udnytte opfindelsen på rimelig og forsvarlig måde og i overensstemmelse med licensen.

Tvangslicens er ikke til hinder for, at patenthaveren selv udnytter opfindelsen eller meddeler licens til andre.

Tvangslicensen er dermed **aldrig eksklusiv** og forudsætter, at ansøgeren forgæves har søgt en frivillig licens. Stk. 3 begrænser overdragelighed: tvangslicens kan kun overgå til andre sammen med den virksomhed, hvori den udnyttes, og for afhængighedslicenser efter § 46, stk. 1, tillige kun sammen med det afhængige patent. Stk. 4 indeholder en særregel for halvlederteknologi, hvor tvangslicens kun kan meddeles "til offentlig ikkekommerciel udnyttelse eller for at bringe en konkurrencebegrænsende adfærd, som er fastslået ved dom eller administrativ afgørelse, til ophør".

Kompetencen. **Patentloven § 50** henlægger afgørelsen til Sø- og Handelsretten som eneste førsteinstans:

Sø- og Handelsretten afgør i første instans, om tvangslicens skal meddeles og bestemmer ligeledes, i hvilket omfang opfindelsen må udnyttes, samt fastsætter vederlaget og de øvrige vilkår for tvangslicensen. For så vidt forholdene måtte ændre sig væsentligt, kan retten på begæring af hver af parterne ophæve licensen eller fastsætte nye vilkår for denne.

Enslydende bestemmelser findes i **brugsmodelloven § 46** og **topografiloven § 13**.

Hvordan fastsættes vilkårene? Loven giver ingen anvisning, men betænkning nr. 417/1966 gør – og redegørelsen er stadig retningsgivende, fordi bestemmelserne er uændrede:

De vilkår for tvangslicensen, som retten skal fastsætte i forbindelse med licensens meddelelse, må hvile på de oplysninger, som parterne har givet og påberåbt sig under sagen. Vilkaarene kan være forskellige, men som regel må licensens omfang præciseres, d. v. s. brugen må fastlægges med hensyn til tid, område, omfang o. s. v., ligesom det må afgøres, hvilket vederlag, der skal erlægges for udnyttelsen. Vederlaget kan fastsættes som en engangserstatning eller som en periodisk licensafgift. For samtlige vilkårs vedkommende gælder, at hensyn må tages til omstændighederne i det konkret foreliggende tilfælde. Herved bør mønsterhaverens interesse i selv at kunne træffe bestemmelser om licensmeddelelsen stedse fremtræde med særlig vægt.

Se [betænkning nr. 417/1966, s. 135](#). Betænkningen understregede desuden, at ændring af vilkårene kan ske til enhver tid, men at "en tvangslicens kun kan ophæves, når forholdene har forandret sig så væsentligt, at vilkårene er blevet urimelige".

Bemærk, at rettens kompetence spejler den frivillige licens' dimensioner: tid, område, omfang og vederlag – de samme akser som i [varemærkeloven § 38 b, stk. 1](#). Vederlaget kan være engangsbeløb eller løbende licensafgift, dvs. royalty.

Praksis er sparsom. Tvangslicensinstituttet anvendes yderst sjældent i Danmark. Allerede mønsterlovsudvalget forudså, at "ovennævnte tvangslicenstilfælde vil formelt sjældent komme til at foreligge", og på ophavsretsområdet konstaterede betænkning nr. 1197/1990, at "tvangslicensproceduren har ikke været anvendt i praksis på dette område". Betænkning nr. 912/1981 om licenskonstruktioner pegede på de strukturelle ulemper ved tvangslicens som instrument:

Selv om ordningen i princippet bygger på, at parterne så vidt muligt forhandler sig til rette, består der en risiko for, at der - navnlig for så vidt angår vederlaget – alene bliver tale om skinforhandlinger, hvis en af parterne ser en fordel i at fremtvinge en nævnsafgørelse. Hertil kommer, at tvangslicensordninger i deres typiske skikkelse ikke er egnede til at sikre, at der tilvejebringes rimelige vilkår vedrørende udnyttelsens nærmere beskaffenhed.

Se [betænkning nr. 912/1981, s. 36](#). Udvalget tilføjede, at "som udgangspunkt må det dog antages, at den 'reelle markedspris' for brug af en gruppe beskyttede værker bedst findes ved frie forhandlinger" – en betragtning, der forklarer, hvorfor lovgiver har holdt tvangslicensen i et snævert leje, og hvorfor aftalelicensen på ophavsretsområdet har fortrængt den.

LOV

[Patentloven § 45](#)
[Patentloven § 46](#)
[Patentloven § 49](#)
[Patentloven § 50](#)
[Plantenyhedsloven § 20](#)

Softwarelicens – licensbrud som immaterialretlig krænkelse efter

§ 13 C-666/18

Software-licensering rejser et særligt spørgsmål: når licenstagere overtræder licensvilkårene, er der da tale om kontraktbrud eller om ophavsretskrænkelse? Sondringen har stor praktisk betydning, fordi håndhævelsesdirektivets særlige processuelle beføjelser – bevissikring, oplysningspåbud, forbud og den særlige erstatningsudmåling i [artikel 13](#) – kun gælder for immaterialretskrænkelser.

EU-Domstolen afgjorde spørgsmålet i **C-666/18** (IT Development mod Free Mobile) af 18. december 2019, der angik [håndhævelsesdirektivets artikel 2](#) og [edb-programdirektivets artikel 4](#). Kernen er, at licenstagere misligholdelse af en licensaftale om et edb-program **kvalificeres som en immaterialretlig krænkelse** i EU-rettens forstand – uanset at national ret måtte kvalificere forholdet som kontraktbrud og dermed henvise rettighedshaveren til det kontraktretlige spor alene.

Dette hviler på systematikken i [edb-programdirektivets artikel 4, stk. 1](#), hvorefter rettighedshaverens eneret omfatter retten til at foretage eller **tillade**:

a) varig eller midlertidig, hel eller delvis reproduktion af et edb-program på en hvilken som helst måde og i en hvilken som helst form; hvis indlæsning, visning på skærm, kørsel, overførsel eller lagring af edb-programmet nødvendiggør reproduktion af edb-programmet, forudsætter en sådan reproduktion rettighedshaverens tilladelse

b) oversættelse, bearbejdelse, arrangement og enhver anden omformet gengivelse af et edb-program samt reproduktion af resultaterne heraf...

Logikken er, at licensen netop **er** tilladelsen. Handler licenstageren uden for licensens rammer, handler han uden tilladelse – og dermed i strid med eneretten. Den kontraktlige indpakning ændrer ikke handlingens ophavsretlige karakter.

For dansk ret er konsekvensen, at rettighedshaveren ved brud på en softwarelicens har adgang til **begge** spor: kontraktbøjelserne (ophævelse, erstatning for positiv opfyldelsesinteresse) og de immaterialretlige (forbud, vederlag efter ophavsretslovens regler, bevissikring). Den processuelle side af bevissikring ved IP-krænkelser blev behandlet i [betænkning nr. 1385/2000 om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder m.v.](#), hvor et mindretal i udvalget netop argumenterede for, at tvangslicenstilfælde burde omfattes af loven.

EU-Domstolen har i to senere afgørelser afgrænset eneretten på software:

- **C-13/20** (6. oktober 2021) om dekompileing af edb-programmer til fejlretning – licenstageren har under visse betingelser ret til dekompileing med henblik på at rette fejl, uanset licensvilkår.
- **C-159/23** (Sony mod Datel, 17. oktober 2024) om, hvorvidt ændring af variabler i et spils arbejdshukommelse krænker ophavsretten til edb-programmet efter [edb-programdirektivets artikel 1](#).

De to sager viser, at eneretten – og dermed licensens rækkevidde – er begrænset af direktivets egne undtagelser og af, hvad der egentlig udgør programmets udtryksform. En licensgiver kan ikke ved kontraktvilkår udvide sin eneret ud over direktivets rammer.

Bemærk, at [ophavsretsloven § 53, stk. 4](#) fastslår, at bestemmelserne i §§ 54-59 om overdragelse af ophavsret kan fraviges ved aftale mellem parterne, medmindre andet er fastsat i de enkelte bestemmelser – den ophavsretlige licensret er altså i vidt omfang deklaratorisk, hvilket øger vægten af aftalens egen udformning.

LOV

[Ophavsretsloven § 53, stk. 3, 4](#)

PRAKSIS

EU-Domstolen · Sony mod Datel: Er ændring af variabler i et spils arbejdshukommelse en krænkelse af edb-programmers ophavsret? 17.10.2024

EU-Domstolen · Dekompilering af edb-programmer til fejlretning under direktiv 91/250/EØF 06.10.2021

EU-Domstolen · Softwarelicenser og ophavsret: Misligholdelse af licensaftale som immaterialretlig krænkelse 18.12.2019

Den konkurrenceretlige ramme – hardcore-begrænsninger og gruppefritagelsen

§ 14

Licensaftaler er teknologioverførselsaftaler i konkurrenceretlig forstand og prøves efter [konkurrenceloven § 6](#) og [TEUF artikel 101](#). Den centrale danske afgørelse er **U-3-08** (Pandora Production mod Lise Aagaard Copenhagen).

Royaltyklausulen forpligtede Pandora til at betale 12,5 % af den samlede nettoomsætning af glasperler – også for perler designet af andre end licensgiveren. Retten lagde til grund, at aftalen var indgået mellem **konkurrenter** og kunne påvirke samhandelen. Den overførte knowhow (glasperleproduktion) var almindeligt tilgængelig viden, hvorfor aftalen ikke formelt var en teknologioverførselsaftale efter den dagældende forordning (EF)

nr. 772/2004 – men da aftalen indebar en løbende overførsel mellem konkurrenter af retten til at udnytte ophavsret, fandt retten, at **forordningens principper kunne anvendes analogt**:

Af artikel 4, stk. 1, litra a) og litra d), fremgår, at gruppefritagelsen ikke finder anvendelse på aftaler, som begrænser en parts adgang til at fastsætte egne priser ved salg af produkter til tredjemand, eller som begrænser licenstagernes muligheder for at udnytte egen teknologi. Sådanne begrænsninger, der normalt betegnes som "hardcore" begrænsninger, må antages også at dække aftalevilkår som den i parternes aftale pkt. 3.1 indeholdte klausul, som indebærer, at LAC skal have royalty på grundlag af den anden parts salg, uanset om den ydelse, der som udgangspunkt udløser krav på royalty, benyttes eller ej.

Den afgørende retssætning er, at et hardcore-vilkår er ugyldigt **uden virkningsprøvelse**:

Når det som her kan lægges til grund, at et vilkår mellem to konkurrerende virksomheder er et såkaldt hardcore vilkår, må det – uanset parternes forklaring om baggrunden for og formålet med vilkåret – som udgangspunkt antages, at vilkåret har til formål at begrænse konkurrencen. Dette gælder, uanset om det kan påvises, at vilkåret rent faktisk har ført til en påvirkning af konkurrencen. Vilkåret er derfor såvel efter konkurrencelovens § 6, stk. 5, jf. stk. 1, og artikel 101, stk. 2, i Traktaten om den Europæiske Unions Funktionsmåde ugyldigt og uden retsvirkning.

Licensgiverens omgåelsesargument blev afvist konkret: royalty blev faktisk afregnet på grundlag af opgørelser over det producerede antal perler i de enkelte kollektioner, og disse havde ikke givet anledning til tvist. Omgåelsesrisikoen var altså hypotetisk, og klausulen dermed ikke nødvendig.

Den gældende ramme. Forordning (EU) nr. 316/2014 udløb den 30. april 2026 og er afløst af [Kommissionens forordning \(EU\) 2026/877 af 16. april 2026 om anvendelse af artikel 101, stk. 3, TEUF på visse kategorier af teknologioverførselsaftaler](#). Vedtagelsen skete på baggrund af "de generelt positive erfaringer med anvendelsen af forordning (EU) nr. 316/2014", jf. betragtning 2.

Markedsandelstærsklerne i [artikel 3](#) er uændret todelte:

Stk. 1. Når de virksomheder, der er parter i aftalen, er konkurrerende virksomheder, finder fritagelsen efter artikel 2 anvendelse, hvis deres sammenlagte markedsandel ikke overskrider 20 % på noget relevant marked.

Stk. 2. Når de virksomheder, der er parter i aftalen, ikke er konkurrerende virksomheder, finder fritagelsen efter artikel 2 anvendelse, hvis deres sammenlagte markedsandel ikke overskrider 30 % på noget relevant marked.

[Artikel 4](#) opregner de alvorlige konkurrencebegrænsninger. Mellem **konkurrenter** (stk. 1) er det bl.a. at begrænse en parts mulighed for at fastsætte egne priser, at begrænse produktionen, at opdele markeder eller fordele kunder, samt at begrænse licenstagernes muligheder for at udnytte egne teknologirettigheder. Mellem **ikke-konkurrenter** (stk. 2) er kredsen snævrere: prisbinding (dog med adgang til maksimums- og vejledende priser), begrænsning af passivt salg og begrænsning af salg til slutbrugere i selektive distributionssystemer.

Denne sondring er afgørende i praksis. [Artikel 4, stk. 3](#) indeholder en vigtig fikseringsregel:

Når de virksomheder, der er parter i aftalen, ikke er konkurrerende virksomheder på tidspunktet for indgåelsen af aftalen, men bliver konkurrerende virksomheder efterfølgende, finder stk. 2 og ikke stk. 1 anvendelse i aftalens fulde løbetid, medmindre aftalen efterfølgende ændres i en materiel henseende.

Status på **aftaletidspunktet** er altså afgørende – hvilket giver forudberegnelighed i langvarige licensforhold.

Betragtning 17 understreger, at konsekvensen af en hardcore-begrænsning er drastisk: "Indeholder en aftale sådanne alvorlige konkurrencebegrænsninger, bør hele aftalen udelukkes fra gruppefritagelsen." Og betragtning

16 minder om, at overskridelse af tærsklerne ikke i sig selv gør aftalen ulovlig – "eksklusive licensaftaler indgået mellem virksomheder, der ikke er konkurrenter, falder ofte uden for anvendelsesområdet for traktatens artikel 101, stk. 1".

Den praktiske lære af **U-3-08** står ved magt under den nye forordning: en royaltyklausul, der udløser betaling uanset om den licenserede ydelse benyttes, rammer [artikel 4, stk. 1, litra a](#) og [litra d](#), når parterne er konkurrenter – og bortfalder da uden virkningsprøvelse og uden kompensation.

LOV

Konkurrencebogen § 6, stk. 1, 5

Konkurrencebogen § 8, stk. 1

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Sag om royaltyaftale og konkurrencebegrænsning vedrørende glasperler

29.04.2010

Sammenfatning – licensretten som obligationsret med § 15 immaterialretlige tilbehør

Praksis om licensaftaler tegner et konsistent billede, som kan sammenfattes i seks punkter.

1. Obligationsretten er hovedsporet. Lovgivers fravalg i 1967 – at forholdene er "så uensartede, at der ikke kan gennemføres en mere generel ordning på området" – betyder, at Sø- og Handelsretten afgør licenstvister med aftalefortolkning, loyalitetspligt og misligholdelseslære. De immaterialretlige specialbestemmelser er tilbehør, ikke fundament. Kun [varemærkeloven § 38 b, stk. 2](#) giver et selvstændigt immaterialretligt håndhævelsesspor, og kun i fem opregnede tilfælde.

2. Praksis slår ordlyd. Det stærkeste og mest overraskende mønster er, at parternes faktisk praktiserede afregningsform kan fortrænge licensaftalens formelle krav – **V 106/05** er ledeafgørelsen. Et kontraktvilkår, der aldrig har været efterlevet og aldrig særskilt forhandlet, kan ikke pludselig aktiveres som ophævelsesgrundlag. Den rettighedshaver, der ønsker aftalens ordning håndhævet, må gøre det loyalt, med varsel og fra begyndelsen.

3. Loyalitet er gensidig. Ophævelsesretten er ikke et instrument til at komme ud af en aftale, man allerede har besluttet at bryde. Både **V 106/05** (designeren, der havde indgået konkurrerende aftale under forhandlingerne) og **H-52-04** (licensgiveren, der aktiverede en exit-klausul uden nye omstændigheder og uden forudgående forhandling) viser, at retten prøver den ophævende parts egen adfærd med samme strenghed som modpartens.

4. Uberettiget ophævelse er ikke ophør. Aftalen løber til opsigelsesvarslets udløb, og royalty skal afregnes for perioden – **V-14-13**. Selv en berettiget opsigelse fritager ikke for de forpligtelser, aftalen pålægger i varselsperioden, jf. **V-43-17**.

5. Ophør er absolut. Fra licensens udløb er enhver kendetegns-mæssig brug en selvstændig krænkelse – i skiltning, annoncer, fakturaer, e-mailadresser og URL'er, jf. **V-55-04** og **V-0014-99**. Grænsen går ved loyal referencebrug ("vi reparerer mærket X"). Brugsretten er accessorisk til tilknytningen og bortfalder med den, også uden udtrykkelig aftalebestemmelse, jf. **V-30-02**.

6. Udmålingen er skønsmæssig og beskeden. [Varemærkeloven § 43](#) og [håndhævelsesdirektivets artikel 13](#) giver adgang til vederlag baseret på den hypotetiske licensafgift – men praksis viser beløb i størrelsesordenen 20.000-75.000 kr., når tabet ikke dokumenteres. Rettighedshaveren bør desuden tage udtrykkeligt forbehold for erstatning ved fogedforbud og forlig, jf. **V-0014-99**, og være opmærksom på, at løbende royaltykrav forældes særskilt.

Processuelle pointer. Tre forhold fortjener særlig opmærksomhed:

- **Registrering skaber ikke ret.** Notering af licens er en ren ordensforskrift uden betydning for aftalens gyldighed eller materielle indhold, og en notering foretaget på et ugyldigt grundlag er uden retsvirkning, jf. **BS-36479/2020-SHR**.
- **Aftalens egne parametre styrer tabsopgørelsen.** Retten lægger prislisten og royaltysatsen til grund, medmindre den, der vil hæve grundlaget, dokumenterer det, jf. **BS-7082/2022-SHR**.
- **Koncipistrisikoen slår igennem.** Den professionelle part, der selv har udformet licensaftalen med advokatbistand, får ikke aftalen repareret efter [aftaleloven § 36](#), når et vilkår viser sig ulovligt, jf. **U-3-08**.

Retstilstandens stabilitet. Hverken [varemærkeloven § 38 b](#) eller [patentloven § 43](#) er berørt af vedtagne, endnu ikke konsoliderede ændringer. De pending ændringer til begge love – fra **lov om ændring af patentloven og forskellige andre love** af 30. december 2025 med virkning fra 1. januar 2026 – angår udelukkende Patent- og Varemærkestyrelsens gebyrer, der hæves fra 2011-niveau til 2026-niveau. Licensrettens materielle indhold er dermed uændret. Den eneste institutionelle ændring er, at kapitel 6 A i varemærkeloven og kapitel 9 A i patentloven om den særlige enhed om håndhævelse og piratkopiering er ophævet med virkning fra 1. januar 2025, hvorved enhedens vejledning af forbrugere og små og mellemstore virksomheder i piratkopieringssager er bortfaldet.

Afgrænsning. Denne oversigt behandler licensforholdet selv. De generelle krænkelses-, forbuds- og udmålingssager hører under [immaterialret ved Sø- og Handelsretten](#); det ophavsretlige specialitetsprincip og rettighedsoverdragelse under [ophavsret](#); gyldigheds- og forvekslingsspørgsmål under [varemærkeret](#), [patentret](#) og [designret](#); licenseret know-how under [forretningshemmeligheder](#); og den skatteretlige armslængdeprøvelse af royalty under [transfer-pricing](#).

LOV	Aftaleloven § 36	Patentloven § 43	Varemærkeloven § 38b, stk. 2	Varemærkeloven § 43
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter deltagelse i EU-udbud			29.12.2023
	Sø- og Handelsretten · Sag om varemærkekrænkelser og illoyal konkurrence - F.E.T. ApS mod Simon Konstantinovic, Lasse Torndyb Jensen og Filcon-dk ApS			11.02.2022
	Sø- og Handelsretten · Disloyal adfærd ved lancering af konkurrerende taskesamling i fælles butikskoncept			28.08.2018
	Sø- og Handelsretten · Tvist om ophævelse af licensaftale vedrørende Margit Brandt-varemærket og opgørelse af royalty			05.12.2014
	Sø- og Handelsretten · Sag om royaltyaftale og konkurrencebegrænsning vedrørende glasperler			29.04.2010
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Ophævelse af royaltyaftale vedrørende møbeldesign			06.12.2007
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Opsigelse af licensaftale og ansvarspådragende adfærd over for sublicenstagere			09.01.2006
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved brug af TOYOTA-varemærke efter ophør af forhandleraftale			07.07.2005
	Sø- og Handelsretten · Brugsforeningers ret til at anvende BRUGSEN-varemærket efter udmeldelse af FDB			19.12.2003
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser og parallelimport – Brug af MAGNA-mærket efter forhandleraftales ophør			21.11.2000

Ophavsretsloven § 53	stk. 3	Patentloven § 43
Patentloven § 49		Patentloven § 50
Varemærkeloven § 38b		Varemærkeloven § 43
		stk. 1

MATERIALE Citerede afgørelser 32 afgørelser

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL 3

17.10.2024	Sony mod Dattel: Er ændring af variabler i et spils arbejdshukommelse en krænkelse af edb-programmers ophavsret?	C-159/23
06.10.2021	Dekompilering af edb-programmer til fejlretning under direktiv 91/250/EØF	C-13/20
18.12.2019	Softwarelicenser og ophavsret: Misligholdelse af licensaftale som immaterialretlig krænkelse	C-666/18

LANDSRETTE · ANKEINSTANS 2

18.09.2025	Østre Landsret frifinder Appellant ApS i varemærkesag – licensaftale ugyldig efter Danske Lov 5-1-2 da den var indgået med henblik på at skjule aktiver for myndigheder	10692-12695
08.01.2025	Strid om varemærket "Kokkedal Slot": Østre Landsret ophæver registrering og frifinder hotel i Hørsholm for millionkrav	7027-8444

SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET 25

25.06.2024	Afgørelse om rettigheder til EU-varemærker, domænenavne og selskabsnavne efter ophævelse af licensaftale	6579-7909
18.06.2024	Sø- og Handelsretten: Tvist om varemærkerettigheder, licensaftale og EU-varemærker – J.J. Jacobsen L.P. mod A.H. Riise Spirits ApS	BS-28714/2020-SHR
06.02.2024	Berettiget ophævelse af samarbejdsaftale grundet misligholdelse og erstatningskrav	4878-5885
29.12.2023	Erstatning for misligholdelse af eneforhandleraftale efter deltagelse i EU-udbud	BS-7082/2022-SHR
30.06.2022	Sø- og Handelsretten: Sag om krænkelse af licensrettigheder og markedsføringsloven vedrørende Klarborg-værker	BS-11241/2020-SHR
11.02.2022	Sag om varemærkekrænkelse og illoyal konkurrence - F.E.T. ApS mod Simon Konstantinovic, Lasse Torndyb Jensen og Filcon-dk ApS	BS-36479/2020-SHR
25.11.2019	Sag om designrettigheder og kontraktbrud vedrørende møbeldesigns	BS-25746/2018-SHR
28.08.2018	Disloyal adfærd ved lancering af konkurrerende taskekollektion i fælles butikskoncept	V-43-17
31.08.2017	Sag om licensaftale vedrørende ure dekoreret med Bjørn Wiinblads tegninger – Fortsat gyldighed af aftale efter kunstnerens død	V-72-16
05.09.2016	Dom om krænkelse af Royal Copenhagens Mega Mussel-stel ved salg af Porsgrunds MaxiStrå	V-92-14

08.05.2015	Ophavsret til møbeldesign: Opsigelighed af licensaftaler og vildledende markedsføring	V-46-14
05.12.2014	Twist om ophævelse af licensaftale vedrørende Margit Brandt-varemærket og opgørelse af royalty	V-14-13
12.03.2014	Sø- og Handelsretten dom om fortolkning af licensaftale vedrørende varemærket TIVOLI	V-91-11
29.04.2010	Sag om royaltyaftale og konkurrencebegrænsning vedrørende glasperler	U-3-08
06.12.2007	Sø- og Handelsretten: Ophævelse af royaltyaftale vedrørende møbeldesign	V 106/05
03.05.2007	Dom vedrørende ejendomsret til produktionsværktøj og ophævelse af samarbejdsaftale om designproduktet GripAlign	V-27-06
25.04.2007	Gyldigheden af pantesikkerhed i royaltybetalinger uden effektiv rådighedsberøvelse	P-8-06
09.01.2006	Sø- og Handelsretten: Opsigelse af licensaftale og ansvarspådragende adfærd over for sublicenstager	H-52-04
07.07.2005	Varemærkekrænkelse ved brug af TOYOTA-varemærke efter ophør af forhandleraftale	V-55-04
19.12.2003	Brugsforeningers ret til at anvende BRUGSEN-varemærket efter udmeldelse af FDB	V-30-02
17.01.2003	Sag om misligholdelse af samarbejdsaftale vedrørende brilleddesign og berettigelsen af ophævelse	H-144-99
23.05.2002	Sag om fortolkning af licensaftale vedrørende spil baseret på TV-formatet "Robinson Ekspeditionen" - Geografisk udstrækning af eneret	H-0094-00
31.07.2001	Sø- og Handelsretten: Ophævelse af designaftale og krænkelse af ophavsret til køkkenartikler	H-0112-99
30.05.2001	Sag om overtrædelse af god markedsføringsskik ved fortsat produktion og salg af mikroskopborde efter ophævelse af royaltyaftale	V 91/1999
21.11.2000	Varemærkekrænkelse og parallelimport – Brug af MAGNA-mærket efter forhandleraftales ophør	V-0014-99

BYRETTE · FØRSTE INSTANS 1

28.09.2021	Sag om manglende betaling af honorar, royalties og udgifter ved opsætning af teaterforestillinger	1420-1727
------------	---	-----------

PARKERINGSKLAGE ÆVN · NÆVN / KLAGEINSTANS 1

16.12.2022	Afgift for parkering mellem cykelstativer trods hvide streger på asfalten	park-1727
------------	---	-----------

FORARBEJDE Betænkninger

4 referencer

Revision af ophavsretslovgivningen – Slutbetænkning fra udvalget vedrørende revision af ophavsretslovgivningen (Betænkning nr. 1197)

nr. 1197 · 1990 · Kulturministeriet

Betænkning om Bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder m.v.

nr. 1385 · 2000 · Kulturministeriet

Betænkning vedrørende en ny dansk lov om mønstre

nr. 417 · 1966 · Handelsministeriet

Licenskonstruktioner og fotokopiering - 1. delbetænkning fra udvalget vedrørende revision af ophavsretslovgivningen

nr. 912 · 1981 · Ministeriet for kulturelle anliggender

08

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over ophavsret

Værkshøjde, eneret og sanktioner – fra brugskunst og citatret til piratstreaming

Version 2 Opdateret 26. jun. 2026 20 afgørelser · 2008–2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Ophavsretsloven beskytter litterære og kunstneriske værker, der udgør ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse med frie og kreative valg. Praksisoversigten dækker det fulde billede: civile sager om værkshøjde og brugskunst, forlagsrettigheder og specialitetsprincippet, citatret og parodiundtagelsen, sagsbehandlingsundtagelsen i § 28, fildeling og bevisbyrde, privatkopiering og blankmediaefgift samt strafferetlig piratkopiering efter ophavsretslovens § 76 og straffelovens § 299 b. De centrale retskilder er ophavsretslovens §§ 1, 2, 12, 22, 24 b, 28, 53, 76 og 83, straffelovens § 299 b samt EU-Domstolens praksis, herunder Cofemel-doktrinen (C-683/17), der har lagt den harmoniserede originalitetstærskel fast. Rigsadvokatmeddelelsen om immaterielle rettigheder fastsætter de konkrete retningslinjer for tiltalevalg og strafudmåling.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Værkshøjde kræver, at værket er ophavsmandens egen intellektuelle frembringelse, der afspejler personlighed gennem frie og kreative valg – æstetisk særpræg alene er ikke tilstrækkeligt (Cofemel-doktrinen, C-683/17).
- 02** For brugskunst (mode, sko, møbler) gælder samme originalitetstærskel som for alle andre værker – der stilles ikke strengere krav, men heller ikke lempeligere; en nyskabende kombination af kendte designelementer giver ikke automatisk værkshøjde.
- 03** Undtagelser fra eneretten – herunder citatret, parodiundtagelsen og sagsbehandlingsundtagelsen – skal fortolkes snævert, og den der påberåber sig dem bærer bevisbyrden.
- 04** Parodiprincippet kræver, at gengivelsen vækker forestilling om det originale værk med synlige forskelle og udtrykker humor eller latterliggørelse; rent kommerciel brug af andres værker falder uden for.
- 05** Specialitetsprincippet i ophavsretslovens § 53, stk. 3, indebærer, at aftaler om overdragelse af ophavsret fortolkes indskrænkende – ukendte udnyttelsesformer overdrages ikke uden udtrykkelig aftale.
- 06** Ved fildeling kan abonnenten ikke pålægges en almindelig formodningsregel for ansvar, når forbindelsen benyttes af flere – rettighedshaveren skal bevise, at netop sagsøgte stod bag krænkelsen.

- 07** Vederlag og erstatning efter ophavsretslovens § 83 omfatter et rimeligt vederlag for udnyttelsen plus erstatning for yderligere skade, herunder markedsforstyrrelse og afskrækkelseshensyn.
- 08** Forsætlige krænkelse under skærpende omstændigheder straffes efter ophavsretslovens § 76, stk. 2, med fængsel op til 1 år og 6 måneder; særligt grove tilfælde henføres under straffelovens § 299 b med en strafferamme på op til 6 års fængsel.
- 09** Straffelovens § 299 b forudsættes ikke udelukkende anvendt, hvor strafferammen i særlovene er utilstrækkelig – den skal bruges, hvor forholdet er så groft, at samfundets reaktion bør komme til udtryk gennem straffeloven.
- 10** Sagsbehandlingsundtagelsen i ophavsretslovens § 28 dækker gengivelse i forbindelse med konkret sagsbehandling inden for offentlige myndigheder, men bevisbyrden for, at brugen falder inden for undtagelsen, påhviler myndigheden.
- 11** Privatkopiering efter ophavsretslovens § 12 kombineret med blankmediaafgift er den danske implementering af Infosoc-direktivets krav om rimelig kompensation; ordningens EU-retlige overensstemmelse afhænger af, om alle relevante lagringsmedier omfattes.
- 12** Et beskyttet værks beskyttelsesomfang afhænger ikke af graden af originalitet – når tærsklen er overskredet, ydes fuld beskyttelse, og krænkelsesvurderingen fokuserer på, om de kreative og originale elementer er gengivet genkendeligt.

§ 1 Lovgrundlag og overordnet ramme for ophavsretsbeskyttelsen

Ophavsretsloven bygger på det grundlæggende princip, at den der frembringer et litterært eller kunstnerisk værk, har ophavsret til værket, jf. [ophavsretslovens § 1, stk. 1](#). Bestemmelsen opregner ikke udtømmende de kategorier af beskyttede værker – den omfatter bl.a. skønlitterær og faglitterær fremstilling, musikværker, filmværker, fotografiske værker, værker af billedkunst, bygningskunst og brugskunst.

Eneretten efter [ophavsretslovens § 2](#) medfører eneret til at fremstille eksemplarer af værket og gøre det tilgængeligt for almenheden – herunder spredning, offentlig visning og offentlig fremførelse. Tilrådighedsstillelse on-demand (så almenheden får adgang på individuelt valgt tid og sted) er udtrykkeligt medtaget.

Forarbejderne til den oprindelige ophavsretslov (lovforslag nr. L 119 af 18. januar 1995) præciserer, at værksbeskyttelsen forudsætter:

at frembringelsen er resultatet af en egen selvstændigt skabende intellektuel indsats fra ophavsmandens side.

Denne tærskel er siden blevet harmoniseret i EU-retten, navnlig gennem EU-Domstolens dom i **C-683/17 (Cofemel)**, der fastslog, at en genstand kun er et "værk" i ophavsretlig forstand, hvis den er original som udtryk for ophavsmandens personlighed gennem frie og kreative valg, og den kan identificeres tilstrækkeligt præcist og objektivt. Samme linje er fastholdt i **C-580/23**, hvor EU-Domstolen understregede, at der **ikke** gælder strengere krav for brugskunst end for andre værker.

Ophavsretslovens undtagelser fra eneretten – bl.a. privatkopiering (§ 12), citatret (§ 22), parodi (§ 24 b) og sagsbehandling i myndigheder (§ 28) – skal alle fortolkes snævert. Sanktionssystemet hviler på § 76 (strafferamme: bøde for groft uagtsomme/forsætlige krænkelse, fængsel op til 1 år og 6 måneder ved skærpende omstændigheder) og § 83 (civilretligt: vederlag + erstatning + godtgørelse), med straffelovens § 299 b som overbygning ved særligt grove tilfælde (strafferamme op til 6 års fængsel).

For varemærkekrænkelser, se [/praksisoversigt/varemaerkeret](#); for registrerede designrettigheder, se [/praksisoversigt/designret](#).

LOV

Ophavsretsloven § 1, stk. 1

Ophavsretsloven § 2

Ophavsretsloven § 76

Ophavsretsloven § 83

Straffeloven § 299b

PRAKSIS EU-Domstolen · Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst: Originalitetskrav og vurdering af krænkelse 04.12.2025

§ 2 Værkshøjde og brugskunst – Cofemel-doktrinen i dansk ret

Den grundlæggende tærskel for ophavsretlig beskyttelse – værkshøjde – er efter EU-Domstolens praksis harmoniseret for alle værkstyper. Højesteret har i [BS-7741/2019-HJR](#) (RUB 1-gummistøvlen) for første gang anvendt Cofemel-doktrinen i dansk ret.

Sagen angik IJH A/S' påstand om, at gummistøvlen RUB 1 var et ophavsretligt beskyttet værk af brugskunst. Skønsmændene bekræftede, at støvlen var udtryk for kreative evner og en selvstændigt skabende indsats, men Højesteret fandt alligevel ikke, at designet opfyldte kravet til originalitet. Retten fastslog:

På baggrund af EU-Domstolens dom i Cofemel-sagen finder Højesteret ikke grundlag for at fastslå, at den nævnte designmæssige nyskabelse opfylder det krav om originalitet, der er en betingelse for, at RUB 1-gummistøvlen kan kvalificeres som et værk af brugskunst.

Højesteret lagde vægt på, at støvlen primært var en modegummistøvle designet med inspiration fra læderstøvler og andre eksisterende modeller, hvor nyskabelsen lå i kombinationen af kendte elementer. Afgørelsen viser, at tærsklen for brugskunst er **høj**: en nyskabende kombination af velkendte designelementer giver ikke automatisk ophavsretlig beskyttelse.

EU-Domstolen har i [C-580/23](#) (spisestueborde og modulært møbelsystem) yderligere præciseret:

- Der **eksisterer ikke** et hierarkisk forhold mellem designretten og ophavsretten – brugskunst vurderes efter samme kriterier som alle andre værker.
- Vurderingen af originalitet tager primært udgangspunkt i selve genstanden (det objektive slutresultat), ikke i ophavsmandens subjektive hensigter.
- Anvendelsen af kendte former eller inspiration fra eksisterende design udelukker ikke originaliteten, **så længe tilrettelæggelsen udtrykker ophavsmandens personlighed**.
- Anerkendelse i fagkredse, museumsudstillinger eller markedssucces er hverken nødvendige eller afgørende beviser for originalitet.
- Krænkelsesvurderingen i ophavsretten adskiller sig fra designretten: det afgørende er, om de kreative og originale elementer er gengivet **genkendeligt**, ikke om det visuelle helhedsindtryk er forveksleligt.

LOV

Ophavsretsloven § 1, stk. 1

PRAKSIS	Højesteret · Gummistøvlen RUB 1's beskyttelse efter ophavsretsloven og markedsføringsloven	10.06.2020
	EU-Domstolen · Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst: Originalitetskrav og vurdering af krænkelse	04.12.2025

§ 3 Parodiprincippet og ytringsfrihedens grænser

Højesteret har i [BS-24506/2022-HJR](#) (Den Lille Havfrue/Berlingske) for første gang eksplicit anerkendt eksistensen af et **ulovbestemt parodiprincip** i dansk ret, med rod i fast tradition og forarbejderne til [ophavsretslovens § 3, stk. 2](#). Princippet fortolkes i overensstemmelse med EU-Domstolens dom i **C-201/13 (Deckmyn)**.

For at udgøre en parodi skal gengivelsen:

1. Vække forestilling om et eksisterende værk med synlige forskelle, og
2. Udtrykke humor eller latterliggørelse.

Sagen omhandlede to gengivelser af skulpturen Den Lille Havfrue i Berlingske. Karikaturtegningen ("Ondskaben i Danmark") blev anset for en lovlig parodi:

Derved fremstår tegningen som en karikaturtegning, der med sine forskellige elementer har et formål, der er helt fremmed for det originale værk.

Fotografiet med mundbind var derimod **ikke** en parodi, men Højesteret foretog en konkret afvejning mellem ophavsretten og pressens ytringsfrihed efter EMRK artikel 10. Retten lagde vægt på skulpturens nationale symbolværdi og den redaktionelle sammenhæng med coronapandemien og frifandt Berlingske:

Anvendelsen af fotografiet under disse omstændigheder gik ikke længere end det, som formålet med artiklen kunne begrunde, og brugen af værket indebærer efter en samlet vurdering ikke nogen urimelig skade for arvingernes interesser.

I modsætning hertil stod **Irmapien-sagen**, hvor Sø- og Handelsretten fandt krænkelse af ophavsret og varemærke ved kunstneren Love Partys merchandise med varianter af Irmapien-figuren. Parodiundtagelsen i [ophavsretslovens § 24 b](#) blev afvist, da motiverne primært havde kommercielt formål. Højesteret afviste at realitetsbehandle anken i [BS-13282/2025-HJR](#), idet afgørelsen beroede overvejende på konkrete bevisvurderinger.

Københavns Byret nåede i [BS-50268/2019-KBH](#) det modsatte resultat af Højesteret vedrørende Berlingskes brug af Den Lille Havfrue og idømte vederlag og forbud – dommen blev senere omgjort af landsretten og Højesteret.

Sammenfatningen er, at parodi er en **snæver** undtagelse: der kræves humoristisk eller satirisk intent, og ren kommerciel udnyttelse af andres værker falder uden for.

LOV

[Ophavsretsloven § 3, stk. 2](#)
[Ophavsretsloven § 24b](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteret afviser anke i sag om Irmapien-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder	12.09.2025
	Højesteret · Højesterets dom om Berlingskes brug af Den Lille Havfrue: Parodiprincippet og afvejning mellem ophavsret og ytringsfrihed	17.05.2023

§ 4 Specialitetsprincippet – overdragelse af ophavsret og digitale rettigheder

Specialitetsprincippet i [ophavsretslovens § 53, stk. 3](#) fastsætter, at overdragelse af ret til at udnytte et værk på en bestemt måde ikke giver erhververen ret til at udnytte det på andre måder:

Har ophavsmanden overdraget en ret til at udnytte værket på en bestemt måde eller ved bestemte midler, giver overdragelsen ikke erhververen ret til at udnytte værket på andre måder eller ved andre midler.

Dette princip fik afgørende betydning i Østre Landsrets dom i [BS-38543/2021-OLR](#) (Gyldendal mod Lindhardt og Ringhof), der omhandlede 48 oversættelser fra perioden 1981-2009 udgivet efter 1980-aftalens standardformular.

Gyldendal påstod, at 1980-aftalens eneret til udgivelse i "bogform" også omfattede e-bøger og digitale lydbøger. Landsretten fastslog:

Udtrykket "bogform" efter en i 1980 naturlig sproglig forståelse og sammenholdt med udtrykket "oplag" og det i aftalens § 1, stk. 3, og §§ 5-6 anførte om anden brug, må anses at være begrænset til udgivelse i trykt form.

Digitale udgivelser (e-bøger og digitale lydbøger) var "ukendte anvendelsesområder" i 1980, der ifølge 1980-aftalens § 5, stk. 3, krævede **særskilt aftale** – ikke blot om honorering, men om selve retten til udnyttelse:

§ 5, stk. 3, læst i sammenhæng med bestemmelsens stk. 1 og 4 må forstås således, at forlaget har ret til at udnytte oversættelsen digitalt, men at sådan udnyttelse forudsætter, at der mellem forlaget og oversætteren indgår en særskilt aftale om de nærmere vilkår herfor.

Landsretten inddrog udtrykkeligt specialitetsprincippet, som "tilsiger, at aftaler om overdragelse af ophavsret ikke fortolkes udvidende". Gyldendals påstand om branchekutyme blev afvist, da Dansk Oversætterforbund – oversætternes interesseorganisation – ikke havde tilsluttet sig en sådan retsopfattelse.

Dommen illustrerer to centrale principper: (1) ukendte udnyttelsesformer overdrages ikke implicit, og (2) tvivl om aftalens rækkevidde skal komme ophavsmanden til gode.

LOV

[Ophavsretsloven § 53, stk. 3](#)

PRAKSIS

Landsretten · Sag om digitale rettigheder til oversættelser: Gyldendal A/S mod Lindhardt og Ringhof 08.09.2023
Forlag A/S

§ 5 Sagsbehandlingsundtagelsen i § 28 – myndigheders brug af ophavsretligt beskyttede værker

[Ophavsretslovens § 28, stk. 1, nr. 2](#) tillader i et vist omfang gengivelse af værker i forbindelse med sagsbehandling inden for offentlige myndigheder. Bestemmelsens rækkevidde blev sat på prøve i sagskomplekset **Inside Media mod Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (KFST)**.

KFST havde et erhvervsabonnement med 5 brugeradgange til InsideBusiness, men delte regelmæssigt artikler internt via e-mail til en bredere kreds. I byretten ([BS-21592/2022-FRB](#)) blev KFST frifundet. Retten fortolkede § 28 bredt og fastslog, at bestemmelsen dækker:

- Sagsbehandling af forberedende karakter
- Sagsoplysning
- Undersøgelser til brug for tilsyns- og kontrolfunktioner
- Overvejelser om at tage en sag op af egen drift

Byretten afviste også, at der er en sammenhæng mellem sagsbehandlingsbegrebet i § 28 og journaliseringspligten i [offentlighedslovens § 15](#).

Østre Landsret nåede imidlertid det **modsatte resultat** i [BS-32024/2024-OLR](#). Landsretten fastslog, at § 28 kræver, at kopiering/deling skal være **nødvendig** for konkret sagsbehandling, og at bevisbyrden derfor påhviler myndigheden. Da KFST kun kunne dokumentere, at 4 artikler var journaliseret på konkrete sager ud af de hundredvis af delte artikler, var bevisbyrden ikke løftet. Vederlaget blev fastsat til **175.000 kr.** under henvisning til prisen for en svarende IP-løsning.

Denne praksisudvikling viser, at § 28 er en **snæver** undtagelse, der kræver en konkret sammenhæng med sagsbehandling. Generel medieovervågning og intern orientering er som udgangspunkt **ikke** dækket.

LOV

[Ophavsretsloven § 28, stk. 1](#)[Ophavsretsloven § 83, stk. 1](#)

PRAKSIS

Landsretten · Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen dømt for ophavsretskrænkelser ved intern deling af abonnement: Vederlag fastsat til 175.000 kr. 29.10.2025

Byretten · Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen frifindes for krav om vederlag og erstatning for intern deling af ophavsretligt beskyttede artikler 07.06.2024

§ 6 Fildeling og bevisbyrde – abonnentens ansvar

Spørgsmålet om, hvem der bærer bevisbyrden for ophavsretskrænkelser begået via en privat internetforbindelse, blev afklaret i Vestre Landsrets dom i [BS-49979/2020-VLR](#) ("Flaskepost fra P").

Filmen var den 15. oktober 2016 stillet til rådighed for 228 brugere fra sagsøgtes IP-adresse via BitTorrent. Copyright Management Services Ltd. (CMS) krævede 7.500 kr. i vederlag. Det var ubestridt, at ophavsretskrænkelsen var sket fra adressen – striden angik, om sagsøgte selv stod bag.

Landsretten fastslog, at **den almindelige bevisbyrderegel gælder**:

Det påhviler efter almindelige regler om bevisbyrde den part, der gør gældende, at en anden part har krænket vedkommendes ophavsret, at bevise dette.

Hvis det kan lægges til grund, at det **alene** er indehaveren, der benytter forbindelsen, opstår en formodning for ansvar. Men denne formodning kan **ikke** overføres til situationer, hvor forbindelsen benyttes af flere:

En tilsvarende bevisbedømmelse i de tilfælde, hvor internetforbindelsen benyttes af flere brugere, vil imidlertid have vidtrækkende konsekvenser og ses ikke at have støtte i retspraksis fra de overordnede retter.

Da sagsøgte først over 14 måneder efter krænkelsen blev bedt om at undersøge, hvem der havde adgang til internettet, fandt landsretten, at uklarheden om gæsters tilstedeværelse **ikke** bevismæssigt kunne komme sagsøgte til skade. CMS havde ikke løftet bevisbyrden, og sagsøgte blev frifundet.

Fildeling har i øvrigt givet anledning til et omfattende sagskompleks med over 150 sager anlagt af CMS/MIRCOM ved Retten på Frederiksberg. I [BS-32703/2019-FRB](#) fastslog retten – under henvisning til Østre Landsrets dom af 8. april 2020 – at CMS slet ikke havde søgsmålskompetence til at anlægge sagerne i eget navn.

LOV

[Ophavsretsloven § 2](#)[Ophavsretsloven § 83, stk. 1](#)

PRAKSIS

Landsretten · Frifindelse i sag om ulovlig fildeling af filmen "Flaskepost fra P"

16.08.2021

Byretten · Afvisning af ophavsretssag mod ukendt sagsøgt grundet manglende søgsmålskompetence

20.04.2020

§ 7 Privatkopiering, blankmedieafgift og EU-rettens krav

Privatkopiering efter [ophavsretslovens § 12](#) kombineret med blankmedieafgiften (§§ 39-46) er den danske implementering af Infosoc-direktivets (2001/29/EF) artikel 5, stk. 2, litra b), der kræver "rimelig kompensation" til rettighedshaverne.

Højesteret tog i [BS-21863/2022-HJR](#) stilling til, om den danske ordning i perioden 2014-2021 var i overensstemmelse med EU-retten. Ordningen omfattede udelukkende løse lagringsmedier (blanke cd'er, dvd'er, digitale hukommelseskort) og udelukkede **indbyggede lagringsmedier** (smartphones, tablets, harddiske).

Højesteret fastslog:

- Den danske ordning var **ikke** i overensstemmelse med direktivet, fordi ingen former for indbyggede lagringsmedier var vederlagsbelagt.
- EU-Domstolens afklaringer i **C-467/08 (Padawan)** og **C-462/09 (Stichting de Thuiskopie)** var tilstrækkeligt klare til, at de danske myndigheder havde begået en **tilstrækkelig kvalificeret overtrædelse** af EU-retten.
- Men Copydan KulturPlus havde **ikke** løftet bevisbyrden for et faktisk **tab**, da ordningen i perioden allerede indbragte 26-29 mio. kr. årligt, og kompensationsniveauet ikke er harmoniseret i EU.

Copydan blev herefter frifundet for erstatningskravet på over 1,2 mia. kr. og pålagt at tilbagebetale 138 mio. kr. udbetalt under landsrettens dom.

På EU-retligt niveau har EU-Domstolen i en række sager præciseret kravene til privatkopieringsordninger:

Sag	Kernepunkt
C-426/21 (Ocilion)	De-duplikation, hvor én kopi deles af mange brugere, falder uden for privatkopieringsundtagelsen
C-263/21	Kontrolorganer styret af rettighedshavere er lovlige, forudsat objektive kriterier og uafhængig klageadgang
C-260/22	Broadcastere kan ikke generelt udelukkes fra kompensation, medmindre deres skade er "minimal"
C-822/24	Afgiftspligt ved salg til erhvervskunder er lovlig med afkræftelig formodning, forudsat effektiv tilbagebetaling

LOV

[Ophavsretsloven § 12](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom om blankmedieordningens overensstemmelse med EU-retten og krav om erstatning	16.11.2023
	EU-Domstolen · Rimelig kompensation for privatkopiering på lagringsmedier solgt til kommercielle slutbrugere	15.01.2026
	EU-Domstolen · Radio- og fjernsynsforetagenders ret til rimelig kompensation ved privatkopiering (C-260/22)	23.11.2023
	EU-Domstolen · IPTV-tjenester, online-videooptagere og de-duplikationsteknik under EU's ophavsretsregler	13.07.2023
	EU-Domstolen · Forvaltning af afgifter for privatkopiering: Forenelighed af kontrolorganer styret af rettighedshavere	08.09.2022

Strafferetlig piratkopiering – ophavsretslovens § 76 og straffelovens § 299 b

Forsætlige krænkelse af ophavsretten straffes efter [ophavsretslovens § 76, stk. 1](#) med bøde. Er overtrædelsen forsætlig og begået under **skærpende omstændigheder**, stige straffen efter [§ 76, stk. 2](#) til fængsel i op til 1 år og 6 måneder. Skærpende omstændigheder anses navnlig at foreligge, hvis overtrædelserne sker erhvervsmæssigt, der fremstilles et betydeligt antal eksemplarer, eller værker tilgængeliggøres on-demand.

Særligt grove tilfælde henføres under [straffelovens § 299 b](#) med en strafferamme på op til **6 års fængsel**. [Rigsadvokatmeddelelsen om immaterielle rettigheder](#) præciserer, at bestemmelsen **ikke** udelukkende skal anvendes, hvor særlovenes strafferammer er utilstrækkelige:

Bestemmelsen forudsættes således anvendt i tilfælde, hvor forholdet skønnes at være så groft, at samfundets reaktion bør komme til udtryk ved anvendelse af straffeloven frem for ophavsretsloven.

[Rigsadvokatmeddelelsens sanktionsafsnit](#) fastsætter, at udgangspunktet ved overtrædelse af § 299 b for fysiske personer er **fængselsstraf**, mens juridiske personer straffes med bøde over det tidligere niveau.

I praksis illustrerer [SS-2869/2007-NAE](#) (piratkopiering af 410 musik-cd'er) grænsen mellem § 76 og § 299 b. Byretten henførte forholdet under § 299 b, men Østre Landsret omgjorde i [SS-801/2008-OLR](#) og fandt:

Uanset omfanget og grovheden af de tiltaltes overtrædelse af ophavsretsloven, findes forholdet ikke at have et sådant omfang eller indebære en sådan grovhed, at det bør henføres under straffelovens § 299 b.

Straffen blev nedsat fra 30 til 20 dages betinget fængsel.

I sagen om uautoriseret dekodning af tv-signaler ([SS-373/2011-BOR](#)) blev tiltalte frifundet for § 299 b men dømt for overtrædelse af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed med betinget fængsel i 30 dage.

Praksis viser, at **omfanget**, den **organiserede karakter** og den **tilsigtede vinding** er de afgørende momenter for tiltalevalget mellem § 76 og § 299 b.

LOV	Ophavsretsloven § 76, stk. 1-2	Straffeloven § 299b	
PRAKSIS	Landsretten · Landsrettens dom i sag om ulovlig kopiering og salg af CD'er		25.04.2008
	Byretten · Dom for uautoriseret dekodning af tv-signaler; betinget fængsel og konfiskation		15.08.2011
	Byretten · Dom for omfattende piratkopiering og salg af musik-cd'er i Næstved		31.01.2008

§ 9 Vederlag og erstatning efter ophavsretslovens § 83

[Ophavsretslovens § 83](#) fastsætter et tre-ledsystem for civilretlig sanktionering af ophavsretskrænkelser:

- **Stk. 1, nr. 1:** Et rimeligt **vederlag** for udnyttelsen (den hypotetiske licensafgift).
- **Stk. 1, nr. 2:** **Erstatning** for den yderligere skade, herunder tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste.
- **Stk. 3:** **Godtgørelse** for ikke-økonomisk skade.

Systemet implementerer Retshåndhævelsesdirektivets (2004/48/EF) artikel 13, der kræver, at erstatningsudmålingen også tjener et **afskrækkelsesformål**.

I Irmapien-sagen fastsatte Sø- og Handelsretten vederlag/erstatning til **750.000 kr.** samt bøder på 15.000 kr. til hver part for overtrædelse af forbud. Sagen er en af de største civilretlige ophavsretserstatninger i nyere dansk praksis.

I KFST-sagen ([BS-32024/2024-OLR](#)) fastsatte landsretten vederlaget til **175.000 kr.** med udgangspunkt i prisen for en IP-løsning, der ville have dækket brugen.

I piratkopierings-sagen ([SS-2869/2007-NAE](#)) fastsatte byretten vederlaget skønsmæssigt:

Post	Beregningsgrundlag	Beløb
Vederlag (§ 83, stk. 1, nr. 1)	410 cd × 14 opt. × 10 kr. × 80 %	45.000 kr.
Erstatning (§ 83, stk. 1, nr. 2)	Tilsvarende beløb	45.000 kr.
I alt		90.000 kr.

I Den Lille Havfrue-sagen ([BS-50268/2019-KBH](#)) fastsatte byretten vederlag til 70.000 kr. pr. krænkelse og godtgørelse for ikke-økonomisk skade til 80.000 kr. (tegningen) og 30.000 kr. (fotografiet), samlet **285.000 kr.**

Praksis viser, at udmålingen er **skønsmæssig** og tager udgangspunkt i den hypotetiske markedspris for en licens, med forhøjelse ud fra krænkelsens karakter og omfang.

LOV	Ophavsretsloven § 83, stk. 1-3	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret afviser anke i sag om Irmapien-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder	12.09.2025

Landsretten · Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen dømt for ophavsretskrænkelser ved intern deling af abonnement: Vederlag fastsat til 175.000 kr.	29.10.2025
Byretten · Afgørelse om krænkelse af ophavsretten til Den Lille Havfrue	23.11.2020
Byretten · Dom for omfattende piratkopiering og salg af musik-cd'er i Næstved	31.01.2008

§ 10 Sammenfatning og centrale takeaways

Den fundne praksis tegner et billede af et ophavsretligt system, der hviler på EU-harmoniserede principper men med dansk retlig selvstændighed i den konkrete retsanvendelse:

- **Værkshøjde** er ensartet for alle værkstyper, og tærsklen er **reel** – Højesterets RUB 1-dom viser, at brugskunst ikke automatisk opnår beskyttelse blot fordi skøns mænd anerkender kreative evner.
- **Undtagelser** fortolkes **snævert**: den der påberåber sig parodi, citatret eller sagsbehandlingsundtagelsen, bærer bevisbyrden. Parodiprincippet kræver humor/satirisk intent – ren kommerciel udnyttelse falder uden for.
- **Specialitetsprincippet** beskytter ophavsmanden mod udvidende fortolkning af overdragelsesaftaler – ukendte udnyttelsesformer (digitale rettigheder) overdrages ikke implicit.
- **Fildeling** kræver konkret bevis for den sagsøgte handling – en formodningsregel mod abonnenten er afvist i dansk ret.
- **Privatkopiering** og blankmedieafgiften skal opfylde EU-rettens krav om rimelig kompensation, men Højesteret har understreget, at kompensationsniveauet ikke er harmoniseret, og at staten har betydelig skønsmæssig beføjelse.
- **Strafferetligt** er tiltalevalget mellem [ophavsretslovens § 76](#) og [straffelovens § 299 b](#) styret af forholdets grovhed, organisering og tilsigtede vinding, som nærmere beskrevet i [Rigsadvokatmeddelelsen om immaterielle rettigheder](#).
- **Erstatningsudmålingen** efter § 83 er skønsmæssig og tjener både kompensations- og afskrækkelsesformål i overensstemmelse med Retshåndhævelsesdirektivet.

For spørgsmål om varemærkekrænkelser, se [/praksisoversigt/varemaerkeret](#); for designrettigheder, se [/praksisoversigt/designret](#); for B2B-snyltning og illoyal konkurrence, se [/praksisoversigt/markedsfoeringsret-b2b-illoyal-konkurrence](#).

LOV	Ophavsretsloven § 76	Ophavsretsloven § 83	Straffeloven § 299b	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom om blankmedieordningens overensstemmelse med EU-retten og krav om erstatning			16.11.2023
	Højesteret · Højesterets dom om Berlingskes brug af Den Lille Havfrue: Parodiprincippet og afvejning mellem ophavsret og ytringsfrihed			17.05.2023
	Højesteret · Gummistøvlen RUB 1's beskyttelse efter ophavsretsloven og markedsføringsloven			10.06.2020
	Landsretten · Sag om digitale rettigheder til oversættelser: Gyldendal A/S mod Lindhardt og Ringhof Forlag A/S			08.09.2023
	Landsretten · Frifindelse i sag om ulovlig fildeling af filmen "Flaskepost fra P"			16.08.2021

Ophavsretsloven § 1	stk. 1	Ophavsretsloven § 2	
Ophavsretsloven § 12		Ophavsretsloven § 28	stk. 1
Ophavsretsloven § 53	stk. 3	Ophavsretsloven § 76	stk. 1-2
Ophavsretsloven § 83	stk. 1-3	Straffeloven § 299b	

MATERIALE Citerede afgørelser

19 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

4

12.09.2025	Højesteret afviser anke i sag om Irmapien-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder	10454-12310
16.11.2023	Højesteretsdom om blankmedieordningens overensstemmelse med EU-retten og krav om erstatning	bs-21863-2022-hjr
17.05.2023	Højesterets dom om Berlingskes brug af Den Lille Havfrue: Parodiprincippet og afvejning mellem ophavsret og ytringsfrihed	bs-24506-2022-hjr
10.06.2020	Gummistøvlen RUB 1's beskyttelse efter ophavsretsloven og markedsføringsloven	bs-7741-2019-hjr

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

5

15.01.2026	Rimelig kompensation for privatkopiering på lagringsmedier solgt til kommercielle slutbrugere	C-822/24
04.12.2025	Ophavsretlig beskyttelse af brugskunst: Originalitetskrav og vurdering af krænkelse	C-580/23
23.11.2023	Radio- og fjernsynsforetagenders ret til rimelig kompensation ved privatkopiering (C-260/22)	C-260/22
13.07.2023	IPTV-tjenester, online-videooptagere og de-duplikationsteknik under EU's ophavsretsregler	C-426/21
08.09.2022	Forvaltning af afgifter for privatkopiering: Forenelighed af kontrolorganer styret af rettighedshavere	C-263/21

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

4

29.10.2025	Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen dømt for ophavsretskrænkelser ved intern deling af abonnement: Vederlag fastsat til 175.000 kr.	10185-11955
08.09.2023	Sag om digitale rettigheder til oversættelser: Gyldendal A/S mod Lindhardt og Ringhof Forlag A/S	3776-4537
16.08.2021	Frifindelse i sag om ulovlig fildeling af filmen "Flaskepost fra P"	663-6607
25.04.2008	Landsrettens dom i sag om ulovlig kopiering og salg af CD'er	6873-8256

BYRETTE · FØRSTE INSTANS

5

07.06.2024	Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen frifindes for krav om vederlag og erstatning for intern deling af ophavsretligt beskyttede artikler	10160-11922
23.11.2020	Afgørelse om krænkelse af ophavsretten til Den Lille Havfrue	1176-1428
20.04.2020	Afvisning af ophavsretssag mod ukendt sagsøgt grundet manglende søgsmålskompetence	120-139
15.08.2011	Dom for uautoriseret dekodning af tv-signaler; betinget fængsel og konfiskation	3043-3598
31.01.2008	Dom for omfattende piratkopiering og salg af musik-cd'er i Næstved	6843-8224
PARKERINGSKLAGENÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
16.12.2022	Twist om utilstrækkelig afmærkning af p-båse og betydningen af lejeaftaler for nabopladser	park-1428

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Beskyttelse af kunstneriske præstationer – 3. delbetænkning fra udvalget vedrørende revision af ophavsretslovgivningen

nr. 962 · 1982 · Ministeriet for kulturelle anliggender

09

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over parallelimport, konsumtion og ompakning

EØS-konsumtion efter varemærkeloven § 10 a og betingelserne for parallelimportørens ompakning og ommærkning

Version 2 · Opdateret 22. jul. 2026 · 39 afgørelser · 1994-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Parallelhandelens immaterialretlige kerne er konsumptionsreglen: varemærke- og designretten udtømmes, når varen er bragt i omsætning i EØS af rettighedshaveren eller med dennes samtykke, jf. [varemærkeloven § 10 a](#) og [designloven § 12](#). Retten genopstår dog, hvis indehaveren har "rimelig grund" til at modsætte sig fortsat markedsføring – og det er netop den undtagelse, der bærer den EU-skabte ompakningsdoktrin fra Bristol-Myers Squibb med dens kumulative betingelser om objektiv nødvendighed, uændret tilstand, angivelse af ompakker, hensyn til omdømmet og forudgående notifikation. Dansk praksis er koncentreret hos Sø- og Handelsretten som specialinstans med Højesteret som overbygning, og tyngdepunktet har siden 2019 forskudt sig fra ydre emballage og co-branding til sontringen mellem ompakning i ny æske og tillægsetikettering af den indre emballage under lægemiddelovgivningens sikkerhedselementer. Oversigten samler retsgrundlaget, EU-Domstolens styrende domme og de danske afgørelser, herunder de nyeste forbudssager om Pifeltro og Brintellix.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Konsumtion indtræder kun ved markedsføring inden for EØS foretaget af indehaveren selv eller med dennes samtykke, jf. varemærkeloven § 10 a, stk. 1 – markedsføring i tredjelande udtømmer ikke eneretten.
- 02** Konsumtionen er eksemplarbundet: at andre eksemplarer af samme vare er markedsført i EØS, godtgør ikke konsumtion for det konkrete parti.
- 03** Allerede indfortoldning og import af ikke-konsumerede varemærkevarer i erhvervsmæssigt øjemed udgør en krænkelse efter varemærkeloven § 4, stk. 3.
- 04** Bevisbyrden for konsumtion påhviler som udgangspunkt den sagsøgte parallelimportør, men skal vendes, når varemærkeindehaverens selektive distributionssystem uden markedsangivelse gør beviset praktisk umuligt og dermed risikerer at afskærme nationale markeder.

-
- 05** Undtagelsen om "rimelig grund" i varemærkeloven § 10 a, stk. 2, er ikke udtømmende opregnet og omfatter bl.a. risiko for, at forbrugerne fejlagtigt antager en økonomisk forbindelse mellem indehaver og forhandler.
-
- 06** Ompakning af parallelimporterede lægemidler er kun lovlig, hvis de kumulative BMS-betingelser er opfyldt: objektiv nødvendighed, ingen påvirkning af varens oprindelige tilstand, klar angivelse af ompakker og producent, ingen skade på varemærkets eller indehaverens omdømme og forudgående notifikation med prøve.
-
- 07** Nødvendighedsbetingelsen er ikke opfyldt, hvis ompakningen alene forklares med parallelimportørens ønske om en kommerciel fordel; ompakningen skal gøre mindst muligt indgreb i varemærkerettens genstand.
-
- 08** Bevisbyrden for, at ompakning eller ommærkning var objektivt nødvendig for effektiv markedsadgang, påhviler parallelimportøren.
-
- 09** Regulatoriske mærkningskrav, der reelt afskærer bundtning eller ometikettering, kan gøre fuld ompakning objektivt nødvendig – det danske krav om dansk mærkning på både ydre og indre emballage har været afgørende i Højesterets praksis.
-
- 10** Modstand hos apotekspersonale eller patienter mod ometiketterede eller ukendte navne begrundes kun ompakning eller ommærkning, hvis modstanden er så stærk hos en betydelig del af forbrugerne, at den reelt hindrer effektiv markedsadgang.
-
- 11** Udskiftning af eksportlandets varemærke med importlandets (ommærkning) bedømmes efter samme nødvendighedskriterium som ompakning, og apotekernes lovbestemte substitutionspligt taler imod, at navneforskelle udgør en markedsadgangsbarriere.
-
- 12** Parallelimportørens egen branding på pakningen må ikke gå videre end nødvendigt for genkendelighed; et gennemgående eget logo kan udgøre ulovlig co-branding, mens diskrete farvemarkeringer som udgangspunkt accepteres.
-
- 13** Manglende rettidig indsigelse mod modtagne notifikationer kan medføre retsfortabende passivitet, og passiviteten kan smitte af på det ompakningsselskab, der handler efter parallelimportørens instruks.
-
- 14** Vederlag for uberettiget brug efter varemærkeloven § 43, stk. 1, nr. 1, udmåles i dansk praksis skønsmæssigt, typisk som ca. 5 % af parallelimportørens omsætning opgjort i grossistindkøbspris.
-
- 15** Tvisterne afgøres i praksis oftest ved midlertidigt forbud efter retsplejeloven §§ 413 og 415, hvor sandsynliggørelse af retten og af forspildelsesrisikoen er afgørende, og hvor sikkerhedsstillelse er hovedreglen.
-
- 16** Lægemiddelstyrelsens markedsføringstilladelse til parallelimport har ingen varemærkeretlige virkninger – styrelsen påser ikke varemærkeretten, og valget mellem ompakning og ommærkning er ikke frit.
-

Konsumptionsreglen i varemærkeloven § 10 a og dens direktivnære forlæg

§ 1

Den centrale bestemmelse er [varemærkeloven § 10 a](#), der har følgende ordlyd:

Stk. 1. Et varemærke giver ikke indehaveren ret til at forbyde dets brug for varer, som af indehaveren selv eller med indehaverens samtykke er markedsført her i landet eller inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS) under dette varemærke.

Stk. 2. Bestemmelsen i stk. 1 finder ikke anvendelse, hvis indehaveren har rimelig grund til at modsætte sig fortsat markedsføring af varerne, især i tilfælde, hvor varernes tilstand er ændret eller forringet, efter at de er markedsført.

Bestemmelsen er en næsten ordret gengivelse af [varemærkedirektivets artikel 15](#) og af [EU-varemærkeforordningens artikel 15](#), som begge har identisk indhold. Konsumptionsreglen er dermed fuldharmoniseret, og den skal fortolkes i lyset af traktatens regler om varernes frie bevægelighed i [TEUF artikel 34](#) og [artikel 36](#). Konsumptionen begrænser eneretten i [§ 4](#), hvorefter indehaveren bl.a. kan forbyde tredjemand at anbringe tegnet på varerne eller deres emballage, at markedsføre eller oplagre varerne og at importere eller eksportere dem under tegnet, jf. [§ 4, stk. 3](#).

Konsumptionsprincippet kom første gang udtrykkeligt i loven med varemærkeloven af 1991. Af [lovforslagets bemærkninger](#) til den daværende [§ 6](#) fremgår:

Ordlyden svarer til direktivets artikel 7. Bestemmelsen fastslår principperne for konsumtion, som i den gældende danske lov kun fremgår indirekte af [§ 4, stk. 3](#). Det følger af bestemmelsen, at der inden for EF gælder konsumtion. For så vidt angår konsumtion i øvrigt må det bero på fremtidig retspraksis på grundlag af EF-Domstolens fortolkning af den tilgrundliggende direktivbestemmelse.

Lovgiver overlod med andre ord fra begyndelsen udfyldningen til EU-Domstolen. Ved den gennemgribende reform i [lov nr. 1533 af 18. december 2018](#), der gennemførte varemærkedirektiv (EU) 2015/2436, blev konsumptionsreglen videreført som [§ 10 a](#). Af de almindelige bemærkninger fremgår udtrykkeligt lovgivers metodevalg:

Varemærkedirektivet fra 2015 vil blive gennemført ved en ændringslov, der er tekstnær i forhold til direktivet, således at direktivets terminologi og ordlyd i videst muligt omfang bevares med henblik på at reducere risikoen for fortolkningstvivl.

Det betyder, at dansk retsanvendelse på området i praksis er identisk med EU-Domstolens praksis, og at ældre danske domme, der refererer til varemærkelovens tidligere [§§ 6 og 8](#), fortsat er retningsgivende. Ældre praksis anvender således den tidligere nummerering – f.eks. [V-0025-99](#), hvor Sø- og Handelsretten lagde til grund, at et parti Kappa-beklædning lovligt bragt i fri omsætning i Spanien var konsumeret til markedsføring i Danmark, og hvor forhandlerens brug af det registrerede logo i en tilbudsavis ikke var en krænkelse.

Designretten har en parallel, men kortere formuleret regel i [designloven § 12](#): »Designretten omfatter ikke handlinger i forbindelse med designbeskyttede produkter, som af indehaveren eller med dennes samtykke er markedsført inden for Det Europæiske Økonomiske Samarbejdsområde (EØS).« Designloven indeholder ikke en tilsvarende udtrykkelig undtagelse om »rimelig grund«, hvilket i praksis gør varemærkeretten til parallelhandelens vigtigste konfliktflade.

LOV

[Designloven § 12](#)[Varemærkeloven § 4, stk. 3](#)[Varemærkeloven § 10a, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved annoncering af tøj - Anvendelse af registreret varemærke vs. aktuelt anvendt varemærke

30.11.2000

§ 2 Regional konsumtion: varer fra tredjelande, indfortoldning og transitreglen i § 5

Konsumtionen er **regional**. Kun markedsføring inden for EØS med indehaverens samtykke udtømmer eneretten; markedsføring i tredjelande gør det ikke. Det er den enkleste og hyppigst forekommende krænkelsetype i parallelhandel, og den er selvstændig i forhold til hele ompakningsdoktrinen.

Sø- og Handelsretten fastslog i [V-34-13](#), at allerede **indfortoldningen** af parfume, der ikke var konsumeret, udgjorde en krænkelser af varemærkeretten, og retten anvendte i den forbindelse både [§ 4, stk. 1 og 3](#), vederlagsreglen i [§ 43, stk. 1](#) og de korrigerende foranstaltninger i [§ 44, stk. 1](#). Samme problemstilling – parallelimport af parfume uden konsumtion – var genstand for [V-36-12](#) mellem Coty Germany og en dansk parfumeforhandler, hvor retten anvendte både varemærkelovens konsumptionsregel og [markedsføringsloven § 3](#).

Den nyeste danske praksis på området er IT-udstyrssagen. I [BS-9911/2021-SHR](#) pålagde Sø- og Handelsretten både selskabet og dets direktør personligt ansvar for omfattende ulovlig parallelimport af IT-produkter med krav om vederlag og erstatning efter [§ 43, stk. 1 og 2](#). Østre Landsret stadfæstede afgørelsen i [BS-2627/2024-OLR](#) og inddrog samtidig forældelsesspørgsmål efter [forældelsesloven § 21, stk. 5](#). Sagerne viser, at konsumptionsindsigelsen – når den ikke kan løftes – udløser et fuldt krænkelanseansvar, der kan ramme ledelsen personligt.

En beslægtet konstellation er varer, der aldrig overgår til fri omsætning. Ved reformen i 2018 blev der indsat en selvstændig **transitregel** i [varemærkeloven § 5, stk. 1](#), hvorefter indehaveren kan forhindre, at varer fra tredjelande føres ind i det danske toldområde i erhvervsmæssigt øjemed uden at overgå til fri omsætning, når de uden tilladelse er forsynet med et identisk varemærke. Retten bortfalder efter [§ 5, stk. 2](#), hvis klarereren eller ihænde-haveren under en toldsag dokumenterer, at indehaveren ikke kan forbyde markedsføring i det endelige bestemmelsesland. Baggrunden er beskrevet i de almindelige bemærkninger til [lov nr. 1533 af 18. december 2018](#):

For at styrke varemærkebeskyttelsen og bekæmpe forfalskning mere effektivt indeholder lovforslaget en bestemmelse om, at en rettighedshaver vil kunne forhindre, at varemærkeforfalskede varer fra tredjelande kommer i transit i det danske toldområde i erhvervsmæssigt øjemed. Retten bortfalder under visse betingelser.

Grænsen mod ikke-erhvervsmæssig indførsel blev prøvet i [BS-2754/2022-SHR](#), [BS-2960/2022-SHR](#) og [BS-1073/2022-SHR](#), hvor Sø- og Handelsretten fastslog, at undtagelsen om varer i rejsendes personlige bagage skal fortolkes indskrænkende, og at en samlet vurdering af antal, ensartethed og salgsklargøring (hangtags) kunne føre til, at indførslen var erhvervsmæssig.

Endelig kan konsumtionen være udtømt gennem **økonomiske forbindelser** mellem formelt adskilte indehavere af parallelle nationale mærker. Det er kernen i EU-Domstolens dom i [C-291/16](#) (Schweppes), hvor spørgsmålet var, om en indehaver af et opdelt varemærke kan modsætte sig import fra en anden indehaver af det parallelle mærke, når parterne har fremmet et fælles globalt varemærkeimage eller har økonomiske forbindelser. Dommen begrænser mulighederne for at genopdele det indre marked ad ejerskabsvejen.

LOV

Varemærkeloven § 4, stk. 1, 3

Varemærkeloven § 5, stk. 1, 2

Varemærkeloven § 43, stk. 1, 2

Varemærkeloven § 44, stk. 1

PRAKSIS	EU-Domstolen · Parallele varemærker og konsumtion: Schweppes-sagen om globalt varemærkeimage og økonomiske forbindelser	20.12.2017
	Landsretten · Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelser og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr	01.10.2025
	Sø- og Handelsretten · Personligt ansvar for direktør i sag om ulovlig parallelimport af IT-produkter	03.01.2024
	Sø- og Handelsretten · Sag om ulovlig import af varemærkeforfalskede produkter – Erhvervsmæssig karakter vs. privat brug	19.12.2022
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved parallelimport: Indfortoldning af parfume udgør krænkelser af Varemærkeloven	11.04.2014
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser og Parallelimport - Coty Germany GmbH mod Parfume Shop	08.05.2013

Bevisbyrden for konsumtion og samtykke – og hvornår den skal vendes

§ 3

Konsumtion er et **forsvarsanbringende**, og udgangspunktet er derfor, at den sagsøgte parallelimportør skal godtgøre, at netop de omtvistede eksemplarer er bragt i omsætning i EØS af indehaveren eller med dennes samtykke. Konsumtionen er eksemplarbundet: det er ikke tilstrækkeligt, at andre eksemplarer af samme vare er markedsført i EØS.

EU-Domstolen har imidlertid modificeret udgangspunktet, når bevisbyrden i praksis bliver et instrument til markedsopdeling. I [C-367/21](#) (Hewlett Packard mod Senetic) var HP's produkter ikke forsynet med nogen fysisk mærkning, der kunne afsløre bestemmelsesmarkedet, distributionen foregik i et lukket selektivt net, og HP nægtede selv at oplyse, om varerne var bestemt til EØS. Domstolen udtalte om den praktiske bevissituation:

Sagsøgte i krænkelssøgsmålet vil nemlig have betydelige vanskeligheder ved at føre et sådant bevis på grund af sine leverandørers forståelige modvilje mod at afsløre deres forsyningskilde inden for det distributionsnet, der anvendes af indehaveren af de pågældende EU-varemærker.

Domstolen fastslog herefter, at [EU-varemærkeforordningens artikel 15, stk. 1](#), sammenholdt med [TEUF artikel 34](#) og [artikel 36](#), er til hinder for, at bevisbyrden for konsumtion **udelukkende** påhviler sagsøgte under sådanne omstændigheder. Bevisbyrden skal da tilpasses efter modellen fra Van Doren + Q: først skal varemærkeindehaveren godtgøre, at eksemplarerne oprindeligt blev markedsført uden for EØS, hvorefter bevisbyrden går tilbage til sagsøgte for at vise, at de samme eksemplarer efterfølgende er ført ind i EØS af indehaveren eller med dennes samtykke.

Samme dag som ompakningstrilogien afsagde Domstolen dom i [C-175/21](#) (Harman), der angår den processuelle spejling af problemet: om en national domskonklusion må formuleres så generelt, at den blot henviser til »varer, der ikke er markedsført i EØS af indehaveren eller med dennes samtykke«, med den følge at spørgsmålet om

konsumtion reelt afgøres først i fuldbyrdelsesfasen. Dommen kobler [retshåndhævelsesdirektivet 2004/48/EF](#) sammen med kravet om effektiv domstolsbeskyttelse.

At bevisbyrdefordelingen i det hele taget er et EU-retligt og ikke et rent nationalt processpørgsmål, følger også af [C-720/18](#) (Ferrari/Testarossa), hvor Domstolen begrundede sin stillingtagen til bevisbyrden med, at en uensartet fordeling ville skade det indre marked og målet om samme beskyttelse i alle medlemsstaters retsordener. Dommen er samtidig relevant for parallelhandel med brugte varer, idet Domstolen udtalte:

Det forhold, at varemærkeindehaveren ikke kan forbyde tredjemænd at bruge sit varemærke for varer, der allerede er blevet markedsført under dette, betyder ikke, at indehaveren ikke selv kan gøre brug deraf for sådanne varer.

I dansk praksis er bevistemaet typisk håndteret gennem edition, bevissikring og toldoplysninger. I [V-34-13](#) anvendte Sø- og Handelsretten således retsplejelovens regler om bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder sideløbende med den materielle krænkelsesvurdering.

LOV	Varemærkeloven § 10a, stk. 1	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Bevisbyrde for konsumtion af varemærkerettigheder i selektive distributionsnet	18.01.2024
	EU-Domstolen · Konsumtion af EU-varemærker og effektiv domstolsbeskyttelse ved generelle domskonklusioner i krænkelsessager	17.11.2022
	EU-Domstolen · Reel brug af varemærker for reservedele og brugte biler samt bevisbyrdens placering i fortabelsessager	22.10.2020
	Sø- og Handelsretten · Forbud mod salg af værktøj med varemærker og EAN-stregkoder – Konsumtion af varemærkeret	10.07.2020
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved parallelimport: Indfortoldning af parfume udgør krænkelse af Varemærkeloven	11.04.2014

§ 4 BMS-doktrinen: de kumulative betingelser for lovlig ompakning

Undtagelsen om »rimelig grund« i [varemærkeloven § 10 a, stk. 2](#) er den retlige krog, hvorpå hele ompakningsdoktrinen hænger. Domstolen har siden Hoffmann-La Roche og Bristol-Myers Squibb opstillet en række betingelser, som **alle** skal være opfyldt, før varemærkeindehaveren mister retten til at modsætte sig markedsføring af det ompakkede produkt.

Dansk praksis har gengivet betingelsernes indhold i en række domme. Sø- og Handelsretten sammenfattede retsgrundlaget således i [V-102-99](#) (Merck mod Paranova) med henvisning til:

- **Bristol-Myers Squibb (C-427/93)**, præmis 55-56: ompakning kræver objektiv nødvendighed.
- **Pharmacia & Upjohn (C-379/97)**, præmis 43-44: en ren kommerciel fordel er ikke tilstrækkelig.
- **Loendersloot (C-349/95)**, præmis 46: parallelimportøren skal anvende den mindst indgribende ændring.
- **Boehringer Ingelheim (C-143/00)**: ompakning er objektivt nødvendig, hvis der er stærk modstand hos en betydelig del af forbrugerne, og modstanden udgør en hindring for effektiv markedsadgang.

Retten tilføjede udtrykkeligt, at »Paranova havde bevisbyrden for, at nødvendighedsbetingelsen var opfyldt«.

Højesteret gennemgik den samme praksisrække i [Sag 354/2011](#) og fremhævede desuden **C-443/99 (Merck Sharp & Dohme)** om, at modvilje mod ometikettering eller ukendte navne ikke i sig selv er en hindring, samt **C-348/04 (Boehringer II)** om, at det påhviler parallelimportøren at bevise, at nødvendighedsbetingelsen er opfyldt.

I [V-0063-96](#) (Astra mod Orifarm) formulerede Sø- og Handelsretten kravet om mindst muligt indgreb med henvisning til både Bristol-Myers Squibb og Ballantine-sagen, og retten afviste, at en rent merkantil begrundelse kunne bære en mere omfattende ompakning.

Samlet kan betingelserne opstilles således – og de er kumulative, så det er tilstrækkeligt for varemærkeindehaveren at godtgøre, at én af dem svigter:

Betingelse	Indhold	Bevisbyrde
Objektiv nødvendighed	Ompakningen skal være nødvendig for reel og effektiv adgang til importmarkedet; kommerciel fordel er ikke nok	Parallelimportøren
Uændret tilstand	Ompakningen må ikke berøre varens oprindelige tilstand	Parallelimportøren
Angivelse af ompakker	Det skal klart fremgå, hvem der har ompakket, og hvem producenten er	Parallelimportøren
Omdømme	Præsentationen må ikke være skadelig for varemærkets eller indehaverens omdømme	Varemærkeindehaveren
Notifikation	Forudgående underretning af indehaveren og på anmodning levering af en prøve	Parallelimportøren

Doktrinen er ikke begrænset til lægemidler. I [C-197/21](#) (SodaStream mod MySoda) blev de såkaldte BMS-kriterier påberåbt over for genpåfyldning og ometikettering af kulsyre cylindere. Domstolen understregede her, at listen over »rimelige grunde« i artikel 15, stk. 2, **ikke er udtømmende**, og at det centrale er, om den nye mærkning:

hos forbrugerne skaber det fejlagtige indtryk, at der består en økonomisk forbindelse mellem forhandleren og indehaveren af mærket.

Vurderingen er en helhedsvurdering af oplysningerne på varen og den nye mærkning, praksis i sektoren, salgsmetoden og forbrugernes kendskab hertil.

LOV

[Varemærkeloven § 10a, stk. 2](#)

PRAKSIS

Højesteret · Berettigelse af ommærkning af parallelimporteret lægemiddel og nødvendighedskriteriet i varemærkeretten	02.07.2014
EU-Domstolen · Varemærkeret: Konsumtion og genpåfyldning af kulsyre cylindere (SodaStream-sagen)	27.10.2022
Sø- og Handelsretten · Sag om uretmæssig ompakning af parallelimporterede lægemidler og krænkelse af varemærkerettigheder	18.07.2002
Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Ompakning og varemærkeret	29.06.2001
Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Varemærkekrænkelse ved ompakning og branding	20.01.2000

§ 5 Nødvendighedskriteriet i dansk praksis: pakningsstørrelser, bundtning og mærkningsreglerne

Nødvendighedskriteriet er doktrinen tyngdepunkt, og det er her de danske sager oftest afgøres. Prøvelsen er **objektiv**: det afgørende er ikke, hvad parallelimportøren foretrækker, men om der uden ompakning ville være en reel hindring for effektiv markedsadgang.

EU-Domstolen har præciseret prøvelsen i forhold til **pakningsstørrelser** i [C-297/15](#) (Ferring mod Orifarm, »Klyx«), der netop angår testen for nødvendighed, når lægemidlet allerede findes i den pågældende pakningsstørrelse på importmarkedet. Kernen er, at ompakning til en anden pakningsstørrelse ikke er nødvendig, blot fordi den er kommercielt attraktiv.

Omvendt kan **regulatoriske mærkningskrav** gøre fuld ompakning objektivt nødvendig. Det er hovedresultatet i Højesterets dom i [Sag 234/2008](#). Merck gjorde her gældende, at parallelimportøren kunne have nøjedes med at bundte de originale udenlandske pakninger med et dansk omslag. Højesteret lagde vægt på mærkningsbekendtgørelsens krav om dansk mærkning på både indre og ydre emballage og på et dansk varenummer på den ydre emballage, samt på Lægemiddelstyrelsens udtalelse om, at bundtning ikke opfyldte mærkningsreglerne, fordi den udenlandske ydre emballage ville være synlig. Højesteret konkluderede:

Højesteret finder det godtgjort, at ompakning af de omhandlede lægemidler var nødvendig for at markedsføre lægemidlerne her i landet.

Den modsatte udgang fik [V-102-99](#), hvor Paranova havde ompakket seks Merck-lægemidler i **uændrede pakningsstørrelser** (én til én). Retten fandt det ikke godtgjort, at dette var nødvendigt:

Paranova har ikke påvist at selskabets én til én ompakning af produkterne har været nødvendig for at skaffe de parallelimporterede lægemidler en reel adgang til det danske marked.

Afgørende for bevisvurderingen var, at Paranova trods opfordring ikke havde fremlagt salgstal for perioden efter overgangen til tillægsetikettering i 1999, og at den gallupundersøgelse, Paranova selv fremlagde, viste, at over 80 % af de adspurgte apoteksfolk forventede uændret salg. Retten anvendte udtrykkeligt kravet fra Boehringer-sagen om **stærk modstand hos en betydelig del af forbrugerne**. Samme problemstilling blev afgjort i [V 104/99](#) og [V-0013-01](#), ligesom den tidlige principielle sag [H-0168-92](#) (Boehringer mod Paranova) hører til denne generation af domme.

En særlig dansk faktor er **substitutionssystemet**. Efter [receptbekendtgørelsen § 62, stk. 1](#) skal apoteket som udgangspunkt udlevere det billigste lægemiddel i gruppen af lægemidler, der ifølge bilag 1 eller bilag 2 kan erstatte det anviste lægemiddel, og [§ 62, stk. 2](#) gør reglen udtrykkeligt anvendelig, når anvisningen omfatter flere lægemidler med samme navn – dvs. både direkte forhandlede og parallelimporterede. Substitutionen kan kun fraviges inden for snævre bagatelgrænser efter [§ 62, stk. 4](#), eller hvis receptudstederen har udelukket substitution. Systemet gør prisen til det dominerende konkurrenceparameter og svækker dermed argumentet om, at emballageform eller navn afskærer markedsadgang. Substitutionsordningens betydning for konkurrencen fremgår også af [A-6-15](#), hvor Sø- og Handelsretten behandlede samspillet mellem patentbeskyttet indikation og apotekernes substitutionspraksis.

Sammenhængen mellem lægemiddelregulering og varemærkeret blev allerede analyseret i **betænkning nr. 1444/2004 om medicintilskud og rigtig anvendelse af lægemidler**, hvor udvalget konstaterede, at EF-Domstolen har tilkendegivet, at ompakning og ommærkning må foretages, i det omfang det er nødvendigt

for effektiv markedsadgang, og at et nationalt krav om at markedsføre parallelimporterede lægemidler under samme navn som det direkte forhandlede produkt netop kunne udgøre en sådan nødvendighed.

LOV	Receptbekendtgørelsen § 62, stk. 1, 2, 4	Varemærkeloven § 10a, stk. 2
PRAKSIS	Højesteret · Dom om varemærkerettigheder ved parallelimport af lægemidler: Co-branding, nødvendighed af ompakning og passivitet	17.10.2012
	EU-Domstolen · Varemærkeindehavers indsigelse mod parallelimportørs ompakning af lægemidler – Test for nødvendighed ved eksisterende pakningsstørrelser (Klyx)	09.11.2016
	Sø- og Handelsretten · Sag om patentkrænkelser ved generisk lægemiddel (Pregabalin "Krka") og apotekers substitution	25.06.2015
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved parallelimport og ompakning af lægemidler	30.09.2002
	Sø- og Handelsretten · Sag om uretmæssig ompakning af parallelimporterede lægemidler og krænkelser af varemærkerettigheder	18.07.2002
	Sø- og Handelsretten · Vederlag for varemærkekrænkelser ved parallelimport af lægemidler	31.01.2002
	Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Ompakning og varemærkeret	29.06.2001

Ommærkning og udskiftning af varemærke –

§ 6 COZAAR/LORTAAN-sagen og generika

Ompakning i snæver forstand er ét spørgsmål; **udskiftning af selve varemærket** er et andet og mere indgribende. EU-Domstolen overførte nødvendighedskriteriet til denne situation i Pharmacia & Upjohn (C-379/97), og Højesteret har anvendt det i den ledende danske dom.

I [Sag 354/2011](#) havde Orifarm parallelimporteret losartankalium fra Italien under mærket LORTAAN og ommærket pakningerne til COZAAR, som MSD anvender i Danmark. Orifarm gjorde gældende, at forbrugerne – patienter i livsvigtig behandling – ville fravælge et ukendt navn, og at MSD's brug af fem forskellige varemærker for samme produkt indebar en kunstig markedsopdeling. Højesteret placerede bevisbyrden hos Orifarm og lagde vægt på, at apotekerne efter receptbekendtgørelsen som udgangspunkt skal udlevere det billigste substituerbare lægemiddel, at markedsdata viste en klar sammenhæng mellem lav pris og høj markedsandel, at fravalg af substitution kun forekom i ca. 8-10 % af tilfældene, og at Orifarm selv modvirkede navneforskelle ved at sænke prisen. Konklusionen var utvetydig:

Højesteret finder herefter, at Orifarm ikke har godtgjort, at den ommærkning, som Orifarm foretog, var nødvendig for, at Orifarm kunne få effektiv adgang til det danske marked.

Dommen viser den praktiske konsekvens af substitutionssystemet: så længe prisen er det dominerende konkurrenceparameter, og apoteket er forpligtet til at udlevere det billigste substituerbare produkt, er det vanskeligt at godtgøre, at navneforskelle udgør en reel markedsadgangsbarriere.

EU-Domstolen har videreført linjen til generika i [C-253/20](#) (Impexco og PI Pharma mod Novartis), der angår ompakning og ommærkning af parallelimporterede **generiske** lægemidler med **referencelægemidlets** varemærke. Konstellationen er den omvendte af COZAAR-sagen: her ønsker parallelimportøren at påføre det stærkere originalmærke på et generisk produkt.

En vigtig afgrænsning nedad er trukket i [C-642/16](#) (Junek Europ-Vertrieb, »Debrisoft«), der netop drejer sig om **sondringen mellem ommærkning og ompakning** ved parallelimport af medicinsk udstyr. Den blotte

påsætning af en mindre mærkat på en uåbnet originalemballage rejser ikke de samme hensyn som en egentlig ompakning og udløser derfor ikke BMS-betingelsernes fulde apparat.

Den tilsvarende afgrænsning uden for varemærkeretten findes i [C-830/21](#) (Syngenta Agro mod Agro Trade), hvor Domstolen ved parallelhandel med plantebeskyttelsesmidler tillod, at parallelimportøren udskifter godkendelsesindehaverens navn og adresse med sit eget, men **ikke** at det oprindelige batchnummer fjernes:

I tilfælde af defekter, der påvirker et sådant produkt, er den eneste relevante reference det pågældende præparats oprindelige batchnummer, og i en nødsituation er det alene dette batchnummer, som gør det muligt for de kompetente myndigheder målrettet og umiddelbart at kalde det berørte produkt tilbage fra markedet.

Dommen illustrerer, at sporbarhedshensyn kan sætte selvstændige grænser for parallelimportørens ændringer af emballagen – uafhængigt af varemærkeretten.

LOV	Receptbekendtgørelsen § 62, stk. 1	Varemærkeloven § 10a, stk. 2	
PRAKSIS	Højesteret · Berettigelse af ommærkning af parallelimporteret lægemiddel og nødvendighedskriteriet i varemærkeretten EU-Domstolen · Mærkningskrav ved parallelhandel med plantebeskyttelsesmidler: Identifikation af godkendelsesindehaver og batchnummer EU-Domstolen · Ompakning og ommærkning af parallel-importerede generiske lægemidler med referencelægemidlets varemærke EU-Domstolen · Konsumtion af varemærkerettigheder ved parallelimport af medicinsk udstyr: Sondringen mellem ommærkning og ompakning Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af Deprakine: Ompakning, ommærkning og co-branding		02.07.2014 07.12.2023 17.11.2022 17.05.2018 24.01.2005

§ 7 Ompakning eller ometikettering efter sikkerhedselementerne – de forenede danske sager

Indførelsen af sikkerhedselementer på lægemidelemballage ved direktiv 2011/62/EU og [Kommissionens delegerede forordning \(EU\) 2016/161](#) ændrede den praktiske virkelighed for parallelimportører fra februar 2019. En parallelimportør, der åbner den ydre emballage for at ilægge en dansk indlægsseddel, bryder anbrudsanordningen og må erstatte den. Spørgsmålet blev derfor, om reglerne om anbrudsanordninger i sig selv gør **fuld ompakning i ny æske** (reboxing) nødvendig, eller om tillægsetikettering (relabeling) fortsat er den mindst indgribende og dermed obligatoriske løsning.

Spørgsmålet blev rejst i Danmark. Sø- og Handelsretten forelagde ved kendelse af 3. april 2020 i [BS-1202/2019-SHR](#) en række spørgsmål for EU-Domstolen i de konsoliderede danske ompakningssager. Forelæggelsen ligger bag Domstolens dom i [C-224/20](#) (Merck Sharp & Dohme m.fl.), der udtrykkeligt behandler **ompakning vs. ommærkning i lyset af de nye EU-sikkerhedsregler** og bl.a. anvender [artikel 16 i forordning 2016/161](#).

Domstolen afsagde den 17. november 2022 tre parallelle domme, der tilsammen udgør den nugældende ramme:

- [C-204/20](#) (Bayer Intellectual Property) – **varemærkeindehaverens ret til at modsætte sig ompakning i nye æsker over for ommærkning**, bedømt efter [varemærkedirektivets artikel 15](#) sammenholdt med direktiv 2011/62/EU og forordning 2016/161.

C-224/20 (de forenede danske sager) – samme spørgsmål under både [EU-varemærkeforordningens artikel 15](#) og direktivets artikel 15, herunder betydningen af nationale særregler.

- C-147/20 (Novartis Pharma) – **hvornår ompakning i ny emballage er nødvendig**, bedømt efter [artikel 9 i forordning 2017/1001](#) og [artikel 5 i forordning 2016/161](#).

Lægemiddelstyrelsen har indarbejdet retstilstanden i [Parallelimportvejledningen](#), afsnit 3.2.1.1, der efter høringen i 2025 udtrykkeligt afviser, at valget står frit:

Hvorvidt der skal ske ompakning eller ommærkning er reguleret af de grundlæggende varemærkeretlige principper som fastslået i EU domstolens praksis på området, bl.a. i sagerne C-224/20 Merck Sharp & Dohme m.fl., C-204/20 Bayer Intellectual Property og C-147/20 Novartis Pharma.

Vejledningen præciserer samtidig det regulatoriske krav ved relabeling: hvis parallelimportøren åbner pakningen for at ilægge en ny indlægsseddel og erstatter anbrudsanordningen, skal udskiftningen opfylde kravene i artikel 47a, stk. 1, i [lægemiddeldirektivet 2001/83/EF](#), herunder at arbejdet udføres efter GMP, og at ægtheden af den unikke identifikator og integriteten af den originale anbrudsanordning verificeres forinden. Endelig fastslår vejledningen, at sampakning af flere pakninger med tape eller krympefolie (»bundling») som hovedregel ikke kan tillades, jf. [afsnit 3.2.1.2](#) – hvilket i praksis lukker det alternativ, Merck påberåbte sig i Højesterets sag 234/2008.

LOV	Varemærkeloven § 10a, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Højesteret · Dom om varemærkerettigheder ved parallelimport af lægemidler: Co-branding, nødvendighed af ompakning og passivitet	17.10.2012
	EU-Domstolen · Parallelimport af lægemidler: Ompakning vs. ommærkning i lyset af nye EU-sikkerhedsregler	17.11.2022
	EU-Domstolen · Parallelimport af lægemidler: Varemærkeindehaverens ret til at modsætte sig ompakning i nye æsker over for ommærkning	17.11.2022
	EU-Domstolen · Parallelimport af lægemidler og varemærkeret: Hvornår er ompakning i ny emballage nødvendig?	17.11.2022
	Sø- og Handelsretten · Præjudiciel forelæggelse om parallelimport af lægemidler og ompakning	03.04.2020

§ 8 Inderemballagen som ny kampplads: Pifeltro og Brintellix (2025)

Efter EU-Domstolens trilogi i 2022 har den danske praksis forskudt sig til **den indre emballage**. Spørgsmålet er nu, om parallelimportøren må tillægsetikettere blisterkort, hætteglas og inderæsker, og hvornår den danske substitutions- og udleveringsordning skaber »separate delmarkeder«, der kan begrunde ompakning.

I [BS-46436/2024-SHR](#) afviste Sø- og Handelsretten den 2. april 2025 at nedlægge midlertidigt forbud mod tillægsetikettering af det parallelimporterede lægemiddel Pifeltro. Retten anvendte både [varemærkeloven § 10 a, stk. 1](#) og [stk. 2](#), forbudsbetingelserne i [retsplejeloven § 413](#) og sikkerhedsstillelsesreglen i [§ 415](#) samt markedsføringslovens [§ 3](#) og [§ 5](#).

Østre Landsret stadfæstede afgørelsen den 26. november 2025 i [BS-22570/2025-OLR](#) og fastholdt dermed afslaget på forbud mod Abacus Medicines' tillægsetikettering af **Pifeltros indre emballage**. Landsretten inddrog i den forbindelse [receptbekendtgørelsen § 68](#), hvorefter apoteket skal forsyne pakningen med bl.a. medicinbrugerens navn, brugsanvisning, ekspeditionsdato og apotekets navn på en etiket, og hvor [§ 68, stk. 4](#) bestemmer, at etiketten så vidt muligt skal placeres på **inderemballagen**, hvis pakningen består af flere dele.

Den danske apoteksapportering er dermed blevet et selvstændigt argument i nødvendighedsvurderingen for inderemballageen.

Modsat udfald fik [BS-64173/2024-SHR](#) om lægemidlet Brintellix®, hvor Sø- og Handelsretten den 4. juni 2025 **nedlagde** midlertidigt forbud mod parallelimportørens ompakning. Afgørelsen hviler på [retsplejelovent § 413, stk. 1 og 3](#), på sikkerhedsstillelse efter [§ 415, stk. 1](#) og på undtagelsen om rimelig grund i [varemærkeloven § 10 a, stk. 2](#).

De to sagskomplekser tegner tilsammen konturerne af den aktuelle retstilstand:

Sag	Instans og dato	Indgreb	Udfald
Pifeltro	Sø- og Handelsretten, 2. april 2025	Tillægsetikettering	Forbud nægtet
Pifeltro	Østre Landsret, 26. november 2025	Tillægsetikettering af indre emballage	Afslag stadfæstet
Brintellix®	Sø- og Handelsretten, 4. juni 2025	Ompakning	Forbud nedlagt

Mønstret er, at **relabeling** af den indre emballage har haft lettere ved at bestå prøven end **reboxing**, hvilket ligger i forlængelse af det EU-retlige krav om mindst muligt indgreb. Da der er tale om afgørelser i forbudssager, hviler resultatet på en sandsynliggørelsesvurdering efter [retsplejelovent § 413](#) og ikke på en endelig materiel stillingtagen.

LOV

[Receptbekendtgørelsen § 68, stk. 4](#)
[Retsplejelovent § 413, stk. 1, 3](#)
[Retsplejelovent § 415, stk. 1](#)
[Varemærkeloven § 10a, stk. 1, 2](#)

PRAKSIS	Landsretten · Østre Landsret stadfæster afslag på midlertidigt forbud mod Abacus Medicines tillægsetikettering af Pifeltros indre emballage	26.11.2025
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®)	04.06.2025
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Afvisning af midlertidigt forbud mod tillægsetikettering af parallelimporteret lægemiddel Pifeltro	02.04.2025

Co-branding, importørens eget design og hensynet til varemærkets omdømme

Selv når ompakning er objektivt nødvendig, sætter BMS-betingelserne grænser for, **hvordan** den nye emballage må se ud. To krav trækker i hver sin retning: parallelimportøren skal tydeligt angive, hvem der har ompakket og fremstillet varen, men må ikke give indtryk af en kommerciel forbindelse til varemærkeindehaveren eller skade dennes omdømme.

Den strenge linje blev lagt i [V-0063-96](#) (Astra mod Orifarm). Orifarm havde forsynet de ompakkede pakninger med en stor farvet trekant på flere sider og en gennemgående grafisk linje. Sø- og Handelsretten udtalte:

Ved sin udformning af emballagen med anvendelsen af trekantslogoet har Orifarm efter rettens opfattelse indført sin egen linie for de importerede og ompakkede produkter og herved foretaget en egentlig co-branding med de merkantile fordele, der måtte følge heraf.

Retten afviste, at hensyn til apoteksidentifikation og patientsikkerhed kunne begrunde en så omfattende branding, når genkendeligheden kunne opnås mindre indgribende, og fandt samtidig, at fremgangsmåden overtrådte markedsføringslovens dagældende §§ 1 og 5. Samme problemstilling går igen i [V-97-97](#), der tillige tog stilling til koncernselskabers ansvar, i [V-73-01](#) om Deprakine samt i [V 136/02](#) og [V 77/03](#) og [V-177-02](#).

Højesteret har siden markeret grænsen for, hvad der udgør ulovlig co-branding. I [Sag 234/2008](#) anvendte parallelimportøren to parallelle skrå striber i grøn og grå sammen med Mercks ordmærker. Højesteret fandt striberne for lidt distinktive til at fremstå som et selvstændigt design eller varemærke, lagde vægt på, at de ikke havde en fremtrædende plads, at farvebrug til at adskille lægemidler er almindelig, og at producent, importør og varemærkeindehaver tydeligt fremgik af den ydre emballage:

Højesteret finder på denne baggrund, at sribene ikke giver indtryk af, at ordmærkerne tilhører Orifarm, eller af, at der er en kommerciel forbindelse mellem Merck og Orifarm. Dette gælder også, når det tages i betragtning, at der på indlægssedler og blisterkort i visse tilfælde er anvendt et Orifarm-tegn.

Afvejningen svarer til den, EU-Domstolen anlagde i [C-197/21](#), hvor det afgørende var, om den nye mærkning skaber et fejlagtigt indtryk af en økonomisk forbindelse, og hvor Domstolen bl.a. lagde vægt på oplysningernes klarhed, sektorpraksis, salgsmetoden og synligheden af det oprindelige mærke.

Omvendt kan varemærkeindehaveren ikke bruge sin egen inkonsekvente mærkebrug mod parallelimportøren. I [V-0025-99](#) havde indehaveren ændret sit KAPPA-logo uden at registrere den nye version, og Bilka havde i sin tilbudsavis anvendt det **registrerede** mærke. Retten udtalte:

Ved ikke at lade det nye mærke registrere, og ved at anvende forskellige mærker, er det således BASIC TRADEMARK, der har skabt forvirring om varemærket.

Bilka blev frifundet, og retten fandt det ubetænkeligt at lægge til grund, at parallelimportøren ikke kunne pålægges at indhente indehaverens godkendelse af markedsføringen.

Spændingen mellem patientsikkerhed og varemærkeret er også synlig i reguleringen. Lægemiddelstyrelsen anbefaler i [Parallelimportvejledningen afsnit 3.2.1.2](#) at anvende samme farvemærkning som det direkte forhandlede lægemiddel for at mindske forvekslingsrisikoen – men efter høringssvar fra Lif og Lundbeck blev anbefalingen udtrykkeligt betinget af, at det sker »i det omfang det er muligt, herunder af hensyn til og i overensstemmelse med varemærkeretten og eventuelt registrerede varemærker«.

LOV	Markedsføringsloven § 3	Markedsføringsloven § 5	Varemærkeloven § 10a, stk. 2
PRAKSIS	Højesteret · Dom om varemærkerettigheder ved parallelimport af lægemidler: Co-branding, nødvendighed af ompakning og passivitet 17.10.2012 EU-Domstolen · Varemærkeret: Konsumtion og genpåfyldning af kulsyre cylindere (SodaStream-sagen) 27.10.2022 Sø- og Handelsretten · Dom om varemærkekrænkelse ved parallelimport af lægemidler, co-branding og koncernselskabers ansvar 04.04.2005 Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse og markedsføringsret vedrørende ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler 11.02.2005 Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse ved ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler 11.02.2005 Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af Deprakine: Ompakning, ommærkning og co-branding 24.01.2005		

Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved annoncering af tøj - Anvendelse af registreret varemærke vs. aktuelt anvendt varemærke	30.11.2000
Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Varemærkekrænkelser ved ompakning og branding	20.01.2000

§ 10 Notifikationspligten, prøvepakning og retsfortabende passivitet

Den femte BMS-betingelse – forudgående underretning – har både en varemærkeretlig og en lægemiddelretlig side, og de to må ikke forveksles.

Den **lægemiddelretlige** pligt følger af [bekendtgørelsen om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 40](#): »En parallelimportør skal underrette indehaveren af markedsføringstilladelsen til det direkte forhandlede lægemiddel og Lægemiddelstyrelsen om sin hensigt om at importere produktet.« Hertil kommer den løbende underretningspligt i [§ 39](#) om senere ændringer i det parallelimporterede lægemiddel og i de forhold, der lå til grund for tilladelsen.

Den **varemærkeretlige** pligt er selvstændig. [Parallelimportvejledningen afsnit 3.2.3](#) beskriver forholdet præcist:

Det påhviler parallelimportøren at underrette indehaveren af markedsføringstilladelsen af det direkte forhandlede lægemiddel om sin hensigt om at parallelimportere det pågældende lægemiddel, jf. § 40 i bekendtgørelse om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. Herudover skal en parallelimportør, der ompakker et lægemiddel forsynet med et varemærke, i henhold til de varemærkeretlige regler på forhånd underrette varemærkeindehaveren om, at det ompakkede lægemiddel vil blive udbudt til salg og på anmodning levere en prøvepakning.

Notifikationen har en dobbelt funktion: den er en betingelse for lovlig ompakning, og den udløser samtidig varemærkeindehaverens reaktionspligt. Undlader indehaveren rettidigt at gøre indsigelse, kan kravet fortabes ved **passivitet**. I [Sag 234/2008](#) havde Merck allerede erkendt passivitet over for handelsselskabet vedrørende et tidligere anvendt trekantslogo. Spørgsmålet var, om passiviteten også ramte det ompakningsselskab, der havde udført ompakningen efter instruks. Højesteret fastslog, at ompakningsselskabet med hensyn til passiviteten måtte **identificeres** med handelsselskabet, og at Mercks manglende rettidige indsigelse mod notifikationerne derfor bragte vederlagskravet til bortfald i forhold til begge selskaber. Højesteret afviste samtidig for sent fremsatte anbringender om manglende behørig notifikation og om udseendet af indlægssedler og blisterkort, jf. [retsplejeloven § 383](#).

Passivitet er dog ikke en automatik. I [V-102-99](#) havde Paranova ganske vist givet meddelelse om markedsføringen, men **ikke fremsendt produktprøver**, og Merck havde protesteret mod én til én-ompakningen i 1996. Retten udtalte kort:

Af de af Merck anførte grunde finder retten ikke at Merck har udvist en retsfortabende passivitet.

Kombinationen viser den praktiske lære: manglende prøvepakning svækker parallelimportørens mulighed for at påberåbe sig passivitet, mens en indehaver, der modtager fuldstændige notifikationer og forholder sig tavs, risikerer at miste sit vederlagskrav.

LOV

[Bekendtgørelse om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 39](#)[Bekendtgørelse om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 40](#)[Retsplejeloven § 383](#)

PRAKSIS

Højesteret · Dom om varemærkerettigheder ved parallelimport af lægemidler: Co-branding, nødvendighed af ompakning og passivitet

17.10.2012

Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse ved parallelimport og ompakning af lægemidler	30.09.2002
Sø- og Handelsretten · Sag om uretmæssig ompakning af parallelimporterede lægemidler og krænkelse af varemærkerettigheder	18.07.2002

§ 11 Sanktioner: vederlag efter § 43, korrigerende foranstaltninger efter § 44 og personligt ansvar

Uberettiget parallelimport eller ompakning udløser krav efter [varemærkeloven § 43](#). Bestemmelsen sonder mellem **rimeligt vederlag** for udnyttelsen efter [§ 43, stk. 1, nr. 1](#) og **erstatning** for den yderligere skade efter [§ 43, stk. 1, nr. 2](#), hvor der efter [stk. 2](#) bl.a. skal tages hensyn til den forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste. [Stk. 3](#) giver adgang til godtgørelse for ikkeøkonomisk skade.

Alt dette er resultatet af den nyaffattelse, der gennemførte retshåndhævelsesdirektivet ved [ændringsloven af 22. december 2005](#). Af bemærkningerne fremgår om vederlaget:

Stk. 1, nr. 1 i forslaget giver mulighed for, at retten kan fastsætte et beløb, der som minimum skal svare til størrelsen af det vederlag, som den krænkende part skulle have betalt, hvis der var givet tilladelse til at udnytte varemærket.

Og om erstatningen:

Erstatningen skal i overensstemmelse med gældende erstatningsretlige principper fastsættes med udgangspunkt i det lidte tab. Det er således ikke muligt at få erstatning uden at dokumentere eller sandsynliggøre et tab.

Alleredes lovforslaget til varemærkeloven af 1991 forudsatte, at »rimeligt vederlag« skulle fortolkes som et passende vederlag svarende til en licensafgift, og at bestemmelsen kan anvendes »uden nærmere påvisning af et tab«.

Dansk praksis om parallelimport har udviklet en forholdsvis fast udmålingsnorm. I [V-102-99](#) fastsatte Sø- og Handelsretten vederlaget til **5 % af parallelimportørens omsætning opgjort i grossistindkøbspris (GIP)** – ikke apotekets indkøbspris – med henvisning til Højesterets praksis, og nedsatte derfor kravet fra 686.987 kr. til 597.380 kr. I [V-0063-96](#) blev erstatning afvist, fordi hverken skyld eller tab var godtgjort, men retten udmålte skønsmæssigt et vederlag på 1.200.000 kr. under hensyn til krænkelsernes omfang og varighed og en samlet omsætning på ca. 69,6 mio. kr. I [Sag 354/2011](#) var parterne enige om 5 %-satsen, hvilket for det konkrete produkt gav et vederlag på 14.867 kr. – et markant eksempel på, at principielt vigtige sager kan have beskedne økonomiske konsekvenser.

Sag	Grundlag	Beregning	Resultat
V-0063-96 (Astra/Orifarm)	Uberettiget co-branding og 1:1-ompakning	Skøn, omsætning ca. 69,6 mio. kr.	1.200.000 kr.
V-102-99 (Merck/Paranova)	Unødvendig 1:1-ompakning	5 % af GIP	597.380 kr.
Sag 354/2011 (MSD/Orifarm)	Uberettiget ommærkning COZAAR	5 % af omsætning	14.867 kr.

Ud over det økonomiske krav kan retten efter [varemærkeloven § 44, stk. 1](#) bl.a. bestemme, at varen skal tilbagekaldes fra handelen, fjernes endeligt fra handelen, tilintetgøres, udleveres til den forurettede eller at de ulovligt anbragte varemærker skal fjernes. Efter [§ 44, stk. 4](#) skal retten tage hensyn til forholdet mellem krænkelsens omfang, de beordrede foranstaltninger og tredjemands interesser. Foranstaltningerne blev anvendt i [V-34-13](#).

Ansaret kan ramme både flere led i kæden og ledelsen personligt. I [V-97-97](#) tog Sø- og Handelsretten stilling til koncernselskabers ansvar for ompakning, og i [BS-9911/2021-SHR](#), stadfæstet ved [BS-2627/2024-OLR](#), blev en direktør pålagt personligt ansvar for omfattende ulovlig parallelimport.

Endelig følger det af [retshåndhævelsesdirektivets artikel 14](#), at en væsentlig og passende del af den vindende parts rimelige omkostninger skal bæres af den tabende part – et hensyn, som danske retter udtrykkeligt inddrager ved omkostningsfastsættelsen i immaterialretssager. Den strafferetlige side af varemærkekrænkelser er beskrevet i [Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om immaterielle rettigheder](#), men parallelimportsager føres i praksis civilt, fordi tvisten angår grænsen for en lovlig handelsform og ikke forfalskning.

LOV	Varemærkeloven § 43, stk. 1, 2, 3	Varemærkeloven § 44, stk. 1, 4	
PRAKSIS	Højesteret · Berettigelse af ommærkning af parallelimporteret lægemiddel og nødvendighedskriteriet i varemærkeretten		02.07.2014
	Landsretten · Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelse og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr		01.10.2025
	Sø- og Handelsretten · Personligt ansvar for direktør i sag om ulovlig parallelimport af IT-produkter		03.01.2024
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelse ved parallelimport: Indfortoldning af parfume udgør krænkelse af Varemærkeloven		11.04.2014
	Sø- og Handelsretten · Dom om varemærkekrænkelse ved parallelimport af lægemidler, co-branding og koncernselskabers ansvar		04.04.2005
	Sø- og Handelsretten · Sag om uretmæssig ompakning af parallelimporterede lægemidler og krænkelse af varemærkerettigheder		18.07.2002
	Sø- og Handelsretten · Vederlag for varemærkekrænkelse ved parallelimport af lægemidler		31.01.2002
	Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Varemærkekrænkelse ved ompakning og branding		20.01.2000

§ 12 Midlertidigt forbud efter retsplejelovens kapitel 40 som det praktiske afgørelsesforum

Parallelimportsager afgøres sjældent først i en almindelig hovedsag. Fordi en markedsføring af ompakkede produkter hurtigt skaber irreversible markedsforhold, er det **midlertidige forbud** blevet det praktiske afgørelsesforum.

Betingelserne fremgår af [retsplejeloven § 413](#):

Forbud eller påbud kan meddeles, hvis den part, der anmoder om meddelelse af forbuddet eller påbuddet, godtgør eller sandsynliggør,

- 1. at parten har den ret, der søges beskyttet ved forbuddet eller påbuddet,*
- 2. at modpartens adfærd nødvendiggør, at der meddeles forbud eller påbud, og*
- 3. at partens mulighed for at opnå sin ret vil forspildes, hvis parten henvises til at afvente tvistens retlige afgørelse.*

Efter [§ 415, stk. 1](#) kan retten betinge forbuddet af sikkerhedsstillelse for den skade og ulempe, modparten kan påføres, og efter [stk. 3](#) meddeles forbuddet først, når sikkerheden er stillet. Mellem erhvervsdrivende kan sikkerhedsstillelse fraviges ved aftale, jf. [stk. 4](#).

De nyeste danske afgørelser er netop forbudsafgørelser: [BS-64173/2024-SHR](#) (forbud nedlagt mod ompakning af Brintellix®), [BS-46436/2024-SHR](#) og landsrettens stadfæstelse i [BS-22570/2025-OLR](#) (forbud nægtet mod tillægsetikettering af Pifeltro).

Forbudsvejen har dybe rødder på området. Allerede [BS-2705/1990-VLR](#) angik fagedforbud mod parallelimport af et plantebeskyttelsesmiddel med patent- og markedsføringsretlige anbringender, og Højesteret behandlede i [Sag 354/2011](#) en tvist, der udsprang af et fagedforbud mod ommærkningen.

Forbudsvejen er ikke risikofri for rekvirenten. Sikkerhedsstillelsen efter § 415 skal netop dække et eventuelt erstatningsansvar, hvis forbuddet viser sig uberettiget, og dansk praksis viser, at et objektivt ansvar for uberettiget forbud kan blive betydeligt.

En beslægtet risiko ligger i den **regulatoriske** sideløbende sag. I Salmex-sagen anlagde varemærkeindehaverne sag mod Orifarm, fordi det importerede parti var udstyret med en anden – men funktionelt identisk – inhalatortype end den, markedsføringstilladelsen til parallelimport var baseret på, og fordi der ikke var indhentet variationsgodkendelse. Sø- og Handelsretten afgjorde sagen i [BS-4549/2020-SHR](#) med anvendelse af [lægemiddeloven § 14, stk. 2](#), § 26 og [§ 46, stk. 1](#), [markedsføringsloven § 3, stk. 1](#) og [§ 24, stk. 2](#) samt [varemærkeloven § 43, stk. 1](#). Østre Landsret **frifandt** parallelimportøren ved [BS-11913/2021-OLR](#). Sagen illustrerer, at regulatoriske uregelmæssigheder ikke uden videre kan omsættes til et immaterialretligt eller markedsføringsretligt krav.

LOV	Markedsføringsloven § 24, stk. 2	Retsplejelovent § 413	Retsplejelovent § 415, stk. 1, 3, 4
PRAKSIS	Højesteret · Berettigelse af ommærkning af parallelimporteret lægemiddel og nødvendighedskriteriet i varemærkeretten 02.07.2014 Landsretten · Østre Landsret stadfæster afslag på midlertidigt forbud mod Abacus Medicines tillægsetikettering af Pifeltros indre emballage 26.11.2025 Landsretten · Østre Landsrets frifindelse af parallelimportør i sag om inhalationslægemidlet Salmex 15.12.2021 Landsretten · Sag om fagedforbud vedrørende parallelimport af plantebeskyttelsesmiddel 17.03.1994 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®) 04.06.2025 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Afvisning af midlertidigt forbud mod tillægsetikettering af parallelimporteret lægemiddel Pifeltro 02.04.2025 Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser og markedsføring af parallelimporteret lægemiddel - Salmex-sagen 19.02.2021		

Det regulatoriske spor: parallelimporttilladelsen og dens forhold til varemærkeretten

§ 13

Den varemærkeretlige vurdering foregår parallelt med – men uafhængigt af – det lægemiddelregulatoriske spor. Det er en tilbagevendende kilde til misforståelser, og Lægemiddelstyrelsen har derfor gjort adskillelsen udtrykkelig.

Betingelserne for tilladelse fremgår af [bekendtgørelsen om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 35](#): det direkte forhandlede lægemiddel skal have markedsføringstilladelse i Danmark, de to lægemidler skal have

samme aktive stof og samme lægemiddelform, det parallelimporterede lægemiddel skal importeres fra og være dækket af en gældende tilladelse i et EU/EØS-land, og der må ikke være forskelle af terapeutisk betydning. Der skal ansøges særskilt for hvert eksportland. Efter § 37 udstedes tilladelsen under forudsætning af samme kvalitet, og styrelsen kan tilbagekalde den, hvis forudsætningerne ikke har været opfyldt. Efter § 38 er det parallelimporterede lægemiddel »til enhver tid underlagt de betingelser, der gælder for det direkte forhandlede lægemiddel«.

Den forenklede procedure hviler på EU-Domstolens praksis. [Parallelimportvejledningen afsnit 1.1](#) beskriver hjemmelsgrundlaget som bekendtgørelsen sammenholdt med TEUF artikel 34 og artikel 36 samt Kommissionens meddelelse af 30. december 2003 om parallelimport af medicinske specialiteter.

Det afgørende forbehold står i [afsnit 3.2.2](#):

Lægemiddelstyrelsen påser ikke overholdelsen af varemærkeretten (se afsnit 3.2.1.1). En godkendelse af ansøgning om tilladelse til parallelimport har således ikke varemærkeretlige virkninger.

Vejledningen anbefaler af patientsikkerhedsgrunde, at det parallelimporterede lægemiddel markedsføres under samme navn som det direkte forhandlede – men kun »såfremt varemærkeretten ikke hindrer dette«. Den samme balance genfindes i [afsnit 3.2.1.4](#), hvor styrelsen »af hensyn til varemærkeretten« accepterer, at ompakker, parallelimportør og originalfremstiller angives på mærkning og indlægsseddel – netop den angivelse, BMS-betingelserne kræver – og hvor det anvises, at varemærkeindehaveren kan angives med teksten »[Navn] er et registreret varemærke, der tilhører [Firma]«.

Vejledningen blev fornyet efter offentlig høring fra 28. august til 1. oktober 2025, jf. [høringen over udkastet](#). Høringen viser tydeligt interessenmodsatningen: Foreningen for Parallelimportører af Medicin støttede opdateringen og ønskede større teknisk fleksibilitet, mens Lægemiddelindustriforeningen og Lundbeck kritiserede formuleringen om et »valg« mellem ompakning og ommærkning som misvisende og advarede mod, at parallelimportører overtager varemærkebeskyttede designelementer og farver. Lægemiddelstyrelsen imødekom begge originalproducenters indsigelser og præciserede både teksten om ompakning/ommærkning og anbefalingen om farvemarkering, så varemærkeretten eksplicit indgår.

Også sagsbehandlingen omkring parallelimport har været prøvet forvaltningsretligt. Folketingets Ombudsmand kritiserede i sagen om [aktindsigt i dokumenter vedrørende markedsføringstilladelse og anden registreringsdokumentation for lægemiddel](#) både Lægemiddelstyrelsen og det daværende Indenrigs- og Sundhedsministerium for manglende partshøring over originalproducentens indsigelser mod aktindsigt, og henstillede at genoptage sagen. Ombudsmanden bemærkede samtidig, at han kun ville kunne kritisere den lægemiddelfaglige vurdering af forretningshemmeligheder, hvis der forelå særlige omstændigheder.

Endelig kan parallelhandel også have en **konkurrenceretlig** side, når originalproducenter eller eneimportører søger at afskærme distributionen. Konkurrenceankenævnet ophævede og hjemviste i [98-110.215](#) en afgørelse om parallelimport af Skoda-reservedele, fordi Konkurrencerådet havde undladt at undersøge de reelle markedsforhold og fejlagtigt havde anset historisk materiale for irrelevant. Nævnet understregede, at forbuddet mod misbrug af dominerende stilling gælder uanset en eventuel gruppefritagelse.

LOV

[Bekendtgørelse om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 35](#)[Bekendtgørelse om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 37](#)[Bekendtgørelse om markedsføringstilladelse til lægemidler m.m. § 38](#)PRAKSIS **Landsretten** · Østre Landsrets frifindelse af parallelimportør i sag om inhalationslægemidlet Salmex 15.12.2021

Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser og markedsføring af parallelimporteret lægemiddel - Salmex-sagen	19.02.2021
Konkurrenceankenævnet · T.W. Auto Dele mod Konkurrencerådet – Hjemvisning ved utilstrækkeligt undersøgelsesgrundlag i sag om parallelimport af Skoda-reservedele	22.12.1998

§ 14 Sammenfatning: prøvningsrækkefølgen i en parallelimportsag

Praksis kan sammenfattes i en fast prøvningsrækkefølge, som både rettighedshaver og parallelimportør bør arbejde sig igennem.

- 1. Er varen bragt i omsætning i EØS af indehaveren eller med dennes samtykke?** Hvis nej, er der ingen konsumtion, og enhver erhvervsmæssig import, oplagring eller markedsføring er en krænkelse efter [varemærkeloven § 4](#) – allerede indfortoldningen er tilstrækkelig, jf. [V-34-13](#). Konsumtionen er eksemplarbundet.
- 2. Hvem skal bevise hvad?** Udgangspunktet er, at parallelimportøren skal godtgøre konsumtion. Men i selektive distributionsnet uden markedsmærkning skal bevisbyrden tilpasses, så indehaveren først skal påvise markedsføring uden for EØS, jf. [C-367/21](#).
- 3. Er der en »rimelig grund« efter § 10 a, stk. 2?** Opregningen er ikke udtømmende. Typetilfældene er ændret eller forringet tilstand, skade på omdømmet og et fejlagtigt indtryk af en økonomisk forbindelse mellem indehaver og forhandler, jf. [C-197/21](#).
- 4. Var indgrebet objektivt nødvendigt?** Parallelimportøren bærer bevisbyrden. Regulatoriske mærkningskrav kan gøre ompakning nødvendig, jf. [Sag 234/2008](#), mens ren kommerciel fordel, én til én-ompakning og navneskift som udgangspunkt ikke er det, jf. [V-102-99](#) og [Sag 354/2011](#).
- 5. Blev det mindst indgribende middel valgt?** Tillægsetikettering går forud for ompakning i ny æske, medmindre lægemiddelovgivningens krav til sikkerhedselementer, anbrudsanordninger eller dansk mærkning fører til andet, jf. [C-224/20](#), [C-204/20](#) og [C-147/20](#). Den blotte påsætning af en mærkat på uåbnet emballage er ikke ompakning, jf. [C-642/16](#).
- 6. Er præsentationen i orden?** Ompakker og producent skal fremgå klart, og importørens egen branding må ikke give indtryk af en kommerciel forbindelse – grænsen går et sted mellem det gennemgående trekantslogo i [V-0063-96](#) og de diskrete striber i [Sag 234/2008](#).
- 7. Er der notificeret?** Både efter [bekendtgørelsens § 40](#) og efter de varemærkeretlige regler med prøvepakning på anmodning. Manglende notifikation er en selvstændig mangel; manglende reaktion fra indehaveren kan omvendt udløse passivitet.
- 8. Hvilken retsfølge?** Vederlag efter [§ 43, stk. 1, nr. 1](#) – i lægemiddelsager typisk ca. 5 % af omsætningen i grossistindkøbspris – erstatning efter [nr. 2](#) mod dokumenteret tab, samt korrigerende foranstaltninger efter [§ 44](#). Tvisten afgøres i praksis ofte foreløbigt ved midlertidigt forbud efter [retsplejeloven § 413](#) mod sikkerhedsstillelse efter [§ 415](#).

Den samlede tendens er, at nødvendighedsvurderingen er blevet mere kontekstbestemt: den afgøres ikke længere alene af mærkningsregler for ydre emballage, men af den konkrete kombination af sikkerhedselementer, apotekets apporтерings- og substitutionspligt efter [receptbekendtgørelsen §§ 62 og 68](#) og produktets fysiske indretning. Det er den udvikling, der bærer 2025-praksis om Pifeltro og Brintellix.

Emnet grænser op til den almindelige varemærkeretlige krænkellesvurdering under [varemærkeret](#), til immaterialretlige forbudssager ved specialinstansen under [immaterialret-soe-og-handelsretten](#), til patent og SPC under [patentret](#), til designret under [designret](#), til den ophavsretlige spredningsret under [ophavsret](#), til midlertidige forbud generelt under [midlertidigt-forbud-og-paabud-rpl-kapitel-40](#), til fri bevægelighed under [eu-fri-bevaegelighed](#) og til forelæggelsesinstituttet under [praejudicielle-forelaeggelser-eu-domstolen](#).

LOV

[Receptbekendtgørelsen § 62](#)
[Retsplejelovent § 413](#)
[Varemærkeloven § 10a, stk. 1, 2](#)
[Varemærkeloven § 43, stk. 1](#)
[Varemærkeloven § 44](#)

PRAKSIS	Højesteret · Berettigelse af ommærkning af parallelimporteret lægemiddel og nødvendighedskriteriet i varemærkeretten	02.07.2014
	Højesteret · Dom om varemærkerettigheder ved parallelimport af lægemidler: Co-branding, nødvendighed af ompakning og passivitet	17.10.2012
	EU-Domstolen · Bevisbyrde for konsumtion af varemærkerettigheder i selektive distributionsnet	18.01.2024
	EU-Domstolen · Parallelimport af lægemidler: Ompakning vs. ommærkning i lyset af nye EU-sikkerhedsregler	17.11.2022
	EU-Domstolen · Parallelimport af lægemidler: Varemærkeindehaverens ret til at modsætte sig ompakning i nye æsker over for ommærkning	17.11.2022
	EU-Domstolen · Parallelimport af lægemidler og varemærkeret: Hvornår er ompakning i ny emballage nødvendig?	17.11.2022
	EU-Domstolen · Varemærkeret: Konsumtion og genpåfyldning af kulsyre cylindere (SodaStream-sagen)	27.10.2022
	EU-Domstolen · Konsumtion af varemærkerettigheder ved parallelimport af medicinsk udstyr: Sondringen mellem ommærkning og ompakning	17.05.2018
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®)	04.06.2025
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten: Afvisning af midlertidigt forbud mod tillægsetikettering af parallelimporteret lægemiddel Pifeltro	02.04.2025
	Sø- og Handelsretten · Varemærkekrænkelser ved parallelimport: Indfortoldning af parfume udgør krænkelser af Varemærkeloven	11.04.2014
	Sø- og Handelsretten · Sag om uretmæssig ompakning af parallelimporterede lægemidler og krænkelser af varemærkerettigheder	18.07.2002
	Sø- og Handelsretten · Sag om parallelimport af lægemidler: Varemærkekrænkelser ved ompakning og branding	20.01.2000

REFERENCE Lovgrundlag

7 paragraffer

Designloven § 12	Receptbekendtgørelsen § 62 stk. 1
Retsplejelovent § 413	Varemærkeloven § 4 stk. 2, 3
Varemærkeloven § 5 stk. 1	Varemærkeloven § 10a stk. 1, 2
Varemærkeloven § 43 stk. 1	

MATERIALE Citerede afgørelser

39 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

2

02.07.2014	Berettigelse af ommærkning af parallelimporteret lægemiddel og nødvendighedskriteriet i varemærkeretten	354-2011
17.10.2012	Dom om varemærkerettigheder ved parallelimport af lægemidler: Co-branding, nødvendighed af ompakning og passivitet	234-2008
EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL		12
18.01.2024	Bevisbyrde for konsumtion af varemærkerettigheder i selektive distributionsnet	C-367/21
07.12.2023	Mærkningskrav ved parallelhandel med plantebeskyttelsesmidler: Identifikation af godkendelsesindehaver og batchnummer	C-830/21
17.11.2022	Parallelimport af lægemidler og varemærkeret: Hvornår er ompakning i ny emballage nødvendig?	C-147/20
17.11.2022	Parallelimport af lægemidler: Varemærkeindehaverens ret til at modsætte sig ompakning i nye æsker over for ommærkning	C-204/20
17.11.2022	Parallelimport af lægemidler: Ompakning vs. ommærkning i lyset af nye EU-sikkerhedsregler	C-224/20
17.11.2022	Ompakning og ommærkning af parallel-importerede generiske lægemidler med referencelægemidlets varemærke	C-253/20
17.11.2022	Konsumtion af EU-varemærker og effektiv domstolsbeskyttelse ved generelle domskonklusioner i krænkelssager	C-175/21
27.10.2022	Varemærkeret: Konsumtion og genpåfyldning af kulsyre cylindere (SodaStream-sagen)	C-197/21
22.10.2020	Reel brug af varemærker for reservedele og brugte biler samt bevisbyrdens placering i fortabelssager	C-720/18
17.05.2018	Konsumtion af varemærkerettigheder ved parallelimport af medicinsk udstyr: Sondringen mellem ommærkning og ompakning	C-642/16
20.12.2017	Parallelle varemærker og konsumtion: Schweppes-sagen om globalt varemærkeimage og økonomiske forbindelser	C-291/16
09.11.2016	Varemærkeindehavers indsigelse mod parallelimportørs ompakning af lægemidler – Test for nødvendighed ved eksisterende pakningsstørrelser (Klyx)	C-297/15
LANDSRETTE · ANKEINSTANS		4
26.11.2025	Østre Landsret stadfæster afslag på midlertidigt forbud mod Abacus Medicines tillægsetikettering af Pifeltros indre emballage	10645-12603
01.10.2025	Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelser og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr	10516-12398
15.12.2021	Østre Landsrets frifindelse af parallelimportør i sag om inhalationslægemidlet Salmex	1139-1367
17.03.1994	Sag om fogedforbud vedrørende parallelimport af plantebeskyttelsesmiddel	5673-6784
SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET		20

04.06.2025	Sø- og Handelsretten: Midlertidigt Forbud mod Parallelimportørs Ompakning af Lægemiddel (Brintellix®)	BS-64173/2024-SHR
02.04.2025	Sø- og Handelsretten: Afvisning af midlertidigt forbud mod tillægsetikettering af parallelimporteret lægemiddel Pifeltro	BS-46436/2024-SHR
03.01.2024	Personligt ansvar for direktør i sag om ulovlig parallelimport af IT-produkter	BS-9911/2021-SHR
19.12.2022	Sag om ulovlig import af varemærkeforfalskede produkter – Erhvervsmæssig karakter vs. privat brug	BS-2754/2022-SHR, BS-2960/2022-SHR og BS-1073/2022-SHR
19.02.2021	Varemærkekrænkelser og markedsføring af parallelimporteret lægemiddel - Salmex-sagen	879-984
10.07.2020	Forbud mod salg af værktøj med varemærker og EAN-stregkoder – Konsumtion af varemærkeret	BS-1774/2020-SHR
03.04.2020	Præjudiciel forelæggelse om parallelimport af lægemidler og ompakning	BS-1202/2019-SHR
25.06.2015	Sag om patentkrænkelser ved generisk lægemiddel (Pregabalin "Krka") og apotekers substitution	A-6-15
11.04.2014	Varemærkekrænkelser ved parallelimport: Indfortoldning af parfume udgør krænkelser af Varemærkeloven	V-34-13
08.05.2013	Varemærkekrænkelser og Parallelimport - Coty Germany GmbH mod Parfume Shop	V-36-12
04.04.2005	Dom om varemærkekrænkelser ved parallelimport af lægemidler, co-branding og koncernselskabers ansvar	V-97-97
11.02.2005	Varemærkekrænkelser og markedsføringsret vedrørende ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler	V 136/02 og V 77/03
11.02.2005	Varemærkekrænkelser ved ompakning og ommærkning af parallelimporterede lægemidler	V-177-02
24.01.2005	Sag om parallelimport af Deprakine: Ompakning, ommærkning og co-branding	V-73-01
30.09.2002	Varemærkekrænkelser ved parallelimport og ompakning af lægemidler	V 104/99
18.07.2002	Sag om uretmæssig ompakning af parallelimporterede lægemidler og krænkelser af varemærkerettigheder	V-102-99
31.01.2002	Vederlag for varemærkekrænkelser ved parallelimport af lægemidler	V-0013-01
29.06.2001	Sag om parallelimport af lægemidler: Ompakning og varemærkeret	H-0168-92
30.11.2000	Varemærkekrænkelser ved annoncering af tøj - Anvendelse af registreret varemærke vs. aktuelt anvendt varemærke	V-0025-99
20.01.2000	Sag om parallelimport af lægemidler: Varemærkekrænkelser ved ompakning og branding	V-0063-96

22.12.1998	T.W. Auto Dele mod Konkurrencerådet – Hjemvisning ved utilstrækkeligt undersøgelsesgrundlag i sag om parallelimport af Skoda-reservedele	98-110.215
------------	--	------------

FORARBEJDE Betænkninger

1 reference

Medicintilskud og rigtig anvendelse af lægemidler

nr. 1444 · 2004 · Indenrigs- og Sundhedsministeriet

10

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over patentering af bioteknologiske opfindelser

Patenterbarhed af biologisk materiale efter gennemførelsen af direktiv 98/44/EF

Version 2 · Opdateret 16. jul. 2026 · 22 afgørelser · 1998-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Bioteknologiske opfindelser er i dansk ret reguleret af patentlovens § 1, stk. 4-6, §§ 1 a-1 b og § 3 a, som blev indsat ved lov nr. 412 af 31. maj 2000 til gennemførelse af Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/44/EF om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser. Hovedreglen er, at biologisk materiale – defineret som materiale, der indeholder genetisk information og kan reproducere sig selv – kan patenteres, når det er isoleret fra sit naturlige miljø eller frembragt ved en teknisk fremgangsmåde, også når det i forvejen findes i naturen; hertil kommer undtagelserne for plantesorter, dyreracer og væsentligt biologiske fremgangsmåder samt de etiske grænser om menneskekroppen, kønsbaneterapi og embryoner. Praksis er i det væsentlige administrativ og udfoldes af Patent- og Varemærkestyrelsen og Ankenævnet for Patenter og Varemærker, mens Sø- og Handelsretten behandler håndhævelsen af biotekpatenter, typisk under forbudssager om biologiske lægemidler og enzymer.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Biologisk materiale, der er isoleret fra sit naturlige miljø eller frembragt ved en teknisk fremgangsmåde, kan være genstand for en patenterbar opfindelse, også når det i forvejen findes i naturen, jf. patentloven § 1, stk. 6.
- 02** Ved biologisk materiale forstås materiale, som indeholder genetisk information, og som kan reproducere sig selv eller kan reproducere i et biologisk system – definitionen er ordret identisk i patentloven og brugsmodelloven.
- 03** Der meddeles ikke patent på plantesorter eller dyreracer, men planter og dyr som sådan er ikke udelukket, når opfindelsens udøvelse ikke er teknisk begrænset til én bestemt sort eller race.
- 04** Plantesortsbegrebet er ikke autonomt dansk, men defineret ved henvisning til artikel 5 i EF-sortsforordningen (EF) nr. 2100/94.
- 05** Væsentligt biologiske fremgangsmåder – dem der i deres helhed beror på naturlige fænomener som krydsning eller udvælgelse – er udelukket, mens mikrobiologiske og andre tekniske fremgangsmåder samt produkter heraf kan patenteres.

- 06 Efter Patentdirektoratets cirkulære om mikrobiologiske fremgangsmåder anses en fremgangsmåde, hvor mennesket ved teknisk indgriben influerer væsentligt på resultatet, ikke for væsentligt biologisk.
- 07 Patentkrav kan rettes på mikroorganismer som sådanne, når de er frembragt ved en mikrobiologisk fremgangsmåde og reproducerbarheden er sikret ved deponering.
- 08 En generel kravformulering som »eller mutanter heraf med væsentlig samme egenskaber« tillades ikke; kun veldefinerede, reproducerbare og beskrevne mutanter kan medtages.
- 09 Menneskekroppen på alle stadier og den blotte opdagelse af en gensekvens kan ikke patenteres, men en isoleret gensekvens kan, selv om den strukturelt er identisk med den naturligt forekommende.
- 10 Forbuddet mod patent på menneskekroppen blev før 2000 indfortolket i forbuddet mod patenter i strid med sædelighed eller offentlig orden.
- 11 Kloning af mennesker, ændring af menneskets kønsceller, kommerciel anvendelse af menneskelige embryoner og dyremishandling uden væsentlig medicinsk nytteværdi er udtrykkeligt udelukket efter patentloven § 1 b, stk. 3 – listen er ikke udtømmende.
- 12 Ved patentering af gensekvenser skal beskrivelsen udtrykkeligt redegøre for, hvordan sekvensen eller delsekvensen kan anvendes industrielt.
- 13 Oplysning om biologisk materiales geografiske oprindelse og om samtykke fra den person, materiale af human oprindelse hidrører fra, skal fremgå af ansøgningen, men manglende oplysning berører hverken sagsbehandlingen eller patentets gyldighed.
- 14 Kravet om informeret samtykke kunne ikke gøres til en formel patenteringsbetingelse, fordi det efter dansk erkendelse ville stride mod TRIPs-aftalen.
- 15 Er biologisk materiale hverken almindeligt tilgængeligt eller beskriveligt, skal en prøve deponeres senest på ansøgningdagen efter Budapesttraktaten, jf. patentloven § 8 a.
- 16 Enhver kan få udleveret en prøve af deponeret biologisk materiale, når akterne bliver tilgængelige – men ansøgeren kan begære, at udlevering indtil patentmeddelelsen kun sker til en særlig sagkyndig (ekspertløsningen).
- 17 Deponeringsreglerne i patentloven finder ikke anvendelse på europæiske patenter, jf. § 89 a.
- 18 Brugsmodelloven § 2, stk. 4-5, indeholder samme afgrænsning for biologisk materiale som patentloven, men fremgangsmåder kan ikke registreres som brugsmodel.
- 19 En sortsejer kan opnå tvangslicens til en ældre patenteret opfindelse – og omvendt – men kun mod at godtgøre et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning.
- 20 Ved anvendelsesbegrænsede produktkrav på biologiske lægemidler kræver krænkelse, at samtlige træk realiseres i Danmark; fremstilling af bulkaktivstof er ikke i sig selv nok.

Hovedreglen i patentloven § 1, stk. 6 – biologisk materiale som § 1 patenterbar genstand

Den bærende regel for bioteknologiske opfindelser står i [patentloven § 1, stk. 6](#). Bestemmelsen fastslår tre ting: at en opfindelse kan være patenterbar, selv om den vedrører et produkt der består af eller indeholder biologisk materiale, eller en fremgangsmåde til fremstilling, bearbejdning eller anvendelse heraf; at biologisk materiale, der er isoleret fra sit naturlige miljø eller frembragt ved hjælp af en teknisk fremgangsmåde, kan være genstand for en opfindelse, **også selv om det i forvejen findes i naturen**; og at der ved biologisk materiale forstås »materiale, som indeholder genetisk information, og som kan reproducere sig selv eller kan reproducere i et biologisk system«.

Bestemmelsen blev indsat ved [lov nr. 412 af 31. maj 2000](#) om ændring af patentloven, varemærkeloven, lov om brugsmodeller m.v., lov om mønstre og lov om plantenyheder. Loven gennemførte Europa-Parlamentets og Rådets [direktiv 98/44/EF](#) om retlig beskyttelse af bioteknologiske opfindelser, hvis gennemførelsesfrist efter direktivets [artikel 15](#) var den 30. juli 2000.

De almindelige bemærkninger til lovforslaget (L 66) beskriver udtrykkeligt, at bestemmelsen var en nyskabelse – men samtidig en kodificering:

Som følge af direktivet foreslås der indsat en udtrykkelig bestemmelse i patentloven om, at en opfindelse ikke er udelukket fra patentering, blot fordi den angår biologisk materiale. En sådan bestemmelse findes hverken i den gældende nationale eller europæiske patentret. Desuden foreslås indsat en definition af biologisk materiale. Definitionen svarer til gældende praksis.

Denne dobbelthed – ny lovtekst, uændret praksis – er gennemgående. Lovforslaget beskriver sig selv som en lov, der »for en stor dels vedkommende [indeholder] præciseringer af hidtidig praksis på det bioteknologiske område«, og de økonomiske konsekvenser blev anset for ingen, netop »idet lovforslaget i vid udstrækning er en kodificering af gældende praksis«. Det har den praktiske konsekvens for fortolkningen, at ældre dansk administrativ praksis fra før 2000 fortsat er relevant ved anvendelsen af § 1, stk. 6, bortset fra på dyreområdet, hvor lovgiver udtrykkeligt tilsigtede en ændring.

Afgrænsningen mellem opfindelse og opdagelse er kernen. [Patentloven § 1, stk. 2, nr. 1](#) udelukker opdagelser, og forarbejderne til denne bestemmelse forklarer hvorfor:

Ved opdagelser er der tale om erkendelse af noget allerede i naturen forekommende, som blot ikke hidtil har været kendt eller beskrevet.

Det er præcis den sontring, § 1, stk. 6, 2. pkt., løser for biologisk materiales vedkommende: isoleringen eller den tekniske frembringelse er det menneskelige indgreb, der løfter materialet fra opdagelse til opfindelse. De almindelige bemærkninger angiver, at direktivets principper »navnlig [har] til formål at fastlægge forskellen mellem opfindelser og opdagelser i forbindelse med patentering af visse dele af det menneskelige legeme og af dyr og planter«.

Beskyttelsesomfanget for et patent på biologisk materiale er reguleret særskilt i [patentloven § 3 a](#), fordi – som lovforslaget udtrykker det – »biologisk materiale kan formere sig selv«. Beskyttelsen følger derfor materialet gennem reproduktion og formering i identisk eller differentieret form, så længe de egenskaber, opfindelsen angår, bevares.

LOV

[Patentloven § 1, stk. 2, 6](#)[Patentloven § 3a](#)

Undtagelserne i § 1, stk. 4-5 – plantesorter, dyreracer og væsentligt biologiske fremgangsmåder

[Patentloven § 1, stk. 4](#) bestemmer, at der ikke meddeles patent på plantesorter eller dyreracer, men at patent dog kan meddeles på opfindelser, hvis genstand er planter eller dyr, hvis opfindelsens udøvelse ikke er teknisk begrænset til en bestemt plantesort eller dyrerace. Plantesortsbegrebet er ikke defineret autonomt i dansk ret, men ved henvisning til [artikel 5 i Rådets forordning \(EF\) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse](#).

[§ 1, stk. 5](#) udelukker væsentligt biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter eller dyr og definerer dem som fremgangsmåder, »der i sin helhed beror på naturlige fænomener som krydsning eller udvælgelse«. Modsætningsvis kan patent meddeles på mikrobiologiske fremgangsmåder eller andre tekniske fremgangsmåder eller et produkt frembragt ved sådanne. Mikrobiologisk fremgangsmåde defineres som »enhver fremgangsmåde, der udnytter et mikrobiologisk materiale, udføres på et mikrobiologisk materiale eller frembringer et mikrobiologisk materiale«.

Undtagelsernes historiske rod. Undtagelsen er ikke en frugt af bioteknologiens gennembrud, men går tilbage til den oprindelige patentlov af 1967. De oprindelige bemærkninger til § 1 forklarer ræsonnementet:

I paragraffens 2. stk. er der gjort visse undtagelser fra patenterbarhed dels – i overensstemmelse med den gældende lov – for opfindelser, hvis udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden, dels for plantesorter eller dyreracer eller væsentligt biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter eller dyr. Beskyttelsen af nye plantesorter er hjemlet ved lov nr. 205 af 16. juni 1962. Forholdet er internationalt ordnet ved konventionen af 2. december 1961 om beskyttelse af plantenyheder, og der er i denne en bestemmelse om, at der ikke må kunne opnås beskyttelse såvel efter de i konventionen indeholdte regler som efter patentlovgivningen. I øvrigt synes patentbeskyttelsen ikke at udgøre en hensigtsmæssig beskyttelsesform for plantesorter, og dette gælder også dyreracer. Mikrobiologiske fremgangsmåder bør imidlertid som hidtil kunne patentbeskyttes.

To begrundelser bærer altså undtagelsen: et **dobbeltbeskyttelsesforbud** hentet fra UPOV-konventionen af 1961, og en **egnhedsbetragtning** – patentet blev anset for en uhensigtsmæssig beskyttelsesform for sorter. Bemærk, at reservationen for mikrobiologiske fremgangsmåder allerede stod der i 1967. Kontinuiteten fra 1967 til 2000 er derfor betydelig; det er selve grænsedragningen, ikke undtagelsen, der er blevet præciseret.

Hvad 2000-loven faktisk ændrede. De almindelige bemærkninger til [lov nr. 412 af 31. maj 2000](#) er præcise om, hvor bruddet ligger:

Det slås fast, at der ikke kan meddeles patent på plantesorter og dyreracer. Derudover præciseres det, at planter og dyr som sådan ikke er udelukket fra patentering. På dyreområdet er dette en ændring af den hidtidige praksis i Danmark. Undtaget fra patent er i lighed med gældende ret væsentligt biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter og dyr. Der foreslås indført en definition af biologiske fremgangsmåder, der svarer til hidtidig praksis.

Desuden foreslås indført en definition af mikrobiologiske fremgangsmåder. Definitionen svarer til hidtidig praksis på området.

Adgangen til at patentere transgene dyr – når kravet ikke er teknisk begrænset til én race – er altså den reelle materielle nyskabelse i 2000-loven. Definitionerne af biologiske og mikrobiologiske fremgangsmåder kodificerede derimod bestående praksis.

Landbrugerens modvægt. Fordi planter og dyr nu kan patenteres, indførtes samtidig et landmandsprivilegium i [patentloven § 3 b](#). Efter stk. 1 må en landbruger, der har købt patenteret formeringsmateriale af patenthaveren eller med dennes samtykke, anvende sit høstudbytte til reproduktion på egen bedrift i det omfang og på de vilkår, der følger af [artikel 14 i forordning \(EF\) nr. 2100/94](#). Stk. 2 giver en tilsvarende ret for avlsdyr og animalsk reproduktionsmateriale – dog uden ret til salg med henblik på kommerciel reproduktion. Lovforslaget bemærker, at »sådanne regler kendes allerede i dag fra plantenyhedslovgivningen«, og at de detaljerede regler på dyreområdet skulle fastsættes på bekendtgørelsesniveau.

LOV

[Patentloven § 1, stk. 4-5](#)[Patentloven § 3b](#)

§ 3 Cirkulæret om mikrobiologiske fremgangsmåder – den administrative afgrænsning af § 1, stk. 5

Den mest konkrete udmøntning af grænsen mellem det væsentligt biologiske og det mikrobiologiske findes ikke i loven, men i Patentdirektoratets cirkulære [Mikrobiologiske fremgangsmåder og produkter af sådanne fremgangsmåder](#). Cirkulæret gælder for patentansøgninger indleveret den 1. juli 1985 eller senere, jf. afsnittet om [gyldighedsområde](#), og udgør fortsat den administrative fortolkningsramme bag styrelsens praksis.

Mikroorganismebegrebet er bredt. Afsnittet om [definitioner](#) fastslår:

Begrebet »mikroorganismer« skal i denne forbindelse opfattes i vid betydning. Det anses at omfatte materiale af mikroskopisk eller submikroskopisk størrelse, som enten kan replikere sig selv eller styre sin egen replikation. Det anses således at omfatte sådanne vira, plasmider, ikke-differentierede plante- og dyreceller (f.eks. cellelinjer), protozoer og encellede alger, som kan deponeres i henhold til Budapesttraktaten.

Plasmider og udifferentierede plante- og dyreceller regnes altså som mikroorganismer. Det er en central udvidelse: cellelinjer og vektorer falder ind under den patenterbare kategori, ikke under sorts-/race-undtagelsen.

Genteknik er mikrobiologi. Samme afsnit fastslår, at begrebet mikrobiologisk fremgangsmåde »omfatter ikke bare fremgangsmåder, der udnytter mikroorganismer, men også fremgangsmåder til fremstilling eller isolering af mikroorganismer, f.eks. gentekniske fremgangsmåder«.

Teknisk indgriben trumfer det biologiske. Cirkulæret opstiller den afgørende test for § 1, stk. 5:

Fremgangsmåder af overvejende teknisk karakter til fremstilling af planter eller dyr anses ikke som væsentligt biologiske. Således er biologiske fremgangsmåder til fremstilling af planter eller dyr, ved hvilke mennesket ved en teknisk indgriben influerer væsentligt på det opnåede resultat, ikke udelukket fra patentering. En sådan fremgangsmåde kan f.eks. være en biologisk fremgangsmåde, der ved et teknisk indgreb modificeres med et mikrobiologisk træk, som udgør det væsentlige træk ved opfindelsen.

Kriteriet er altså, om det tekniske indgreb **influerer væsentligt på resultatet** – ikke om der indgår biologiske trin overhovedet. Dette harmonerer med lovtekstens krav om, at fremgangsmåden skal bero »i sin helhed« på naturlige fænomener for at være udelukket.

Kravformulering: mutantklausuler. Afsnittet om [patentansøgningens krav](#) fastlægger en restriktiv linje, der har stor praktisk betydning for kravaffattelsen på biotekområdet:

Patentkrav kan rettes på mikroorganismer som sådanne, når de er fremstillet ved en mikrobiologisk fremgangsmåde, og patentbarhedsbetingelserne, herunder reproducerbarhed, er opfyldt.

Kravet kan foruden mikroorganismen som sådan omfatte sådanne veldefinerede, reproducerbare mutanter deraf, som er beskrevet i beskrivelsen og har væsentlig samme egenskaber. En generel angivelse som »eller mutanter heraf med væsentlig samme egenskaber« tillades ikke i krav rettet på mikroorganismer som sådanne.

For mikroorganismer, som er deponeret i overensstemmelse med PL § 8a, anses reproducerbarheden at være sikret ved muligheden for at få udleveret en prøve i overensstemmelse med PL § 22.

Den sidste sætning er systematisk vigtig: deponeringen er ikke blot en beskrivelsesteknisk hjælp, men det, der retligt bærer reproducerbarhedskravet. Tilsvarende gælder for beskrivelsen, jf. afsnittet om [patentansøgningens beskrivelse](#), hvor cirkulæret afviser åbne udvidelsesklausuler:

Da organismekarakteristikken ikke kan anses at omfatte sådanne mikroorganismer, hvis egenskaber afviger væsentligt fra de givne karakteristika, kan angivelser såsom »opfindelsen er ikke begrænset til (anvendelsen af) den nævnte organisme, men skal også omfatte (anvendelsen af) mutanter, varianter og rekombinanter af denne« ikke tilladelse.

Beskrivelsen skal desuden angive den nye mikroorganismes klassifikation og væsentlige forskelle fra kendte mikroorganismer, udtrykt ved morfologiske og biokemiske karakteristika og den foreslåede taksonomiske betegnelse, med henvisning til anerkendte standardværker som *Bergey's Manual of Determinative Bacteriology* og ATCC-katalogerne.

LOV

[Patentloven § 1, stk. 5](#)[Patentloven § 8a](#)[Patentloven § 22](#)

§ 4 De etiske grænser – menneskekroppen i § 1 a og forbudslisten i § 1 b

Ved [lov nr. 412 af 31. maj 2000](#) blev de etiske grænser udskilt i to selvstændige paragraffer, der gennemfører direktivets [artikel 5](#) og [artikel 6](#).

Menneskekroppen og gensekvenser. [Patentloven § 1 a, stk. 1](#) udelukker »det menneskelige legeme på alle de forskellige stadier af dets opståen og udvikling og den blotte opdagelse af en del af det, herunder en sekvens eller delsekvens af et gen«. [Stk. 2](#) indeholder modstykket: en del af det menneskelige legeme, der er isoleret herfra eller på anden måde fremstillet ved en teknisk fremgangsmåde – herunder en sekvens eller delsekvens af et gen – kan udgøre en patenterbar opfindelse, *selv om en sådan del i sin opbygning er identisk med opbygningen i en naturligt forekommende del*.

Strukturen spejler § 1, stk. 6: det er isoleringen eller den tekniske fremstilling, der bærer patenterbarheden, ikke sekvensen i sig selv. De almindelige bemærkninger forklarer både formål og forhistorie:

*Et udtrykkeligt forbud mod patent på det menneskelige legeme på alle stadier af dets opståen foreslås indført i en særskilt bestemmelse i lighed med direktivet. Det er således vigtigt, at patentretten anvendes under overholdelse af de grundlæggende principper, som garanterer menneskets værdighed og integritet. **Forbudet mod patent på det menneskelige legeme er tidligere indfortolket i lovens forbud mod patenter, der ville stride mod sædelighed eller offentlig orden.** Samtidig foreslås der i bestemmelsen indført en præcisering af reglerne om patentering af dele af det menneskelige legeme, når disse er isoleret fra mennesket ved en teknisk fremgangsmåde eller fremstillet på anden teknisk måde. Sådanne opfindelser er væsentlige for behandling af sygdomme og bør fremmes gennem patentsystemet.*

At forbuddet før 2000 blev *indfortolket* i ordre public-klausulen har fortolkningsmæssig betydning: § 1 a er deklaratorisk over for retstilstanden før direktivet, ikke konstitutiv.

Forbudslisten. [Patentloven § 1 b, stk. 1](#) fastholder hovedreglen om, at patent ikke meddeles på opfindelser, hvis kommercielle udnyttelse ville stride mod sædelighed eller offentlig orden. [Stk. 2](#) indeholder en vigtig afgrænsning: en udnyttelse skal ikke anses for at stride mod sædelighed eller offentlig orden *alene af den grund, at udnyttelsen er forbudt ved en lov eller administrativ forskrift*. Patenterbarhed og tilladelighed er altså adskilte spørgsmål. Lovforslaget udfolder pointen med henvisning til [patentloven § 3](#):

Patent på en opfindelse giver [...] ikke indehaveren af patentet automatisk ret til at udnytte opfindelsen, men kun ret til at forbyde, at tredjemand anvender den i industrielt eller erhvervmæssigt øjemed. I medfør af patentreglerne kan der derfor ikke udelukkes retsregler, som eventuelt pålægger begrænsninger eller forbud eller foreskriver kontrol med forskningen, anvendelsen og udnyttelsen af dens resultater ud fra bl.a. sundheds-, sikkerheds- og miljømæssige hensyn, dyrebesskyttelseshensyn, hensyn til bevarelse af den genetiske mangfoldighed eller overholdelse af visse etiske normer.

[§ 1 b, stk. 3, nr. 1-4](#) opregner fire kategorier, hvor patent ikke kan meddeles:

Nr.	Kategori
1	Fremgangsmåder til kloning af mennesker
2	Fremgangsmåder til ændring af den genetiske identitet hos menneskets kønsceller (kønsbaneterapi)
3	Anvendelse af menneskelige embryoner til industrielle eller kommercielle formål
4	Fremgangsmåder til ændring af dyrs genetiske identitet, som kan påføre dem lidelser uden væsentlig medicinsk nytteværdi for mennesker eller dyr, samt dyr frembragt ved sådanne fremgangsmåder

Lovforslaget understreger, at opregningen er en eksemplifikation: »Listen over således ikke patenterbare opfindelser er ikke udtømmende og svarer til direktivets bestemmelse herom.« Nr. 4 er noterbar, fordi den indeholder en egentlig **proportionalitetsafvejning** – dyrs lidelser skal vejes mod medicinsk nytteværdi – og fordi forbuddet rækker ud over fremgangsmåden til også at ramme selve produktet (dyret). Den afvejning er procesretligt forankret i [patentbekendtgørelsen § 16](#), hvorefter beskrivelsen ved opfindelser om ændring af dyrs genetiske identitet skal angive, om opfindelsen kan påføre dyret lidelser, og i så fald om der opnås en betydelig medicinsk nytteværdi.

§ 5 Ankenævnsspraksis om gensekvenser og rekombinante produkter

Den danske praksis om bioteknologiske opfindelser er ganske sparsom og næsten udelukkende administrativ. De centrale afgørelser fra Ankenævnet for Patenter og Varemærker viser, at tvisterne sjældent angår § 1, stk. 4-6, som sådan – patenterbarhedskategorien tages typisk for givet – men i stedet nyhed, opfindelseshøjde og beskrivelsens tilstrækkelighed anvendt på biologisk materiale.

Screening af cDNA-klonbanker med IgE (Bet v 1). I [AN 2006 00002](#) af 22. maj 2008 stadfæstede Ankenævnet Patent- og Varemærkestyrelsens opretholdelse af dansk patent PR 172642 på en fremgangsmåde til screening af en ekspressions-cDNA-klonbank til udsøgning af polynukleotider, der koder for planteallergener – konkret hovedallergenet fra birkepollen, Bet v 1. ALK-Abelló A/S havde begæret patentet omstødt for manglende nyhed, manglende opfindelseshøjde og utilstrækkelig beskrivelse.

Afgørelsen er instruktiv på to punkter. For det første om **produktkravene på selve cDNA-sekvensen**: klageren gjorde gældende, at sekvensen kunne udledes af kendte N-terminale aminosyresekvenser. Både styrelsen og nævnet fandt, at den degenererede genetiske kode betød, at man ikke entydigt kunne aflede den korrekte DNA-sekvens ud fra aminosyrer alene. Modholdet om ærteproteiner med 55 % homologi blev ligeledes afvist, fordi homologi ikke er ensbetydende med fælles IgE-epitoper. For det andet om **beskrivelsens tilstrækkelighed**: klageren anførte, at udtryk som »epitop«, »stringente betingelser« og »degeneration« var for uklare til, at en fagmand kunne udøve opfindelsen, jf. [patentloven § 52, stk. 1](#). Nævnet fandt, at disse begreber var standardterminologi inden for molekylærbiologien.

Patenthaveren fremhævede den funktionelle merværdi ved den påberåbte metode:

Det var kun blevet sikret ved hjælp af den på tidspunktet nye og af opfinderne indførte screening af plante-cDNA-banker ved hjælp af IgE, at det identificerede protein faktisk er et allergen. Dette ville ikke være muligt ved hjælp af en DNA-sonde.

Rekombinant græspollenallergen (Phl p II). Samme dag afgjorde nævnet [AN 2006 00001](#) om det europæiske patent DK/EP 0643769 på rekombinante DNA-molekyler, der koder for allergenet Phl p II fra timotegræs. Nævnet opretholdt patentet uændret. Kernen i sagen var dels et formelt spørgsmål – EPO havde ved en fejl meddelt patentet uden de ni tilhørende tegninger, som nævnet tillod optaget i den danske oversættelse, jf. [patentloven § 13](#) og [§ 19, stk. 2](#) – dels det materielle spørgsmål om, hvorvidt homologi og krydsreaktivitet med Lol p I-allergener fra rajgræs var nyhedsskadelig. Nævnet lagde vægt på, at der på prioritetstidspunktet i 1993 ikke var nogen entydig sammenhæng mellem DNA-sekvens og allergenicitet.

De to sager illustrerer et gennemgående mønster: **strukturel lighed mellem biologiske molekyler er ikke i sig selv nyhedsskadelig, når den biologiske funktion ikke var kendt.** Det er en direkte konsekvens af, at biologisk materiale patenteres for de egenskaber, opfindelsen tillægger det, jf. [patentloven § 3 a, stk. 1](#).

Fragmenter af humane proteiner. I [P 20/95](#) af 9. juni 1999 stadfæstede Patentankenævnet afslag på patent for fragmenter af koagulationsfaktor VIII:C under henvisning til identitet med kendt teknik, med [patentloven § 1](#) blandt de påberåbte bestemmelser. Samme dag afgjorde nævnet [P 5/96](#) om syntetiske peptider som lægemidler, hvor [patentloven § 1, stk. 3](#) – undtagelsen for terapeutiske og diagnostiske fremgangsmåder – var central trods den påberåbte in vitro-anvendelse.

Immunologiske analysemetoder. [P 9/95](#) af 14. januar 1998 angik AKZO N.V.'s ansøgning om patent på sandwich-assays med to monoklonale antistoffer. Indsigerne – Novo Nordisk A/S, DAKO A/S og F.

Hoffmann-La Roche AG – gjorde gældende, at selve fremstillingen af monoklonale antistoffer var den banebrydende bedrift (Milstein & Köhler 1975), og at anvendelsen af dem i eksisterende assay-typer ikke krævede opfinderisk virksomhed. Nævnet stadfæstede afslaget og lagde vægt på, at formuleringen i et schweizisk prioritetsdokument om »kombination af antistoffer fra forskellige kloner« kun kunne forstås som en beskrivelse af to forskellige monoklonale antistoffer. Tilsvarende blev et patent på immunbestemmelse af HbA1c ugyldiggjort for manglende opfindelseshøjde i [AN 2000 00063](#) af 15. november 2002.

Kemisk kompleksitet er ikke i sig selv opfindelseshøjde. I [AN 2002 00003](#) af 13. juni 2003 afviste nævnet Wisconsin Alumni Research Funds argumenter om, at vitamin D-molekylers størrelse, asymmetri og uforudsigelighed løftede en kombination af kendte reaktionstrin over tærsklen i [patentloven § 2](#). Nævnet fandt ikke, at kompleksiteten eller de ændrede procesbetingelser ændrede ved vurderingen.

LOV

[Patentloven § 1, stk. 3, 6](#)[Patentloven § 2, stk. 1](#)[Patentloven § 3a, stk. 1](#)[Patentloven § 52, stk. 1](#)

PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent på fremgangsmåde til screening af cDNA-klonbanker til identifikation af planteallergener (Bet v 1)	22.05.2008
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af patent på rekombinant timoteagræs-allergen (Phl p II) trods manglende tegninger i det europæiske patentskrift	22.05.2008
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på patentering af fremgangsmåde til fremstilling af vitamin D-forbindelser grundet manglende opfindelseshøjde	13.06.2003
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af patent på immunbestemmelse af HbA1c grundet manglende opfindelseshøjde	15.11.2002
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på patent for fragmenter af faktor VIII:C grundet identitet med kendt teknik	09.06.1999
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på patentering af syntetiske peptider som lægemidler trods påberåbt in vitro-anvendelse	09.06.1999
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på patentansøgning vedrørende monoklonale antistof-assays grundet manglende nyhed og opfindelseshøjde	14.01.1998

§ 6 Deponering efter § 8 a, prøveudlevering og ekspertløsningen i § 22, stk. 6-8

Bioteknologiens særlige beskrivelsesproblem – at en mikroorganisme ofte ikke kan beskrives på skrift så præcist, at en fagmand kan reproducere den – løses ved deponering. [Patentloven § 8 a, stk. 1](#) bestemmer, at hvis der ved udøvelsen af opfindelsen skal anvendes biologisk materiale, som hverken er almindeligt tilgængeligt eller kan beskrives i ansøgningens akter, skal en prøve deponeres **senest den dag, ansøgningen indleveres**. Prøven skal herefter fortløbende være deponeret, så den berettigede kan få den udleveret i Danmark. [Stk. 2](#) regulerer erstatningsdeponering, hvis prøven ophører med at være levedygtig; den nye deponering anses da for foretaget allerede fra den oprindelige dag.

Historikken. Betænkning nr. 1043/1985 *Genteknologi og Sikkerhed* beskriver i kapitel 6 om patentspørgsmål, hvordan reglen blev lempet:

Som følge af udviklingen på det mikrobiologiske område har Folketinget ved lov nr. 153 af 11. april 1984 vedtaget en lempelse af denne regel, således at deponering alene kræves, når mikroorganismen hverken er almindeligt tilgængelig eller kan beskrives således i ansøgningens akter, at en fagmand på grundlag af disse kan udøve opfindelsen.

Loven giver samtidig hjemmel til ratifikation af Budapesttraktaten om international anerkendelse af deponering af mikroorganismer til patentformål.

Deponering er altså **subsidiær** til skriftlig beskrivelse – ikke et selvstændigt krav. De almindelige bemærkninger til 2000-loven bekræfter kontinuiteten: »Deponeringsmuligheden er en yderligere hjælp til ansøgeren ved beskrivelse af opfindelsen. Patentloven indeholder allerede i dag udførlige bestemmelser om muligheden for deponering i § 8a, der følger af Budapesttraktaten. Deponeringsbestemmelserne svarer tillige til bestemmelserne i Den Europæiske Patentkonvention.«

Bekendtgørelsens frister. [Patentbekendtgørelsen § 21](#) fastsætter, at ansøgeren inden 16 måneder fra indleveringsdagen eller prioritetsdagen skal oplyse deponeringsinstitution og det tildelte nummer; begæres tidlig tilgængelighed efter [patentloven § 22, stk. 3](#), skal oplysningerne gives senest samtidig. [§ 22](#) regulerer ny deponering med en 3-månedersfrist fra underretningen om, at prøven ikke kan udleveres, ledsaget af en erklæring om materialeidentitet. Efter [§ 16](#) skal ansøgningen ved indleveringen indeholde alle de oplysninger om det biologiske materiales karakteristika, som ansøgeren har kendskab til.

Prøveudlevering. [Patentloven § 22, stk. 6](#) giver enhver ret til at få en prøve af deponeret materiale, når akterne bliver tilgængelige. Retten består, **uanset om patentet er ophørt eller kendt ugyldigt**. To sikkerhedsundtagelser gælder: prøve udleveres ikke til nogen, der efter lov ikke må befatte sig med materialet, og heller ikke hvis det på grund af materialets farlige egenskaber antages at være forbundet med åbenbar fare.

Udleveringen er betinget af erklæringer. Efter [patentbekendtgørelsen § 23](#) skal rekvirenten ved særskilt erklæring forpligte sig til ikke at lade andre få adgang til prøven, før ansøgningen er endeligt afgjort eller patentet ophørt, og til ikke at anvende prøven til andet end forsøg, indtil ansøgningen er endeligt afgjort. Forpligtelserne følger materialet: de gælder også »biologisk materiale afledt af prøven, som har bibeholdt de karakteristiske træk, der er væsentlige for udøvelsen af opfindelsen«.

Ekspertløsningen. [Patentloven § 22, stk. 7](#) rummer den vigtigste beskyttelse for ansøgeren: denne kan begære, at udlevering indtil patentmeddelelsen kun sker til en **særlig sagkyndig**. Er ansøgningen afslået, tilbagetaget eller anset for tilbagetaget, kan ansøgeren begære, at prøven i 20 år fra indleveringen kun må udleveres til en særlig sagkyndig. Efter [patentbekendtgørelsen § 24](#) skal begæringen fremsættes senest samtidig med, at ansøgningen bliver almindeligt tilgængelig, og som sagkyndig kan benyttes en person, som styrelsen har bestemt er egnet, eller som i det enkelte tilfælde er godkendt af ansøgeren. Efter [patentbekendtgørelsen § 27](#) bekendtgøres både deponeringen og en eventuel ekspertbegrænsning, når ansøgningen bliver tilgængelig.

Ekspertløsningen er reelt en tidsbegrænset karantæne, der beskytter ansøgeren mod, at konkurrenter får fysisk adgang til stammen i den sårbare fase mellem publicering og meddelelse – eller efter et afslag, hvor der aldrig kommer et patent til at bære modydelsen for offentliggørelsen.

Europæiske patenter. [Patentloven § 89 a](#) er kortfattet, men afgørende: »Denne lovs bestemmelser om deponering af biologisk materiale finder ikke anvendelse på europæiske patenter.« For DK/EP-patenter reguleres deponering og prøveadgang derfor af Den Europæiske Patentkonvention med tilhørende gennemførelsesforskrifter, ikke af patentloven § 8 a og § 22. Det er en praktisk vigtig afgrænsning, eftersom hovedparten af de bioteknologiske patenter med virkning i Danmark netop er europæiske patenter – som det ses i både [AN 2006 00001](#) (DK/EP 0643769) og [BS-23061/2020-SHR](#) (DK/EP 3145488). [Patentbekendtgørelsen § 22](#) tager selv højde for dette ved at knytte fristerne for ny deponering til Den Europæiske Patentmyndigheds publicering, når det drejer sig om institutioner godkendt af EPO.

LOV	Patentloven § 8a, stk. 1-2	Patentloven § 22, stk. 6-8	Patentloven § 89a
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten afviser forbud mod lægemidlet Imraldi på grund af patentugyldighed og manglende krænkelse Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af patent på rekombinant timotegræs-allergen (Phl p II) trods manglende tegninger i det europæiske patentskrift		03.09.2021 22.05.2008

§ 7 Ansøgningskravene: industriel anvendelighed af gensekvenser, geografisk oprindelse og informeret samtykke

Direktivets betragtninger om ressourceretfærdighed og samtykke blev ikke gennemført i patentloven, men i [patentbekendtgørelsen](#). Det var et bevidst valg, som forarbejderne begrundede med, at reglerne »vedrører selve ansøgningen om patent, dens udformning og de deri indeholdte oplysninger«.

Industriel anvendelighed af gener. [Patentbekendtgørelsen § 16](#) fastsætter, at beskrivelsen udtrykkeligt skal angive, hvordan opfindelsen kan udnyttes industrielt, hvis dette ikke tydeligt fremgår af opfindelsens karakter – og tilføjer den bioteknologiske særregel:

Såfremt der er tale om en opfindelse, der vedrører et gen, skal der udtrykkeligt redegøres for, hvorledes en sekvens eller delsekvens af genet kan anvendes industrielt.

Dette er den processuelle spejling af [patentloven § 1 a](#): uden en angivet industriel anvendelse er en gensekvens netop en »blot opdagelse« og dermed udelukket.

Geografisk oprindelse. Efter [patentbekendtgørelsen § 3](#) skal en patentansøgning, hvis opfindelsen angår eller anvender biologisk materiale, indeholde oplysning om materialets geografiske oprindelse, hvis ansøgeren er bekendt hermed – og hvis ikke, skal *dette* fremgå. Reglen udspringer af FN-konventionen om den biologiske mangfoldighed. De almindelige bemærkninger forklarer:

Betragtningen blev indsat for at direktivet kunne medvirke til, at medlemsstaterne overholder de forpligtelser, der påhviler dem i medfør af FN-konventionen om den biologiske mangfoldighed af juni 1992. Der henvises specielt til konventionens artikel 15, der fastslår national suveræniteten over biologiske ressourcer, og at adgangen til sådanne skal ske efter forudgående informeret samtykke fra oprindelseslandet på gensidigt vedtagne vilkår.

Informeret samtykke ved humant materiale. Samme bestemmelse foreskriver, at det ved biologisk materiale af human oprindelse skal fremgå af ansøgningen, om den person, materialet hidrører fra, har givet samtykke til ansøgningens indlevering.

Den afgørende sanktionsløshed. Begge oplysningskrav er ledsaget af en udtrykkelig neutralisering i [§ 3](#):

Manglende oplysninger om materialets geografiske oprindelse eller om patentansøgers ukendskab herom berører ikke behandlingen af patentansøgningen eller gyldigheden af de rettigheder, som følger af det udstedte patent. [...] Oplysningen om samtykke berører ikke behandlingen af patentansøgningen eller gyldigheden af de rettigheder, som følger af det udstedte patent.

Oplysningskravene er altså **ordensforskrifter uden patentretlig sanktion**. Baggrunden er TRIPs-retlig, og den er dokumenteret i redegørelsen om biobanker (betænkning nr. 1414/2002), der gengiver ministerens svar på Sundhedsudvalgets [spørgsmål 233 af 17. maj 2000](#):

Af erhvervsministerens indlæg på samrådet den 17. maj 2000 fremgik, at det ikke fra patentmyndighederne kan stilles som en formel betingelse for meddelelse af patent, at der foreligger et informeret samtykke fra personer, der har afgivet væv, blodprøver eller lignende til brug for det patentansøgte.

Under forhandlingerne om Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/44/EF, som er baggrunden for L 66, arbejdede Danmark på at få et sådant krav ind i selve direktivteksten. Danmark måtte imidlertid erkende, at sådanne krav ville betyde indførelse af nye patenteringsbetingelser, som strider mod WTO-aftalen om intellektuelle ophavsrettigheder (TRIPs aftalen), og at de øvrige lande af denne grund ikke kunne støtte det danske ønske. I stedet er disse krav bl.a. på dansk foranledning optaget i betragtninger til direktivet.

Betænkning nr. 1414/2002, s. 201 fastslår videre, at samtykkebeskyttelsen i stedet varetages af sundhedslovgivningen – komitéloven og patientretsstillingsloven – der sikrer informeret samtykke ved den behandling eller det forsøg, hvor vævet udtages. Samspillet er senere beskrevet i [vejledningen om biobanker inden for sundhedsområdet](#).

Den retlige konstruktion er altså **tosporet**: patentretten registrerer oplysningen, mens sundhedsretten bærer beskyttelsen. Ønsker en vævsafgiver at forhindre kommerciel udnyttelse – herunder patentering – af sit materiale, ligger værktøjerne i patientlovgivningens regler om selvbestemmelse, destruktion og udlevering, ikke i patentloven.

LOV

Patentloven § 1a

Patentloven § 8, stk. 2

Brugsmodelbeskyttelse af biologisk materiale – brugsmodelloven § 2 og § 24

Brugsmodelloven spejler patentlovens bioteknologiske afgrænsning næsten ordret. [Brugsmodelloven § 2, stk. 5](#) indeholder samme hovedregel som patentloven § 1, stk. 6:

Frembringelser kan være registrerbare, også selv om de vedrører et produkt, der består af eller indeholder biologisk materiale. Biologisk materiale, der er isoleret fra sit naturlige miljø eller frembragt ved hjælp af en teknisk fremgangsmåde, kan være genstand for en frembringelse, også selv om det i forvejen findes i naturen.

§ 2, stk. 4 gentager plantesorts-/dyrace-undtagelsen med samme henvisning til artikel 5 i EF-sortsforordningen. Der er dog **to strukturelle forskelle**, som har stor praktisk betydning på biotekområdet:

1. Efter § 2, stk. 2, nr. 2 kan **fremgangsmåder ikke registreres** som brugsmodel. Fremgangsmådepatenter som dem i [AN 2006 00002](#) har derfor ingen brugsmodelparallel.
2. § 2, stk. 3 modificerer dette: der kan registreres brugsmodel på **produkter til brug i** fremgangsmåderne, herunder stoffer og stofblandinger til brug i kirurgiske, terapeutiske eller diagnostiske fremgangsmåder, »eller produkter frembragt ved en mikrobiologisk fremgangsmåde eller andre tekniske fremgangsmåder«.

Brugsmodelvejen er derfor åben for det bioteknologiske **produkt**, men lukket for metoden.

HMO-sagerne. De to mest oplysende danske afgørelser om biologisk materiale i brugsmodelretten angår humane mælkeoligosakkarider (HMO) fremstillet ved mikrobiel fermentering.

I [AN 2019 00034](#) af 11. maj 2021 behandlede Ankenævnet en anmodning fra DuPont Nutrition Biosciences ApS om ophævelse af brugsmodel DK 2019 00054 Y4, der beskyttede et spraytørret neutralt

HMO-produkt opnået ved mikrobiel fermentering og **frit for rekombinant DNA**. Sagen rummer flere klassiske bioteksstridspunkter: klageren anførte, at brugsmodellen uretmæssigt definerede produktet via fremstillingsprocessen (product-by-process), selv om det kunne defineres kemisk; indehaveren (Jennewein Biotechnologie GmbH) argumenterede for, at det var en betydelig teknisk bedrift at fjerne rekombinant DNA så effektivt, at det opfyldte EFSA's regulatoriske krav, idet tidligere kendt teknik kun beskrev fjernelse af »overskydende« DNA, mens deres proces sikrede fuldstændigt fravær. Nævnet hjemviste sagen til fornyet behandling efter [brugsmodelloven § 25](#), fordi der under klagesagen var fremlagt betydelig ny dokumentation, og bemærkede tillige, at styrelsen i den fornyede sagsbehandling burde koordinere med en sideløbende sag ved Sø- og Handelsretten, hvor brugsmodellen søgtes håndhævet.

Få måneder senere stadfæstede nævnet i [AN 2021 00011](#) af 15. september 2021 et afslag på brugsmodelregistrering af et oprenset HMO-koncentrat under henvisning til manglende frembringelseshøjde efter [brugsmodelloven § 5, stk. 1](#).

Deponering i brugsmodelretten. [Brugsmodelloven § 24, stk. 6](#) svarer indholdsmæssigt til patentloven § 22, stk. 6 – enhver har ret til en prøve af deponeret biologisk materiale, når akterne bliver tilgængelige, med samme undtagelser for farligt materiale og lovforbudt håndtering. [§ 24, stk. 7](#) rummer den tilsvarende ekspertløsning, dog med en **kortere karantæne end på patentområdet**: ved afslag, tilbagetagelse eller bortfald kan ansøgeren begære, at prøven kun udleveres til en særlig sagkyndig i **10 år** fra brugsmodelansøgningens indlevering – mod 20 år efter patentloven § 22, stk. 7. Forskellen afspejler brugsmodellens kortere beskyttelsestid. De processuelle regler findes i [bekendtgørelse om brugsmodelansøgningers og registrerede brugsmodellens behandling § 36](#), og [§ 38](#) indeholder en praktisk nødvendig ventil: afledt biologisk materiale kan trods erklæringerne deponeres for en ny brugsmodel- eller patentansøgning, hvis deponeringen er nødvendig for denne ansøgning.

LOV

[Brugsmodelloven § 2, stk. 2-5](#)[Brugsmodelloven § 5, stk. 1](#)[Brugsmodelloven § 24, stk. 6-7](#)[Patentloven § 22, stk. 7](#)

PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på brugsmodelregistrering af oprenset HMO-koncentrat på grund af manglende frembringelseshøjde	15.09.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelbeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)	11.05.2021
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent på fremgangsmåde til screening af cDNA-klonbanker til identifikation af planteallergener (Bet v 1)	22.05.2008

§ 9 Bioteknologiske patenter ved Sø- og Handelsretten – biologiske lægemidler og enzymer

Håndhævelsen af bioteknologiske patenter foregår ved Sø- og Handelsretten, og næsten udelukkende i forbudssager efter [retsplejeloven § 413](#). Sagerne angår i praksis biologiske lægemidler (antistoffer, biosimilars) og industrielle enzymer. Selve patenterbarhedskategorien i [patentloven § 1, stk. 6](#) er aldrig bestridt i disse sager – striden står om kravfortolkning, gyldighed og territorialitet.

Ustekinumab-sagen – anvendelsesbegrænsede produktkrav på antistoffer. [BS-10043/2024-SHR](#) af 11. juli 2024 er den vigtigste nyere danske biotekafgørelse. Janssen Biotech, Inc. søgte midlertidigt forbud mod Samsung Bioepis NL B.V. og kontraktproducenten AGC Biologics A/S vedrørende DK/EP 3 883 606 T5 – et anvendelsesbegrænset produktkrav efter Den Europæiske Patentkonventions artikel 54, stk. 5, på brug af anti-IL12/IL-23-antistoffet ustekinumab til behandling af colitis ulcerosa i et bestemt doseringsregime. Sagen er

interessant, fordi Janssen tillige havde en **brugsmodel** med identiske krav (DK 2023 00038 Y3) – en illustration af, at biologiske aktivstoffer beskyttes ad begge spor.

AGC fremstillede i Danmark ustekinumab som bulkmateriale – rent aktivstof, der ikke kunne anvendes direkte som lægemiddel. Retten nægtede at fremme anmodningen og fastslog en klar territorialitetsregel for anvendelsesbegrænsede produktkrav på biologiske aktivstoffer:

Hvis nogle af disse træk først realiseres i udlandet, hvis f.eks. dosisregimet først fastlægges i udlandet, sker der ikke krænkelse af det danske patent, og det uanset hvad den danske producent måtte vide om den videre anvendelse i udlandet.

Da AGC alene realiserede første træk (aktivstoffet), forelå ingen direkte krænkelse efter [patentloven § 3, stk. 1, nr. 1](#) – og dermed kunne Samsung heller ikke medvirke hertil efter princippet i [straffeloven § 23](#). Retten fandt tillige påstandene for ubestemte, fordi de i vid udstrækning var afskrifter af lovteksten og patentkravet, og tvangsfuldbyrdelse ville forudsætte vidtgående bevisførelse om, hvad det enkelte parti bulkmateriale var beregnet til. Janssen pålagdes 3.000.000 kr. i sagsomkostninger.

Afgørelsen blev stadfæstet af Østre Landsret ved [BS-38675/2024-OLR](#) af 10. april 2025, og Procesbevillingsnævnet meddelte ved [25/13757](#) af 27. juni 2025 3.-instansbevilling i sagen som principiel. Spørgsmålet om anvendelsesbegrænsede produktkrav på biologiske lægemidler er dermed på vej til Højesteret.

Imraldi-sagen – »bestående af«-krav og biosimilars. [BS-23061/2020-SHR](#) af 3. september 2021 angik det biosimilære adalimumab-produkt Imraldi®. Fresenius Kabi Deutschland GmbH påberåbte sig DK/EP 3145488 T3 og brugsmodellen BR 2020 00038 Y3 – hvor Ankenævnet for Patenter og Varemærker havde stadfæstet registreringen den 5. maj 2021. Retten nægtede forbuddet af tre grunde:

- **Gyldighed:** EPO-formodningen for gyldighed svækkedes, fordi nye modhold (Bender og Cadila) ikke var prøvet af EPO. Fagmanden – en proteinformuleringskemiker – ville anse det for nærliggende at kombinere Benders og Cadilas lære. Patentet manglede opfindelseshøjde efter [patentloven § 2](#), og brugsmodellen frembringelseshøjde efter [brugsmodelloven § 5](#).
- **Krænkelser:** Kravet var under EPO-behandlingen ændret fra »indeholdende« til »bestående af« netop for at udelukke yderligere buffersystemer. Retten fandt godtgjort, at histidin-komponenterne i Imraldi fungerede som buffer ved pH 5,2, så produktet indeholdt **to** buffere (citrats og histidin) – og dermed faldt uden for kravet.
- **Forbenyttelsesret:** Væsentlige forberedelsesforanstaltninger var truffet før prioritetsdagen, men ikke i Danmark. At Danmark var nævnt som muligt produktionssted i en aftale eller som ét af 48 markedsføringslande var ikke nok efter [patentloven § 4, stk. 1](#).

Fresenius pålagdes 3.585.000 kr. i sagsomkostninger.

Enzymvarianter. [BS-39235/2021-SHR](#) af 12. oktober 2022 angik ~~α~~amylase-varianter – industrielle enzymer, der er en dansk kernekompetence. Retten afviste forbud og påbud under henvisning til manglende nyhed, jf. [patentloven § 2, stk. 1](#), og sagen involverede tillige [brugsmodelloven § 5](#) og [§ 19, stk. 1](#). Også her var det parallelle patent-/brugsmodelspor i brug.

Basiskravet. [BS-28336/2022-SHR](#) af 20. januar 2023 nægtede midlertidigt forbud vedrørende et lægemiddel mod multipel sklerose, fordi patentet blev fundet ugyldigt for manglende basis, jf. [patentloven § 13](#) og [§ 52, stk. 1](#).

Mønsteret er tydeligt: bioteknologiske forbudssager falder i praksis på gyldighed eller kravfortolkning, ikke på patenterbarhedskategorien – og de er dyre at tabe. De generelle forbudsretlige spørgsmål behandles nærmere under [patentret](#) og [immaterielret-soe-og-handelsretten](#).

LOV	Brugsmodelloven § 5	Patentloven § 2, stk. 1	Patentloven § 3, stk. 1
	Patentloven § 4, stk. 1	Retsplejeloven § 413	
PRAKSIS	Landsretten · Landsretten stadfæster Sø- og Handelsrettens kendelse i sag om anmodning af midlertidige forbud og påbud, baseret på et anvendelsesbegrænset produktkrav i stridspatentet 10.04.2025 Sø- og Handelsretten · Anmodning om midlertidigt forbud vedrørende anvendelsesbegrænset patent på ustekinumab til behandling af colitis ulcerosa 11.07.2024 Sø- og Handelsretten · Midlertidigt Forbud Nægtet: Patent på Multipel Sklerose Lægemiddel Fundet Ugyltigt Grundet Manglende Basis 20.01.2023 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten afviser forbud og påbud i patentsag om $\pm$ amylase-varianter grundet manglende nyhed 12.10.2022 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten afviser forbud mod lægemidlet Imraldi på grund af patentugyldighed og manglende krænkelse 03.09.2021 Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling i principiel sag om midlertidigt forbud og påbud baseret på anvendelsesbegrænset produktkrav i lægemiddelpatent 27.06.2025		

Produktbegrebet ved biologiske og bioteknologisk fremstillede aktivstoffer

En tilbagevendende problemstilling i styrelses- og ankenævnspraksis er, hvad der udgør »produktet«, når aktivstoffet er biologisk eller bioteknologisk fremstillet. Spørgsmålet opstår oftest i sager om supplerende beskyttelsescertifikater (SPC), men afgrænsningerne har selvstændig interesse for biotekområdet, fordi de viser, hvordan myndighederne håndterer aktivt stof over for hjælpestof, salte og estere, og kombinationer af biologiske molekyler. De generelle SPC-retlige spørgsmål hører i øvrigt under [patentret](#).

Aktivt stof over for hjælpestof – SonoVue. I [AN 2009 00004](#) af 13. januar 2010 omgjorde Ankenævnet et afslag på certifikat for kontrastmidlet sulphurhexafluorid (SonoVue). Sagen illustrerer den vanskelige grænse mellem det stof, der udøver den terapeutiske eller diagnostiske virkning, og det, der blot bærer eller stabiliserer det – en sontring, der er særligt vanskelig ved formuleringer, hvor virkningen udspringer af en fysisk struktur (mikrobobler) snarere end af en klassisk farmakologisk mekanisme.

Salte og estere – iodosulforonsyre. [AN 2008 00024](#) af 11. juni 2009 angik Bayer Cropscience AG's ansøgning for »iodosulforonsyre, estere og salte deraf«. Styrelsen havde afslået, fordi udtrykket »estere« efter dansk praksis blev anset for uklart, idet det dækkede en ubestemt mængde produkter frem for ét specifikt produkt. Klageren påberåbte sig EU-Domstolens dom i sag C-392/97 (Farmitalia), hvorefter et certifikat kan omfatte en aktiv ingrediens i alle former, når disse er omfattet af grundpatentets beskyttelsesomfang. Under ankesagen ændrede styrelsen generelt praksis:

...der kan udstedes et supplerende beskyttelsescertifikat på en aktiv ingrediens (evt. flere aktive ingredienser) og estere deraf, såfremt dette produkt er beskyttet af grundpatentet, og de øvrige betingelser for at opnå et supplerende beskyttelsescertifikat i øvrigt er opfyldt.

Sagen blev hjemvist. Afgørelsen viser, at styrelsen anerkender, at et biologisk eller kemisk aktivstof kan defineres på et **funktionelt/kemisk klasseniveau**, ikke kun som ét molekyle.

Generisk beskyttelse og plantebeskyttelsesmidler. I [AN 2008 00004](#) af 30. marts 2010 omgjorde nævnet et afslag på certifikat for fungicidkombinationen Picoxystrobin/Cyprodinil under forordning (EF) nr. 1610/96 om plantebeskyttelsesmidler. Efter en administrativ omprøvning var grundpatentets krav 4 omformuleret til at omfatte kombination med »et yderligere fungicid middel«. Styrelsen fastholdt afslaget af retssikkerhedshensyn, men nævnet gav klageren medhold:

I ordlyden af EØF-forordning nr. 1610/96 art. 3, litra a findes ikke hjemmel til at kræve, at et produkt skal være specifikt navngivet i grundpatentet. Det er tilstrækkeligt, at produktet er »beskyttet« af patentet.

Nævnet afviste styrelsens afvejningslære med den begrundelse, at administrative og praktiske hensyn ikke kunne tilsidesætte de klare materielle betingelser i forordningen. Princippet – **generisk kravdækning er tilstrækkelig** – er direkte relevant for biotekkrav, der typisk er formuleret ved funktionelle klasser og sekvensidentitetstærskler frem for ved enkeltmolekyler.

Rekombinante proteiner og antistoffer. [AN 2009 00006](#) af 12. december 2009 imødekom Genentech, Inc.'s ansøgning for det rekombinante protein Tenecteplase, efter at styrelsen anerkendte, at de oprindelige markedsføringstilladelser var i kraft på ansøgningstidspunktet; de nye tilladelser skyldtes alene et skift af sprøjtemateriale, ikke af produktet. Omvendt stadfæstede nævnet i [24-09430](#) af 28. august 2025 et afslag på certifikat for kombinationen daratumumab, bortezomib, thalidomid og dexamethason. Genmab A/S havde anført, at de fire aktive ingredienser ikke kunne formuleres i én doseringsform, fordi de krævede forskellige administrationsveje og havde inkompatible kemiske egenskaber, og at »løse kombinationer« derfor måtte sidestilles med faste. Nævnet – med formand Henrik Rothe og de sagkyndige medlemmer Jesper Thorsen og Jens Schovsbo – afviste:

Derimod synes der ikke at være retspraksis, som kan være til støtte for udstedelse af SPC'er for »løse kombinationer«, fx et behandlingsregime, hvori der anvendes to eller flere aktive ingredienser, og hvor disse indgives til patienten individuelt og typisk tidsforskudt.

Markedsføringstilladelsen angår altså formelt set kun den ene aktive forbindelse, nemlig DARZALEX, hvorfor »produktet« som er blevet godkendt som »lægemiddel« i SPC-forordningens artikel 3(b)'s forstand er DARZALEX.

Den ældre linje. [AN 1999 00058](#) og [AN 1999 00059](#), begge af 12. juli 2001, viser udgangspunktet for produktbegrebet i Merck & Co. Inc.'s sager om lisinopril og enalapril kombineret med hydrochlorthiazid:

Der er efter Ankenævnets opfattelse ikke udstedt markedsføringstilladelse til produktet ifølge opfindelsen, men til et kombinationsprodukt, hvor en af de aktive ingredienser er et produkt ifølge opfindelsen.

Nævnet afviste dermed synspunktet om, at indirekte beskyttelse mod krænkelse er ensbetydende med, at kombinationen som sådan er beskyttet af grundpatentet. **Samlet** tegner der sig en linje, hvor produktbegrebet er strengt knyttet til, hvad markedsføringstilladelsen formelt angår, mens grundpatentets dækning gerne må være generisk.

LOV

[Patentloven § 3, stk. 1](#)[Patentloven § 39](#)

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster afslag på SPC for kombinationen daratumumab, bortezomib, thalidomid og dexamethason – "løse kombinationer" ikke omfattet af artikel 3(b)

28.08.2025

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Omgørelse af afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kombinationsproduktet Picoxystrobin og Cyprodinil	30.03.2010
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Omgørelse af afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kontrastmidlet Sulphurhexafluorid (SonoVue)	13.01.2010
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Omgørelse af afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for lægemidlet Tenecteplase	12.12.2009
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om supplerende beskyttelsescertifikat for iodosulforonsyre efter praksisændring	11.06.2009
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kombinationslægemidlet lisinopril og hydrochlorthiazid grundet manglende dækning i grundpatentet	12.07.2001
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kombinationsproduktet enalapril og hydrochlorthiazid	12.07.2001

Krydsfeltet til sortsbeskyttelse – tvangslicens efter patentloven § 46 a og plantenyhedsloven § 20

§ 11

Fordi plantesorter er undtaget fra patent, men genetiske egenskaber i planter kan patenteres, kan der opstå en blokeringssituation: sortsejeren kan ikke udnytte sin sort uden at krænke et ældre genpatent, eller patenthaveren kan ikke udnytte sin opfindelse uden at krænke en ældre sortsbeskyttelse. Direktivet krævede en gensidig tvangslicensordning, som blev gennemført symmetrisk i begge love ved [lov nr. 412 af 31. maj 2000](#).

De almindelige bemærkninger forklarer ordningens formål:

Patentlovens regler om tvangslicens foreslås i overensstemmelse med direktivet suppleret med bestemmelser om tvangslicens på planteområdet. Opfindelse af nye planteegenskaber, der er frembragt ved genteknologi og er patenteret, skal kunne udnyttes af en plantesortsejer ved tvangslicens. En forudsætning er, at plantesorten i forhold til den pågældende art eller slægt repræsenterer et betydeligt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk interesse. Tilsvarende regler optages i plantenyhedslovgivningen.

Sortsejers vej. [Patentloven § 46 a, stk. 1](#) giver en sortsejer, der ikke kan opnå eller udnytte en plantenyhedsbeskyttelse uden at krænke et ældre patent, adgang til tvangslicens, når licensen er nødvendig for udnyttelsen af den sort, der skal nyhedsbeskyttes, og mod betaling af en rimelig licensafgift. Tærsklen er høj: »Tvangslicens meddeles kun, hvis sortsejeren godtgør, at sorten udgør et **vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning** i forhold til opfindelsen.« [§ 46 a, stk. 2](#) sikrer symmetrien: har en patenthaver fået tvangslicens efter plantenyhedsloven, har sortsejeren ret til på rimelige vilkår at opnå gensidig licens til udnyttelse af opfindelsen.

Patenthaverens vej. [Plantenyhedsloven § 20, stk. 2](#) er det nøjagtige spejlbillede: en patenthaver, der ikke kan opnå eller udnytte en patenteret opfindelse uden at krænke en ældre plantenyhedsbeskyttelse, kan ansøge om tvangslicens til ikke-eksklusiv udnyttelse af plantenyheden. Her er der dog **et krav mere**: patenthaveren skal godtgøre både, »at der forgæves er rettet henvendelse til sortsejeren for at opnå licens«, og at opfindelsen udgør et vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning i forhold til plantenyheden. [§ 20, stk. 3](#) giver den tilsvarende ret til gensidig licens.

	Sortsejer søger licens til patent	Patenthaver søger licens til sort
Hjemmel	Patentloven § 46 a, stk. 1	Plantenyhedsloven § 20, stk. 2
Nødvendighedskrav	Ja	Ja

Rimelig licensafgift	Ja	Ja
Vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning	Ja	Ja
Forgæves henvendelse til rettighedshaver	Ikke udtrykkeligt	Ja
Gensidig licens	§ 46 a, stk. 2	§ 20, stk. 3

Ordningen har en EU-retlig begrænsning, som forarbejderne fremhæver: »Når en licens på en plantesort kun kan meddeles af EF-sortsmyndigheden, finder artikel 29 i forordning (EF) nr. 2100/94 om EF-sortsbeskyttelse anvendelse.« Er sorten EF-sortsbeskyttet frem for nationalt beskyttet, ligger kompetencen altså hos [EF-Sortsmyndigheden efter forordningens artikel 29](#), ikke hos de danske myndigheder.

Den almindelige sortsudbredelses-tvangslicens. Ved siden af den direktivbestemte ordning findes en ældre, rent national bestemmelse i [plantenyhedsloven § 20, stk. 1](#), hvorefter ministeren for fødevarer, fiskeri og ligestilling kan påbyde sortsejeren at give tilladelse til erhvervsmæssig formering og salg, hvis det anses for nødvendigt for at sikre en plantenyheds udbredelse eller for at modvirke en væsentlig forringelse af vilkårene for en erhvervsgren. Den bygger på forsyningshensyn, ikke på blokerende rettigheder.

Sortsbeskyttelsens eget spor. Sortsbeskyttelse opnås ved anmeldelse til Plantenyhedsnævnet. [Plantenyhedsloven § 6](#) giver anmelderen fortrinsret fra anmeldelsestidspunktet og mulighed for UPOV-prioritet fra den første anmeldelse i en UPOV-medlemsstat inden for de seneste 12 måneder. [§ 7](#) foreskriver en foreløbig undersøgelse efterfulgt af offentliggørelse med indsigelsesfrist. Der er ikke i det tilgængelige materiale offentliggjort nævnepraksis fra Plantenyhedsnævnet om samspillet med patenter, og tvangslicensbestemmelserne synes ikke at være prøvet i praksis – hvilket i sig selv er et resultat: den gensidige tvangslicens fungerer i praksis som en **forhandlingsskygge** snarere end som et anvendt retsmiddel.

LOV

[Patentloven § 46a, stk. 1-2](#)[Plantenyhedsloven § 6](#)[Plantenyhedsloven § 7](#)[Plantenyhedsloven § 20, stk. 1-3](#)

§ 12 Strafferetlig håndhævelse og påtale ved krænkelse af biotekpatenter

Krænkelser af bioteknologiske patenter og brugsmodeller er ikke blot et civilretligt anliggende.

[Rigsadvokatmeddelelsen, afsnittet om immaterielle rettigheder](#) fastlægger anklagemyndighedens praksis, og den gælder uden forbehold for patent- og brugsmodelkrænkelser på biotekområdet.

Kompetencen er samlet. Efter afsnittet om [indgivelse af anmeldelse](#) behandles *alle* sager om krænkelse af immaterielle rettigheder af **National enhed for Særlig Kriminalitet (NSK)**, uanset hvor overtrædelsen er begået. Modtager en politikreds en anmeldelse, videresendes den straks til NSK. Ordningen omfatter udtrykkeligt sager om overtrædelse af patent- og brugsmodelloven samt [straffeloven § 299 b](#).

Sanktionsniveauet. Afsnittet om [sanktionspåstanden](#) redegør for, at krænkelse straffes efter [patentloven § 57](#) og [brugsmodelloven § 54](#). Groft uagtsomme og forsætlige krænkelse straffes efter stk. 1 med bøde. Foreligger der forsætlig krænkelse under skærpende omstændigheder, kan straffen efter stk. 2 stige til fængsel indtil 1 år og 6 måneder, medmindre højere straf er forskyldt efter straffeloven § 299 b. Skærpende omstændigheder anses navnlig at foreligge, »hvis der ved overtrædelsen tilsigtes en betydelig og åbenbart retsstridig vinding«, jf. patentlovens § 57, stk. 2, 2. pkt., og brugsmodellovens § 54, stk. 2, 2. pkt.

Rigsadvokatmeddelelsen fastslår, at det er **udgangspunktet, at fysiske personer skal idømmes fængselsstraf** for sådanne grove overtrædelser, med henvisning til de almindelige bemærkninger til lov nr. 1404 af 27. december 2008. Juridiske personer straffes med bøde på et niveau, der ligger over det, der blev anvendt før skærpelsen pr. 1. januar 2009. Hensigten bag harmoniseringen var at skabe et ensartet grundlag for efterforskning, påtale og sanktionering af piratkopiering på tværs af immaterialretslovene.

Påtalen. Afsnittet om [påtale](#) fastlægger, at krænkelser er undergivet offentlig påtale, hvis almene hensyn kræver det, jf. [retsplejeloven § 727, stk. 2](#). Herudover påtales forholdet af det offentlige, hvis krænkelsen er forsætlig, der foreligger skærpende omstændigheder, og den forurettede begærer det, jf. [patentloven § 57, stk. 4](#) og [brugsmodelloven § 54, stk. 4](#). I andre tilfælde påtales overtrædelserne af den forurettede. Meddelelsen henviser til **TfK 2010.118V** for det synspunkt, at civilretlige forlig indgået inden politianmeldelse ikke afskærer rettighedshaveren fra efterfølgende at indgive politianmeldelse, når krænkelserne viser sig grovere end antaget ved forligsindgåelsen.

Efter afsnittet om [rettighedsfrakendelse](#) skal der nedlægges påstand om rettighedsfrakendelse efter [straffeloven § 79, stk. 2](#), hvis det udviste strafbare forhold begrunder en nærliggende fare for misbrug.

I praksis er strafferetlig forfølgning af biotekpatentkrænkelser ikke fremtrædende – området er domineret af civile forbudssager, hvor sagsomkostningerne i sig selv fungerer som den reelle sanktion, jf. de 3 mio. kr. i [BS-10043/2024-SHR](#) og de 3,585 mio. kr. i [BS-23061/2020-SHR](#).

LOV

[Brugsmodelloven § 54, stk. 1-4](#)[Patentloven § 57, stk. 1-4](#)[Retsplejeloven § 727, stk. 2](#)[Straffeloven § 299b](#)

PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Anmodning om midlertidigt forbud vedrørende anvendelsesbegrænset patent på ustekinumab til behandling af colitis ulcerosa	11.07.2024
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten afviser forbud mod lægemidlet Imraldi på grund af patentugyldighed og manglende krænkelse	03.09.2021

§ 13 Historisk og retspolitisk baggrund – fra Chakrabarty til bioteknologidirektivet

Den danske retsudvikling på området er formet af to bølger: mikrobiologiens gennembrud i 1970'erne-80'erne og genteknologiens i 1990'erne.

Betænkning nr. 1043/1985. Betænkningen *Genteknologi og Sikkerhed*, afgivet under Indenrigsministeriet, behandler i kapitel 6 patentspørgsmålene og dokumenterer den første bølge. Betænkningen konstaterer, at der på daværende tidspunkt »foregår [...] på internationalt niveau debat om beskyttelsen af planter – særlig i UPOV-regie og inden for den internationale forædlingssammenslutning – og om den patentretlige beskyttelse af mikroorganismer og bioteknologier i øvrigt«. Betænkningen redegør for, hvordan patentlovens § 8, stk. 2, 4. pkt., oprindeligt krævede deponering ved enhver mikrobiologisk fremgangsmåde med en ikke almindeligt tilgængelig mikroorganisme, og hvordan lov nr. 153 af 11. april 1984 lempede kravet til kun at gælde, hvor beskrivelse ikke slog til, samtidig med at der blev skabt hjemmel til at ratificere Budapesttraktaten. Betænkningen noterer sig samspillet med plantenyhedsloven, som fortsat er det danske sortsbeskyttelsesgrundlag.

Cirkulæret fra 1985/1986. Umiddelbart efter betænkningen udmøntede Patentdirektoratet praksis i cirkulæret om [mikrobiologiske fremgangsmåder og produkter af sådanne fremgangsmåder](#), der som nævnt gælder for ansøgninger indleveret fra 1. juli 1985. Rækkefølgen – betænkning, lovændring, cirkulære – viser, at den danske afgrænsning af det patenterbare på mikroområdet var administrativt fastlagt allerede **femten år før** direktivet, og at 2000-loven i vidt omfang blot løftede denne praksis op i lovs form.

Direktivets rationale. De almindelige bemærkninger til [lov nr. 412 af 31. maj 2000](#) sammenfatter, hvorfor harmonisering blev nødvendig:

Der er på bioteknologiområdet forskelle i medlemslandenes patentlovgivninger og praksis, og disse forskelle kan skabe hindringer for samhandelen til skade for den industrielle udvikling af opfindelser og for det indre markeds funktion. Dertil kommer risikoen for, at disse indbyrdes forskelle vil vokse, efterhånden som medlemsstaterne indfører ny lovgivning eller administrativ praksis, eller de nationale domstoles fortolkning udvikler sig i forskellig retning.

Bemærkningerne understreger samtidig direktivets begrænsede indgreb: »Direktivet berører ikke de grundlæggende principper i den gældende patentret.« Bioteknologidirektivet er altså efter dansk forståelse en **præciserings- og harmoniseringsretsakt**, ikke et nyt patentretligt regime.

Nordisk retsenhed. Et gennemgående træk ved dansk patentlovgivning er det nordiske samarbejde, som også bar 2000-loven:

Forslaget til gennemførelsen af direktivet er udarbejdet i samarbejde med Finland, Sverige, Norge og Island. Hermed er traditionen for nordisk retsenhed på patentområdet fulgt. Forslag til gennemførelse af de enkelte artikler i direktivet er derfor for en stor dels vedkommende et resultat af dette samarbejde.

Det har fortolkningsmæssig betydning: nordisk praksis om §§ 1, 1 a og 1 b har en særlig vejledningsværdi, fordi bestemmelserne bevidst er affattet parallelt. Samme tradition kan spores helt tilbage til 1967-forarbejderne, der udtrykkeligt fremhæver, at »det er af afgørende betydning for gennemførelsen af en fællesnordisk administration, at reglerne for patenterbarhed så vidt muligt er ens i de nordiske lande«.

Grænsen til anden regulering. Både betænkning nr. 1043/1985 og forarbejderne til 2000-loven understreger, at patentretten ikke er reguleringsinstrument. Patent giver alene forbudsret, ikke udnyttelsesret, jf. [patentloven § 3](#), og sundheds-, sikkerheds-, miljø- og dyrevelfærdshensyn varetages af anden lovgivning. GMO-godkendelse, udsætning og genteknologisk sikkerheds- og fødevareregulering ligger derfor helt uden for patentlovens område og påvirker ikke patenterbarheden, jf. udtrykkeligt [patentloven § 1 b, stk. 2](#).

LOV

[Patentloven § 1b, stk. 2](#)
[Patentloven § 3](#)
[Patentloven § 8, stk. 2](#)

Sammenfatning – de bærende linjer i dansk ret om bioteknologiske opfindelser

§ 14

Patenterbarhedskategorien er bred og sjældent omtvistet. [Patentloven § 1, stk. 6](#) gør biologisk materiale patenterbart, når det er isoleret eller teknisk frembragt – også når det findes i naturen. Ingen af de fundne danske afgørelser afviser en bioteknologisk opfindelse med den begrundelse, at genstanden faldt uden for § 1, stk. 4-6. Tvisterne handler om nyhed, opfindeshøjde og beskrivelsens tilstrækkelighed, som i [AN 2006 00002](#), [AN 2006 00001](#) og [P 9/95](#).

Undtagelserne er smalle og teknisk betingede. Sorts- og race-undtagelsen rammer kun, hvor udøvelsen er teknisk begrænset til én sort eller race. Fremgangsmådeundtagelsen rammer kun, hvor fremgangsmåden **i sin helhed** beror på krydsning eller udvælgelse. Cirkulæret om [mikrobiologiske fremgangsmåder](#) trækker grænsen efter, om mennesket ved teknisk indgriben influerer væsentligt på resultatet – et kriterium, der i praksis lader næsten al moderne bioteknologi passere.

Etikken er lovfæstet, men delvist deklaratorisk. [§ 1 a](#) og [§ 1 b](#) kodificerer i vidt omfang, hvad der før 2000 blev indfortolket i ordre public-klausulen. Den reelle nyskabelse er den udtrykkelige adgang efter [§ 1 a, stk. 2](#), til at patentere isolerede gensekvenser, og forbuddet efter [§ 1 b, stk. 3, nr. 4](#), mod dyr frembragt ved lidelsesvoldende genmodifikation uden væsentlig medicinsk nytteværdi.

Oplysningskravene er tandløse ad modum design. Kravene om geografisk oprindelse og informeret samtykke i [patentbekendtgørelsen § 3](#) er bevidst uden patentretlig sanktion, fordi Danmark måtte erkende, at reelle patenterbetingelser af den art ville stride mod TRIPs. Beskyttelsen af vævsafgivere ligger derfor i sundhedslovgivningen, ikke i patentretten.

Deponeringen bærer reproducerbarheden. [§ 8 a](#) og [§ 22, stk. 6-8](#) er ikke formalia, men det, der gør et krav på en mikroorganisme retligt muligt. Ekspertløsningen er ansøgerens væsentligste værn i den sårbare fase – og [§ 89 a](#) fjerner hele apparatet for europæiske patenter, som i praksis udgør hovedparten af biotekporteføljen i Danmark.

Brugsmodellen er et reelt parallelspor. [Brugsmodelloven § 2, stk. 3-5](#) åbner for produktbeskyttelse af bioteknologisk fremstillede stoffer, som demonstreret i HMO-sagerne [AN 2019 00034](#) og [AN 2021 00011](#), og som i praksis anvendes side om side med patentet i forbudssager – jf. [BS-23061/2020-SHR](#), [BS-39235/2021-SHR](#) og [BS-10043/2024-SHR](#).

Håndhævelsen er territorielt streng. Ustekinumab-sagen fastslår, at anvendelsesbegrænsede produktkrav på biologiske aktivstoffer kun krænktes, hvis samtlige træk realiseres i Danmark – uanset producentens viden om den videre udenlandske anvendelse. Med Procesbevillingsnævnets [3.-instansbevilling](#) af 27. juni 2025 kan Højesteret komme til at afklare dette centrale spørgsmål for dansk kontraktproduktion af biologiske lægemidler.

Krydsfeltet til sortsretten er teoretisk mere end praktisk. Den gensidige tvangslicensordning i [patentloven § 46 a](#) og [plantenyhedsloven § 20](#) synes ikke prøvet i dansk praksis. Tærsklen – vigtigt teknisk fremskridt af væsentlig økonomisk betydning – er høj nok til, at ordningen primært virker som forhandlingsramme.

Praksis er sparsom, og det er ikke tilfældigt. De danske afgørelser om bioteknologiske opfindelser tælles i tiere, ikke hundreder. Årsagerne er strukturelle: hovedparten af biotekpatenter med virkning i Danmark er europæiske patenter, hvis meddelelse og indsigelse foregår ved EPO; deponerings- og prøvereglerne er for disse patenter helt undtaget efter [§ 89 a](#); og de nationale tvister koncentrerer sig i forbudssager ved Sø- og Handelsretten, hvor det er de almindelige patentretlige kriterier, der afgør udfaldet. Til gengæld er den administrative fortolkningsramme – cirkulæret fra 1985/86, [patentbekendtgørelsen](#) og forarbejderne til [lov nr. 412 af 31. maj 2000](#) – usædvanlig detaljeret og udgør det egentlige retskildegrundlag på området.

LOV

[Brugsmodelloven § 2, stk. 3-5](#)[Patentloven § 1, stk. 4-6](#)[Patentloven § 1a](#)[Patentloven § 1b](#)[Patentloven § 8a](#)[Patentloven § 22, stk. 6-8](#)[Patentloven § 46a](#)[Patentloven § 89a](#)[Plantenyhedsloven § 20](#)

PRAKSIS

Sø- og Handelsretten · Anmodning om midlertidigt forbud vedrørende anvendelsesbegrænset patent på ustekinumab til behandling af colitis ulcerosa 11.07.2024

Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten afviser forbud og påbud i patentsag om α -amylase-varianter grundet manglende nyhed	12.10.2022
Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten afviser forbud mod lægemidlet Imraldi på grund af patentugyldighed og manglende krænkelse	03.09.2021
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afslag på brugsmodelregistrering af oprenset HMO-koncentrat på grund af manglende frembringelseshøjde	15.09.2021
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om brugsmodelbeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)	11.05.2021
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent på fremgangsmåde til screening af cDNA-klonbanker til identifikation af planteallergener (Bet v 1)	22.05.2008
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Opretholdelse af patent på rekombinant timoteagræs-allergen (Phl p II) trods manglende tegninger i det europæiske patentskrift	22.05.2008
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af afslag på patentansøgning vedrørende monoklonale antistof-assays grundet manglende nyhed og opfindelseshøjde	14.01.1998
Procesbevillingsnævnet · Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling i principiel sag om midlertidigt forbud og påbud baseret på anvendelsesbegrænset produktkrav i lægemiddelpatent	27.06.2025

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Brugsmodelloven § 2	stk. 4-5	Patentloven § 1	stk. 4-6
Patentloven § 1a		Patentloven § 1b	
Patentloven § 8a	stk. 1	Patentloven § 46a	

MATERIALE Citerede afgørelser

22 afgørelser

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS		1
10.04.2025	Landsretten stadfæster Sø- og Handelsrettens kendelse i sag om anmodning af midlertidige forbud og påbud, baseret på et anvendelsesbegrænset produktkrav i stridspatentet	9642-11249
SØ- OG HANDELSRETTEEN · SPECIALRET		4
11.07.2024	Anmodning om midlertidigt forbud vedrørende anvendelsesbegrænset patent på ustekinumab til behandling af colitis ulcerosa	BS-10043/2024-SHR
20.01.2023	Midlertidigt Forbud Nægtet: Patent på Multipel Sklerose Lægemiddel Fundet Ugyldigt Grundet Manglende Basis	BS-28336/2022-SHR
12.10.2022	Sø- og Handelsretten afviser forbud og påbud i patentsag om α -amylase-varianter grundet manglende nyhed	BS-39235/2021-SHR
03.09.2021	Sø- og Handelsretten afviser forbud mod lægemidlet Imraldi på grund af patentugyldighed og manglende krænkelse	BS-23061/2020-SHR
ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS		16
28.08.2025	Ankenævnet stadfæster afslag på SPC for kombinationen daratumumab, bortezomib, thalidomid og dexamethason – "løse kombinationer" ikke omfattet af artikel 3(b)	24-09430

15.09.2021	Afslag på brugsmodelregistrering af oprenset HMO-koncentrat på grund af manglende frembringelseshøjde	AN 2021 00011
11.05.2021	Hjemvisning af sag om brugsmodelbeskyttelse af spraytørrede humane mælkeoligosaccharider (HMO)	AN 2019 00034
30.03.2010	Omgørelse af afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kombinationsproduktet Picoxystrobin og Cyprodinil	AN 2008 00004
13.01.2010	Omgørelse af afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kontrastmidlet Sulphurhexafluorid (SonoVue)	AN 2009 00004
12.12.2009	Omgørelse af afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for lægemidlet Tenecteplase	AN 2009 00006
11.06.2009	Hjemvisning af sag om supplerende beskyttelsescertifikat for iodosulforonsyre efter praksisændring	AN 2008 00024
22.05.2008	Opretholdelse af patent på rekombinant timotegræs-allergen (Phl p II) trods manglende tegninger i det europæiske patentskrift	AN 2006 00001
22.05.2008	Stadfæstelse af patent på fremgangsmåde til screening af cDNA-klonbanker til identifikation af planteallergener (Bet v 1)	AN 2006 00002
13.06.2003	Afslag på patentering af fremgangsmåde til fremstilling af vitamin D-forbindelser grundet manglende opfindelseshøjde	AN 2002 00003
15.11.2002	Ugyldiggørelse af patent på immunbestemmelse af HbA1c grundet manglende opfindelseshøjde	AN 2000 00063
12.07.2001	Afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kombinationslægemidlet lisinopril og hydrochlorthiazid grundet manglende dækning i grundpatentet	AN 1999 00058
12.07.2001	Afslag på supplerende beskyttelsescertifikat for kombinationsproduktet enalapril og hydrochlorthiazid	AN 1999 00059
09.06.1999	Stadfæstelse af afslag på patent for fragmenter af faktor VIII:C grundet identitet med kendt teknik	P 20/95
09.06.1999	Afslag på patentering af syntetiske peptider som lægemidler trods påberåbt in vitro-anvendelse	P 5/96
14.01.1998	Stadfæstelse af afslag på patentansøgning vedrørende monoklonale antistof-assays grundet manglende nyhed og opfindelseshøjde	P 9/95
PROCESBEVILLINGSNÆVNET · NÆVN / KLAGEINSTANS		1
27.06.2025	Procesbevillingsnævnet: 3.-instansbevilling i principiel sag om midlertidigt forbud og påbud baseret på anvendelsesbegrænset produktkrav i lægemiddelpatent	25/13757

FORARBEJDE Betænkninger

2 referencer

Genteknologi og Sikkerhed – Betænkning nr. 1043

nr. 1043 · 1985 · Indenrigsministeriet

Redegørelse om biobanker – Forslag til retlig regulering af biobanker inden for sundhedsområdet

nr. 1414 · 2002 · Indenrigs- og Sundhedsministeriet

11

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over patentret

Krænkelser, ugyldighed, midlertidige forbud, SPC og arbejdstageropfindelser

Version 2 · Opdateret 15. jul. 2026 · 46 afgørelser · 2005-2026

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Patentretten håndhæves i Danmark ved en kombination af patentloven, retsplejelovens regler om midlertidige forbud, brugsmodelloven, opfinderloven og EU-rettens regler om supplerende beskyttelsescertifikater (SPC). Praksis er koncentreret hos Sø- og Handelsretten som første instans, Østre Landsret og Højesteret samt – på det administrative spor – Patent- og Varemærkestyrelsen og Ankenævnet for Patenter og Varemærker. To linjer dominerer den nyere praksis: dels en bølge af forbudssager om generiske lægemidler (Rivaroxaban, Apixaban, Sorafenib, Fingolimod, Tadalafil), hvor et EPO-meddelt patent nyder en stærk gyldighedsformodning, dels EU-Domstolens stramme SPC-praksis efter Santen-dommen. Oversigten samler mønstrene for gyldighed, beskyttelsesomfang/ækvivalens, forbud, SPC, arbejdstageropfindelser og erstatning.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Et meddelt patent, navnlig et EPO-meddelt patent, nyder en stærk formodning for gyldighed; den, der påberåber sig ugyldighed, har bevisbyrden, og under en forbudssag skal der påvises grove eller åbenbare mangler ved myndighedernes sagsbehandling for at svække formodningen (Rivaroxaban, Højesteret, og Sorafenib/Fingolimod, Sø- og Handelsretten).
- 02** Beskyttelsesomfanget bestemmes af patentkravene, mens beskrivelse og tegninger kun er hjælpemidler til at fortolke kravene; patenthaveren kan ikke udnytte uklarheder i kravet til at udvide beskyttelsen (patentloven § 39).
- 03** Krænkelser ved ækvivalens foreligger, når det påståede krænkende produkt løser samme problem på samme måde, og variationen var nærliggende og uvæsentlig for fagmanden.
- 04** Nyheden forspildes, hvis opfindelsen er videregivet uden en klar – udtrykkelig eller stiltiende – fortrolighedsforpligtelse før indleveringsdagen; en almindelig kunde/leverandør-relation indebærer normalt ikke fortrolighed (Højesterets affaldssæk-dom og Ankenævnets stjernerenser-afgørelse).
- 05** Et patent kan kendes ugyldigt efter patentloven § 52, stk. 1, nr. 1, ved manglende nyhed eller opfindeshøjde – også når patentet er meddelt af EPO – samt ved utilstrækkelig beskrivelse (nr. 2) eller utilladelig udvidelse ud over ansøgningens indhold (nr. 3).

- 06** Et midlertidigt forbud efter retsplejeloven § 413 kræver, at rettighedshaveren sandsynliggør sin ret, krænkelsen og at retten ellers forspildes; forbudspåstandene skal være klare og ikke mere vidtgående end nødvendigt (Apixaban, Sø- og Handelsretten).
- 07** Forbud kan ikke nedlægges, før patentet er meddelt, og et allerede nedlagt forbud skal ophæves, hvis der efterfølgende rejses væsentlig og konkret tvivl om rettigheden, fx efter en EPO-appelafgørelse (Copemyl-sagerne).
- 08** Uprøvede underkrav nyder ingen selvstændig gyldighedsformodning, og den, der vil opretholde et forbud på dem, må sandsynliggøre deres gyldighed (Copemyl, Sø- og Handelsretten).
- 09** Supplerende beskyttelsescertifikat forudsætter, at produktet er specifikt eller funktionelt identificeret i grundpatentets krav, og en ny terapeutisk anvendelse af et allerede godkendt (kendt) aktivstof udgør ikke en ny 'første' markedsføringstilladelse (Santen-dommen, C-673/18).
- 10** Efter opfinderloven § 8 har en arbejdstager, hvis opfindelse arbejdsgiveren erhverver, krav på rimelig godtgørelse fastsat ud fra opfindelsens værdi og betydning, ansættelsesvilkårene og tjenestens betydning for opfindelsen; reglen er præceptiv, og arbejdsgiveren har bevisbyrden for, at godtgørelse kan undlades.
- 11** Ved krænkelse skal krænkeren betale et rimeligt vederlag (passende licensafgift) og erstatning for den yderligere skade, herunder tabt fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste, jf. patentloven § 58; straf efter § 57 forudsætter offentlig påtale og anvendes tilbageholdende.
- 12** Brugsmodelbeskyttelse kræver kun, at frembringelsen er ny og tydeligt adskiller sig fra det kendte – en lavere tærskel end patentets krav om væsentlig adskillelse – og registreres uden materiel nyhedsprøvelse, medmindre en sådan begæres mod gebyr (brugsmodelloven §§ 5 og 19).

§ 1 Retsgrundlaget og den todelte håndhævelse

Patentretten hviler på patentloven, der bygger på den nordiske harmonisering fra 1967 og på Den Europæiske Patentkonvention (EPK). Kernen er eneretten i [patentloven § 3](#), hvorefter andre end patenthaveren ikke uhjemlet må fremstille, udbyde, bringe i omsætning eller anvende et patenteret produkt eller anvende en patenteret fremgangsmåde, ligesom § 3, stk. 2, rammer den indirekte (middelbare) udnyttelse. Eneretten er dog begrænset: [§ 3, stk. 3](#) undtager bl.a. handlinger i forsøgsøjemed (nr. 3) og de handlinger, der er nødvendige for at opnå en markedsføringstilladelse for et lægemiddel (nr. 4 – den såkaldte Bolar-undtagelse), hvilket er baggrunden for, at generikaproducenter lovligt kan forberede lancering, mens originalpatentet endnu løber.

Håndhævelsen er **todelt**. Den *civilretlige* linje føres ved domstolene – [Sø- og Handelsretten](#) som specialforum i første instans, med kære/anke til Østre Landsret og Højesteret – og omfatter både krænkelses- og ugyldighedssøgsmål samt midlertidige forbud efter retsplejelovens kapitel 40. Den *administrative* linje føres ved Patent- og Varemærkestyrelsen (indsigelse efter [§ 21](#) og administrativ omprøvning efter [§ 53 b](#)) med klageadgang til Ankenævnet for Patenter og Varemærker. At patenthåndhævelsen er rent civil, bekræftes af [Parallelimportvejledningen](#), hvorefter Lægemiddelstyrelsen ved udstedelse af en markedsføringstilladelse ikke påser, om patentrettigheder krænkes: "Sådanne spørgsmål er overladt til civilretlige søgsmål."

De formueretlige og processuelle rammer suppleres af [brugsmodelloven](#), [opfinderloven](#) om arbejdstageropfindelser og af EU-forordning 469/2009 om supplerende beskyttelsescertifikater. Denne oversigt afgrænses over for de beslægtede rettigheder, der behandles i egne oversigter om [varemærkeret](#), [ophavsret](#) og [designret](#).

LOV

[Brugsmodelloven § 5](#)
[Patentloven § 3, stk. 1, 3](#)
[Patentloven § 21](#)
[Patentloven § 53b](#)

§ 2 Gyldighedsformodningen for meddelte – særligt EPO-meddelte – patenter

Et bærende princip i forbudspraksis er, at et meddelt patent nyder en **stærk formodning for gyldighed**, når det er udstedt efter myndighedernes prøvelse. Formodningen er stærkest for EPO-meddelte patenter, og den, der gør ugyldighed gældende, har bevisbyrden. I **BS-17278/2022-SHR** (Sorafenib) formulerede Sø- og Handelsretten princippet direkte: der “består en formodning for gyldighed, når EPO har udstedt patentet efter prøvelse”, og Viatrix “skulle godtgøre ugyldighed”. Retten fandt, at fagmanden ikke ville forvente, at tosylatsaltet løste det tekniske problem, og opretholdt patentet, jf. [Sorafenib-kendelsen](#).

Formodningen skærpes, når patentet har gennemgået flere EPO-instanser. I [Fingolimod »Zentiva«](#), **BS-12527/2022-SHR** lagde retten vægt på, at “Stridspatentet nyder en gyldighedsformodning, fordi det er udstedt efter prøvelse ved to instanser i EPO” (Examining Division og Technical Board of Appeal), og at Zentiva ikke havde svækket formodningen i forbudssagens ramme. Samme resultat nåede retten i den parallelle [Fingolimod »Mylan«](#)-sag, **BS-45856/2022-SHR**.

Dette mønster kulminerede i **Rivaroxaban-sagerne**, hvor Højesteret i **BS-30976/2025-HJR** (22. december 2025) stadfæstede et midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban. Højesteret fastslog, at gyldighedsformodningen for et EPO-meddelt patent, jf. [patentloven § 2](#), kun kan svækkes, hvis modparten under forbudssagen påviser **grove eller åbenbare mangler** ved myndighedernes sagsbehandling – en høj tærskel, der reelt afskærer en fuld ugyldighedsprøvelse i forbudsforummet. Formodningen er dog ikke uangribelig: den forudsætter en reel forudgående prøvelse, og gælder ikke uprøvede underkrav (se afsnittet om ophævelse af forbud).

LOV

[Patentloven § 2, stk. 1](#)
[Patentloven § 13](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban i sag om patentkrænkelse 22.12.2025

Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud og påbud i patentsag om lægemidlet Fingolimod "Mylan" 15.06.2023

Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud og påbud vedrørende patentrettigheder til lægemidlet Fingolimod "Zentiva" 28.02.2023

Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud og påbud mod generisk lægemiddel grundet patentkrænkelse af Sorafenib-tosylat 04.10.2022

§ 3 Ugyldighed: nyhed, opfindelseshøjde og utilladelig udvidelse (§ 52)

Efter [patentloven § 2, stk. 1](#) meddeles patent kun på opfindelser, der er **nye** i forhold til det, som var kendt før indleveringsdagen, og som tillige **adskiller sig væsentligt** derfra (opfindelseshøjde). Et patent kan ved dom

kendes ugyldigt efter [§ 52, stk. 1](#), bl.a. hvis §§ 1-2 ikke var opfyldt (nr. 1), hvis opfindelsen ikke er så tydeligt beskrevet, at en fagmand kan udøve den (nr. 2), eller hvis genstanden går ud over ansøgningens indhold (nr. 3) – også når patentet er meddelt af EPO.

Nyhed og fortrolighed. Nyheden forspildes, hvis opfindelsen er blevet almindeligt tilgængelig før indleveringsdagen. I Højesterets [affaldssæk-dom, U.2014.1765H](#) blev et patent på en affaldssæk med indvendig fyldelinje kendt ugyldigt for manglende opfindeshøjde. Det afgørende er, om videregivelsen er sket under en klar fortrolighedsforpligtelse. Ankenævnet fandt i [sag 23/04201](#) (stjernerenser), at tekniske tegninger fremvist for en tredjemand var offentliggjort, fordi han stod i “en almindelig kunde/leverandør-relation ... i hvilken kunden kun undtagelsesvis vil være underlagt en fortrolighedsforpligtelse” – patentet var derfor nyhedsskadet.

Opfindeshøjde. Vurderingen er, om løsningen var nærliggende for fagmanden. I [Tadalafil-sagen, A-49-17](#) fandt Sø- og Handelsretten, at et lavdosisregime (1-5 mg dagligt) ikke var nærliggende ud fra det brede dosisinterval i den kendte teknik (Daugan II): “Man ville ... ikke på forhånd kunne have fastslået, at rutinemæssige undersøgelser ville føre til opfindelsen.” Ankenævnets praksis viser den modsatte pol: i [sag AN 2017 00025](#) (taneposer) var det nærliggende at forlænge en kendt tanepose i takt med, at pelsdyr blev større, og patentet blev ugyldiggjort – mens patenter blev opretholdt i [sag AN 2017 00001](#), [AN 2017 00013](#) og [sag 22/12762](#), hvor en fastsat tærskelværdi adskilte opfindelsen fra den kendte teknik.

Utilekelig udvidelse og beskrivelseskrav. I [sag 22/15878](#) (sprederværktøj til vindmøllevinger) blev et patent ugyldiggjort, fordi ændrede krav manglede basis i den oprindelige ansøgning. Beskrivelseskravet i [§ 52, stk. 1, nr. 2](#) hænger tæt sammen med “enablement”: i [Fingolimod »Mylan«](#) fandt retten, at en pressemeddelelse ikke var nyhedsskadelig “som følge af fagmandens manglende mulighed for at udøve modholdet (‘enablement’), og p ræciserede, at enablement derimod ikke indgår i vurderingen af basis for kravændringer.

LOV	Patentloven § 2, stk. 1	Patentloven § 8, stk. 2	Patentloven § 52, stk. 1
PRAKSIS	Højesteret · Ugyldighed af patent på affaldssæk med indvendig fyldelinje på grund af manglende opfindeshøjde 08.05.2014 Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud og påbud i patentsag om lægemidlet Fingolimod "Mylan" 15.06.2023 Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten nedlægger forbud mod salg af generisk potensmiddel efter vurdering af patentets opfindeshøjde 15.06.2018 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af patent på sprederværktøj til vindmøllevinger grundet manglende nyhed og utilekelig udvidelse 14.06.2024 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af ugyldiggørelse af patent på stjernerenser grundet manglende nyhed og forudgående offentliggørelse 26.02.2024 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent for smøring af totaktdieselmotorer: Vurdering af nyhed og opfindeshøjde i forhold til tærskelværdier 09.02.2023 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af ugyldighed for patent på taneposer grundet manglende opfindeshøjde 16.04.2020 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent på støbt dæksel med påstøbt pakning trods indsigelse om manglende nyhed og opfindeshøjde 14.03.2018 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent på "Pelt Board" til minkskind trods indsigelse om manglende nyhed og opfindeshøjde 23.11.2017		

§ 4 Beskyttelsesomfang, kravfortolkning og ækvivalens (§ 39)

Beskyttelsesomfanget fastlægges efter [patentloven § 39](#): “Patentbeskyttelsens omfang bestemmes af patentkravene. Til forståelse af patentkravene kan vejledning hentes fra beskrivelsen.” Bestemmelsen har været uændret siden 1967, og forarbejderne præciserer forholdet mellem krav og beskrivelse:

“Det er patentkravets opgave at skabe klarhed over, hvad der kræves beskyttet gennem patentet, og ... der [bør] derfor ikke være mulighed for at lade beskyttelsen omfatte noget, som i det hele taget ikke kan udledes af patentkravet. ... Beskrivelsen med eventuelle tegninger er ... alene hjælpemidler for denne fortolkning.”

Forarbejderne understreger, at patenthaveren ikke må “benytte sig af uklarheder i patentkravet for derigennem at udvide patentets beskyttelse”. Kravfortolkningen er dermed hverken rent bogstavelig eller ubundet: der fortolkes i lyset af beskrivelsen, men inden for kravets rammer.

Inden for disse rammer anerkendes **ækvivalens**: en krænkelse foreligger, selv om det påståede krænkende produkt ikke bogstaveligt læser på kravet, hvis det løser samme problem på samme måde, og variationen var nærliggende og uvæsentlig for fagmanden. Kravfortolkning og ækvivalens var afgørende i Højesterets [korrosionsbeskyttelses-sag, BS-505/2005-HJR](#) og i [magnetcykellygte-sagen, BS-49973/2020-SHR](#), hvor spørgsmålet var, om sekventiel opladning krænkede et krav om simultan opladning. Grænsen for eneretten trækkes også af reglen om **indirekte krænkelse** i [§ 3, stk. 2](#): i [Tadalafil-sagen](#) nægtede retten at forbyde 10 mg-tabletter, fordi det ikke var sandsynliggjort, at indlæggssedlens doseringsanvisning udgjorde en indirekte krænkelse. At beskyttelsesomfanget er sagens kerne, ses også af, at Højesteret i [Sag 188/2015](#) afviste en anke om § 39 med henvisning til manglende principiel karakter.

LOV	Patentloven § 3, stk. 2	Patentloven § 39	
PRAKSIS	Højesteret · Højesterets afvisning af anke i sag om patentkrænkelse grundet manglende principiel karakter		29.10.2015
	Højesteret · Højesterets dom i sag om patentkrænkelse vedrørende korrosionsbeskyttelse af vandsystemer		27.03.2009
	Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud vedrørende påstået krænkelse af patent på magnetcykellygter		17.09.2021
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten nedlægger forbud mod salg af generisk potensmiddel efter vurdering af patentets opfindelseshøjde		15.06.2018

§ 5 Midlertidige forbud efter retsplejelovens kapitel 40

Det praktisk vigtigste våben mod krænkelse er det midlertidige forbud. Efter [retsplejeloven § 413](#) kan forbud meddeles, hvis rettighedshaveren godtgør eller sandsynliggør (1) at parten har den ret, der søges beskyttet, (2) at modpartens adfærd nødvendiggør forbud, og (3) at retten forspildes, hvis parten henvises til at afvente en almindelig dom. I patentsager betyder betingelse (1), at både gyldighed og krænkelse skal sandsynliggøres.

Klare og afgrænsede påstande. Forbudspåstandene skal være klare og ikke mere vidtgående end nødvendigt. Dette var centralt i [Apixaban-sagen, BS-23475/2025-SHR](#), hvor Sø- og Handelsretten den 24. september 2025 nedlagde forbud mod Teva for krænkelse af apixaban-patentet. Kravet om klarhed blev også prøvet i [Fingolimod »Mylan«](#), hvor retten afviste Viatrix' indsigelse om, at påstanden var uklar.

Sikkerhedsstillelse. Er retten kun sandsynliggjort (ikke fuldt godtgjort), betinges forbuddet af sikkerhed efter [§ 415](#) – fx 15 mio. kr. i [Tadalafil](#), 20 mio. kr. i [Fingolimod »Zentiva«](#), 10 mio. kr. i [Fingolimod »Mylan«](#) og 1 mio. kr. i [Sorafenib](#) under hensyn til patentets snarlige udløb.

Timing – forbud forudsætter et meddelt patent. Der kan ikke nedlægges forbud, før patentet er meddelt. I [BS-12527/2022-SHR](#) afviste retten en forbudssag, fordi patentet endnu ikke var udstedt, og i [Rivaroxaban/Teva, BS-12699/2024-SHR](#) afviste Sø- og Handelsretten oprindelig Bayers forbudsbegæring; forbuddet blev dog nedlagt i det videre forløb og stadfæstet af [Højesteret](#). Landsretten prøver forbudskendelserne i kære, jf. [Rivaroxaban, BS-52678/2024-OLR](#), [Ustekinumab, BS-38675/2024-OLR](#) og [patent- og brugsmodelsagen BS-25520/2022-OLR](#).

Ophævelse af forbud og uprøvede underkrav. Et forbud kan ophæves, hvis betingelserne ikke længere er opfyldt, jf. [§ 426, stk. 2](#). I [Copemyl-sagen, BS-44211/2020-SHR](#) ophævede retten et forbud, efter at EPO's appelkammer havde ophævet hovedpatentet, og fastslog, at der ikke gælder nogen gyldighedsformodning for uprøvede underkrav: da der var "rejt en sådan væsentlig og konkret tvivl om rettigheden ... [var] der ikke længere ... grundlag for at opretholde forbuddet". Det oprindelige [Copemyl-forbud var nedlagt i BS-38788/2018-SHR](#). Et uberettiget forbud kan udløse erstatningsansvar efter [§ 428](#), som prøvet i [BS-44706/2021-SHR](#).

LOV

[Retsplejeloven § 413](#)
[Retsplejeloven § 415](#)
[Retsplejeloven § 426, stk. 2](#)
[Retsplejeloven § 428, stk. 1](#)

PRAKSIS	Højesteret · Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban i sag om patentkrænkelser	22.12.2025
	Landsretten · Landsretten stadfæster Sø- og Handelsrettens kendelse i sag om anmodning af midlertidige forbud og påbud, baseret på et anvendelsesbegrænset produktkrav i stridspatentet	10.04.2025
	Landsretten · Landsrettens kendelse om midlertidige forbud og påbud i patentsag vedrørende Rivaroxaban	13.03.2025
	Landsretten · Stadfæstelse af midlertidige forbud og påbud vedrørende krænkelser af patent- og brugsmodelrettigheder	20.10.2023
	Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud nedlagt mod Teva for krænkelser af patent på lægemidlet apixaban	24.09.2025
	Sø- og Handelsretten · Erstatning for uberettiget midlertidigt forbud mod salg af lægemiddel	12.05.2025
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsrettens afvisning af midlertidigt forbud mod Teva Denmark A/S vedrørende patent på Rivaroxaban	09.10.2024
	Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud og påbud i patentsag om lægemidlet Fingolimod "Mylan"	15.06.2023
	Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud og påbud vedrørende patentrettigheder til lægemidlet Fingolimod "Zentiva"	28.02.2023
	Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud og påbud mod generisk lægemiddel grundet patentkrænkelser af Sorafenib-tosylat	04.10.2022
	Sø- og Handelsretten · Afgørelse om afvisning af sag om midlertidigt forbud grundet manglende patentudstedelse	17.06.2022
	Sø- og Handelsretten · Ophævelse af midlertidigt forbud i patentsag om sklerosemedicinen Copemyl	23.08.2021
	Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud mod markedsføring af Copemyl pga. formodet patentkrænkelser	15.03.2019
	Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten nedlægger forbud mod salg af generisk potensmiddel efter vurdering af patentets opfindelseshøjde	15.06.2018

§ 6 Generiske lægemidler, second medical use og forholdet til EU-retten

Den nyere forbudspraksis domineres af generikasager, hvor originalproducenten søger at forhindre lancering af en kopi. Karakteristisk er, at mange stridspatenter er **anvendelsesbegrænsede produktkrav (second medical use)** efter EPK art. 54(5) – dvs. patent på et kendt aktivstof til en bestemt indikation eller et

bestemt dosisregime. Det gælder fx Fingolimod (0,5 mg dagligt mod attackvis sklerose) i [BS-45856/2022-SHR](#) og [BS-12527/2022-SHR](#), Tadalafil (lavdosis mod erektil dysfunktion) i [A-49-17](#) og Ustekinumab i [BS-38675/2024-OLR](#).

Stridighederne kører ofte over flere runder om samme aktivstof. **Apixaban** er illustrativ: forbud blev først nægtet fremme i [BS-34599/2022-SHR](#), senere nedlagt i [BS-23475/2025-SHR](#), og gyldigheden blev prøvet i hovedsagen mellem Teva og Bristol-Myers Squibb, [BS-22186/2022-SHR](#), hvor retten tog stilling til nyhed, opfindelseshøjde og beskrivelseskrav efter [§ 2](#) og [§ 52](#).

Forholdet til **EU-retten** har præget forbudsadgangen. EU-Domstolen har fastslået, at nationale regler ikke generelt kan afvise foreløbige forbud i patentsager alene med den begrundelse, at patentets gyldighed ikke er efterprøvet i en indsigelses- eller ugyldighedssag; effektive foreløbige retsmidler skal være tilgængelige, jf. håndhævelsesdirektivet 2004/48/EF. Den danske praksis afspejler dette: EPO-formodningen tillader forbud på grundlag af en foreløbig sandsynliggørelse, mens den fulde gyldighedsprøvelse henvises til hovedsagen. Sikkerhedsstilling og adgangen til erstatning for uberettiget forbud (jf. [BS-44706/2021-SHR](#)) udgør modvægten, der skal sikre proportionaliteten.

LOV	Patentloven § 2, stk. 5	Patentloven § 3, stk. 1	Patentloven § 52, stk. 1
PRAKSIS	Landsretten · Landsretten stadfæster Sø- og Handelsrettens kendelse i sag om anmodning af midlertidige forbud og påbud, baseret på et anvendelsesbegrænset produktkrav i stridpatentet Sø- og Handelsretten · Sag om gyldigheden af apixaban-patentet: Teva mod Bristol-Myers Squibb (Ugyldighed og krænkelse) Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud nedlagt mod Teva for krænkelse af patent på lægemidlet apixaban Sø- og Handelsretten · Erstatning for uberettiget midlertidigt forbud mod salg af lægemiddel Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud og påbud i patentsag om lægemidlet Fingolimod "Mylan" Sø- og Handelsretten · Sag om midlertidigt forbud og påbud vedrørende patentrettigheder til lægemidlet Fingolimod "Zentiva" Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud nægtet fremme: Markedsføring af Apixaban "Teva" Sø- og Handelsretten · Sø- og Handelsretten nedlægger forbud mod salg af generisk potensmiddel efter vurdering af patentets opfindelseshøjde		
			10.04.2025 17.02.2026 24.09.2025 12.05.2025 15.06.2023 28.02.2023 19.12.2022 15.06.2018

§ 7 Supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) og Santen-dommen

Supplerende beskyttelsescertifikater forlænger patentbeskyttelsen for lægemidler i op til fem år som kompensation for den tid, der medgår til markedsføringstilladelse (MT). Ordningen er EU-retlig ([forordning \(EF\) nr. 469/2009](#)) og administreres i Danmark af Patent- og Varemærkestyrelsen med hjemmel i [patentloven § 91](#) og [Patentbekendtgørelsen § 63](#). Betingelserne står i [artikel 3](#): produktet skal være beskyttet af et gældende grundpatent, der skal foreligge en gyldig MT, produktet må ikke tidligere have været genstand for et certifikat, og MT'en skal være den *første* tilladelse til at markedsføre produktet som lægemiddel.

Det centrale – og strenge – princip er **Santen-dommen**, [C-673/18](#) (9. juli 2020). Domstolen forlod her sin tidligere Neurim-praksis og fastslog, at en **ny terapeutisk anvendelse af et allerede kendt (godkendt) aktivstof ikke udgør en ny 'første' markedsføringstilladelse**. En MT for en ny indikation af et stof, der allerede har været markedsført, kan derfor ikke bære et SPC. Dette skærper kravet om, at produktet skal være specifikt eller funktionelt identificeret i grundpatentets krav og knytter SPC'et til den første MT for selve aktivstoffet.

Domstolens øvrige SPC-praksis udfylder billedet:

- **Første MT og udløb.** Ved beregning af varigheden efter [artikel 13](#) tælles fra den første MT i EØS, med et loft på 15 års effektiv beskyttelse ([C-572/15, Hoffmann-La Roche/Accord](#)).
- **Berigtigelse.** Er udløbsdatoen beregnet forkert i lyset af senere retspraksis, kan indehaveren kræve berigtigelse, så længe certifikatet ikke er udløbet ([C-492/16, Incyte](#)).
- **Nye formuleringer.** En ny formulering af et kendt aktivstof giver ikke ret til SPC ([C-443/17, Abraxis](#)).
- **Krav om national MT og selvstændig virkning.** Certifikat forudsætter en gyldig MT på ansøgningstidspunktet ([C-567/16](#)), og et aktivstof i en konjugeret vaccine skal have selvstændig terapeutisk virkning omfattet af MT'en ([C-631/13, Forsgren](#)).
- **Kombinationsprodukter og tilbagekaldte MT.** Betingelserne for kombinationsprodukter er præciseret i [C-119/22](#), og betydningen af tilbagekaldte MT i [C-181/24](#); et SPC kan ikke støttes på tredjemands MT uden samtykke ([C-239/19, Genentech](#)).

Et SPC håndhæves som et patent. I [A-22-17](#) og [A-33-17](#) nedlagde Sø- og Handelsretten midlertidigt forbud mod et generisk kræftlægemiddel på grundlag af krænkelse af et SPC.

LOV	Patentloven § 91	
PRAKSIS	EU-Domstolen · Supplerende beskyttelsescertifikater for lægemidler: Fortolkning af betingelserne for kombinationsprodukter under artikel 3, litra a) og c)	19.12.2024
	EU-Domstolen · Betydningen af tilbagekaldte markedsføringstilladelser for udstedelse af supplerende beskyttelsescertifikater (SBC)	16.07.2024
	EU-Domstolen · Santen-dommen: Supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) og begrænsningen for nye terapeutiske anvendelser af kendte aktive ingredienser	09.07.2020
	EU-Domstolen · Genentech mod Eli Lilly: Afvisning af spørgsmål om supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) baseret på tredjemands markedsføringstilladelse	05.09.2019
	EU-Domstolen · Supplerende beskyttelsescertifikat (SBC) for nye formuleringer af kendte aktive ingredienser	21.03.2019
	EU-Domstolen · Berigtigelse af gyldighedsperioden for supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) for lægemidler i lyset af ny retspraksis	20.12.2017
	EU-Domstolen · Supplerende Beskyttelsescertifikat (SBC): Krav om national markedsføringstilladelse på ansøgningstidspunktet og begrænsning af adgangen til at afhjælpe mangler	06.12.2017
	EU-Domstolen · Supplerende beskyttelsescertifikat (SPC) udstedt før Estlands EU-tiltrædelse: Beregning af gyldighedsperiode og Domstolens kompetence	04.10.2016
	EU-Domstolen · Supplerende Beskyttelsescertifikat for Konjugeret Vaccine – Krav om selvstændig aktiv ingrediens og terapeutisk virkning i markedsføringstilladelsen	14.01.2015
	Sø- og Handelsretten · Midlertidigt forbud mod generisk kræftlægemiddel på grund af krænkelse af supplerende beskyttelsescertifikat	03.11.2017

§ 8 Arbejdstageropfindelser og godtgørelse (opfinderloven)

Opfindelser gjort i ansættelsesforhold reguleres af opfinderloven (lov om arbejdstageres opfindelser). Udgangspunktet er, at arbejdstageren har retten til sin opfindelse, men efter § 5 kan arbejdsgiveren kræve retten overdraget, hvis udnyttelsen falder inden for virksomhedens arbejdsområde. Erhverver arbejdsgiveren retten, har arbejdstageren efter opfinderloven § 8 krav på **rimelig godtgørelse**, medmindre opfindelsens værdi ikke overstiger, hvad arbejdstageren i det hele med rimelighed kan forudsættes at skulle præstere. Ved fastsættelsen tages efter § 8, stk. 2 særligt hensyn til:

- opfindelsens værdi og betydning for virksomheden,
- arbejdstagerens ansættelsesvilkår, og
- den betydning, arbejdstagerens tjeneste har haft for opfindelsen.

Godtgørelsen kan efter § 8, stk. 3 senere ændres, hvis de bestemmende forhold har forandret sig væsentligt. Bestemmelsen er **præceptiv**: som anført i [Betænkning nr. 1480/2006 om revision af ophavsretslovens kapitel 3](#) “er det arbejdsgiveren, der har bevisbyrden for, at opfindelsen ikke berettiger til en ekstraordinær godtgørelse”, og der lægges bl.a. vægt på, om arbejdstageren helt eller delvist er ansat med henblik på at gøre opfindelser, og allerede gennem sin løn er kompenseret.

Godtgørelsestviser føres ved Sø- og Handelsretten. I [F-15-02](#) blev godtgørelse for en arbejdstageropfindelse (integreret tilbehørsløsning til høreapparat) fastsat, og i [BS-34644/2020-SHR](#) angik tvisten godtgørelse for en salgssingeniørs opfindelse af en slangerenser. Grænsedragningen mellem arbejdstagerens og arbejdsgiverens ret – tjenesteopfindelser efter § 5 – kan optræde sammen med ugyldigheds- og forretningshemmelighedsspørgsmål, som i [BS-38523/2021-SHR m.fl.](#) om fødevareforarbejdningsmaskiner.

LOV	Opfinderloven § 5	Opfinderloven § 8, stk. 2, 3	
PRAKSIS	Sø- og Handelsretten · Tvist om tjenesteopfindelse, patentgyldighed og misbrug af forretningshemmeligheder vedrørende fødevareforarbejdningsmaskiner		04.11.2025
	Sø- og Handelsretten · Sag om godtgørelse for arbejdstagers opfindelse af slangerenser		08.02.2022
	Sø- og Handelsretten · Godtgørelse for arbejdstageropfindelse - Integreret tilbehørsløsning til høreapparat		20.05.2005

§ 9 Erstatning, vederlag og straf ved patentindgreb (§§ 57-58)

Ved patentindgreb er den økonomiske sanktion tostrengt. Efter [patentloven § 58, stk. 1](#) skal den, der forsætligt eller uagtsomt begår indgreb, betale (1) et **rimeligt vederlag** for udnyttelsen og (2) **erstatning** for den yderligere skade. Ved erstatningen skal der efter [§ 58, stk. 2](#) tages hensyn til bl.a. den forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste, og der kan efter [§ 58, stk. 3](#) tilkendes godtgørelse for ikke-økonomisk skade. Det rimelige vederlag svarer efter forarbejderne til “en godtgørelse svarende til en passende licensafgift” og skal betales, uanset om der er lidt et tab. Vederlaget beregnes typisk pr. krænkende enhed.

Bestemmelsen har rødder i 1967-loven og er senere justeret. Ved lov nr. 23 af 1977 udgik det tidligere “vindingskriterium”, hvorefter erstatning ved indgreb i god tro var begrænset til den opnåede vinding, med den begrundelse, at hverken EPK art. 67, stk. 2, eller Fællesskabets Patentkonvention indeholdt et sådant kriterium. Krænkelses- og erstatningsspørgsmål blev prøvet i Højesterets [sættevognsdom](#), [BS-68/2006-HJR](#) (og landsrettens [BS-2254/2003-VLR](#)) samt i sagen om [byggningsbeslag](#), [T-8-17](#).

Straf efter § 57 er sekundær og anvendes tilbageholdende. Krænkelser er som udgangspunkt undergivet privat påtale; offentlig påtale forudsætter, at almene hensyn kræver det, eller at krænkelsen er forsætlig, at der foreligger skærpende omstændigheder, og at den forurettede begærer det, jf. § 57, stk. 4. Anklagemyndighedens praksis er beskrevet i [Rigsadvokatmeddelelsen om immaterielle rettigheder](#), der sammenstiller påtalereglerne i patent-, varemærke-, design-, ophavsrets- og brugsmodelloven. Bevissikring i krænkelssager var genstand for [Betænkning nr. 1385/2000 om bevissikring ved krænkelser af immaterialrettigheder](#).

LOV	Patentloven § 57, stk. 4	Patentloven § 58, stk. 1, 2	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom i sag om krænkelser af brugsmodel og patent vedrørende sættevogne med tvangsstyring		12.12.2008
	Landsretten · Krænkelser af brugsmodel og patent vedrørende tvangsstyring af sættevogns baghjul		24.01.2006
	Sø- og Handelsretten · Sag om ugyldighed og krænkelser af patenter vedrørende bygningsbeslag		08.02.2019

§ 10 Den administrative prøvelse og brugsmodeller

Ved siden af domstolene kan patenters gyldighed prøves administrativt. Enhver kan gøre indsigelse mod et meddelt patent efter § 21, og der kan begæres administrativ omprøvning efter § 53 b. Patent- og Varemærkestyrelsens afgørelser påklages til **Ankenævnet for Patenter og Varemærker**, jf. [Bekendtgørelse om Ankenævnet for Patenter og Varemærker § 1](#), der dækker patenter, supplerende beskyttelsescertifikater og brugsmodeller.

Ankenævnets praksis udgør en righoldig kilde til vurderingen af nyhed, opfindelseshøjde og basis. Patenter er blevet **opretholdt** – helt eller i ændret form – når en teknisk løsning adskilte sig fra den kendte teknik ([reguleringsventil, AN 2008 00041](#); [minktanner, AN 2017 00016](#)) – og **ugyldiggjort** ved manglende opfindelseshøjde eller basis ([sprederværktøj, 22/15878](#); [taneposer, AN 2017 00025](#)). Sager kan hjemvises, når styrelsen selv ændrer opfattelse under anken ([kranstyring, 23/09463](#)).

Brugsmodeller er et beslægtet, men svagere, alternativ. Efter [brugsmodelloven § 5](#) kræves kun, at frembringelsen er ny og “tydeligt adskiller sig” fra det kendte – en **lavere tærskel** end patentets krav om væsentlig adskillelse. Afgørende er desuden, at Patent- og Varemærkestyrelsen efter § 19 ikke af egen drift prøver nyhed og opfindelseshøjde; det sker kun mod gebyr efter anmodning. En brugsmodel er derfor et hurtigt registreringsværn med en tilsvarende svagere gyldighedsformodning, hvilket ses i de kombinerede patent- og brugsmodelsager, fx sættevognssagen ([BS-68/2006-HJR](#)) og [BS-25520/2022-OLR](#).

LOV	Brugsmodelloven § 5	Brugsmodelloven § 19	Patentloven § 21	Patentloven § 53b	
PRAKSIS	Højesteret · Højesteretsdom i sag om krænkelser af brugsmodel og patent vedrørende sættevogne med tvangsstyring				12.12.2008
	Landsretten · Stadfæstelse af midlertidige forbud og påbud vedrørende krænkelser af patent- og brugsmodelrettigheder				20.10.2023
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af sag om patent på metode til styring af lastorientering i kraner grundet tvivl om opfindelseshøjde				29.08.2024
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ugyldiggørelse af patent på sprederværktøj til vindmøllevinger grundet manglende nyhed og utilladelig udvidelse				14.06.2024
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af ugyldighed for patent på taneposer grundet manglende opfindelseshøjde				16.04.2020

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Afgørelse om opretholdelse af patent på taner til minkskind i ændret form	29.06.2018
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af patent på reguleringsventil i ændret form efter indsigelse om manglende nyhed og udvidelse	13.12.2010

§ 11 Genoprettelse, lovændringer og enhedspatentet

Patenthavere, der overskrider en frist over for Patent- og Varemærkestyrelsen, kan efter [patentloven § 72](#) få rettighederne genoprettet, hvis de har udvist “al den omhu, som med rimelighed kunne kræves”, og begæringen indgives inden to måneder efter hindringens bortfald, dog senest et år efter fristens udløb. Reglen er en vigtig sikkerhedsventil mod, at værdifulde patenter fortabes ved administrative forglemmelser.

Retsgrundlaget er ændret flere gange i de senere år, og oversigten skal læses med disse ændringer for øje:

- **Enhedspatentet (2023).** Ved **lov nr. 260 af 7. marts 2023** blev der som led i tilpasningen til den fælles patentdomstol og enhedspatentet indsat nye stk. 5 og 6 i [§ 77](#). Bestemmelserne sikrer dels, at et europæisk patent med *ensartet retsvirkning* (enhedspatent) ikke samtidig valideres som nationalt dansk patent, dels et “safety net”, så en patenthaver, der får afslag på ensartet retsvirkning efter valideringsfristens udløb, fortsat kan validere patentet i Danmark.
- **Ophævelse af håndhævelsesenheden (2024/2025).** Ved **lov nr. 1806 af 28. december 2024** blev patentlovens kapitel 9 A om den særlige enhed om håndhævelse og piratkopiering i Patent- og Varemærkestyrelsen ophævet med virkning fra 1. januar 2025; enhedens vejledningsopgaver bortfaldt.
- **Gebyropdatering (2026).** Ved **lov nr. 1758 af 30. december 2025** blev styrelsens gebyrer (§§ 98-103) opdateret fra 2011- til 2026-niveau med virkning fra 1. januar 2026 – herunder ansøgnings-, årsgebyr- og SPC-gebyrer. Ændringen er endnu ikke konsolideret i lovbekendtgørelsen, men er trådt i kraft.

Samlet tegner praksis et billede af en patentret, hvor den materielle prøvelse af gyldighed i stigende grad sker i EPO og i hovedsagerne, mens de danske domstoles forbudspraksis hviler på en stærk – men ikke ubetinget – gyldighedsformodning, afbalanceret af sikkerhedsstillelse og erstatningsansvar for uberettigede forbud.

LOV [Patentloven § 72, stk. 1](#) [Patentloven § 77](#)

REFERENCE Lovgrundlag

9 paragraffer

Brugsmodelloven § 5	Opfinderloven § 8
Patentloven § 2	Patentloven § 3 stk. 1
Patentloven § 39	Patentloven § 52 stk. 1
Patentloven § 57	Patentloven § 58
Retsplejelovent § 413	

MATERIALE Citerede afgørelser

46 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

5

22.12.2025	Højesterets stadfæstelse af midlertidigt forbud mod salg af generisk Rivaroxaban i sag om patentkrænkelser	10501-12378
29.10.2015	Højesterets afvisning af anke i sag om patentkrænkelser grundet manglende principiel karakter	188-2015
08.05.2014	Ugyldighed af patent på affaldssæk med indvendig fyldelinje på grund af manglende opfindeshøjde	286-2012
27.03.2009	Højesterets dom i sag om patentkrænkelser vedrørende korrosionsbeskyttelse af vandsystemer	7081-8514
12.12.2008	Højesteretsdom i sag om krænkelser af brugsmodel og patent vedrørende sættevogne med tvangsstyring	4534-5436

EU-DOMSTOLEN · EUROPÆISK DOMSTOL

9

19.12.2024	Supplerende beskyttelsescertifikater for lægemidler: Fortolkning af betingelserne for kombinationsprodukter under artikel 3, litra a) og c)	C-119/22
16.07.2024	Betydningen af tilbagekaldte markedsføringstilladelser for udstedelse af supplerende beskyttelsescertifikater (SBC)	C-181/24
09.07.2020	Santen-dommen: Supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) og begrænsningen for nye terapeutiske anvendelser af kendte aktive ingredienser	C-673/18
05.09.2019	Genentech mod Eli Lilly: Afvisning af spørgsmål om supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) baseret på tredjemands markedsføringstilladelse	C-239/19
21.03.2019	Supplerende beskyttelsescertifikat (SBC) for nye formuleringer af kendte aktive ingredienser	C-443/17
20.12.2017	Berigtigelse af gyldighedsperioden for supplerende beskyttelsescertifikater (SPC) for lægemidler i lyset af ny retspraksis	C-492/16
06.12.2017	Supplerende Beskyttelsescertifikat (SBC): Krav om national markedsføringstilladelse på ansøgningstidspunktet og begrænsning af adgangen til at afhjælpe mangler	C-567/16
04.10.2016	Supplerende beskyttelsescertifikat (SPC) udstedt før Estlands EU-tiltrædelse: Beregning af gyldighedsperiode og Domstolens kompetence	C-572/15
14.01.2015	Supplerende Beskyttelsescertifikat for Konjugeret Vaccine – Krav om selvstændig aktiv ingrediens og terapeutisk virkning i markedsføringstilladelsen	C-631/13

LANDSRETTEEN · ANKEINSTANS

4

10.04.2025	Landsretten stadfæster Sø- og Handelsrettens kendelse i sag om anmodning af midlertidige forbud og påbud, baseret på et anvendelsesbegrænset produktkrav i stridspatentet	9642-11249
13.03.2025	Landsrettens kendelse om midlertidige forbud og påbud i patentsag vedrørende Rivaroxaban	9456-10998
20.10.2023	Stadfæstelse af midlertidige forbud og påbud vedrørende krænkelser af patent- og brugsmodelrettigheder	4287-5136

24.01.2006 Krænkelser af brugsmodel og patent vedrørende tvangsstyring af sættevogns baghjul 4525-5426

SØ- OG HANDELSRETEN · SPECIALRET

19

17.02.2026	Sag om gyldigheden af apixaban-patentet: Teva mod Bristol-Myers Squibb (Ugyldighed og krænkelse)	BS-22186/2022-SHR
04.11.2025	Twist om tjenesteopfindelse, patentgyldighed og misbrug af forretningshemmeligheder vedrørende fødevareforarbejdningsmaskiner	BS-38523/2021-SHR, BS-47558/2021-SHR og BS-12974/2022-SHR
24.09.2025	Midlertidigt forbud nedlagt mod Teva for krænkelse af patent på lægemidlet apixaban	BS-23475/2025-SHR
12.05.2025	Erstatning for uberettiget midlertidigt forbud mod salg af lægemiddel	BS-44706/2021-SHR
09.10.2024	Sø- og Handelsrettens afvisning af midlertidigt forbud mod Teva Denmark A/S vedrørende patent på Rivaroxaban	9883-11564
15.06.2023	Midlertidigt forbud og påbud i patentsag om lægemidlet Fingolimod "Mylan"	BS-45856/2022-SHR
28.02.2023	Sag om midlertidigt forbud og påbud vedrørende patentrettigheder til lægemidlet Fingolimod "Zentiva"	3610-4330
19.12.2022	Midlertidigt forbud nægtet fremme: Markedsføring af Apixaban "Teva"	BS-34599/2022-SHR
04.10.2022	Midlertidigt forbud og påbud mod generisk lægemiddel grundet patentkrænkelser af Sorafenib-tosylat	BS-17278/2022-SHR
17.06.2022	Afgørelse om afvisning af sag om midlertidigt forbud grundet manglende patentudstedelse	3610-4329
08.02.2022	Sag om godtgørelse for arbejdstagers opfindelse af slangerenser	2689-3204
17.09.2021	Sag om midlertidigt forbud vedrørende påstået krænkelse af patent på magnetcykellygter	BS-49973/2020-SHR
23.08.2021	Ophævelse af midlertidigt forbud i patentsag om sklerosemedicinen Copemyl	BS-44211/2020-SHR
20.12.2019	Kendelse om patentkrænkelser og midlertidigt forbud vedrørende rotespærre	BS-38798/2019-SHR
15.03.2019	Midlertidigt forbud mod markedsføring af Copemyl pga. formodet patentkrænkelser	BS-38788/2018-SHR
08.02.2019	Sag om ugyldighed og krænkelse af patenter vedrørende bygningsbeslag	T-8-17
15.06.2018	Sø- og Handelsretten nedlægger forbud mod salg af generisk potensmiddel efter vurdering af patentets opfindelseshøjde	A-49-17
03.11.2017	Midlertidigt forbud mod generisk kræftlægemiddel på grund af krænkelse af supplerende beskyttelsescertifikat	A-22-17 og A-33-17
20.05.2005	Godtgørelse for arbejdstageropfindelse - Integreret tilbehørsløsning til høreapparat	F-15-02
ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS		9
29.08.2024	Hjemvisning af sag om patent på metode til styring af lastorientering i kraner grundet tvivl om opfindelseshøjde	23/09463

14.06.2024	Ugyldiggørelse af patent på sprederværktøj til vindmøllevinger grundet manglende nyhed og utilladelig udvidelse	22/15878
26.02.2024	Stadfæstelse af ugyldiggørelse af patent på stjernerenser grundet manglende nyhed og forudgående offentliggørelse	23/04201
09.02.2023	Stadfæstelse af patent for smøring af totaktsdieselmotorer: Vurdering af nyhed og opfindelseshøjde i forhold til tærskelværdier	22/12762
16.04.2020	Stadfæstelse af ugyldighed for patent på taneposer grundet manglende opfindelseshøjde	AN 2017 00025
29.06.2018	Afgørelse om opretholdelse af patent på taner til minkskind i ændret form	AN 2017 00016
14.03.2018	Stadfæstelse af patent på støbt dæksel med påstøbt pakning trods indsigelse om manglende nyhed og opfindelseshøjde	AN 2017 00013
23.11.2017	Stadfæstelse af patent på "Pelt Board" til minkskind trods indsigelse om manglende nyhed og opfindelseshøjde	AN 2017 00001
13.12.2010	Stadfæstelse af patent på reguleringsventil i ændret form efter indsigelse om manglende nyhed og udvidelse	AN 2008 00041

FORARBEJDE Betænkninger

3 referencer

Betænkning om Bevissikring ved krænkelse af immaterialrettigheder m.v.

nr. 1385 · 2000 · Kulturministeriet

Betænkning om revision af ophavsretslovens kapitel 3

nr. 1480 · 2006 · Kulturministeriet

Betænkning vedrørende en ny dansk lov om mønstre

nr. 417 · 1966 · Handelsministeriet

12

PRAKSISOVERSIGT · IMMATERIALRET

Praksisoversigt over varemærkeret

Forvekslingsrisiko, velkendte mærker, parallelimport og vederlag

Version 2 · Opdateret 24. jun. 2026 · 11 afgørelser · 2006-2025

[Læs online](#)

INTRODUKTION

Varemærkeretten beskytter indehaverens eneret til erhvervmæssig brug af et varemærke, og reguleres primært af varemærkeloven (VML) §§ 4, 13, 15, 25, 43-44 suppleret af EU-varemærkeforordningen (forordning 2017/1001) og markedsføringslovens §§ 3 og 22. Krænkelsesvurderingen sker som en helhedsvurdering, hvor mærkernes lighed, varernes lighed og mærkets særpræg indgår i en samlet afvejning. Praksis fra Højesteret, Sø- og Handelsretten, Østre Landsret og Ankenævnet for Patenter og Varemærker viser, at domstolene håndhæver eneretten konsekvent – både over for traditionelle forvekslingstilfælde, velkendte mærkers udvanding/snyltning, parallelimport uden for EØS og forfalskede varer – og at vederlags- og erstatningsbeløb fastsættes skønsmæssigt i millionklassen ved omfattende krænkelse, hvor direktører kan hæfte personligt og solidarisk.

PRINCIPPER UDLEDT AF PRAKSIS

- 01** Krænkelsesvurderingen efter varemærkeloven § 4, stk. 2, nr. 2, sker som en helhedsvurdering, hvor mærkernes visuelle, lydlig og begrebsmæssige lighed, varernes lighed og mærkets særpræg indgår samlet.
- 02** Beskrivende elementer (geografi, art, beskaffenhed) tæller mindre end særprægede kerneord i forvekslingsvurderingen, men kan alligevel bære forvekslelighed, hvis de udgør det dominerende element i begge mærker.
- 03** Velkendte varemærker nyder udvidet beskyttelse efter VML § 4, stk. 2, nr. 3, mod snyltning og udvanding selv ved forskellige varegrupper, men kræver at brugen skaber en konkret tankemæssig sammenhæng (association) i kundekredsens bevidsthed.
- 04** Kunstnerisk ytringsfrihed og parodiprincippet kan ikke retfærdiggøre erhvervmæssig brug af et velkendt varemærke, når brugen har overvejende kommerciel karakter og skaber risiko for renommésnyltning.
- 05** Parallelimport af varemærkebeskyttede varer fra lande uden for EØS uden rettighedshaverens samtykke krænker eneretten, og bevisbyrden for konsumtion (rettigheds-udtømmelse) påhviler importøren.
- 06** Vederlag og erstatning efter VML § 43 fastsættes skønsmæssigt, og ved omfattende eller forsætlige krænkelse kan beløbet nå millionklassen; direktører kan hæfte personligt og solidarisk ved ond tro eller grov uagtsomhed.

- 07** Når sagsøgte har indgivet begæring til EUIPO om et EU-varemærkes fortabelse/ugyldighed før modkravets nedlæggelse, skal dansk EU-varemærkedomstol obligatorisk udsætte hele sagen, ikke blot modkravet.
- 08** Midlertidigt forbud i varemærkesager efter retsplejelovens § 413 kræver, at rettighedshaveren sandsynliggør, at muligheden for at opnå sin ret forspildes ved at afvente dom – passivitet over flere år udelukker forbud.
- 09** Ved forvekslingsvurdering af figurmærker skal mærkerne bedømmes som helhed; simple abstrakte figurer kræver en højere grad af lighed end ordmærker, før forvekslelighed statueres.
- 10** Svage eller suggestive mærkeelementer (fx READERS for briller) kan bære forvekslelighed, hvis de udgør det dominerende element i begge mærker og mærkernes helhedsindtryk konvergerer.

§ 1 Varemærkelovens retsgrundlag og enerettens omfang

Varemærkeretten reguleres af varemærkeloven (VML), der gennemfører EU's varemærkedirektiv (2015/2436), suppleret af den direkte virkende [EU-varemærkeforordning \(forordning 2017/1001\)](#) og [markedsføringslovens § 3](#) (god markedsføringsskik) samt [§ 22](#) (forretningskendetegn).

[Varemærkeloven § 4, stk. 2](#) definerer enerettens omfang i tre trin:

- **Nr. 1 (dobbelt identitet):** Tegnet er identisk med varemærket og bruges i forbindelse med identiske varer.
- **Nr. 2 (forvekslingsrisiko):** Tegnet er identisk med eller ligner varemærket og bruges for identiske eller lignende varer, og der er *risiko for forveksling* i offentlighedens bevidsthed, herunder at der antages at være en forbindelse.
- **Nr. 3 (velkendte mærker):** Tegnet ligner varemærket, uanset varegruppe, når varemærket er velkendt og brugen medfører utilbørlig udnyttelse af eller skade på særpræg eller renommé.

Forarbejderne til § 4 fastslår, at tilføjelsen om risiko for en "forbindelse" mellem varemærkerne formelt var en nydannelse, men at det også efter hidtidig retspraksis kunne tillægges vægt.

Stk. 2 er i overensstemmelse med direktivets artikel 5, stk. 2. Bestemmelsen er mindre restriktiv end den gældende lovs § 6, stk. 2, litra a, og b, hvilket er i god overensstemmelse med den internationale udvikling, der giver et bedre værn for de kendte mærker, end tilfældet har været efter hidtidig dansk retspraksis.

[Varemærkeloven § 43](#) fastsætter en todelt sanktionsmodel: (1) et *rimeligt vederlag* for udnyttelsen og (2) *erstatning* for yderligere skade, med hensyntagen til den forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste.

Pr. 1. januar 2026 er varemærkelovens gebyrbestemmelser (§§ 60a-60e) forhøjet ved lov om ændring af patentloven og forskellige andre love af 30. december 2025. Ansøgningsgebyret er hævet fra 2.000 kr. til 2.400 kr. De materielle bestemmelser i §§ 4, 15, 25 og 43 er uændrede. Desuden er den særlige enhed om håndhævelse og piratkopiering (kapitel 6 A) ophævet pr. 1. januar 2025.

For en dybere behandling af immaterialretssager generelt ved Sø- og Handelsretten, se [praksisoversigten om immaterialret ved Sø- og Handelsretten](#).

LOV

Markedsføringsloven § 3

Markedsføringsloven § 22

Varemærkeloven § 4, stk. 2

Varemærkeloven § 43, stk. 1-3

§ 2 Helhedsvurderingen ved forvekslingsrisiko – mærkernes lighed, varernes lighed og særpræg

Forvekslingsvurderingen efter [VML § 4, stk. 2, nr. 2](#) og [§ 15, stk. 1, nr. 2](#) sker som en helhedsvurdering, hvor tre elementer samvirker: mærkernes lighed (visuelt, lydligt og begrebsmæssigt), varernes lighed og det ældre mærkes særpræg. Jo stærkere særpræg, jo bredere er beskyttelsesomfanget. Det er fast praksis at anvende en princippet om vekselvirkning: ved høj varelighed stilles lavere krav til mærkeligheden og omvendt.

Ordmærker – det dominerende element afgør:

I sagen [23/04199](#) (READERS.COPENHAGEN mod the Readers) stadfæstede Ankenævnet for Patenter og Varemærker ophævelsen af det yngre mærke. Nævnet lagde vægt på, at *READERS* var det dominerende element i begge mærker, og at udtrykkene "COPENHAGEN", "the" og asterisker var sekundære. Trods ordets suggestive karakter for briller var ligheden mellem mærkerne så udtalt, at omsætningskredsen ville antage en forbindelse.

Modsat fastslog Ankenævnet i [23/09850](#) (CARMARK mod STARMARK), at der trods identiske varer i klasse 12 ikke forelå forvekslingsrisiko. De indledende stavelser "CAR" og "STAR" har forskellige betydninger, som forstås af en gennemsnitlig dansk forbruger, og det fælles element "MARK" er et svagt mærkeelement:

Da de to indledende stavelser desuden adskiller sig lydligt fra hinanden finder ankenævnet, at der samlet set ikke foreligger mærkelighed.

Figurmærker – krav til konkret lighed:

I sagen [AN 2005 00004](#) (J. Lindeberg mod We Rock) vurderede nævnet to figurmærker, som begge hævdedes at forestille bogstaverne "JL". Nævnet afviste forvekslelighed – mærkerne måtte bedømmes som abstrakte figurer, ikke som bogstaver, og krævede derfor en højere grad af lighed. J. Lindebergs mærke bestod af ét sammenhængende element, mens We Rocks bestod af to spejlvendte elementer.

Tilsvarende i [AN 2019 00028](#) (Materialise mod 3Shape) hjemviste nævnet sagen, fordi Patent- og Varemærkestyrelsen ikke havde defineret den relevante omsætningskreds tilstrækkeligt præcist – en fejl der potentielt kunne ændre hele forvekslingsvurderingen.

Praksisoversigten viser følgende mønster:

Element	Høj forvekslelighed	Lav forvekslelighed
Dominerende fælles kerneord	READERS.COPENHAGEN/the Readers	CARMARK/STARMARK (stærk begrebslig forskel)
Figurmærker	Kræver høj konkret lighed	Forskellige grafiske strukturer afviser forveksling
Omsætningskreds	Almene forbrugere (lavere agtpågivenhed)	Specialister (højere agtpågivenhed)

LOV	Varemærkeloven § 4, stk. 2	Varemærkeloven § 15, stk. 1	
PRAKSIS	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster varemærkeregistrering af CARMARK trods indsigelse fra STARMARK		21.05.2024
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af ophævelse af varemærket READERS. COPENHAGEN grundet risiko for forveksling		17.11.2023
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af indsigelsessag mod figurmærke til 3D-teknologi på grund af utilstrækkelig definition af omsætningskredsen		10.07.2020
	Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Varemærketvist mellem J. Lindeberg og We Rock om forvekslelighed af figurmærker i tøjbranchen		02.06.2006

Velkendte mærker – udvidet beskyttelse mod snyltning og udvanding

Velkendte varemærker nyder udvidet beskyttelse efter [VML § 4, stk. 2, nr. 3](#) og [§ 15, stk. 3, nr. 1](#). Beskyttelsen rækker *ud over* de registrerede varer og tjenesteydelser og rammer tre typer skade: (1) utilbørlig udnyttelse af særpræg (snyltning/free-riding), (2) utilbørlig udnyttelse af renommé og (3) skade på særpræg (udvanding). Det er en forudsætning, at brugen skaber en *tankemæssig sammenhæng* (association) hos omsætningskredsen.

WUNDER-BAUM – tankemæssig sammenhæng kræver konkret mærkelighed:

I [AN 2021 00002](#) (Julius Sämann mod Skandinavisk SR) fastslog Ankenævnet, at selv om WUNDER-BAUM-mærkerne var velkendte i Danmark, var den konkrete grafiske udformning af det yngre mærke (simpel stregtegnelse af et træ) så forskellig fra indsigers naturtro silhuet, at der ikke opstod en tilstrækkelig tankemæssig forbindelse:

Selve den omstændighed, at indklagedes mærker gør brug af en gengivelse af et grantræ, er ikke tilstrækkelig til at skabe den krævede 'sammenhæng'. Dertil kræves en lighed med hensyn til mærkernes konkrete udformning.

Denne afgørelse understreger, at velkendthed ikke i sig selv skaber et motivmonopol – den abstrakte idé (et træ) er fri, men den *konkrete* grafiske udformning er beskyttet.

Irmapien – kunstnerisk ytringsfrihed vejer ikke over kommerciel brug:

Højesteret afviste i [BS-13282/2025-HJR](#) at realitetsbehandle anken fra Sø- og Handelsrettens dom, der fandt at kunstneren Love Partys kommercielle brug af variationer af "Irmapien" krænkede Coop Danmarks varemærkeret. Sø- og Handelsretten fastslog, at brugen var erhvervsmæssig og udnyttede varemærkets renommé uden rimelig grund efter [VML § 4, stk. 2, nr. 3](#):

- Selvom værkerne indeholdt politiske/samfundsmæssige udsagn, kunne *ytringsfriheds-hensynet ikke retfærdiggøre* den omfattende kommercielle brug (plakater, krus, t-shirts).
- Vederlag/erstatning fastsattes til 750.000 kr., og bøder på 15.000 kr. pr. person for overtrædelse af et tidligere forbud.

Højesteret fandt, at dommen byggede på konkrete bevisvurderinger og ikke havde principiel karakter efter [retsplejelovens § 368, stk. 4](#).

LOV	Varemærkeloven § 4, stk. 2	Varemærkeloven § 15, stk. 3
PRAKSIS		

Højesteret · Højesteret afviser anke i sag om Irmapien-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder	12.09.2025
Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afvisning af indsigelse mod træ-varemærke	10.06.2021

§ 4 Parallelimport og konsumtion – bevisbyrden for EØS-samtykke påhviler importøren

Varemærkebeskyttede varer, der er bragt i omsætning *inden for EØS* med rettighedshaverens samtykke, er undergivet konsumtion – eneretten er "udtømt", jf. [EU-varemærkeforordningens artikel 15](#). Import fra lande *uden for EØS* uden samtykke krænker derimod eneretten. Det er importøren, der bærer bevisbyrden for, at varerne oprindeligt er markedsført i EØS med samtykke.

BS-9911/2021-SHR – direktør personligt ansvarlig for systematisk parallelimport:

I [BS-9911/2021-SHR](#) dømte Sø- og Handelsretten en direktør og eneejer personligt ansvarlig for systematisk ulovlig parallelimport af HPE-produkter. Selskabet (som senere gik konkurs) havde importeret IT-hardware fra distributører i Singapore, Malaysia, Hong Kong og Dubai og videresolgt dem inden for EØS. HPE's Brand Protection Team afslørede kæden gennem forlig med mellemhandlere.

Retten fastslog:

- Der var *ingen* dokumentation for, at varerne var bragt på markedet i EØS med HPE's samtykke.
- Direktøren havde kendskab til branchens praksis og var bevidst om risikoen ved "non-EU"-produkter.
- Personligt ansvar fulgte af direktørens egen aktive rolle, viden om krænkelsen og selskabets efterfølgende konkurs.

BS-2627/2024-OLR – landsretten stadfæster med millionerstatning:

[BS-2627/2024-OLR](#) (Østre Landsret) stadfæstede dommen. Landsretten afviste importørens henvisning til EU-Domstolens dom i sag C-367/21, der lempet bevisbyrden i visse tilfælde med selektivt distributionssystem – men kun for varer købt *inden for EØS*. Da de omtvistede varer ubestridt var købt i tredjelande, var standardreglen om importørens bevisbyrde gældende. Omsætningen lå på ca. 100 mio. kr. i perioden 2016-2019, og erstatning/vederlag fastsattes skønsmæssigt.

Mailkorrespondance viste, at direktøren var klar over de "non-EU"-problemstillinger:

Landsretten lagde til grund, at importøren var klar over de problematiske forhold med "non-EU" produkter og risiko for, at HPE ville modsætte sig salget.

LOV	Varemærkeloven § 4, stk. 2	Varemærkeloven § 43, stk. 1	
PRAKSIS	Landsretten · Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelse og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr		01.10.2025
	Sø- og Handelsretten · Direktør kendt personligt ansvarlig for systematisk ulovlig parallelimport af HP-produkter		03.01.2024

§ 5 Vederlag og erstatning efter VML § 43 – skønsmæssig fastsættelse og personlig hæftelse

Varemærkeloven § 43 opererer med en treleddet sanktionsmodel:

1. **Rimeligt vederlag** for udnyttelsen (stk. 1, nr. 1) – en "licensanalogibetragtning" uafhængig af tab.
2. **Erstatning** for den yderligere skade (stk. 1, nr. 2) – med hensyn til den forurettedes tabte fortjeneste og krænkerens uberettigede fortjeneste.
3. **Godtgørelse** for ikkeøkonomisk skade (stk. 3) – fx markedsforvirring og renomméskade.

Praksisoversigt over vederlags- og erstatningsniveauer:

Sag	Krænkelsetype	Vederlag/Erstatning	Personligt ansvar
BS-13282/2025-HJR (Irmapien)	Velkendt mærke, kommerciel brug	750.000 kr.	Ja (kunstner + selskab)
BS-9911/2021-SHR (HP parallelimport)	Systematisk parallelimport	Skønsmæssigt (millionbeløb)	Ja (direktør personligt)
BS-2627/2024-OLR (HP appel)	Parallelimport stadfæstet	Stadfæstet (100+ mio. kr. omsætning)	Ja (direktør solidarisk)

Personligt ansvar for direktører:

En gennemgående tendens i nyere praksis er, at direktører kan hæfte *personligt og solidarisk* med det krænkende selskab, når:

- Direktøren har haft en aktiv, styrende rolle i krænkelsen.
- Direktøren vidste eller burde have vidst, at handlingerne var ulovlige.
- Selskabet er gået konkurs, og rettighedshaveren derfor retter kravet mod direktøren personligt.

Dette mønster ses tydeligt i HPE-parallelimportsagerne, hvor selskabets konkurs medførte, at hele vederlags-/erstatningskravet blev rettet mod direktøren personligt.

LOV	Varemærkeloven § 43, stk. 1-3	Varemærkeloven § 44
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret afviser anke i sag om Irmapien-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder 12.09.2025 Landsretten · Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelser og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr 01.10.2025 Sø- og Handelsretten · Direktør kendt personligt ansvarlig for systematisk ulovlig parallelimport af HP-produkter 03.01.2024	

§ 6 EUIPO-udsættelse – obligatorisk udsættelse af hele sagen ved parallel begæring

Når en sag om krænkelser af et EU-varemærke verserer ved en national domstol, og sagsøgte forud for modkravets nedlæggelse har indgivet begæring til EUIPO om varemærkets fortabelse eller ugyldighed, skal domstolen *obligatorisk* udsætte sin behandling.

Dette princip blev fastslået af Højesteret i [BS-33996/2020-HJR](#). Sagen drejede sig om NHS, Inc. mod SPORTS GROUP DENMARK og SPORT24, hvor sagsøgte havde indgivet begæring til EUIPO efter sagens anlæg men før modkravets nedlæggelse.

Højesteret fastslog to centrale principper:

Højesteret finder, at varemærkeforordningens artikel 128, stk. 4, 3. pkt., efter sin ordlyd må forstås således, at en EU-varemærkedomstol [...] skal udsætte sin behandling af sagen, såfremt der inden fremsættelsen af modkravet ved domstolen var indgivet en begæring [...] til EUIPO.

Højesteret finder endvidere, at [...] udsættelse efter denne bestemmelse omfatter hele sagen og ikke kun den del af sagen, der angår modkravet om fortabelse eller ugyldighed af EU-varemærket.

Dermed afviste Højesteret NHS, Inc.'s argument om, at udsættelsen alene burde omfatte modkravsdelen, mens krænkelsspørgsmålet blev fremmet. Formålet er at sikre enhed i EU-varemærkeretten og undgå potentielt modstridende afgørelser mellem nationale instanser og EUIPO.

Højesteret afviste desuden behovet for præjudiciel forelæggelse til EU-Domstolen, da ordlyden og systematikken blev anset for klar. NHS, Inc. betegnede strategien som en "Alicante torpedo", men retten fandt, at bestemmelsens objektive tidsramme (begæring indgivet før modkravet) ikke beroede på subjektive hensigter.

PRAKSIS **Højesteret** · Højesterets afgørelse om obligatorisk udsættelse af varemærkesag ved parallel behandling hos EUIPO 16.12.2021

Midlertidigt forbud i varemærkesager – krav om forspildelsesrisiko og forbudsretlig passivitet

Midlertidigt forbud (foreløbig retsmiddel) i varemærkesager kræver, at betingelserne i [retsplejelovens § 413](#) er opfyldt. Rettighedshaveren skal sandsynliggøre sin ret (nr. 2) og godtgøre, at muligheden for at opnå retten vil *forpildes*, hvis man afventer en ordinær retssag (nr. 3). Det er særligt nr. 3, der giver anledning til tvivl – langvarig passivitet kan udelukke forbud.

Verner Panton – langvarigt kendskab udelukker forbud:

Højesteret fastslog i [BS-48872/2021-HJR](#), at Verner Panton Design AG og Marianne Panton ikke opfyldte betingelsen om forspildelsesrisiko. Sagsøgerne havde haft kendskab til Tagwerchs markedsføring og salg af Panton-relaterede produkter siden 2009, men indgav først forbudsanmodning i oktober 2020.

Højesteret udtalte:

Henset til Verner Panton Design og Marianne Pantons langvarige kendskab til Tagwerc herunder Tagwerchs salg og markedsføring på hjemmesiden www.tagwerc.com, [...] finder Højesteret, at det ikke er sandsynliggjort, at Verner Panton Design og Marianne Pantons mulighed for at opnå deres ret vil forpildes, hvis de henvises til at afvente tvistens retlige afgørelse.

Retten præciserede desuden forskellen mellem det *materielle* og det *processuelle* passivitetsbegreb:

Højesteret bemærker herved, at det EU-retlige passivitetsbegreb, som Verner Panton Design og Marianne Panton har påberåbt sig, angår materielle rettigheder og ikke den processuelle ret til at få nedlagt et midlertidigt forbud.

Sagsøgernes argument om, at EU-Domstolens passivitetsbegreb (sag C-482/09, Budweiser) skulle gælde, blev dermed afvist for processuelle formål. Sagen fastslår, at forbudsretlig passivitet vurderes selvstændigt efter dansk procesret – uafhængigt af den EU-retlige materielle passivitetsregel.

Retten fandt dog, at der var *værneting* i Danmark, da der fra webshoppen var bestilt og leveret varer til Danmark.

LOV

[Retsplejeloven § 413, stk. 1](#)

PRAKSIS

Højesteret · Højesterets afvisning af midlertidigt forbud grundet forbudsretlig passivitet i sag om Verner Panton-varemærker

02.06.2023

§ 8 Praksis fra Ankenævnet for Patenter og Varemærker – registrering, indsigelse og ophævelse

Ankenævnet for Patenter og Varemærker (APV) fungerer som administrativ klageinstans for Patent- og Varemærkestyrelsens afgørelser om registrering, indsigelse og administrativ ophævelse. APV-afgørelser illustrerer de generelle principper om forvekslingsrisiko, særpræg og velkendthed i et stort antal varemærkesager.

Centrale praksistendenser fra APV:

- **Suggestive/svage elementer kan bære forvekslelighed:** I READERS.COPENHAGEN-sagen ([23/04199](#)) var "READERS" suggestivt for briller, men alligevel det dominerende element, og de øvrige bestanddele ("Copenhagen", "the") var af sekundær betydning.
- **Begrebsmæssig forskel kan ophæve visuel lighed:** I CARMARK/STARMARK-sagen ([23/09850](#)) vejede de begrebsmæssige forskelle ("CAR" = bil, "STAR" = stjerne) tungere end den visuelle lighed i endelsen "-MARK".
- **Velkendte mærker kræver konkret grafisk lighed, ikke blot motivfællesskab:** WUNDER-BAUM-sagen ([AN 2021 00002](#)) fastslog, at et grantræ som motiv ikke i sig selv skaber den krævede "sammenhæng".
- **Omsætningskredsens definition er afgørende:** I Materialise/3Shape-sagen ([AN 2019 00028](#)) hjemviste nævnet sagen, fordi omsætningskredsen var defineret for generisk – den varierer betydeligt mellem industrielle 3D-printløsninger og medicinske implantater til kirurger.

For brugspligt-spørgsmål i administrative ophævelsessager, se den særskilte [praksisoversigt om brugspligt for varemærker](#).

LOV

[Varemærkeloven § 13](#)
[Varemærkeloven § 15, stk. 1, 3](#)

PRAKSIS

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet stadfæster varemærkeregistrering af CARMARK trods indsigelse fra STARMARK

21.05.2024

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af ophævelse af varemærket READERS.COPENHAGEN grundet risiko for forveksling

17.11.2023

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afvisning af indsigelse mod træ-varemærke

10.06.2021

Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Hjemvisning af indsigelsessag mod figurmærke til 3D-teknologi på grund af utilstrækkelig definition af omsætningskredsen

10.07.2020

§ 9 Sammenfatning – centrale takeaways fra varemærkepraksis

Praksisoversigten viser en retsstilling, hvor varemærkebeskyttelsen håndhæves konsekvent på flere niveauer:

- **Forvekslingsvurdering:** Domstolene og APV anvender en etableret helhedsvurderingsmodel, hvor det dominerende element i mærkerne, omsætningskredsens agtpågivenhed og varernes lighed samvirker. Begrebsmæssige forskelle kan ophæve visuel lighed, men svage/suggestive elementer kan alligevel bære forvekslelighed, hvis de udgør begge mærkers kerne.
- **Velkendte mærker:** Den udvidede beskyttelse er ikke et motivmonopol. Der kræves *konkret* grafisk lighed for at skabe den nødvendige tankemæssige sammenhæng. Men ved tilstrækkelig nærhed – som i Irmapien-sagen – vejer den kommercielle udnyttelse tungere end ytringsfriheden.
- **Parallelimport:** Import fra lande uden for EØS uden samtykke er en klar krænkelse, og importøren bærer bevisbyrden for konsumtion. EU-Domstolens lempning af bevisbyrden (C-367/21) gælder kun for varer købt inden for EØS. Direktører hæfter personligt ved ond tro.
- **Vederlag:** VML § 43 anvendes aktivt med skønsmæssige beløb i hundredtusinde- til millionklassen, og personlig hæftelse for direktører er en voksende tendens.
- **Procesretlige spørgsmål:** EUIPO-udsættelse er obligatorisk og omfatter hele sagen. Midlertidigt forbud kræver forspildelsesrisiko, og passivitet over flere år er fatalt – uafhængigt af EU-rettens materielle passivitetsbegreb.

For relaterede emner, se [praksisoversigten om brugspligt, markedsføringsret og illoyal konkurrence](#) og [ophavsret](#).

LOV	Retsplejeloven § 413, stk. 1	Varemærkeloven § 4, stk. 2	Varemærkeloven § 43, stk. 1-3
PRAKSIS	Højesteret · Højesteret afviser anke i sag om Irmapien-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder 12.09.2025 Højesteret · Højesterets afvisning af midlertidigt forbud grundet forbudsretlig passivitet i sag om Verner Pantan-varemærker 02.06.2023 Højesteret · Højesterets afgørelse om obligatorisk udsættelse af varemærkesag ved parallel behandling hos EUIPO 16.12.2021 Landsretten · Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelser og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr 01.10.2025 Sø- og Handelsretten · Direktør kendt personligt ansvarlig for systematisk ulovlig parallelimport af HP-produkter 03.01.2024 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Stadfæstelse af ophævelse af varemærket READERS. COPENHAGEN grundet risiko for forveksling 17.11.2023 Ankenævnet for Patenter og Varemærker · Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afvisning af indsigelse mod træ-varemærke 10.06.2021		

REFERENCE Lovgrundlag

6 paragraffer

Markedsføringsloven § 3	Markedsføringsloven § 22
Varemærkeloven § 4 stk. 2	Varemærkeloven § 15 stk. 1, 3
Varemærkeloven § 25	Varemærkeloven § 43 stk. 1-3

MATERIALE Citerede afgørelser

10 afgørelser

HØJESTERET · ØVERSTE INSTANS

3

12.09.2025	Højesteret afviser anke i sag om Irmapijen-kunst: Kommerciel udnyttelse krænkede Coop Danmarks rettigheder	10454-12310
02.06.2023	Højesterets afvisning af midlertidigt forbud grundet forbudsretlig passivitet i sag om Verner Panton-varemærker	bs-48872-2021-hjr
16.12.2021	Højesterets afgørelse om obligatorisk udsættelse af varemærkesag ved parallel behandling hos EUIPO	bs-33996-2020-hjr

LANDSRETTE · ANKEINSTANS

1

01.10.2025	Østre Landsret stadfæster dom om varemærkekrænkelser og personligt ansvar ved omfattende parallelimport af IT-udstyr	10516-12398
------------	--	-------------

SØ- OG HANDELSRETTE · SPECIALRET

1

03.01.2024	Direktør kendt personligt ansvarlig for systematisk ulovlig parallelimport af HP-produkter	10507-12387
------------	--	-------------

ANKENÆVNET FOR PATENTER OG VAREMÆRKER · NÆVN / KLAGEINSTANS

5

21.05.2024	Ankenævnet stadfæster varemærkeregistrering af CARMARK trods indsigelse fra STARMARK	23/09850
17.11.2023	Stadfæstelse af ophævelse af varemærket READERS. COPENHAGEN grundet risiko for forveksling	23/04199
10.06.2021	Ankenævnet for Patenter og Varemærker stadfæster afvisning af indsigelse mod træ-varemærke	AN 2021 00002
10.07.2020	Hjemvisning af indsigelsessag mod figurmærke til 3D-teknologi på grund af utilstrækkelig definition af omsætningskredsen	AN 2019 00028
02.06.2006	Varemærketvist mellem J. Lindeberg og We Rock om forvekslelighed af figurmærker i tøjbranchen	AN 2005 00004